

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz yedinci İnikat

15 . II . 1956 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	201 : 202	meni mazbatası (3/198,1/289)	205 : 206,- 211,227,229 : 232
2. — Havale edilen kâğıtlar	202 : 203		
3. — Yoklama	204	2. — Denizli Mebusu Baha Akşit'in, taş ocakları muamelâtının tedviri ve varidatının tahsilinin vilâyet hususi idarelerine aidolduğu hakkında kanun teklifi ve İktisat, Dahiliye, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/21)	206,211,227,233 : 236
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	204	3. — Umumi İhtiyaçlar İçin Hariçten Getirilecek Madeni Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmi Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanununun 5365 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinde değişiklik yapılmasına ve mezkûr kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun lâyihası ve Dahiliye, Gümrük ve İnhisarlar, Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/219)	206 : 207,211,227,237 : 240
1. — 1956 yılı Bütçe Kanunu lâyihasının müzakeresine 20 Şubat 1956 Pazartesi günü başlanılması kararı	204	4. — Güzel sanatlarda fevkalâde istidat gösteren çocukların Devlet hesabına yetiştirilmeleri hakkında kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/178)	207 : 208
2. — Yozgad Mebusu İhsan Aktürel ve Ankara Mebusu Hâzım Türegün'ün, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 80 nci maddesiyle, 87 nci maddesinin (K) bendinin tadili hakkındaki kanun teklifinin Muvakkat Encümene havalesine dair tavriri (2/170,4/184)	204	5. — Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile Akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya ait iki mektubun tasdikine dair kanun lâyihası ve	
3. — Tokad Mebusu Hulûsi Bozbeyoğlu'nun, yangın felâketine uğrıyan Gerze halkına Türkiye Büyük Millet Meclisinin teessürlerinin iblâğına dair tavriri (4/185)	204		
5. — Müzakere edilen maddeler	205		
1. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Ankara Üniversitesi 1953 malî yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encü-			

Hariciye, Sıhhat ve İctimai Muavenet,
Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları
(1/216) 208:209,211,227,241:244

6. — Giresun Mebusu Abdullah İz-
men'in Türk Ceza Kanununun 13 ncü mad-
desinin birinci fıkrasının değiştirilmesi
hakkında kanun teklifi ve Adliye Encü-
meni mazbatası (2/175) 209:210

7. — Demiryolu ile Milletlerarası Yol-
cu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ)
Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde
Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin
tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hari-
ciye ve Münakalât encümenleri mazbatala-
rı (1/324) 210:211,222,227,245:248

8. — İzmir Mebusu Abdullah Aker ve
Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Maden Kanu-
nunun 150 nci maddesinin (A) bendine
bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi
ve Muvakkat Encümen mazbatası (2/233) 211

9. — Çankırı Mebusu Tahsin Uygur ve
Rize Mebusu Hüseyin Agun'un, Maaş Ka-

nununa ek 5585 sayılı Kanuna muvakkat
bir madde ilâvesi hakkında kanun teklifi
ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbata-
ları (2/49) 211:212

10. — Erzurum Mebusu Abdülkadir
Eryurt ve üç arkadaşının, Avukatlık Ka-
nununun 4 ncü maddesinin «E» bendinin
değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve
Adliye Encümeni mazbatası (2/206) 212:222,
223

11. — Sigortacılık Müttehassısı Celbi
Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleş-
miş Milletler Teknik Yardım İdaresi Ara-
sında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşma-
nın tasvibi hakkında kanun lâyihası ve
Hariciye ve İktisat encümenleri mazbata-
ları (1/209) 222:223

12. — Yok edilecek evrak hakkında
kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni
mazbatası (1/288) 223:225

13. — Gaziantep Mebusu Süleyman
Kuranel'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve
Muvakkat Encümen mazbatası (2/78) 225:227

1. — SABIK ZABIT HULASASI

1937 yılında öldürülen vatandaşlar dolayısıyla yapılan tahkikata mütedair Başvekâlet tezkeresine bağlı dosya hakkında muamele tâyini için beş kişilik encümen seçildi.

Rize Mebusu Kemal Balta'nın, Yunanistan'ın Hükümetimizden istediği teminat hakkında gazetelerde intişar eden hâvadisın doğru olup olmadığına dair suali ile,

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun Türkiye ve Yunanistan'da mübadil oldukları halde mübadele edilmeyenlerin nerelerde terk edildiklerine, Lozan Muahedesine göre Türkiye ve Yunanistan'da bırakılan etabli Türk ve Rumlarla Garbi - Trakya'dan memleketimize iltica edenlerin miktarına dair sualine Hariciye Vekili cevap verdi.

Kayseri Mebusu Hakkı Kurmel'in, köy enstitüleri mezunu öğretmenlerin mağduriyetlerini telâfi için bir intibak kanunu lâyhasının hazırlanıp hazırlanmadığına dair Maarif Vekilinden;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın Amerikan yardımından verilen kamyonlarla buldozer iş makinelerinin kullanılmak şekli hakkında Millî Müdafaa Vekilinden;

Manisa Mebusu Hikmet Bayur'un ortaokullara da konulacağı söylenen din dersleri hakkında Maarif Vekilinden;

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Tunceli vilâyeti okul ihtiyacının temini hususunda ne düşünüldüğüne dair Maarif Vekilinden olan sualleri, Maarif ve Millî Müdafaa vekilleri hazır bulunmadıklarından, gelecek İnikada bırakıldı.

Muğla Mebusu Zeyyat Mandalinci'nin, Avrupa Atom Enerjisi Teşkilâtı hakkında ne düşünüldüğüne dair sualine Hariciye Vekili cevap verdi.

Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, memleketimizin senelik yemlik sarfiyatının arpa ve yulaf olarak kaç ton olduğuna, 1955 senesi içinde Amerika'dan satın alınan yemlik arpa ve yulafın miktarına dair İktisat ve Ticaret Vekilinden;

Zonguldak Mebusu Cemal Kıpçak'ın Maden Kanununun 157 nci maddesi gereğince hazırlanarak İktisat ve Ticaret Vekâleti Teşkilât Kanununa eklenmesi icabeden kadroya dair İktisat ve Ticaret Vekilinden olan sualleri;

Vekil hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, arıcılığın inkişafı için ne gibi tedbirler alındığına dair Ziraat Vekilinden olan suali, sual sahibi bu İnikadta da hazır bulunmadığından, düştü.

Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Zâbitan ve Askerî Memurların Maaşları hakkındaki 3661 ve 6542 sayılı kanunlar hükümlerinden istifade etmeyen bir kısım mütehassıs tabip albayların da bir üst derece maaşa yükseltilmeleri hakkında ne düşünüldüğüne, dair Millî Müdafaa Vekilinden olan suali, Vekil hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Kırşehir Mebusu Tahir Taşer'in, İçtimaatı Umumiye Kanununun sureti tatbiki hakkında yapılan tebliğin ne gibi bir sebep ve zaruret altında yapıldığına dair sualine Dahiliye Vekili cevap verdi.

Hatay Mebusu Şekip İnal'ın, 1956 yılı başından itibaren beyanname esasından Gelir Vergisine tâbi tutulan esnafın durumu ile bâzı mükelleflere muafiyet tesisi ve geçim hadlerinin yeniden ele alınması hususlarında ne düşünüldüğüne dair sualine Maliye Vekili cevap verdi.

Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, ortaokullarda din derslerinin ne zaman okutulacağına dair Maarif Vekilinden;

Gümüşane Mebusu Sabri Özcan San'ın, din derslerinin ilkokullarda nasıl bir programa göre okutulmakta olduğuna ve ortaokulların hangi sınıflarında nasıl bir müfredatla tedris edileceğine dair Maarif Vekilinden olan sualleri, Maarif Vekili hazır bulunmadığından, gelecek İnikada bırakıldı.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, İstanbul'da vergi kaçakçılığı şeklinde emlak komisyonculuğu yapan kimselerin mevcut olduğuna dair iddiaların doğru olup olmadığına dair sualine Maliye Vekili cevap verdi.

İstanbul Mebusu Zakar Tarver'in, Hirfanlı Barajı hakkında 25 Ocak 1956 tarihli Dünya gazetesinde intişar eden yazıya dair sualine Nafia Vekili cevap verdi.

Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, Karayolları bölge müdürlüklerinde yevmiyeli olarak büro hizmetlerinde çalışan vazifelilerin du-

rumuna dair sualiné Çalışma ve Nafia vekilleri cevap verdiler.

Giresun Mebusu Doğan Köymen'in, Makbule Atadan'ın cenaze merasiminde vukubulan alkış hâdisesine dair Adliye ve Dahiliye vekillerinden;

Seyhan Mebusu Mehmet Ünal'dı'nın, Adana'da bir yüksek iktisat ve ticaret mektebi açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Maarif Vekilinden olan sualleri, alâkalı vekiller hazır bulunma-

dıklarından, gelecek İnikada bırakıldı.

15 . II . 1956 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Kayseri Mebusu	Kayseri Mebusu
F. Apaydın	İ. Kirazoğlu
	Kâtip
	Bolu Mebusu
	İ. Gülez

Sualler

Şifahi sual

1. — Burdur Mebusu Fethi Çelikbaş'ın, Zonguldak Mebusu Hüseyin Balık hakkında tatbik edilen muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezasına ve Umumi Heyet müzakerelerinde Dahili

Nizamname hükümlerine aykırı hareket edenlerin tecziyesi hususunda neden müsamaha gösterildiğine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisinden şifahi suali (6/196).

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyiha

1. — Devlet Hava Meydanları İşletme Umum Müdürlüğü 1956 yılı bütçe kanunu lâiyhası (1/417) (Bütçe Encümenine).

Teklifler

2. — Bursa Mebusu Müfit Erkuyumcu ve Bilecik Mebusu Yünnü Üresin'in, Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununun 5611 sayılı Kanunla değiştirilen 10 ncu maddesi ile Subay ve Askêri Memurların Maaşları hakkındaki 5609 sayılı Kanunun 5838 sayılı Kanunla değiştirilen 1 nci ve 2 nci Maddelerinde Değişiklik Yapılması hakkındaki 6557 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/271) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine).

3. — Elâzığ Mebusu Hüsnü Göktuğ ve Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanununun 11 nci Maddesini Değiştiren 4554 sayılı Kanuna Ek 4798 sayılı Kanunun ek birinci maddesinin tadiline ve ek 2 nci maddesiyle geçici maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/272) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine).

4. — Elâzığ Mebusu Hüsnü Göktuğ ve Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Subay ve Askêri Memurların Maaşatına dair 1453 sayılı Kanuna Ek 3661 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile bu maddeye bir fıkra eklenmesi hakkındaki 6542 sayılı Kanunun tadiline dair kanun teklifi (2/273) (Millî Müdafaa ve Bütçe encümenlerine).

Takrir

5. — Aydın Mebusu Cevat Ülkü'nün, Arzuhal Encümeninin 16 . I . 1956 tarihli haftalık karar cetvelindeki 2586 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takrirî (4/183) (Arzuhal Encümenine).

Mazbatalar

6. — 1956 malî yılı Muvazenei Umumiye kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/355) (Ruznameye)

7. — Ankara Üniversitesi 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/356) (Ruznameye)

8. — Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/357) (Ruznameye)

9. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/358) (Ruznameye)

10. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/359) (Ruznameye)

11. — Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/344) (Ruznameye)

12. — İnhisarlar Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/360) (Ruznameye)

13. — İstanbul Üniversitesi 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/361) (Ruznameye)

14. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/362) (Ruznameye)

15. — Karayolları Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/363) (Ruznameye)

16. — Orman Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/364) (Ruznameye)

17. — Petrol Dairesi Reisliği 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/365) (Ruznameye)

18. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1956 malî yılı bütçe kanunu lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/366) (Ruznameye)

19 — 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ile Kocaeli Mebusu Nüzhet Akın ve İzmir Mebusu Mehmet Aldemir'in, 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı cetvelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi kısmında, İdare Âmirlerinin, 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin Büyük Millet Meclisi ve Divanı Muhasebat Reisliği kısımlarında ve İdare Âmiri Kocaeli Mebusu Nüzhet Akın'ın, 1955 malî yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Riyaseti Cumhur kısmında değişiklik yapılmasına dair kanun tek-

lifleri ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/401, 2/235, 264, 265, 269) (Ruznameye)

20. — Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/408) (Ruznameye)

21. — Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/403) (Ruznameye)

22. — Karayolları Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvelerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/405) (Ruznameye)

23. — Orman Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/395) (Ruznameye)

24. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1955 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/398, 1/409) (Ruznameye)

25. — Türkiye'ye Teknik Yardım Temini Hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı Arasında İmzalanan (11) numaralı Ek Anlaşmanın Tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Ziraat encümenleri mazbataları (1/318) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,06

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : İhsan Gülez (Bolu), İbrahim Kirazoğlu (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.

(Çanakkale mebuslarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — 1956 yılı Bütçe Kanunu lâyhasının müzakeresine 20 Şubat Pazartesi günü başlanması kararı.

REİS — 1956 yılı bütçe kanunu lâyihası tabi ve tevzi edilmiştir. Tensip buyurulursa, 20 Şubat Pazartesi günü bütçe müzakerelerine başlanması hususunu reylerinize arz ediyorum. (Öğleden evvel mi, öğleden sonra mı? Sesleri)

HALİL İMRE (Balıkesir) — Sabah saat 10 da toplanılması hususunu reye koyun, lütfen.

REİS — Efendim; Meclisin mesaisi normal olarak saat 15 te başlar. Hususati saire hakkında icabederse o zaman karar istihsal olunur, efendim. Bu itibarla 20 Şubat Pazartesi günü saat 15 te bütçe müzakerelerine başlanması hususunu reyi âlilerine arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Yozgad Mebusu İhsan Aktürel ve Ankara Mebusu Hâzım Türegün'ün, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 80 nci maddesiyle, 87 nci maddesinin (K) bendinin tadili hakkındaki kanun teklifinin Muvakkat Encümenine havalesine dair takriri (2/170, 4/184)

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 80 nci maddesiyle, 87 nci maddesinin K bendinin tadili hakkında 21 . XI . 1955 tarihinde takdim eylediğimiz kanun teklifinin, aynı kanunun bazı maddelerinin tadili ve yeni hükümler ilâvesi hakkındaki kanun tekliflerini müzakere etmek üzere evvelce kurulmuş olan Muvakkat Encümenine havalesi hususunun Umu-

mi Heyetin kararına arz edilmesini teklif ederiz.

Ankara Mebusu

Yozgad Mebusu

Hâzım Türegün

İhsan Aktürel

REİS — Arkadaşlarımızın tekliflerinin kurulmuş olan Muvakkat Encümenine havalesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — Tokad Mebusu Hulûsi Bozbeyoğlu'nun, yangın felâketine mâruz kalan Gerze halkına Türkiye Büyük Millet Meclisinin teessürlerinin iblağına dair takriri (4/185)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Bütün milleti dilhun ve müteessir eden Gerze yangını Yüksek Meclisimizi de aynı hieran ve ıstırapla perişan etmiştir.

Bu faciyanın kalbi millette uyandırdığı ıstırapta Yüksek Meclisimizin tercüman olduğunu tezahür ettirmek üzere Büyük Meclis teessürünün Gerze halkına iblâğının karar altına alınmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ve teklif ederim. 15 . II . 1956.

Tokad Mebusu

Hulûsi Bozbeyoğlu

REİS — Takrir gereğince Meclisi Âlinin teessürlerinin felâketzedelere iblâğı Riyasetçe teemmül olunacak ve icabı ifa edilecektir.

Zaptı sabık hakkında Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım; bundan evvelki, yani 13.II. 1956 tarihli İçtima gündeminin sualler kısmının 16 ncı sıra numarasında sözlü bir sual takririm

vardı. Bu takrirle, Maliye vekilinden Dahilî Nizamnamenin 150 nci maddesine tamamen uygun olarak sarîh ve muayyen iki husus hakkında malûmat istemekte idim. Bu hususlardan biri; İstanbul'da 3 000 e yakın vatandaşın vergi kaçakçılığı şeklinde emlak komisyonculuğu yaptıkları iddiasının doğru olup olmadığı, diğeri de; bu hususun ve meslekin bir kanuni nizama bağlanmasının düşünülüp düşünülmediği idi.

Söz alan Maliye Vekili; birinci husustan şimdiye kadar haberdar olmadığı cihetle keyfiyeti İstanbul Derterdarlığından sorduğunu söylemiş ve ikinci hususa hattâ hiç temas etmemiştir.

Maliye Vekilinin bu sözleri hukuki, nizami ve hattâ tabîî mânâsında bir cevap değildi. Çünkü; bir sualin nasıl sorulacağı ve cevaplanacağı Dahilî Nizamnamenin on dördüncü babında etrafiyle ve sarahatle izah olunmuştur. Bu ahkâma göre; bir suale muhatabolan vekil ya derhal istenen malûmatı verir veya umumi menfaat mülâhazasıyla gizli celse yapılmasını ister, yahut muhtezi malûmatın elde edilmesi için cevabı muayyen bir müddet geciktireceğini beyan ile müddet talebinde bulunur. (Madde 153).

Bir sualin cevaplanmasında; bu üç şıktan başka bir hal Dahilî Nizamnamede mevcut değildir.

Maliye Vekili ise sualimde mevzu bahis birinci husus için malûmat beklediğini söylediği halde cevabı geciktirmek için müddet talebinde bulunmamış, ikinci hususa ise hiç temas etmemiştir. Şu hale göre; mezkûr sualim sureti katiyede cevaplanmamıştır. Nitekim; Maliye Vekilini mütaakıp söz alarak bu hususu belirttim ve Maliye Vekilini cevaba davet ettim. Fakat ben daha kürsüden inerken Makamı Riyaset, (sual cevaplanmıştır) beyaniyle diğer suallere geçmiş ve cevaplanmayan sualim cevaplanmış gibi muameleye tâbi tutularak bir eseri zühul olarak ruznameden çıkarılmıştır.

Binaenaleyh; cevaplanmadığı geçen celse za-bit münderecatı ve Dahilî Nizamname hükümleriyle belli ve sabit olan mezkûr sual takririmin, usul gereğince, cevaplanmasını temin için tekrar gündeme alınmasını Mamakamı Riyasetten saygı ile rica ederim.

REİS — Efendim, filhakika zabıtları tetkik ettik, sual okunduktan sonra Maliye Vekili geldi, kürsüden beyanatta bulundu ve keyfiyeti İstanbul Defterdarlığından istifâm etmiş olduğunu beyan etti. Sual sahibi arkadaşımız Mahmut Goloğlu da usulen sual sahibi olarak konuştular ve sözlerini bitirip kürsüden indiler. İnsiyaki şekilde, o sualle alakalı Maliye Vekilinin tekrar kürsüye gelip gelmiyeceğini anlamak için kendilerine baktım. Kürsüye çıkmak arzusunda olmadıklarını anlıyarak insiyaki bir şekil ve teamül gereğince sual cevaplandırılmıştır, dedim. Zabıtların tetkikinden anlaşılacağı üzere Maliye Vekilinin Defterdarlıktan istizah edildiği şeklindeki beyanı cevap mahiyetinde olmadığı anlaşıldığından, emsal olmamak kaydıyla, o suali ruznameye alıyoruz.

Ruzname ile ilgili iki takrir vardır, onları okutuyorum.

Yüksek Reisliğe.

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden evvel görüşülmesi hususunu arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

Yüksek Reisliğe

Kanun tekliflerinin sözlü sorulardan önce görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Denizli Mebusu Çoruh Mebusu
Ali Rıza Karaca Mecit Bumin

REİS — Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden evvel görüşülmesine dair olan takrirleri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebet Reisliği tezkeresi ile Ankara Üniversitesi 1953 malî yılı Hesabı Katî kanun lâyihası ve Divanı Muhase-

bat Encümeni mazbatası (3/198, 1/289) (1)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok.

Maddelere geçilmesini reyinize arz edi-

(1) 58 sayılı matbuua zaptın sonundadır.

yorum; kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı Hesabı Katı Kanunu

MADDE 1. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı sarfiyatı, ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (12 248 431) lira (34) kuruştur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı varidat tahsilâtı, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (12 175 945) lira (42) kuruştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tahsilâtla sarfiyat arasındaki farkı teşkil eden (72 485) lira (92) kuruş açık banka ve vezne mevcudu ile karşılanmıştır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tahsisattan 1953 bütçe yılı içinde sarf olunmayan (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (1 268 750) lira (32) kuruş imha edilmiştir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum.

Karar gereğince ikinci müzakeresi yapılacak maddelere geçiyoruz.

2. — *Denizli Mebusu Baha Aksit'in, taş ocakları muamelâtının tedviri ve varidatının tahsilinin vilâyet hususi idarelerine aid olduğu hakkında kanun teklifi ve İktisat, Dahiliye, Maliye*

ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/21) (1)

REİS — İkinci müzakereye devam ediyoruz efendim.

Taş Ocakları Muamelâtının Tedviri ve Varidatının Tahsilinin Vilâyet Hususi İdarelerine Aid olduğu hakkında Kanun

MADDE 1. — Taş ocakları, Taş Ocakları Nizamnamesine uyularak doğrudan doğruya vilâyetler tarafından tâliplerine ihale olunur.

Taş ocaklarına mütaallik nispi ve mukarrer resimlerle harelar, Köy Kanunu ile kabul edilen haklar mahfuz kalmak şartıyla vilâyet hususi idareleri tarafından tahsil olunur.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — 6309 numaralı Maden Kanununun yürürlüğe girdiği 11. III. 1954 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahakkuk veya tahsil edilmiş olan nispi ve mukarrer resimlerle harelar vilâyet hususi idarelerine aittir.

REİS — Tadil teklifi yoktur Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti Umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum efendim.

3. — *Umumi İhtiyaçlar için Hariçten Getirilecek Madeni Su Boruları ile Aksam ve Teferuatından Gümrük Resmi Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanununun 5365 sayılı Kanunla değiştirilen birinci maddesinde değişiklik yapıl-*

(1) Birinci müzakeresi (31) ve (32) nci İnikat zabıtlarındadır.

masına ve mezkûr kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun lâyihası ve Dahiliye, Gümrük ve İnhisarlar, Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/219) (1)

REİS — İkinci müzakeresidir.

Umumi İhtiyaçlar için Hariçten Getirilecek Madenî Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmî Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanunun 5365 sayılı Kanunla Değiştirilen 1 nci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına ve Mezkûr Kanuna Muvakkat Bir Madde İlâvesine dair Kanun

MADDE 1. — Umumi İhtiyaçlar için Hariçten Getirilecek Madenî Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmî Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanunun 5365 sayılı Kanunla muaddel birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Köy, kasaba ve şehirlerde umumi ihtiyaca mahsus sular için, Nafia Vekâletince veya bu vekâletin salâhiyet vereceği mercilerce tasdikli projelerine veya ihtiyaç listelerine göre hariçten getirilen madenî veya plâstik borular ile tazyikli, amyanth ve asbestli çimento borular ve bunların eklentilerinde kullanılan kurşun ve katranlı ip. lâstik ve demir bilezik, armatürler ve çeşmeler gibi teferruata ait aksam ve malzemenen Gümrük ve Muamele vergileri alınmaz.

Yalnız yukarıki ihtiyaçlar için İller Bankasına getirilecek boru ve teferruatı ile diğer aksam ve malzemeye ait tasdik edilmiş tatbikat projeleri, eşyanın gümrükten geçirilmesinden itibaren en geç iki yıl içinde gümrüğe verilir. Ancak mücbir sebepler halinde ve kabul edilen iki senelik müddetin hitamından evvel Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine müracaatla uzatma talebinde bulunulabilir. Gösterilen sebep kabule şayan görüldüğü takdirde müddet, bir misline kadar uzatılabilir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun yü-

(1) Birinci müzakeresi 33 ncü İnikat zaptındadır.

rürlüğe girdiği tarihten evvel 5365 sayılı Kanunun birinci maddesine müsteniden ithal edilmiş olup muaflik muameleleri henüz ikmal edilmemiş bulunan veya sözü edilen maddedeki müddet kaydı dolayısıyla bu muafliktan istifade ettirilmemiş olan malzemenin - armatür ve çeşmeler hariç - munhasıran tahakkuk ettirilmiş olup da henüz tahsil edilmemiş Gümrük ve Muamele vergileri hakkında da birinci madde hükmü uygulanmak üzere, mezkûr maddenin son fıkrasında yazılı müracaat müddetine bakılmaksızın ilgililer tarafından yeniden yapılacak müracaat üzerine Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince bu kanunun yürürlük tarihinden başlamak üzere iki yıla kadar daha tevsik mehli verilebilir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye, Maliye, Gümrük ve İnhisarlar ve Nafia vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum efendim.

4. — *Güzel sanatlarda fevkalâde istidat gösteren çocukların Devlet hesabına yetiştirilmeleri hakkında kanun lâyihası ve Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/178) (1)*

REİS — İkinci görüşmedir. Devam ediyoruz efendim.

Güzel Sanatlarda Fevkalâde İstidat Gösteren Çocuklar Devlet Tarafından Yetiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Güzel sanatlarda fevkalâde icra ve ibda istidadı gösteren çocukları memleket dâhilinde veya yabancı memleketlerde Dev-

(1) Birinci müzakeresi 33 ncü İnikat zaptındadır.

let hesabına yetiştirmeye, Talim ve Terbiye Dairesi Reisi, Güzel Sanatlar Umum Müdürü, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi ile Ankara Devlet Konservatuarı müdürleri, bu müesseselerin mütehasşıs öğretmenleri arasından öğretmenler kurulunca seçilecek üçer mütehasşıs ile fonetik ve plâstik sanatlar sahasında tanınmış kimseler arasından Maarif Vekâletince seçilecek iki mütehasşıstan müteşekkil komisyonun tesbit ve teklifi üzerine Maarif Vekili salâhiyetlidir.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı komisyon :

a) Fevkalâde istidatlı çocukların, tahsil müesseseleri veya yetiştirmeyi deruhde eden mütehasşıslarla temas suretiyle, tahsil ve yetiştirilme mahal, müddet ve programlarını tâyin ve tesbit eder ve lüzumu halinde bunları değiştirir.

b) Tahsil ve yetiştirilmeleri esnasında gerekli her türlü kontrol, murakabe ve teftişleri yapar veya yaptırır.

c) Tahsil ve yetiştirilmeleri ile ilgili esas enstrüman, teçhizat ve sair teknik vasıta ve malzemeyi tâyin edip mubayaasına veya lüzumunda hibe edilmesine karar verir.

ç) Fevkalâde hallerde çocukları taltif veya mükâfatlandırır.

d) Lüzum gördüğü hallerde çocukların tahsillerine devam etmemelerine veya memleketle celbedilmelerine karar verir.

EMRULLAH NUTKU (Trabzon) — Söz istiyorum.

REİS — İkinci görüşmedir. Tadil teklifi olmadığı için müzakere açamayız efendim.

Maddeyi reyinize arz ediyorum: Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı fevkalâde istidatlı çocukların Devlet hesabına yabancı memleketlerde yetiştirilmelerinde ana ve baba veya bunlardan biri veya vasisi, bulunmadığı takdirde Maarif Vekâletince tâyin edilecek, çocuğa bakmaya muktedir en yakın aile mensuplarından biri refakat eder.

Memleket içinde parasız yatılı olmıyan mü-

esseselerde yetiştirilmeleri halinde de bu madde hükümleri tatbik olunur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Birinci maddede yazılı fevkalâde istidatlı çocuklarla refakatlerinde gönderileceklere, memleket içinde veya dışında yapılacak tediyelerin nev'i ve miktarları her sene bütçe kanunlarına bağlı formüllerle tesbit olunur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 7 . VII . 1948 tarihli ve 5245 sayılı Kanun meriyetten kaldırılmıştır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — 5245 sayılı Kanunla yabancı memleketlere müzik tahsiline gönderilmiş bulunan İdil Biret ve Suna Kan haklarında da, müktesep hakları baki kalmak şartıyla, bu kanun hükümleri tatbik olunur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

5. — *Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya ait iki mektubun tasdikine dair kanun lâyihası ve Hariciye, Sıhhat ve İçtimai Muavenet, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/216) (1)*

REİS — İkinci müzakeresidir, maddelere geçiyoruz.

(1) Birinci müzakeresi (33) ncü İnikat zaptındadır.

Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile Akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya Ait İki Mektubun Tasdikine dair Kanun

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İhtisas Teşekküllerinden Dünya Sağlık Teşkilâtı arasında 19. X. 1950 tarihinde Ankara'da imza edilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya ait iki mektup tasdik edilmiştir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Anlaşma çerçevesi dâhilinde yardımların sureti tatbikine ait ve gelecek yıllara da sâri olabilecek ek anlaşmalar aktine Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti mezdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu Anlaşma ve buna ek anlaşmalar çerçevesi dâhilinde Teşkilât tarafından memleketimize yardım olarak gönderilen bilûmum malzeme her nevi Gümrük Vergi ve Resimleri ile diğer bilûmum vergi, resim ve harclardan muafittir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Gerek 5598 sayılı Kanunla ve gerekse bu kanunla tasdik edilmiş bulunan Birleşmiş Milletler İmtiyaz ve Muafiyetlerine dair Anlaşmada derpiş olunan bilûmum muafiyetler işbu Anlaşma hakkında da tatbik edilir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun meriyetinden evvel, bu hususta akdedilmiş anlaşmalar gereğince yukardaki muvakkat birinci madde ve Anlaşmanın X ncu maddesi çerçevesi dâhilinde ithal edilerek gümrükten çıkarılan veya vergisi tecil edilmiş bulunan malzemenin İthal Vergi ve Resimleri ile mezkûr maddelerde derpiş olunan malzeme ve bununla ilgili muamelelerde diğer bilûmum vergi, resim ve harclar alınmaz.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reyinize arz ediyorum.

6. — *Giresun Mebusu Abdullah İzmen'in, Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/175) (1)*

REİS — Lâyihanın ikinci müzakeresidir, maddeleri okutuyorum.

Türk Ceza Kanununun 13 ncü Maddesinin Değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 13. — Ağır hapis cezası muvakkat veya müebbet. Müebbet, ölüncüye kadar devam eder. Muvakkat, kanunda tasrih edilmeyen yerlerde bir seneden 24 seneye kadar devam eder. Bu cezalar aşağıda yazılı şekilde üç devrede çektirilir :

A) Mahkûm birinci devrede cezasının onda birine müsavi bir müddet geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücrede bırakılır. Ancak bu müddet iki aydan aşağı, bir seneden yukarı olmaz.

Mahkûmiyetin bütün devrelerinde mahkûm, Ceza ve Tevkif Evleri Nizamnamesi mucibince inzıbatı olmak üzere her defasında bir ayı geçmemek kaydıyla aynı suretle hücreye konulabilir.

Ceza evi disiplinini bozan hareketlerinden dolayı iki sene içinde ikiden fazla hücre hapsi cezası almış olanlar Cumhuriyet müddeiumumisinin tasvibi ile birinci devre şartlarına tâbi tutulurlar.

B) Mahkûm ikinci devrede çalışma teşkilâ-

(1) Birinci müzakeresi (33) ncü İnikat zaptındadır.

tı mevcudolan ceza evlerinde çalışmaya mecbur tutulur ve durumuna ve suçunun mahiyetine göre ayrı gruplar halinde bulundurulur.

Bu devre, mahkûm mevkuf kalmış ise bu müddetle hücrede kaldığı müddet çıkarıldıktan sonra geriye kalan müddetin yarısını teşkil eder.

Bu kanununun 125 ilâ 133, 135 ilâ 142, 146 ilâ 150, 152, 156, 157, 163, 202, 203, 205 ilâ 210, 212 ilâ 217, 220, 221 nci maddeleri ile 495 ilâ 500 ncü maddeleri ve katil ve hırsızlık suçlarının mükerrirleri ile alehlitlak müebbet ağır hapis cezalarıyla mahkûm edilmiş olanlar ve bakiye cezaları bir seneden az bulunanlar, yaş ve bedenî kabilyetleri itibarıyla üçüncü devre şartlarına intibak edemeyecekleri tesbit edilenler üçüncü devreye geçemezler.

C) Üçüncü devre geri kalan müddettir. Bu devrede bulunan mahkûmlar iş esası üzerine kurulmuş olan ceza evlerinde çalıştırılırlar. Mahkûmun ikinci devreden üçüncü devreye geçebilmesi için iyi hal göstermesi şarttır. İyi halin nasıl tesbit edileceği Ceza ve Tevkif Evleri Nizamnamesinde gösterilir.

Üçüncü devreye geçmek hakkını kazanan mahkûmlardan Adliye Vekâleti yol, inşaat, maden, orman ve deniz avcılığı ekipleri teşkil edebilir.

Müebbet ağır hapis 36 sene üzerinden hesab edilerek muvakkat ağır hapsin tâbi olduğu şartlar altında geçer.

REİS — Tadil teklifi yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyiha'nın heyeti umumiyesini reylerinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Lâyiha'nın heyeti umumiyesi kabul edilmiştir.

Efendim; birinci müzakeresi yapılacak maddelere geçiyoruz. Ruznamenin dokuz ve onuncu maddelerinde yazılı lâyihaların raporlarında takdimen ve müstacelen görüşülmesi yazılı olarak teklif olunmaktadır.

7. — *Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Münakalât encümenleri mazbataları (1/324) (1)*

REİS — Takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı?. Yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Raporda müstaceliyetle görüşülmesi teklif edilmektedir. Müstaceliyetle görüşülmesi hususunu reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline Dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de Kabul Olunan Yeni Metinlerinin Tasdiki hakkında Kanun

MADDE 1. — 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de Akdolunan Demiryollariyle Yolcu ve Baġaj Nakliyatı (Civ) ile Eşya Nakliyatına (Cim) mütaallik bulunan Milletlerarası Andlaşmalarla müzeyyel protokoller kabul ve tasdik olunmuştur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci maddede zikredilen Eşya Nakliyatına mütaallik Milletlerarası Mukavelenin 67 nci ve Yolcu, Baġaj Nakliyatına mütaallik Milletlerarası Andlaşmanın 66 nci maddeleri gereğince teşekkül eden Eksperler Komisyonunun kararları ile her iki Andlaşmada mevzu bulunan esasların yeknasak bir şekilde tatbikini sağlamak için Milletlerarası Nakliyat Komitesince ittihaz edilecek kararların Münakalât Vekilinin tasdiki ile meriyete konulmasına salâhiyet verilmiştir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun meriyete girdiği tarihten itibaren 1673, 2641, 3347 ve 5836 sayılı kanunlar mülğadır.

(1) 78 sayılı matbuua zaptın sonundadır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun 1 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya Münakalât Vekili memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesini açık reylerinize arz ediyorum, efendim.

8. — *İzmir Mebusu Abdullah Aker ve Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklâfi ve Muvakkat Encümen mazbatası (2/233) (1)*

REİS — Takdimen görüşülmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi üzerinde söz isteyen var mı? Yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesini kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci Maddesinin (A) Bendinin Değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Durumları 64 ncü madde hükmüne uymayan eşhas uhdesinde bulunan maden işletme imtiyazı hukuku 11 Mart 1958 tarihine kadar mezkûr maddede gösterilen bir hükmi şahsa devrolunur.

Bu hususu teminen yapılacak devirde, devreden işletme imtiyazından mütevellit Devlete karşı olan hukuk ve vعاibi tamamen devrettiğini, devralan şahsın da bu hukuk ve vعاibi aynen ve tamamen kabul eylediğini gösterir noterce tanzim edilmiş beyanname ile keyfiyeti İktisat ve Ticaret Vekâletine bildirmeleri lâzımdır. Vekâletçe kanuni mâni görülmediği takdirde durum imtiyaz kaydına, mukavele ve şartna-

mesine şerhedilir, devir muamelesi bu suretle tekemmül eder.

Yukarda yazılı maksatla yapılacak devirler başkaca merasime ve harca tâbi değildir.

Birden fazla şahıs uhdelerinde bulunan imtiyaz hukukunun tamamının 64 ncü maddede gösterilen bir hükmi şahsa devrinde ittifak olunamaması halinde; mahkemece, bu hukuk ve vعاibin hissedarlardan işletmeye en ehil olanının 64 ncü maddeye uygun olarak teşkil veya irae edeceği bir hükmi şahsa tahsisine, bu mümkün olmadığı takdirde bütün olarak satılmasına karar verilir.

Bu husustaki muhakeme basit muhakeme usulü ile ve diğer işlere takdimen rüyet ve intacolunur.

İmtiyaz hukukunun tamamının ekseriyet hissesine sahip hissedarların 64 ncü maddeye uygun olarak teşkil veya irae edecekleri hükmi şahıs, yukarıki fıkraya göre ehil sayılır ve mahkemece tahsis bu hükmi şahsa yapılır.

Tahsise karar verilmesi halinde, diğer hisse sahiplerinden isteyenler, mezkûr hükmi şahsa iştirak edebilirler, iştiraki arzu etmemeleri halinde, hakları mahkemece takdir olunacak be dele inkılâbeder.

Satışa karar verilmesi takdirinde, satış, 111 nci maddenin 2 ve 3 ncü fıkralarında yazılı usule tâbidir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir;

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti Umumiyesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlk lâyihalara ait rey toplama muamelesi bitmiştir, efendim.

9. — *Çankırı Mebusu Tahsin Uygur ve Rize Mebusu Hüseyin Agun'un, Maaş Kanununun ek 5585 sayılı Kanuna muvakkat bir madde*

(1) 79 sayılı matbuca zaptın sonundadır.

ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/49)

REİS — Madde, Bütçe Encümeninden henüz gelmediği için müzakeresine devam edemiyorum efendim.

10. — *Erzurum Mebusu Abdülkadir Eryurt ve üç arkadaşının, Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesinin «E» bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/206) (1)*

REİS — Heyeti Umumiyesi üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

Buyurun Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlarım; Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki Adliye Encümeni mazbatası bundan bir müddet önce görüşülürken ekseriyet temin edilemediğinden geriye bırakılmıştı. Bugün görüşülüp bir neticeye varılacağından müsaadenizle geçmiş müzakerelerin bir özetini yapmak isterim.

Üç arkadaşımız bu teklifleriyle Avukatlık Kanununda değişiklik istemektedir ve Adliye Encümeni de bunu tasvibetmektedir. Mesele şudur :

Arkadaşlarımız iktisadi devlet teşekkülünün meclisi idare reis ve âzalarına avukatlık haklarının tanınmasını istemektedirler. Bunun için de iki hususa dayanılmaktadır. Demektedirler ki, Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesindeki istisnalar arasında anonim şirketlerin meclisi idare âza ve reisleri bulunduğu halde aynı statüye tâbi olan iktisadi devlet teşekküllerinin meclisi idare âza ve reisleri bulunmamaktadır. Böylelikle bir ayrılık mevcuttur. Bunu telif edelim.

İkincisi de; arkadaşlarımız demektedirler ki; 3460 sayılı Kanunun 45 nci maddesi, iktisadi devlet teşekküllerinin reis ve âzalarının kendi vazifelerinin dışında her vazifeyi yapabilecekleri sarıhtir. Bu sebeple mâni bir hal yoktur. Avukatlık yapabilirler. Arkadaşlarımızın ve komisyon raporunun bu iki esbabı mucibesi yerinde değildir. Hakikatlere uymamaktadır. Bir kere iktisadi devlet teşekküllerinin meclisi idare

re reis ve âzalarının tâbi olduğu şartlar ve statüyle kooperatiflerin ve anonim şirketlerin tâbi olduğu şartlar birbirinden ayrıdır. İktisadi devlet teşekküllerinde meclisi idare reis ve âzası olabilmek için 3460 sayılı Kanunun 14 ve 15 nci maddeleri bâzı şartlar aramaktadır. En aşağı üniversite mezunu olacaktır. Meslekî, hukukî ve iktisadi ve malî bilgiye sahip ve tecrübe sahibi olacaklardır.

Halbuki anonim şirketler ve kooperatiflerin meclisi idare reisleri ve âzaları için böyle şartlar aranmaz. Diğer taraftan bunlar seçilirler. Halbuki iktisadi devlet teşekküllerinde meclisi idare reis ve âzaları hükümet tarafından tâyin olunur. Bir memuriyet statüleri vardır. Zannederseniz arkadaşlarım, ikinci esbabı mucibelerinde zühul etmişlerdir. Diyorlar ki : 3460 sayılı Kanunun 45 nci maddesi, iktisadi devlet teşekküllerinin reis ve âzaları kendi vazifeleri dışında her vazifeyi yapabilecekleri tasrih edilmiştir. Hayır, gerek eski metni ile gerekse 1953 tarihinde değişen metni ile 3460 sayılı Kanunun 45 nci maddesiyle iktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzaları kendi vazifeleri dışında her hangi bir vazifeyi yapamayacakları kayıt altına alınarak tasrih edilmiştir. Arkadaşlarımız buradan meclisi idare reis ve âzalarının kendi vazifeleri haricinde her hangi bir vazifeyi yapabileceklerini nasıl çıkardılar ve nasıl izah ettiler? Buna şaşmamak mümkün değildir. Komisyon adına müdafaalarını yaptıkları zaman demişlerdi ki, biz bununla memleketin avukat ihtiyacını temin edeceğiz.

Hangi yerde iktisadi devlet teşekküllerinin idare meclislerinin reis ve âzaları vardır? Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de. Bunun dışında Türkiye'nin geniş sathında iktisadi devlet teşekkülleri var mıdır? Bunların meclisi idare reis ve âzaları var mıdır? Bunlara bu hakkı tanılamakla bu yerlerde avukat adedini çoğaltmış olacağız. Bilâkis avukatların çok olduğu ve çokluğundan şikâyet edilen mıntakalarda tekrar bir çokluk yolu açılmış olacaktır. Avukatlık Kanunumuz diğer memleketlerin avukatlık kanunlarına dayanılarak yapılmıştır. Balkan memleketlerinin, Avrupa memleketlerinin, bilhassa Amerika'nın avukatlık kanunları tetkik, tahlil edilerek vekâlet 1935 te bir proje hazırlamış, bu projeyi Türkiye'deki bütün baroların temsilcileriyle beraber tetkik etmiş ve nihayet bu me-

(1) 51 numaralı matbuat 33 ncü İnikat zaptına bağlıdır.

tin meydana gelmiştir. Bu metin üzerinde bazı istisnalar kabul edilmiştir.

Şimdi arkadaşlarımız iktisadi devlet teşekküllerinin idare meclisleri reis ve âzalıkları için yeni bir istisna yapmaktadırlar.

Avukatlık Kanunu, kül halinde tedvin edildiğine göre bunun istisnalarının da aynı yollardan yapılması lâzımgelir. Bu tarz, hukuk telâkkisi ve kanun tekniğine uygun değildir. Yeni bir yol açacağız ve iktisadi devlet teşekküllerinin reis ve âzalarını da bundan müstefit kılacağız. Esbabı mucibede hukuki sebep mevcut değildir. Mevcudolmadıkça da haklı olarak akla şu gelmez mi ki? İktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzalıklarına tâyin esasen kanunun sarîh hükümlerine göre de yapılmamaktadır. Bilinmektedir ki ve hakikattir ki, kanun en az üniversite tahsilini şart koymuş ve iktisadi, malî teerübe ve melekeye hakikaten lüzum olduğu halde, iktisadi devlet teşekkülleri âzalık ve meclisi idare reisliklerine bu şartları haiz olmıyanların tâyini bilhassa 1950 yılından sonra muhtelif sebepler ve yollarla yapılmıştır. Böyle istisnai yollar açıldığına göre şimdi de yeni bir imtiyazın, tanınmasına imkân var mıdır? Federal Almanya'da yalnız ve yalnız noterlikle avukatlık telif edilebilir.

Bunun dışında hiçbir meslekle avukatlık kabili telif değildir. Diğer memleketlerde bu şekildedir. Bizde de birkaç istisna tanınmıştır. Yeni bir istisna daha. Kanun tekniğine de uygun değildir.

Mâruzatımı bu şekilde yeniledikten sonra bir küçüçük hikâye ile son vermek isterim.

Adamın birisi bir iş mahallinde çalışmak istiyor. Fakat kazma küreği yok. Ustabaşıya diyor ki; bana da bir kürek verin de çalışayım. Ustabaşı diyor ki; zaten öbürleri de çalışmıyor, sen de çalışma akşama yevmiyeni alırsan gidersen. İşçi diyor ki ben küreği çalışmak için değil, dayanmak için istiyorum; onların her biri bir küreğe dayanıyor ve dinleniyor ben de böyle dinlenmek ve dayanmak için bir kürek istiyorum.

Arkadaşlar; iktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzalarının zaten büyük meşguliyetleri yoktur. Haftada bir gün belki toplanırlar. Onlar için bir himaye mahiyetinde dayanılacak kürek olacaktır, bu kanun...

REİS — Hamdi Sancar

HAMDİ SANCAR (Denizli) — Muhterem arkadaşlar; Sayın Sırrı Atalay arkadaşımız nedense bu kanuna karşı bidayetinden beri bayrak kaldırmış vaziyettedir. Evvelâ geçen defa bu kanunla bir himaye kapısı açıldığından bahsile söze başladılar. Bu defa Almanya'da, Balkanlar'da ve Orta - Avrupa'daki Avukatlık Kanununa mütaallik mevzuatın genişliğinden bahsederek, bu kanuna karşı bidayetinden beri takınımış oldukları tavırlara daha vüsat verdiler ve birtakım hukuk literatürlerinden bahsederek izahat verdiler. Bu izahattan istifade ettik, bu hususta kendilerine teşekkür etmekle beraber bir noktayı tavzih etmek için huzurunuzu işgal ettiğimden dolayı özür dilerim.

Mesele şu; Sırrı Atalay arkadaşımız buyurdular ve iddia ettiler ki; arkadaşların verdikleri izahata göre avukatları çoğaltmak, avukatlara iş bulmak için böyle bir teklifle gelinmiştir. Halbuki tetkik edilen gerekçede böyle bir şey olmadığı gibi böyle bir söz de söylenmedi. Eğer hususi konuşmalarda böyle bir şey söylenmişse mesele yok.

SIRRI ATALAY (Kars) — Komisyon sözcüsü geçen İnikatta söyledi.

HAMDİ SANCAR (Devamla) — Ben kendim bu tarzda bir şey duymadım. Meselenin mühim tarafı arkadaşlar; İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununun 45 nci maddesinde konmamış olan bir memnuiyet Avukatlık Kanununda konmuştur. İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununun 45 nci maddesine göre, yani o çerçeveye içinde hiç yer verilmeyen bir memnuiyete Avukatlık Kanununda yer verilmiştir. Profesör profesörlüğünü, hâkim hâkimliğini, hattâ muallim muallimliğini yapar. Fakat her nedense bunlara göre çok daha serbest meslek sahipleri sayılan avukatlar avukatlık yapamaz. Yapmazsa ne olur? Kıyamet kopmaz. Ancak, iktisadi devlet teşekküllerinden bir memur avukat olamazsa bu teşekküllere, yetişmiş hukukçu temin etmek müşkülâtı vardır. Yoksa buyurdıkları gibi mesele avukatlara iş bulmak meselesi değildir. İyi avukatların bu teşekküllerde vazife alabilmeleri için kendilerine dışarda çalışma imkânı da verilmelidir. Verilmiyecek olursa bir memur gibi çalışacak olan o avukatın o teşekküller içinde sağlayacağı fayda, bu tadil teklifini kanunlaştırmak suretiyle elde edilecek faydadan az

olacaktır. Yani iyi yetişmiş hukukçuların iktisadi devlet teşekküllerinde vazife almalarını sağlamak maksadiyle getirilen bir teklifin tamamıyla ters tarafından ele alınıp avukatlara iş bulmak için getirilmiş gibi gösterilmesine ve bunun için kampanya açılmasına ne lüzum olduğunun bir türlü havsalam almıyor.

Bunu izah için söz aldım, hâdise bundan ibarettir ve mâruzatım bu kadardır efendim.

REİS — Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Efendim, Hamdi Bey arkadaşımız meseleyi başka zaviyeden aldılar. Mesele avukatların meclisi idare reis ve âzâlıklarına tâyin işi değildir. İktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzâlarına avukatlık yolları arandığı için itirazım vardır.

Avukatların çoğalması meselesine gelince : Geçen celsede Servet Bey arkadaşımız esbabı mucibesi arasında, avukatların çoğaltılmasını ileri sürmüştür. Ben bu beyanlarına karşı itirazımı serdetmişim. Belki Hamdi Bey dikkat etmemiş olacaklar veyahut da ben anlatamamışım.

Diğer bir noktaya gelince; Hamdi Bey arkadaşımız diyor ki; Sırrı Bey bu hususta bayrak açmıştır. Hukuki telâkkime ve hukuk tekniğine uygun görmediğim bir hususun müdafasını yapmayı kendime bir borç bilirim. Bu ısrarım, borcun ifasından başka bir şey değildir.

Bir de şu noktayı ileri sürdüler. Avukatlık yapılması için 3460 sayılı Kanunun 45 nci maddesinde mâni bir hal yoktur. Ondan önce şu ciheti tasrih edeyim. Demin arz ettiğim gibi, 16 . II . 1948 de Avukatlık Kanunu değiştiği zaman, iktisadi devlet teşekküllerinin müşavirlerinin hukuki durumu tahlil edilmişti, ve o zaman yapılan izahlardan da anlaşılacağı üzere bunların avukatlık yapabilecekleri tasrih edilmiş ve kanun tatbika geçtiği zaman iktisadi devlet teşekkülleri reis ve âzâlarının bu haktan faydalanamayacakları açıklanmıştı. Şimdi arkadaşlar demek istiyorlar ki 45 nci maddede iktisadi devlet teşekkülleri reis ve âzâları her şeyi yapabilirler. Değil arkadaşlar. Size maddeyi aynen okuyorum : Zira arkadaşlarım benim komisyon raporunda olmadığı halde bu ciheti iddia ettiğimi ifade ettiler. 45 nci maddenin ikinci fıkrası şöyle der : (Bu kanun hükümlerine tâbi teşekküllerin idare meclisleri reis ve âzası, sermayesinin tamamı Devlet tarafından ve-

rilmiş veya sermayesine Devletçe iştirak edilmiş bütün teşekkül ve müesseselerde ve mümasil serbest teşekküllerde hiçbir vazife alamıyacakları gibi idare meclisinde buldukları teşekküllerin iştirak ettiği maddelerin imali ve ticareti işlerini de yapamazlar.

Yüksek mekteplerde profesörlük ve teşekküllerle müesseseler tarafından açılacak kurslarda öğretmenlik, bu maddede yazılı memnuiyet hükmünden müstesnadır.)

Görülüyor ki arkadaşlar, 45 nci madde sarih. Bunların hangi işleri yapabilecekleri tâyin ve tesbit edilmiştir. Bunun dışında her hangi bir ek vazife yapamazlar. Bunların alacakları ücretler ve hangi sahalarda ve nerelerde ne iş yapacaklarını tasrih ve tadadedilmiştir. Bu sarahate rağmen arkadaşlarımızın 45 nci maddeden, iktisadi devlet teşekkülleri reis ve âzâları her şeyi yapabilir, hükmünü nasıl çıkardıklarına hayret etmemek mümkün değildir.

Sonra aynı kanunun 14 ve 15 nci maddeleri de mühimdir. Ve meselenin aydınlatılması için okunması faydalıdır.

«Madde 14. — Bu kanun hükümlerine tâbi teşekküller kendi hususi kanunlarına göre birer idare meclisi tarafından idare olunurlar.

Umum müdürler, idare meclislerinin tabii âzasıdır. Reye iştirak ederler.

İdare meclisleri reis ve âzasının adedleriyle tâyinleri suretleri ve müddetleri, teşekküllerin hususi kanunlarında gösterilir. Ancak; hususi kanunlarında Umumi Heyet tarafından seçileceği gösterilen idare meclisleri âzası hükümetçe tâyin olunur.

İdare meclisleri reis ve âzâlarına verilecek aylık ücret miktarı İcra Vekilleri Heyeti tarafından tesbit olunur.»

Madde 15. — İdare meclisleri reis ve âzasının teşekküllerin hususi kanunlarında yazılı vasıflarından başka yüksek tahsil görmüş ve vazifelerini muvaffakiyetle başarmak için muktazi meslekî, hukuki, malî, iktisadi ve teknik bilgiyi haiz ve teerübe sahibi olmaları şarttır.

Rakip müesseselerde maddi menfaat rabitaları bulunanlar idare meclisi reisi ve âzası olamazlar.

Şimdi, bu şartlarla tâyin edilen kimselerin ve kendilerinde bu şartlar aranan kimselerin, bu şartlar aranmadığı halde ve bâzı tâyinler yapılmasına rağmen, üstelik 45 nci maddede ne

vazifeler yapabileceği tasrih edilen bu şahıslara bir de avukatlık imtiyazı tanınması suretiyle objektif esaslara göre hazırlanmış bir kanun hükmünü zedelemeye ve hukuk telâkkilerini çiğnemeye hakkımız olmasa gerektir.

REİS — Komisyon adına Servet Sezgin.

ADLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARİRİ SERVET SEZGİN (Çanakale) — Muhterem arkadaşlar, Abdülkadir Eryurt ve diğer arkadaşları tarafından Avukatlık Kanununun bir fıkrasının değiştirilmesi zmnunda komisyonumuza vâkı teklif üzerine komisyonumuzca hazırlanan mazbata hakkında bundan evvelki eelsede olduğu gibi şimdi de bazı hususları tamamen değiştirmek suretiyle muhterem arkadaşımız Sırrı Atalay isabetsiz birtakım tenkidlerde bulundular. Bu tenkidlere cevap arz etmek üzere söz aldım.

Bir kere diyorlar ki, iktisadi devlet teşekkülleri reis ve âzalarının hangi vazifeyi yapabilecekleri kanunda tasrih edilmiş. Halbuki 3460 sayılı Kanunun 45 nci maddesinde reis ve âzaların her türlü vazifeleri yapabileceklerine dair bir hüküm yoktur ve bu mânayı istihraça da imkân bulunamamaktadır. Bir kere biz mazbatamızda her akla gelen resmî vazifeyi yapabileceklerini değil, meslekî faaliyette bulunabileceklerini tasrih ettik. Kanunun 45 nci maddesinin ikinci fıkrası şöyle diyor : (Bu kanun hükümlerine tâbi teşekküllerin idare meclisleri reis ve âzası, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmiş veya sermayesine Devletçe iştirak edilmiş bütün teşekkül ve müesseselerde ve mümasil serbest teşekküllerde hiçbir vazife alamıyacıkları gibi idare meclisinde buldukları teşekkülün işgal ettiği maddelerin imali ve ticareti işlerini de yapamazlar.) Yani resmî bir memuriyet yapamaz ama yüksek mekteplerde profesörlük veya kurslarda öğretmenlik gibi şeyler yapar ve kendi meslekî faaliyetlerini ifa edebilirler. Bu tahdit dışında her türlü faaliyetlerde bulunmaları mümkündür, yalnız başkaca memuriyet yapamazlar. Vaziyet böyle iken arkadaşımız bundan bir netice çıkarmak istiyor. Halbuki bizim esas işgal mevzuumuz bu değildir, Avukatlık Kanunudur. Avukatlık Kanununda tadil yapmaktayız. Bunların avukatlık yapıp yapmamaları mevzuubahistir. Mebuslar, profesörler, öğretmenler avukatlık yapabildiklerine ve ayrıca anonim şirket ortaklarıyla reis-

liklerinde, kooperatif idare heyetinde çalışanların avukatlık yapmaları kabul edildiğine göre avukatlık yapabilme bakımından devlet iktisadi teşekkülleri idare meclisi reis ve âzalarının da vasıfları müsait midir, değil midir? Bunların avukatlık yapmasına bir mâni mevcut mudur, değil midir?. Bir kere vasıf bakımından, ikincisi de takibedecekleri işi aksatma bakımından mahzur mütalâa edilip edilmemesi hususlarından mütalâa ettik. Bir profesör de kararname ile tâyin edilir ve bu tâyin yüksek tasdika iktiran eder; idare meclisindeki ücretler de Vekiller Heyeti kararıyla tâyin edilir. Bunların avukatlıkla ve Avukatlık Kanunu ile alâkası yoktur. Avukatlık Kanunu bakımından avukatlık vasfı ve ayrıca vazifenin ifası için lüzumlu her türlü faaliyetleri yapabilmek imkânını haiz olup olmaması hususunu tetkik eder. Biz meseleyi bu zaviyeden tetkik ve diğer âmme ortaklıkları ve limitet şirketler ve kooperatiflerin idare heyetlerinde çalışanlar için de, nasıl profesörlerin, mebusların, öğretmenlerin bu işi yapmalarında bir mahsur mütalâa edilmemişse, biz de bir mahsur mütalâa etmedik.

Sonra, teklifin, muayyen şahısları himaye kasdı ile yazıldığı ifade edildi. Teklif Hükümetten gelmemektedir ve Hükümetle ilgisi olmayın arkadaşlarımız tarafından yapılmıştır. Bu sebeple Avukatlık Kanununun heyeti umumiyesi üzerinde bir tadilâtın düşünülmesinde böyle bir şey de mevzuubahis değildir. Arz ettiğim gibi birkaç arkadaşımızın yaptığı bir teklif olup, bu teklifi komisyonumuzun musip görmüş olmasından başka bir şey değildir.

Şimdi ayrıca Hamdi Sancar arkadaşımızın belirttiği husus, var. Sırrı Atalay arkadaşımız diyorlar ki: «Avukatları çoğaltmak için bu teklifi kabul ettik, esbabı mucibe olarak bunu dermeyan ettiler» diyor.

Esbabı mucibe olarak bunu dermeyan etmedik. Kendileri dediler ki; «Avrupa memleketlerinde, hattâ Balkanlar'da avukatlık yapabilmek için imtihan kaydı lâzımgeldiği, ayrıca avukatlar hiçbir vazife yapmadıkları halde niçin bizde, Avrupa memleketlerinde olduğu gibi hareket edilmiyor da kendilerine başka vazife yapmak imkânı bahşediliyor?» Biz memleketimizin ihtiyaçlarının Avrupa memleketlerinden ayrı bir sistemi zaruri kıldığını izah ettik, kendi itirazlarına cevap verdik. Yoksa bu

mazbatamızın bir mucip sebebi değildir.

Yine şu hususu açıklamak lüzumunu hissediyorum: Avrupa'da ve Balkanlar'da avukatlar başka vazife yapmadıkları gibi avukat olmak için imtihan kaydı da zaruridir, imtihanda muvaffak olması şarttır. İmtihani kazananlar ruhsatname alamazlar. Bizim memleketimizde durum böyle değildir. Hâkime ve avukata çok ihtiyaç vardır. Bilhassa yeni hukuk inkilâbından sonra modern hukuku bilen avukatlara ve hâkimlere olan ihtiyacımız aşîkârdır. Türk Milleti uzun yıllar ruhsatlı ve ruhsatsız dâvavekillerinin elinde çok ıstırap çekmiştir. Bilhassa Anadolu kasabalarında avukat olmayan yerlerde ruhsatlı, ruhsatsız dâvavekillerinin, dâvaları nasıl renkten renge, şekilden şekile sokmuş oldukları, lüzumsuz yere dâvalar açtıkları ve uzattıkları bilinen bir keyfiyettir. Garbî-Anadolu'nun büyük kasabalarında meselâ Bayramiç, Ayvalık gibi kasabalarımızda dahi bugün avukat yoktur. Avukat olmayınca bizim avukata olan ihtiyacımız aşîkâr olarak meydana çıkmaktadır.

Arkadaşımız dediler ki; idare meclisleri Ankara, İstanbul gibi yerlerde vazife görüyorlar, buralarda avukatlar çoğalmaktadır. Ankara ve İstanbul gibi yerlerde avukatlar çoğaldıkça bunlar bir kısmı Anadolu kasabalarına giderler, avukatsız yerlerde daha çok kazançla çalışmak ve vatandaşa faydalı olmak imkânını bulurlar. Hakkikatte biz bir profesörü, bir anonim şirket ortağı nasıl avukatlık yapabileme imkânına malikse, adalet duygusu, eşitlik duygusu, vasıf, ehliyet ve işin mahiyeti, idare meclisi reis ve âzaları arasında da bir fark yapmamayı icabettirir. Teklifi hükümet değil, birkaç arkadaşımız getirmiştir. Bu sebeple Avukatlık Kanununun günün icaplarına göre tadil edilmesi mevzuubahis değildir.

Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Mehmet Daim Süalp.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar; teklifi yapan arkadaşlardan bir hususu öğrenmek istiyorum. İktisadi devlet teşekküllerinin meclisi idare reis ve âzalarına avukatlık hakkının verilmesi talebedilmektedir. Fakat iktisadi devlet teşekküllerinin çoğu banka halindedir. Banka tüccarla muamele yapan, iş gören müessesedir. Tüccar-

ra kredi tesbit eden meclisi idaredir. Bir meclisi idare reis ve âzası içinde avukat varsa, bu şahıs aynı zamanda hem kredi tesbit eden ve veren adam mevkiinde olur, hem de tüccarın vekili olabilir. Bu bakımdan bilhassa memleketimizin şartları nazarı itibara alınırca bunun çok mahzurlu olacağına kaanım. Acaba teklif sahibi arkadaşlar buna karşı ne diyeceklerdir? Bendeniz bu bakımdan teklifi biraz yersiz bulmaktayım. Eğer verecekleri cveap beni tatmin ederse, zannederim ki, benim gibi düşünen arkadaşlarımızın reylerini daha isabetli olarak kullanmaları sağlanmış olacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Hamdi Sancar.

HAMDİ SANCAR (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım; evvelâ Mehmet Daim Süalp arkadaşımızın endişe ettiği noktaya temasla söze başlamak istiyorum: arkadaşımız: «İktisadi Devlet Teşekkülleri içinde bankalar da vardır. Bankalar kredi verirler, bu krediyi tüccarlar ahrlar. Avukatlar dâva ahrlar, bu dâvaları tüccarlardan ahrlar. Binaenaleyh, avukatlarla tüccarlar arasında kendiliğinden doğmuş bir ortaklık mevcuttur. Eğer biz avukat olan idare meclisi reis ve âzalarına serbest meslekî faaliyette bulunmak imkânını bağışlarsak bu ortaklar aralarında birtakım zincirleme işler yapabilirler» demek istiyor. Benim anladığım budur.

Muhterem arkadaşlar; bir defa teklifte buna benzer bir endişe asla bahis mevzuu olamaz. Avukatlar tüccarlarla ortak olacaklar, tüccarlar kredi alacaklar, avukatlar dâva alacaklar ve böylece suiistimale dahi müsait bir zemin açılacaktır. Bu endişe bahis mevzuu olamayacağı gibi bu bir prensip olarak da kabul edilemez. Avukatlık mesleği ile ve avukatlığın Avukatlık Kanununa göre bir âmme vazifesi telâkkisi zihniyeti ile bu kabili telif bir iddia olamaz. Ancak buna benzer bir endişeyi bertaraf eden bir hüküm esasen sevk edilen bu tadil teklifinde mevcuttur. Ve zaten Avukatlık Kanununun tadil gören E bendinin 2 nei fıkrasında diğer meslekler için de aynı memnuiyet konmuştur; onu arz edeceğim.

Belediye meclisi reis ve âzalıkları veyahut anonim ve kooperatif ortaklıklarda avukat olan idare meclisi reis ve âzaları bu müesseseler aleyhine dâva almaktan menedilmişlerdir. Yani avukatlar meslekî faaliyetleri arasında idare

meclisinde reis ve âza buldukları teşekküller aleyhine dâva alamazlar. Eh; bunun dışında avukatların müşterisi munhasıran tüccardır ve avukatın müşterisi olan tüccar munhasıran bu bankadan kredi alır diye böyle bir kanun hükmünü felece uğratmak imkânı yoktur.

Kanunun dayandığı esas mucip sebep, İktisadi Devlet Teşekküllerine iyi avukatları, yetişmiş avukatları getirmek arzusunun ibarettir.

Sonra İktisadi Devlet Teşekküllerinin meclisi idare reis ve âzaları behemehal avukat olmaz ve bunun için bir mecburiyet de yoktur; doktor da olabilir, mühendis de olabilir. Bunlar idare meclisi reis ve âzalığı vazifesine getirildikleri halde serbest mesleklerinde faaliyette bulunabilirler de avukat, idare meclisi reis ve âzası olduğu zaman niçin serbest meslek faaliyetinde bulunamaz. Bunun mucip sebebini bulmaya imkân yoktur.

Yalnız diğer mesleklerden farklı olarak bunun da tedbiri alınmış bulunuyor. Müessese ve teşekküller aleyhine meclisi idarede âza bulunan avukatlar dâva alamazlar. Bu kapı kapandıktan sonra avukatlığı topyekûn âdetâ tecrim edecek vaziyette göstermeği bendeniz prensip bakımından çok hatalı bulmaktayım. Avukatları bu müesseselerin idare meclislerine sokmayı üstelik âmme menfaatini sağlamak için bir tedbir olarak da görmek icabeder.

Bu böyle olduktan başka diğer mesleklerle avukatlık mesleği arasında bir içtimai adalet sağlanacaktır. Yoksa ne Mehmet Daim Süalp arkadaşımızın, ne de Sırrı Atalay arkadaşımızın izah ettikleri gibi bir himaye kapısı açmak bahis mevzuu değildir. Bu Meclisin içinde muayyen şahıslara himaye kapısı açacak kadar küçülecek bir mebusun bulunabileceğini iddia etmeğe ve Adliye Encümeninden ittifakla çıkmış bir kararı bu kadar ağır bir töhmet altında buldurmaya Sırrı Atalay'ın hakkı yoktur. Me-seleyi ters zaviyeden, yanlış vazedip bu kadar faydalı bir kanunu baltalamayı doğru görmüyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Sırrı Atalay, buyurun.

SIRRI ATALAY (Kars) — Özür dilerim efendim. Biraz önce komisyon sözcüsü benim hakikatleri yanlış aksettirdiğini söylediler. Ve dediler ki, 4 ncü maddede her şey yapacağına dair bir şey olmadığını söylediler. Abdülkadir

Bey ve arkadaşlarının gerekçesinden bir fıkra okuyorum :

«3460 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununun 45 nci maddesine göre idare meclisi reis ve âzaları, bu vazifelerinin dışında, her işi yapabilirler.»

Komisyon raporu da şöyle diyor : «3460 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanununun 45 nci maddesine göre idare meclisi reis ve âzalarının, bu vazifeleri dışında, her işi yapabileceği teviz edilmiştir.»

Görülüyor ki, ben tahrif etmedim, aynen izah ettim, 45 nci maddeye göre her şeyin yapılacağını söyleyen arkadaşlara bu 45 nci madde muvacehesinde bu gerekçelerin doğru olmadığını işaret ettim ve kanun metnini okudum. Arkadaşımız Hamdi Sancar Bey iyi bir avukattır, ehliyetini takdir ederim, iktisadi devlet teşekküllerine âza ve reis olarak iyi avukat istiyorlar. Arkadaşım meselenin asıl ve esasına vukuf peyda etmemişler, İktisadi Devlet Teşekkülleri Kanunu olan 3460 sayılı Kanun, idare meclisi reis ve âzaları için avukat istemiyor bilâkis, 14 ve 15 nci maddeleri iktisadi, malî tecrübe sahibi olan kimselerin meclisi idare reis ve âzaları olmasını istiyor. Avukatlık istemiyor. Avukatlığın şartlarını tesbit edecek değiliz. İktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzalarının hangi şartları haiz olacağını kanun tâyin ve tasrih etmiştir. Oraya iyi avukat aranmıyor, iktisadi, malî hususları kuvvetli ve ehliyet sahibi olan kimseler ki bunlar avukatlar dışında olabilir. Ama iktisadi devlet teşekküllerinin meclisi idare reis ve âzalıkları için avukat aranmıyor, kanunun metninde böyle bir şey yoktur. Büyük Millet Meclisi âzalarından bâzı arkadaşların mebusların da avukatlık yapmamasını teklif eden kanun teklifleri varken, yani Avukatlık Kanununun 4 ncü maddesindeki istisnaların azaltılması istenmekte iken bunun çoğaltılmasına hakkınız var mıdır?

Sonra, bu içtimai adalet nizamına da uygun düşmez. Her hukuk diplomasını haiz ve stajını yapmış şahıs nerede ve hangi memuriyette olursa olsun, madem ki, bu hak ve vasıfları haizdir, ona avukatlık yapmak hakkını tanımak lâzımdır. O halde içtimai adalet kaidelerine göre bunu aynı hakkı haiz diğer vatandaşlara da tanımak suretiyle teşmil etmek lâzımgelir. Madem-

ki istisnalar koyuyoruz, o halde ölçüyü oraya kadar götürmek mecburiyetindeyiz.

Sonra iktisadi devlet teşekkülleri meclisi idare reis ve âzalarını, buldukları işin başından ayırmamak ve kendilerini işe vermelerini temin etmek bakımından da mühimdir. Kendilerine bu istisnai tanırırsak kâtipler imza dosyalarını yazıhanelerde dolaştırmak mecburiyetinde kalacaklardır. Bu şekilde iktisadi devlet teşekkülleri reis ve âzalarını esas işlerinden uzaklaştırmış olacağız. Geçen konuşmamda da arz ettim, Batı - Almanya mucizesinin her şeyin yerli yerinde, herkesin kendi yerinde olmasıdır. İktisadi devlet teşekkülleri idare meclisi reis ve âzalıklarına tâyin edilen kimselerde bu vasfı nasıl bulacağız? Bir de kendilerine yazıhane mi bağlayacağız? Hâlâ işi adama bağlamak mevzuu ıstırap ve şikâyetimizi mucipken; bunlara birisini daha eklemek suretiyle kanun tekniği ve hukuk kaidelerini çığnemeye yol açmaya bilmem hakkımız var mı? Mâruzatım bundan ibarettir. Takdir Yüksek Heyetinizindir...

REİS — Cemal Kıpçak, buyurunuz.

CEMAL KIPÇAK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; teklif edilen kanun tasarısında müeyyide bulamıyorum. İdare Meclisi Reis ve âzaları avukatlık yapacak. Bunun avukatlık yaptığı zaman hatıra gelecek olan bir sürü mahzurlara karşı tek müeyyide (Kendi müesseseleri aleyhine dâva alamaz), kaydının bulunmasıdır.

Arkadaşlar, İdare Meclisi, İktisadi Devlet Teşekküllerinde geniş kanuni salâhiyete sahip bir varlıktır. İdare Meclisi büyük mevzularda karar alır. Bu teşekküllerde yapılacak olan ihaleleri açar, tetkik eder. Farzedelim ki; büyük bir ihale mevzuudur, milyonluk dâvadır. Elbet-teki o müesseseden iş almak isteyen mütaahhit firma İdare Meclisinde bulunan avukatı kaçırmak istemez. Bu, bir ticari zihniyettir, aranılan bir imkândır. Avukatı elbetteki kendisine müşavir avukat falan diye tâyin edebilir. Bu şekil madde halinde tedvir edilirse, müteahhit firmanın avukatlığını haiz olan zatın İdare Meclisinde bulunduğu zaman, ne kadar dürüst olursa olsun, o firmanın avukatlığını yapması imkânı yok mudur? Biz kanun vaz'ediyoruz Biz bir kanun vaz'ettiğimiz zaman mahzurlarını da beraber mütalâa mecburiyetindeyiz. Bu mahzurlar da orta yerde duruyor. Avukatlar muhteremdir, tüccarlar da muhterem şahıslardır, bu

muhterem vasfından kimseyi istisna edemeyiz ama dünyada birtakım hâdiselerin vukuunu da unutmamak lâzımdır. Filân firmanın ticaret yaptığı bir müesseseden, firma bir ihale dolayısıyla bir milyonluk bir iş almak istediği zaman, idare meclisi âzasının idare meclisinde o müessesenin avukatlığını yapması ihtinalini göz önüne almazsak bu kanunu kabul etmekle o vaziyete sebebiyet vermenin ızdırabını çekmiş olmaz mıyız? Bu vaziyeti düşünmek lâzımdır arkadaşlar.

Burada müdafaa ederlerken diyorlar ki, (Belki yanlış anladım veya anlıyamadım), iktisadi devlet teşekküllerine iyi elemanları, bilgili elemanları müşavir olarak alalım. Bunu anlıyamadım. Ne şekilde bir eleman hukuk müşaviri olarak İktisadi Devlet Teşekküllerine girecektir? Yani İdare Meclisi âzası olan zat aynı zamanda müessesenin avukatı mı olacak? İktisadi Devlet Teşekkülleri kendi hukuki mevzularında, hususi hukuk ahkâmına tâbidir, isterse avukat tutabilir.

Meselâ Karabük'ü ele alalım, orada bir demir tevzii meselesi vardır. Elbette ki, demir ticareti ile meşgul olanlar, idare meclisinde âza olan avukatı, bu şekilde kendilerine avukat yapmak imkânını bulurlar. Demir gibi mühim bir maddenin tevzii üzerinde hassasiyet gösterilmek icabederken, biz öyle bir kanun çıkarıyoruz ki, İdare Meclisinde âza olan avukat bir demir tüccarının avukatlığını yapsın. Bu, çok şümüllüdür, çok uzak yerlere gider. Bunun karşısında müeyyide nedir? (Yalnız müessese aleyhine olan işi yapamaz.) Bu müeyyide çok küçüktür, kâfi değildir. Avukatlık mefhumu çok geniştir. Türlü dâvaları alacaktır, lehte ve aleyhte dâvalar alırlar, haksız haklı çıkarmak için uğraşırlar. Bir doktor, hastayı tedavi ederken rahatsız etmemeye uğraşır, hastayı rahatsız etmeme doktorun icraatındandır. Bir mühendis bir inşaat yapar, projelerini yapar, icraatında menfi çalışma hükmü yoktur, mevcut değildir. Ama avukatlığın menfi çalışmaları vardır. (Gürültüler). Benim branşım değil, bilmem, böyle lâstikli hukuk formüllerinden anlamam, yalnız bildiğim bir şeyler varsa o da, iktisadi devlet teşekküllerinde uzun seneler çalışmış, orada vazife görmüş bir arkadaşınız olmağımı dolayısıyla. Bu sıfatla arz edeyim ki; idare meclisinde bir avukatın âza bulunma-

sının mahzurlu olacağına birkaç misal göstermek kâfidir. Ben de bunu yaptım.

Şimdi, komisyon müdafaa ederken çok faydalı, filân diyor. Bunun faydasının nereye, memleketin hangi safhasına ve hangi işe müteveccih olduğunu öğrenmek bizim için çok faydalı olacaktır. Bunu da beyan ederlerse minnettar kalırım.

Bir meseleyi söylemeyi unuttum : Şimdi biz, idare meclisindeki arkadaşlara, orada vazife alan elemanlara iş arıyorsak burada, onların işleri, idare meclisi âzası olarak kanunun ruhu içerisinde çok büyüktür, büyük mesuliyetleri, büyük veballeri vardır. Eğer idare meclisi âzası mefhumunu, hakiki bir idare meclisi, yani vâzın kanunun kastedtiği mânada idare meclisi âzası olarak kabul ediyorsak, ben, değil onlara hususi hayatta iş vermek ve kendi aldıkları ağır mesuliyetli iş içerisinde gelirlerini artırmak, hattâ yeter ölçüde terfih edilmek suretiyle, mesuliyetleri içerisinde, çalışma imkânlarının hududu içerisinde bütün gayretlerini tahsis etseler de bu faaliyet ve gayretlerinin yine de kâfi gelmiyeceğine kaaniim. Yok, idare meclisi âzaları kanunun kastedtiği mânada idare meclisi âzalığı yapmıyacak da böyle bir boşluk dolduracaksa o vakit böyle bir kanunla gelmiyelim, idare meclisi âzalığı denilen mefhumu tarif edelim, kaldırılmak lâzımsa kaldıralım, ona göre vasıflarını ve durumlarını tâyin edelim. Binaenaleyh burada bir imkân vererek nüfuz ticareti gibi bir mefhumun tatbik edilmesine karar alırken derin düşünmemiz icabettiği kanaatindeyim, bu maksatla söz aldım arkadaşlar.

REİS — Selâhattin Karayavuz.

SELÂHATTİN KARAYAVUZ (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun lâyihası görüşülürken zannediyorum ki; evvelâ idare meclislerinin fonksiyonlarından bahsetmek lâzımdır. İktisadi devlet teşekküllerinin idare meclislerinin fonksiyonları nelerdir? Benim bildiğim kadar idare meclisleri prensip kararları alırlar. Bu prensip kararları icra organları vasıtasıyla tatbik edilir. Hattâ bazı idare meclislerinde umum müdürler tarafından idare meclislerine sevk edilmeyen mesail hakkında o idare meclisi karar almak vaziyetinde değildir. Muayyen günlerde, haftalık, aylık toplantılar yaparlar.

Şimdi bunları benim anladığıma göre izah ettikten sonra bir de âmme hizmetleri mevzuuna temas etmek icabeder. Öyle serbest meslekler vardır ki; aynı zamanda bir âmme hizmetidir: Avukatlık, hekimlik ve emsali meslekler gibi. Kanunlar çıkarken küçücük endişe verici noktalardan hareket etmemek icabeder. Bir avukat yalnız ticaret dâvaları alan avukat değildir. Avukatlığın geniş şümülü vardır. Eğer bir avukat bir meclisi idarenin reisi veyahut âzası ise; faydalı olabileceği birçok dâvalarda âmme hizmeti görmemesinin mânasını ben anlamıyorum. Sonra ifadelerden: «İdare meclisinde bir avukat mevcut ise, bu idare meclisi isterse 20 kişiden teşekkül etsin, bu avukatlar idare meclisinin diğer âzalarını ilzam eder ve kandırır.» gibi bir mâna çıkıyor. Halbuki idare meclisi eğer yedi kişiden teşekkül etmiş ise bunların hepsi avukat olmaz. Avukat olan arkadaşlar hakkında da bu şekilde endişe etmeye hakkımız yoktur. Kaldı ki, böyle bir arkadaşın nüfuz ticaretini ve buna benzer endişeleri önliyecek, tecziye edecek ahkâmı havi kanunlarımız vardır. Şu esbabı mucibeden hareket etmek şartıyla iktisadi devlet teşekküllerinin idare meclisinde reis ve âza bulunan avukatların aynı zamanda avukatlık yapmasına, kendi müessesesine taallük eden dâvaları almamaları şartıyla, taraftarım.

REİS — İhsan Gülez.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Arkadaşlar; evvelâ basit bir noktaya temas edeyim : Son fıkrada; (bu teşekküllere mensubolan âzaların, belediye meclisi üyelerinin, mebusların v.s. mensuboldukları teşekkül aleyhine dâva alamıyacakları) yazılıdır. Burada komisyondan bir noktanın tanzih edilmesini rica edeceğim. «Hükmi şahıslar aleyhine dâva ve işleri kabul ve takip ten memnudur.» Bu maddenin medlülünden hukuk dâvaları anlaşılıyor. Hazinesinin müdahil olarak iştirak ettiği ceza dâvalarında avukat sanığın müdafaasını üzerine alabilecek midir? Burada iki dâva birbirine tedahül ediyor. Sanığın ceza bakımından müdafaa eden avukat beraat kararı alırsa, Hazine hukuki bakımdan zararlı duruma düşecektir. Bu izahı yapmaktan maksadımız, geçmişte bunun tatbikatı olmuştur. Bu şekilde «hükmi şahısların aleyhinde dâva» ibaresi hukuk dâvalarına da şâmil midir, değil midir? Bu tereddüt ve ihtilâfları intacetmiştir.

Bu bakımdan komisyonun tavrı meseleyi halledecektir.

Esas mesele hakkında kanaatlerime gelince: Muhterem arkadaşlar; İktisadi devlet teşekkülleri idare meclisi reis ve âzaları doktor olur, mühendis olur, tüccar olur, eczacı olur ama avukat olamaz. Çünkü avukat meslek ve nüfuzunu süüistimal eder, arkadaşlarımızın istinadettiği tek mesnet şudur: Nüfuz süüistimali, bunu ben anlayamadım. Meclisi idare âzasının ne nüfuzu vardır, neyi süüistimal edecektir? Avukat bir hukukçudur, karışık işlere girer, taraf tutar. Bir iddia tüccar için de vârittir. Piyasada nâmü-tenahi işleri vardır. Bir sürü ticari işler yapar ve mensubolduğu iktisadi devlet teşekkülleri-nin de bir sürü işleri vardır. Bu iddia tüccar için vâridolabildiği gibi, mühendis için de vâridolabilir. Çünkü mühendisin de böyle bir nüfuz süüistimaline girmeyeceğini kim temin eder? Avukatlık bir bakıma bir âmme hizmetidir, fakat bir bakıma da serbest bir meslektir. Eczacı, doktor, mühendis ne ise avukat da öyledir.

Nüfuzunu süüistimal edermiş. Buna karşı ay-rı tedbirler düşünülebilir. Nitekim ikinci fıkrada; «mensubolduğu müessese aleyhine hiçbir dâva alamaz» hükmü vardır. Binaenaleyh esas hakkında şüphe etmeden kabul etmek icabeder, kanaatındayım.

REİS — Hüseyin Ortakcioğlu.

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Çorum) — Efendim; bedeniz de avukat olmam dolayısıyla bu kanuna taraftar olmam icabeder gibi görünürse de maalesef bu kanuna taraftar olamıyorum.

Şu kürsüde hiçbir zaman Sırrı Atalay'la bir fikir birliğinde bulunmak istemezdim, ama bu defa nasılsa bu noktada birleştik. Buna müteessirim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Söz istiyorum. Bana sataşıldı.

REİS — Bir sataşma bahis mevzuu değil ama, isminizi yazıyorum.

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Devamla) — Avukatlık Kanununun birinci maddesinde deniyor ki; avukatlık âmme hizmeti mahiyetinde bir hizmettir. Ama o hizmet tam olarak âmme hizmeti telâkki edilir mi? Yarı hizmet olarak telâkki edilir mi? Hiç âmme hizmeti olarak te-

lâkki edilmez mi? Bu meslekin içinde bulunan arkadaşlar tatbikattan çok ders almış bulunmaktadırlar.

Şimdi; bugünün düşüncelerine göre devlet hizmeti çoğalmaktadır; devlet hizmetleri bugün çok dal budak salmış vaziyettedir. Hattâ günün modası olan bir mesele var; hepimizin bunun üzerinde durmamız icabeder. Bir nüfuz süüistimali lâfı her tarafta yayılmaya başlamıştır.

Efendim, avukatlar menfi müdafaa yapar-muş, avukatların süüistimali mevzu bahis imiş de diğer meslek erbabının menfi müdafaa yap-mayıp, vazifesini süüistimal etmemesi mevzu-bahis imiş. Bunlar iddia edilecek şeyler değil-dir. Avukatların içinde o kadar temiz insanlar vardır ki, belki kanunun bekçisinden daha çok ve daha emniyetle kendilerine tevdi edilen emaneti muhafaza ve müdafaa ederler. Cemal Kıp-çak arkadaşımın dediği gibi, bir teknik insan olabilir ki, insan tavuğunu, yumurtasını ona emniyet etmiyebilir. Umumi prensipler üzerinde durmak icabeder.

Avukatlık Kanununda, öğretmenlerin avu-katlık yapabilecekleri musarrahtır. Hepiniz çocuk babasıdır, evlâtlarınız var. Bunların tah-sil ve terbiyesinden mesulsünüz. Haftanın 22 saatini okulda geçiren bir öğretmenin dâva dosyasını tetkik durumunu tasavvur ediniz 9.5 da muhakeme yapılacak dendiği halde mesai sa-atinin son dakikasına kadar beklemek mecbu-riyetinde kalan öğretmen acaba âmme hizmeti-ni yapabiliyor mu, dâvasını kabul ettiği müvek-kilinin işini hakkiyle takibedebiliyor mu? Ya-pamıyor. Binaenaleyh kanunda, genişletmek yo-luna değil, daraltmak yoluna gitmek lâzımdır, dördüncü maddedeki birçok istisna fıkralarını kaldırmak mecburiyetindeyiz. Bu şöyle oluyor, alabildiğine genişletelim, biz iddia ediyoruz ki, bu memlekette iş isteyen vatandaş çoktur, fakat biz istiyoruz ki muhtelif kapıları mütemediyen açalım, oraya mütemediyen el uzatmak imkân-ını bulalım diye koltuğumuzun altında iki kar-puz yerine üç karpuz sıkıştırmamız gibi bir ne-tice çıkıyor. (Alkışlar) Binaenaleyh bu kanun teklifinin aleyhindeyim. Bunun kabulü ile te-min edilecek faydanın, zararından üstün olaca-ğı kanaatinde değilim.

İkincisi; yalnız iktisadi devlet teşekkülleri değil, arkadaşlar, anonim şirket ve kooperatif tâbirlerini de kullanmışlardır. Hangi anonim

şirket, hangi kooperatif? Bunlar, sermayesinin yarısından fazlası Devlete aidolan anonim şirket mi, yoksa özel sermaye ile kurulan anonim şirket midir? Bunu da açıklamamışlardır. Ne komisyon esbabı mucibesinde ve ne de metinde bu noktaları ayıracak bir hüküm mevcut değildir. Hukuk sahasında anonim şirketin idare meclisi âzalarına avukatlık hakkı tanınmamışta bunlara avukatlık hakkı veriyoruz gibi bir şey oluyor. Onun için bendeniz muhterem heyetinizden istirham ediyorum, bu teklifi Adalet Komisyonuna havale edelim. Bunun için bir takrir veriyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Encümen.

ADLİYE EN. M. M. SERVET SEZGİN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar; İhsan Gülez arkadaşımızın sorduğu hususata ve bâzi itirazlara kısaca cevap arz edeceğim.

Bir kere buradaki (dâva ve işleri kabul ve takip ibaresi) hem hukuk ve hem de ceza dâvalarına şâmilidir. Zira iktisadi devlet teşekkülleri ve hükmi şahıslar da bazan cezai mesuliyetlere mâruz kalmaktadırlar.

İkincisi; Hüseyin Ortakçioğlu arkadaşımız, anonim ve kooperatif şirketlerden ne kastedildiğini soruyorlar. Bunlar, İktisadi Devlet Teşekkülleri veya âmme ile alâkalı anonim veya hususi kooperatif şirketler midir, diyorlar. Bura ya anonim ve kooperatif şirketler tâbirini biz ilâve etmiş değiliz. Eski kanundaki hüküm aynen alınmıştır. Bu hususta katiyen bir değişiklik yapılmamıştır. Bunlar eski kanunun fıkralarıdır, evleviyetle muhafaza ettik. Bunun, her türlü anonim ve kooperatif mahiyetinde şirketler olduğu aşikârdır. Bu hususta komisyon bir ilâve yapmamıştır. İsterlerse okuyalım. Eski kanunda mevcudolan hükmü aynen aldık. Biz bir şey ilâve etmedik.

Yine buyuruyorlar ki, avukatlığı tahdidetmek ve bilhassa öğretmenleri ve diğer bâzi şahısları avukatlıktan men etmek lüzumludur. Arkadaşlar, bir defa hukuk mezunu bulunan ve avukatlık yapmak ruhsatını haiz olan öğretmenler, ilkmekteplerde ders veren şahıslar değildirler. Bunlar ya orta tedrisat müesseselerinde veya yüksek okullarda ders vermektedirler. Onun için küçük çocukların hocayı beklemeleri gibi bir şey mevzuubahs değildir.

Ayrıca, bizim devlet hayatında üzerinde has-

sasiyetle durduğumuz meselelerden birisi de, öğretmenliği teşvik etmek ve cazip kılmaktır. Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar öğretmenlik cazip bir hale getirilmek istenmiştir. Öğretmenlerin avukatlık yapmalarının sebeplerinden birisi de budur. Hattâ yakın bir zamana kadar mebuslar, profesörlük dahi yapabilirlerdi. Ancak o kısım kaldırılmış, fakat halen avukatlık yapma imkânına maliktirler.

Bugün bilhassa orta tedrisatta öğretmen sınıktısı bulunduğu göre öğretmenlerin avukatlık yapmalarını biz bu bakımdan zaruri mütalâa etmekteyiz.

Mebuslara gelince, Teşkilâtı Esasiye, mebuslukla kabilitelif olmayan vazifeleri tasrih etmiştir. Avukatlıkta mebusluğa mâni bir hal yoktur. Ancak mebuslar memuriyet yapamaz. Bunun dışında mebusun hürriyetini tahdidetmeğe bizim salâhiyetimiz mevcut değildir. Mebusların avukatlık yapmamaları mevzuu bir anayasa mevzuudur. Alâkalı komisyonda tetkik edilmektedir. Yüksek Heyetinize sunulduğunda en isabetli kararın verileceği muhakkaktır. Ayrıca Cemal Kıpçak arkadaşımız, bilhassa nüfuz ticaretinden ve saireden bahsettiler.

Bir kere iktisadi devlet teşekkülleri reis veya âzaları, hiçbir suretle, mensuboldukları resmî daire aleyhine ve burada tasrih edilen müesseseler aleyhine dâva alamazlar, dâva alamayınca, onun avukatlık yapmasının dahi mânası kalmaz. Bir müessesede aleyhine dâva alamayan bir avukatın o müessesede âza olamamasının sebebi anlıyamıyorum. Avukatlık bir âmme hizmetidir. Âmme hizmeti yapan, kıymetli ve şerefli bir meslekin mensubu insanları töhmet altında tutmak doğru olmaz, ve avukatlık âmme için vazgeçilmez bir müessesedir. Bu arada vazifesini suiistimal edenler bulunabilir. Bunun için de Avukatlık Kanununda müeyyideler vardır. Bir avukat kötü bir harekette bulundu diye avukatlık hakkında ileri geri söz söylemek ittihâm da bulunmak doğru değildir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Söz istiyorum.

REİS — Durumu arz edeyim. Kifayeti müzakere takrirî mevcuttur, komisyon söz aldığı için, sırası gelen mebusa söz vermek zarureti vardır. Sırrı Atalay, kendisine satışıldığı zamanında bulunduğu için yani, Hüseyin Ortakçioğlu: «Sırrı Atalay'la bu kürsüden fikren birleşmek istemezdim, fakat bu meselede birleşmiş

bulunuyoruz.» şeklindeki beyanını satışma te-lâkki ederek söz istiyor. Riyaset Divanı bunu bir mücamele addetmektedir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Direniyorum.

REİS — Tüzük hükmüne göre Riyaset Diva-nımız bunu satışma değil, bir mücamele addedi-yor. Sırrı Atalay arkadaşımız da direnmektedir. Takdirinize arz ediyorum. Hüseyin Ortakcioğlu arkadaşımızın Sırrı Atalay'a satışdığı kabul edenler işaret etsinler... Kabul etmiyenler... Mec-lis de zati âlinize satışılmadığı kanaatindedir.

SIRRI ATALAY (Kars) — Fazlasiyle iade ediyorum.

REİS — Güzel, bunu tazvih etti Sırrı Bey.

Komisyonundan sonra bir mebusa söz vermek mecburiyeti olduğu için söz veriyorum, yoksa takrirlerin reye arz edilmesi sırası gelmiş idi. Buyurun Emrullah Bey.

EMRULLAH NUTKU (Trabzon) — Mu-terem arkadaşlar, Avukatlık Kanununun dör-düncü maddesi üzerinde senelerden beri bu mevzu münakaşa edilmiş, bu dördüncü mad-denin tatbiki için vâde tarihi daima talik edil-miştir. Bu dördüncü maddenin başına gelenler çiğ tavuğun başına... (Pişmiş tavuğun başına, sesleri) Pişmiş tavuğun başına gelmemiştir.

Arkadaşlar, şunu arz edeyim ki, avukatlık mesleki serbest meslektir. Avukatlık mesaisi hiçbir sebeple tahdidedilemez. Avukat, müek-kilinden hediye kabul eder, para alır, buna kim-secikler karışamaz. Buna rüşvet denemez, ama, bir avukat aynı zamanda ecir olursa, aldığı he-diye veya ücretin rüşvet olduğunu iddia etmek veya gayrimeşru olup olmadığını tâyin etmek mümkün olamaz. O itibarla, Avukatlık Kanu-nunun 4 nci maddesine, avukatların ecir ol-maması, devlet memuru olmaması gibi sarîh kayıtlar konmuştur. Avukat, sermayesinde his-sesi bulunan bir anonim şirkette, intihabolu-nursa, idare meclisi âzası veya reisi olabilir. Fakat iktisadi devlet teşekkülleri gibi bir dev-let memuriyeti sayılan ve tâyin suretiyle ora-ya getirilen ve orada memuriyetin en yüksek dereceli maaşını alan bir insanın avukatlık sı-fatı üzerinde olursa, onun yapacağı suiistimal-ler, yapmasa dahi, kendisi hakkında suizannı mucibolabilir. Hukuki prensip budur. Biz bu hususu sadece mantığımızla halledemeyiz. Bu, bir hukuk prensibidir. Medeni memleketlerde

bu rasyon işidir. Aynı zamanda bir şahsa bir-kaç kapıda ücret ve maaş temin etmek gibi şa-hıslar arasında müsavatsızlık tesis eden bir âmi-me tasarrufudur, bir ahlâk meselesi, bu bir sosyal nizam meselesidir. O itibarla bunun üze-rinde daha fazla münakaşa etmeye lüzum yok-tur arkadaşlar. Hakikaten Ortakcioğlu arka-daşımızın dediği gibi, bu kanunun dördüncü maddesindeki istisnalar mümkün olduğu kadar azaltılmalı ve avukatlık denilen, ki maalesef bilirsiniz halk naazında medhul olmuştur, gö-ze batmıştır, bu meslek sahibini her türlü şa-ibeden kurtarılmalıdır, onu aynı zamanda ecir olmak vasfından kurtarmak lâzımdır. O iti-barla avukatlık mesleğini hükümetten maaş ve-ya ücret alan bir meslekle telif etmemek lâ-zımdır. Onun için bu teklif doğru değildir, red-dediniz arkadaşlar.

REİS — Efendim, kifayeti müzakere takri-rini okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Mesele tavazzuh etmiştir. Müzakerenin kifa-yetini arz ve teklif ederim.

Seyhan Mebusu
Mehmet Ünalı

REİS — Bu takriri reylerinize arz ediyorum. Kifayeti kabul edenler... Kabul etmiyenler... Ka-bul edilmiştir.

Başka bir takrir vardır, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Müzakere edilen kanun teklifinin Adliye En-çümenine iadesini arz ve teklif ederim.

Çorum Mebusu
H. Ortakcioğlu

HÜSEYİN ORTAKCIOĞLU (Çorum) — Takririmi geri alıyorum.

REİS — Reylerinize arz etmeye lüzum kal-mamıştır.

Kifayet kabul edildiğine göre, maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Reddedilmiştir. Kanun teklifi de bu suretle red-dedilmiş oluyor.

Rey toplama muamelesi bitmiştir, efendim.

11. — Sigortacılık Mütahassısı Celbi Husu-sunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım Idaresi Arasında Akdolanın 17

sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/209) (1)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sigortacılık Müttehassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın Tasvibi hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım Teşkilâtı arasında 16 . XI . 1954 tarihinde Ankara'da imzalanan 17 sayılı Ek Anlaşma tasvibedilmiştir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci müzakeresi sona ermiştir, efendim.

Biraz evvel reddedildiğini ifade ettiğim ka-nun teklifi, maddelere geçilmesi hususunun ka-bul edilmemesi sebebiyle reddedilmiştir, tavzi-han arz ederim.

12. — Yok edilecek evrak hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/288) (2)

REİS — Heyeti Umumiyesi üzerinde söz is-tiyen yok. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Ka-bul edilmiştir.

(1) 54 numaralı matbuu zaptın sonundadır.

(2) 57 numaralı matbuu zaptın sonundadır.

**Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesai-
kın İmha Edilmesi hakkında Kanun**

Arşiv malzemesi

MADDE 1. — Umumi arşive teslim edilme-den önce 5 nci maddede sayılan daire, mües-sese ve teşekküllerin ellerinde bulunan ve bun-ların gördükleri hizmetler dolayısıyla yaptık-ları muhabere ve muameleleri ihtiva eden :

a) Dosyalar ve her çeşit yazılı ve basılı evrak ve kayıtlar,

b) Model, nümune, harita, plân, program, proje, mühür, damga, resim, fotoğraf ve ben-zerleri,

c) Plâk, filim, tel ve benzeri, vasıtalarla tebit olunan ve her hangi bir delil olmaya veya millî ve milletlerarası hukuk, muamele ve münasebetler bakımından teşriî, kazai, idari, askerî, siyasi, iktisadi, ilmî ve her hangi bir mevzuu aydınlatmaya veya düzünlemeye ya-rıyan bilânum ervak ve vesaik «arşiv mal-zemesi» dir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul eden-ler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arşivlik malzeme

MADDE 2. — Yukarda zikredilen her tür-lü evrak ve vesikalardan henüz arşiv malze-mesi evsafını kazanmamış olması sebebiyle muhafaza edilmek üzere salâhiyetlilerce ayrı-lanlara «arşivlik malzeme» denir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhafaza müddetleri

MADDE 3. — Arşivlik malzemedan tarihî değeri hâiz olanlar, bilâmüddet bir şahıs veya müessese lehine hak sağlıyanlar bu değerleri-ni kaybetmedikleri müddetçe muhafaza olunur-lar. Her çeşit evrak ve vesikalarn tetkik ve tefrikinde, gerek arşiv malzemesinin, gerekse arşivlik malzemenin tasnif ve muhafazasında mikrofilim tekniğinden faydalanılır. Bu husus 8 nci maddede zikredilen nizamname ile tes-bit olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul eden-ler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yok edilecek malzeme

MADDE 4. — a) Hukuki veya ilmî kıymetini kaybettiğine, muhafazasına lüzum kalmadığına ve Arşiv Danışma Heyetince imha edilmesinde mahzur bulunmadığına karar verilen her çeşit vesika ve muameleli evrak,

b) Kullanılmasına ve muhafazasına lüzum kalmamış olan her türlü basılı evrak, (bunlardan gerekli örnekler muhafaza olunur).

Bu kanunun 8 ne maddesi gereğince tanzim edilecek nizamname hükümleri dairesinde imha edilir.

Ancak, bunların muhafaza müddetleri, malzemenin mahiyet ve ehemmiyetlerine ve alâkalı mevzuat hükümlerine göre nizamname mucibince tanzim olunacak talimatnamelerde gösterilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun şümülü

MADDE 5. — Bu kanunun şümülüne giren daire, müessese ve teşekküller şunlardır.

a) Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idareler, üniversiteler, belediyeler ve bunlara bağlı sabit ve mütedavil sermayeli müesseseler,

b) Sermayelerinin tamamı devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseseler,

c) Hususi kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller,

d) Yukardaki bentlerde yazılı idare, teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nispette iştirakleriyle vücut bulan müesseseler,

e) İmtiyazlı şirketlerle umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve hususi mektepler.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşkilât ve vazifeler

MADDE 6. — Muhafazasına lüzum görülmeyen arşiv malzemesi hakkında yapılacak muameleleri tâyin etmek üzere vilâyetlerde, «vilâyet şube komisyonları» «vilâyet komisyonları» ve merkezde «merkez komisyonları» ile «Arşiv Danışma Heyeti» adıyla kademeli bir teşkilât kurulur.

Arşiv Danışma Heyeti, Maarif Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tâyin olunacak bir tarih veya arşiv mütehasısının reisliği altında olmak üzere aşağıdaki âzalardan teşekkül eder :

a) Maarif Vekâleti Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ile Maarif Vekâletinin memur edeceği bir tarih veya arşiv mütehasısı,

b) Üniversitelerin bir temsilcisi,

c) Başvekâlet Arşiv Umum Müdürlüğü temsilcisi,

ç) Türk Tarih Kurumunun bir temsilcisi,

d) İncelenecek evrakın taallük ettiği daire, müessese ve teşekküllerin birer temsilcileri,

e) Gerekli işlerde tetkik edilecek evrakın mahiyetlerine göre Danışma Heyeti kararıyla muvakkat olarak dairesinden ve lüzumlu hallerde dışarıdan davet olunacak mütehasıs müsavirler.

Gerek Arşiv Danışma Heyetinin gerekse diğer komisyonların vazife ve salâhiyetleri, kimlerden ve ne suretle kurulacağı nizamname ile tesbit olunur.

REİS — Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu!

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Muhterem arkadaşlarım; bu maddenin 3 nü fıkrasının (a) bendinde, Maarif Vekâleti Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü yerine (müdürü) olacaktır. Son fıkrada da Danışma Heyetinin vazife ve salâhiyetleri yukarıda sayıldığı halde aşağıda bunlar tasrih edilmediğinden dolayı; bu fıkranın okuyacağım şekilde kabulünü arz ve teklif ederim: «Gerek arşiv danışma heyetinin vazife ve salâhiyetleri ile kimlerden ve ne suretle kurulacağı nizamname ile tesbit olunur.» Bu şekilde okunmasını ve bu yanlışlığın bu şekilde düzeltilmesini teklif ediyorum.

REİS — Komisyon adına konuşular, maddeyi bu şekliyle reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tazminat - ücret

MADDE 7. — İmha edilecek evrak ve vesakın tâyin, tefrik ve imhasında mesai saatleri içinde ve dışında çalıştırılacak memur ve ücretlilere ve bu kanun gereğince dışardan çağır-

lacak mütehasıslara alâkalı daire ve müessese veya teşekküller bütçelerinden verilecek ücret veya gündelikler İera Vekilleri Heyetince belirlenecek esas ve miktarlara göre ödenir.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nizamname tedvini

MADDE 8. — Bu kanunun tatbik suretini gösterir bir nizamname tanzim olunur.

REİS — Söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meriyet

MADDE 9. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İeraya memur olanlar

MADDE 10 — Bu kanunun hükümlerini İeraya, İera Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci müzakeresi sona ermiştir.

13. — *Gazianteb Mebusu Süleyman Kuranel'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (2/78) (1)*

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen? (Vekil yok sesleri) Vekil burada efendim.

Süleyman Kuranel buyurun.

SÜLEYMAN KURANEL (Gazianteb) — Muhterem arkadaşlarım, şu anda müzakere mevzuu olan İmar Kanununu 6 . VI . 1951 günü yani bundan 4 sene 8 ay önce Büyük Millet Meclisine vermiştim. O günden bu ana kadar geçirdiği safahatı ve kanunun ihtiva ettiği eski hükümleri, halen mer'î olan Ebniye Kanunu ile Yapı ve Yollar Kanununun bugünün şartlarına uymayan taraflarını kısaca izah etmeme müsaadelerinizi rica ederim.

Ebniye Kanunu malûm olduğu veçhile 13 Zilhicce 1299 günü yani bundan tam 77 sene önce Saltanat devrinde çıkarılmıştır. O zaman imar plânı, su ve elektrik, haritalar diye bir mevzu bulunmadığı gibi, mimar, mühendis ve fen memuru yetiştiren mektepler de mevcut değildi.

Keza bugünkü malzeme ve teknik vasıtaların

pek çoğu o zaman meçhulümüzdü. Bu sebeple Ebniye Kanununu gayet haklı olarak o devrin imkânlarına ve şartlarına uygun olarak hazırlanmış bir kanun olarak kabul etmek lâzımdır.

Buna rağmen kanunun ihtiva ettiği hükümler zamanın tekâmülüne uydurulmaya çalışılmış zaman zaman tadil edilmiş ise de yine bu bünyesinde ve bugün tatbik edilen hükümleri içerisinde arşından, endazeden, on paradan, Dersaadet'ten, Şehremaneti'nden ve iradei seniyye'den bahsolutmaktadır ki, bu da bugünkü kanunlarımıza, zihniyetimize ve inkilâplarımıza tamamiyle aykırıdır.

2290 sayılı Yapı ve Yollar Kanununa gelince; bu kanun da 21 Haziran 1933 yılında yani bundan 23 sene önce Ebniye Kanununun boşluklarını doldurmak gayesiyle çıkarılmıştır.

Yapı ve Yollar Kanunu bizim tarafımızdan hazırlanmamış, doğrudan doğruya Alman şehirlerinden birinin belediyesinin nizamnamesi tercüme edilecek kanun halinde imar işlerimize tatbik olunmuştur. Esasen bir nizamname olan ve pek çok teferruatı ihtiva eden Yapı ve Yollar Kanunu şehirlerimizin hususiyetlerine örf ve âdetlerimize uymadığından birçok maddeleri kanunda mevcudolmasına rağmen tatbik edilememiştir. Ve halen de edilmemektedir.

Meselâ bu kanunda belediyelerin beş yıl içerisinde imar plânlarını yaptırmaları mecburi kıldığı ve aradan da 23 yıl geçtiği halde halen imar plânı yaptırmayan pek çok belediyeler mevcuttur.

Keza bacaların, merdivenlerin ebatlarına itifalarına kadar müdahale ettiği binaların rengine ve hattâ bahçelerin duvarlarına kadar kanunda yer verildiği halde bu hükümler tatbik olunamamıştır.

Yapı ve Yollar Kanunu vatandaşın hak ve menfaatini ihlâl edici belediyeler lehine tek taraflı hükümleri ihtiva etmektedir. Zamanın tekâmülüne göre tadiller yapılmış ise de, bugün dahi imar işlerindeki boşluğu dolduramamış, belediye ile vatandaş arasındaki münasebetleri düzeltmemiştir, daima ihtilâflara yol açmıştır. Artık her iki kanunun da değiştirilmesi bir zurett halini almıştır.

Yeni İmar Kanunu ile mevzuatımızdaki boşluklar doldurulmuş, tek taraflı hükümler yerine belediyenin ve vatandaşın karşılıklı hak ve

(1) 73 numaralı matbuu zaptın sonundadır.

menfaatleri göz önünde tutulmuş, şehirlerin imar ve inkişafını, yol, meydan yeşil sahaların tesisi umumi hizmetlerin yapılmasını sağlayıcı hükümler vaz'edilmiştir.

Parselasyon, tevhit ve ifraz işlerini felce uğratan belediyenin vatandaşın işlerini uzatan ve güçleştiren hükümleri günün ihtiyaçlarına ve imkânlarına cevap verebilecek hale getirilmiştir. Uzun bir emek mahsulü olan İmar Kanunu, 1952 yılında Ankara'da toplanan Belediyeler Kongresinde 1954, keza yine Ankara'da toplanan İmar Kongresinde görüşülmüş ve bundan başka birçok belediye ve nafia müdürlüklerine ve meslekî teşekküllere gönderilerek onların da fikir ve mütalâaları sorulmuş ve bunların da görüşmelerine kanunda yer verilmiştir.

1951 den 1954 e kadar Meclis Nafia, Dahiliye, Sağlık encümenlerinde inceden inceye tetkik ve kabul edilen kanun Adliye Encümeninde görüşülürken Dokuzuncu Devre sona ermiş ve bu suretle kanun meriyete girmeden kadük olmuştur.

Onuncu Devrede yeniden Büyük Millet Meclisine teklif ederek bunun, ilgili dört encümen-den seçilecek muvakkat bir encümende müzakeresini rica etmişim. Seçilen encümen bir sene yeniden bu kanunu tetkik ettikten sonra kabul ederek Büyük Meclise vermişse de içtima devresi sona erdiğinden ikinci içtima devresinde yeniden ikinci defa Muvakkat Encümene havale edilmiş, bu encümende de görüşülerek kabul edildikten sonradır ki nihayet dört sene sekiz aylık bir çalışmadan sonra yüksek huzuruza getirilebilmiştir.

İmar Kanunu memleketşümül bir ana kanundur. Böyle mühim bir kanunun encümenlerde ve Mecliste uğrıyacağı müşkilâtları ve müdafaasının zor olacağını biliyordum. Fakat şuna inanıyordum ki, artık bu memleket imar işlerini mer'î kanunlarla yürütmek hatalıdır ve memleketin yüksek menfaatlerine aykırıdır. Yıllardan beri devam edegelen bu boşluğu Yapı ve Yollar Kanununu yıllarca tatbik eden bir arkadaşınız sıfatıyla doldurmanın zamanı geldiğine de inanıyorum.

İşte bu inançladır ki bu büyük külfeti tek başına tekabbül etmiş bulunuyorum. Meslekdaşlarımızın ve encümendeki arkadaşlarımızın büyük himmet ve gayretleriyle ki tam ve mütakâmil bir şekilde kanunu hazırlamış bulunuyoruz.

Kanun birçok yenilikleri ve ileri modern fikirleri ihtiva etmekle beraber elbette ki yine eksik ve noksan tarafları olacaktır. Bunları da sizler ve kalanını da tatbikat tamamlayacaktır.

Kanunun isminden de anlaşılacağı veçhile bir imar kanunudur. Bu kanunda memlekette yapılacak binalarla ve bunları yaptıran vatandaşlarla belediyelerin karşılıklı hak ve vecibeleri ne gibi şartlara ve kanuni müeyyidelere riayet etmeleri lâzımgeldiği, imar plân ve programının nasıl ve ne şekilde tatbik edileceği yol, meydan ve diğer umumi hizmetlere ayrılan yerlerin nasıl alınacağı imar hududu içinde ve imar hududu dışındaki parselasyon tevhit ve ifraz işlerinin nasıl hallolunacağı proje vaziyet işlerinin kabul ve tasdik muamelelerinin tarzı cereyanı, kanuna riayet etmiyenlere verilecek ceza miktarları açık ve sarih olarak belirtilmiştir.

Kanun 63 madde ve üç muvakkat maddeden ibaret olup heyeti umumiyesi hizmetin ifasına göre 4 bölüme ayrılmıştır.

Birinci bölüm, ruhsat işleri

İkinci bölüm, hali hazır harita imar ve yol istikamet plânları

Üçüncü bölüm, tevhit ve ifraz işleri

Dördüncü bölüm, umumi hükümlerdir.

Kanunun birinci maddesiyle belediye sınırları içerisinde yapılacak bütün yapılar İmar Kanunu hükümlerine tâbi tutulmuştur. Bu yapılar için izin alınması mecburi kılınmıştır. Her müracaatta bina yapılacak yerin tapusunun, varsa çapının gösterilmesi ve belediyelerin ise müracaatlara tatil günleri hariç 15 gün içinde cevap vermesi esas kabul edilmiştir.

Yapıların fennî mesuliyetini ve proje ve hesaplarını fen adamlarının yapmaları, kabul edilmiş ve vazifesini kötüye kullanan fen adamları için de ağır müeyyideler vaz'olunmuştur. Ruhsatsız ve ruhsata aykırı yapılan yapıların yıma muameleleri kesin hükümlere bağlanmıştır.

Hali hazır haritaların yapılması bütün belediyelere, imar plânı ise nüfusu beş binden yukarı belediyelere mecbur kılınmıştır.

Kanunda talimatnamede bulunması icabeden hükümlerin yer almamasına âzami derecede dikkat edilmiş teferruat işleri belediyelere bırakılmıştır.

Belediyeler kendi malî imkânlarına, belde nin hususiyetlerine ve eleman durumuna göre

6 ay içerisinde bir talimatname hazırlamaya mecbur tutulmuştur. Kat adedleri, parsel durumları binaların cephe ve genişlikleri, komşu hudutlarına, eski eserlere, demiryol mihverlerine ve su kenarlarına olan mesafeleri bu talimatnamelerde yer alacaktır. Belediye hududu içerisinde gayrimenkullerin tevhit ve ifraz işleri ve bunlar üzerinde irtifak hakkı tesis ve hakların kaldırılması belediye encümenlerince varsa imar idare heyetlerince kabul edilmedikçe tapuya tescil edilmeyecektir.

İfraz işlerinde ifraz sahipleri açılacak yolları ve umumi hizmetlere tahsis edilen yerlerdeki sahalarının % 15 ni belediyelere bedelsiz terk edeceklerdir. Ayrıca ifraz sahipleri ifraz sahasındaki yol ve lâğımalarını anakanala bağlamaları mecburi tutulmuştur. Bu kanunun meriyete girmesinden sonra bugüne kadar devam edegelen başı boş inşaat işleri bir nizama girecek rasgele parselasyon işi yapılamıyacak arsa spekülasyonu önlenecek, yıllarca arsasını boş tutanlar bu yerlerini yapmak zorunda kalacaklardır.

Keza bu kanun meriyete girince Ebniye Kanunu, 642, 2290, 2555, 4585, 5220, 5431 sayılı kanunlarla 1580 sayılı Kanunun 15. maddesinin 30. fıkrasıyla 114 ncü maddenin son fıkrası ve 1351 sayılı Kanunun 7 nci ve 1504 sayılı Kanunun yedinci maddeleri meriyetten kalkacaktır. Karar Yüksek Meclisindir.

ZEKİ BAŞAĞA (Gümüşane) — Efendim; çok uzun ve yorucu bir faaliyetin neticesi olarak bugün huzuruza getirilen bu eser, tereddütsüz diyebilirim ki; memlekete, Yüksek Meclisinizin hediye olarak verebileceği en güzel eserlerden bir tanesi olacaktır. Bu güzel eserin hazırlanmasında büyük emekleri geçen Süleyman Kuranel arkadaşımıza ve onunla iş birliği yapan hükümete sonsuz şükranlarımı arz ederim.

Türkiye'miz muazzam bir kalkınma hamlesi içindedir, her vatandaş kendisine bir yuva yapmak arzusu ile rasgele bir bina yapmakta bu sebeple de bazı nahoş manzaralar meydana gel-

mekte idi. Bu eserle, bu eserin hükümleri dâhilinde her vatandaş kendisine daha güzel bir binaya kavuşmak imkânını bulacaktır.

Kontrolsüzlükler yüzünden, eski kanunun ucube haline getirdiği birçok manzaralar ve lâubaliliklerin önü bu suretle alınmış olacaktır. Kanunun içerisine, belediyelerin dahi kanunun âmir hükümlerini yerine getirmeleri için konulmuş hükümler mevcudolduğu için, bu kanun memlekette kankınmamızla birlikte muvazi yürüyecek güzel bir eserdir.

Hayırlı olmasını temenni ederim.

REİS — Efendim, Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katısına ait kanun lâyihasına (274) rey verilmiştir. (274) rey kabul, Meclisçe tasvibolunmuştur.

Taş ocakları muamelâtının tedviri ve vâridatının tahsilinin vilâyet hususi idarelerine aidolduğu hakkındaki Kanuna (273) rey verilmiş, (273) rey ile kabul edilmiştir.

Umumi İhtiyaçlar İçin Hariçten Getirilecek Madenî Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmî Alınmasına dair olan 2268 sayılı Kanunun 5366 sayılı Kanunla Değiştirilen Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına ve Mezkûr Kanuna Muvakkat Bir Madde İlâvesine dair Kanuna (275) rey verilmiş, (275) rey ile kabul edilmiştir.

Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile bu Anlaşmaya ait iki mektubun tasdikine dair olan kanun lâyihasına (276) rey verilmiştir. (276) Kabuldür. Muamele tamamdır, lâyiha tasvip buyurulmuştur.

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Anlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdik hakkındaki kanun lâyihasına (275) rey verilmiştir. (275) rey kabul. Muamele tamamdır. Lâyiha tasvip buyurulmuştur.

17 Şubat 1956 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 17,18

TASHİHLER

33 ncu İnikat zabıt ceridesine bağı 43 S. sayılı matbuada aşığıdaki tashihler yapılacaktır :

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
11	25	II	1 - 1
11	29	1, 2	1 - 2
11	32	cezaların ve levazimini	eczaların, levazımı
12	10	ve teminatı	ve tazminatı

Bu İnikat zabıt ceridesine bağı numaraları hizalarında gösterilen matbualarda da aşığıdaki tashihler yapılacaktır :

S. sayısı	Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
				F.	F.
58	6	1	14	218	219
58	6	1	20	300	303
58	6	1	30	417	419
58	6	5	23	16 979 62	16 279 62
58	7	3	23	1 513 331	1 513 231
58	7	5	21	1 107 903 76	1 197 903 76
78	7	—	10	Anlaşmanın	Anlaşmanın
78	9	—	11	defterleri	baremleri
78	11	—	11	mecburdurlar.	mezundurlar.
78	15	—	25	edilmek şartıyla	edilmiş olmadıkça
78	18	—	21	veya memuriyete rağmen nakle	veya nakle
78	19	—	10	terekkübettiği	terettübettiği
78	24	—	31	aynı tâbi	aynı devlete tâbi
78	27	—	16	tediye	tağdiye
78	27	—	20	memurlarının ve	memurlarının fiil ve
78	35	—	23	halinde	halinde
78	36	—	12	hakkında her zaman hakkına sahiptir.	hakkına her zaman sahiptir.
78	43	—	31	tasviye usulü	muamele tarzı
78	44	—	8	işlemeleri	işlemleri
78	48	—	36	muahhar	muahhar
78	51	—	34	devamı	devamlı
78	52	—	34	Sulu eşya nakle	Sulu eşya veya nakle
78	53	—	17	ziyan	zıya
78	55	—	38	açabilecek	açılabilir
78	58	—	35	Teslim müddetini	Teslim mühletini
78	58	—	38	nizamsızlıktan	intizamsızlıktan
78	60	—	38	yayınlanmakla	yayınlamakla
78	65	—	33	beş sene kadar	beş sene sonra
78	66	—	13	dermeyan	itiraz dermeyan
78	67	—	13	(11 Nisan 1955)	(11 Nisan 1953)
78	69	—	13	1951 kısımdaki	1951 Aralıkta

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı Hesabı Katı Kanununa verilen reylerin neticesi
(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 274
Kabul edenler	: 274
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 255
Münhal mebusluklar	: 12

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özeoban
Murad Âli Ülgen

AĞRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Ramiz Eren
Muzaffer Ergüder
Seyfi Kurtbek
Mümtaz Tarhan
Âliye Temuçin
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Enver Karan
Asım Okur
Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelim
Nail Geveci
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu

Müteba İştin
Ahmet Kocabıyıkoglu
M. Halûk Timurtaş
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı
Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut
Selâhattin İnan

BOLU

Reşat Akşemsettinoglu
Selâhattin Baysal
Fahri Belen
Sabri Çonkar

İhsan Gülez
Ahmet Hatı
Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen
Mehmet Özbey

BURSA

Sabahattin Çıracıoğlu
Selim Ragıp Emec
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal

Emin Kalafat

Safaeddin Karanakaç
Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Asım Emrem
Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran
Yakup Gürsel
Şevki Gürses
Ali Rıza Kılıçkale
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
İsmail Hadımlıoğlu
Ali Rıza Karaca
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar

DIYARBAKIR

Ragıp Karaosmanoğlu
EDİRNE
Mehmet Enginün
Hasan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELÂZİĞ

Hüsnü Göktuğ
Ömer Faruk Sanaç
Selâhattin Toker

ERZİNCAN

Sadık Perinçek

ERZURUM

Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Cemil Önder
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik
Ekrem Cenani
Süleyman Kuranel
Ali Ocak

GİRESUN

Ali Naci Duyduk
Tahsin İnanç
Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
Sabri Özcan San
Halis Tokdemir

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu
Şekip İnal

İÇEL

Rüştü Çetin
Yakup Çukurova
İbrahim Gürgen

Refik Koraltan
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Tahsin Tola

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy

Seyfi Gögen
Aleksandros Hacopoulos
Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Naci Kurt
Adnan Menderes
Nadir Nadi
Hanri Soriano
Zakar Tarver
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören
Osman Kapani
Halûk Ökeren
Nuriye Pınar
İlhan Sipahioğlu
Behçet Uz

KARS

Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Mehmet Hazer
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Muzaffer Kuşakçioğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Osman Nuri Deniz
İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân
KIRŞEHİR
Osman Alişiroğlu

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Ziya Atıç

Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım
KONYA
Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Remzi Birand
Abdi Çilingir
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
M. Rüşti Özal
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Süleyman Süruri Na-
suhöğlu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Kâmil Kırıköğlu
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Yunus Muammer Ala-
kant

Hikmet Bayur
Hayri Büke
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Halim Şatana

MUĞLA

Turhan Akarca
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalıncı
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan

Gıyasettin Emre
NIĞDE
Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadioğlu
Cavit Kavurmacıoğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Bekir Baykal
Feyzi Boztepe
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Enver Batumlu
Cavid Oral
Sinan Tekelioğlu
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu

SİİRD

Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Server Somuncuoğlu
SİVAS

Hüseyin Çitil
Abdurrahman Doğruyol
Bahattin Örnekol
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Fethi Mahramlı

TOKAD

İhsan Bağ
Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Ömer Sunar
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Emrullah Nutku
Sami Orberk
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Celâl Öncel
Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz

VAN

Muslih Görentaş
Hamit Kartal
YOZGAD
Danyal Akbel
İhsan Aktürel
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu
Numan Kurban
Hâşim Tathoğlu
Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Sabih Durah
Hakkı Hilâlet
Cemal Kıpçak
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi
AMASYA

İsmet Olgaç
ANKARA

Muhlis Dayramoğlu
Dağıstan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Muhlis Ete

Mümtaz Faik Fenik (İ.)
Abdullah Gedikoğlu

Zafer Gökçer
Necmi İnanc
Şeref Kâmil Mengü

Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA

Fatin Dalaman
Attilâ Konuk
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes (V.)
A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacid Asena
Mekki Said Esen
Enver Güreli
Halil İmre

Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

Sırrı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Yünnü Üresin

BOLU

Mithat Dayıoğlu (İ.)

BURDUR

Fethi Çelikbaş

Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar
Muhlis Erdener
Müfit Erkuyumcu
Hulûsi Köymen
İbrahim Öktem
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz

Ali Ferruh Yücel
ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman (İ.)
Celâl Boynuk

Kenan Çığman
ÇORUH

Yaşar Gümüşel
ÇORUM

Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Hüseyin Ortakçioğlu
DENİZLİ

Mehmet Karasan
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci
İhsan Hamid Tıgrel

Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE

Cemal Köprülü
Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Suphi Ergene (İ.)
Mehmet Şevki Yazman
ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Mustafa Rahmi Sanalan
Tevfik Şenocak
Veysel Varol

ERZURUM

İshak Avni Akdağ (İ.)
Rıfki Salim Burçak

Sabri Erduman
Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Hâmid Şevket İnce
Hasan Numanoglu
Rıza Topcuoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

İhsan Dağ
Samih İnal
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
Halit Zarbun

HATAY

A. Feyzi Atahan
Abdullah Cilli
A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Hüseyin Fırat
Aziz Köksal (İ.)
Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Zühtü Hilmi Velibeşe

İSTANBUL

Neemi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nazim Bezmen

Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Köprülü (V.)
Emin Onat
Mükerrem Sarol
Nizamettin Âli Sav
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Füruzan Tekil
Nuri Yamut (İ.)

İZMİR

Nebil sadi Altuğ
Pertev Arat
Cihad Baban
Muzaffer Bâlaban
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Necdet İncekara
Rauf Onursal
Mehmet Ali Sebük
Abidin Tekön
Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Fevzi Aktaş
Turgut Göle
İbrahim Us
Rıza Yalçın

KASTAMONU

Basri Aktaş
Salim Esen
Nazifi Şerif Nabel
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen

KAYSERİ

Emin Develioğlu
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurmel (İ.)

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Fikret Filiz
Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı (İ.)
Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer

Taş Ocakları Muamelâtının Tedviri ve Varidatının Tahsilinin Vilâyet Hususi İdarelerine Aidolduğu hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 273
Kabul edenler	: 273
Reddedenler	: .0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 256
Münhal mebusluklar	: 12

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen

AĞRI

Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray

Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Ramiz Eren
Muzaffer Ergüder

Seyfi Kurtbek

Mümtaz Tarhan

Hâzım Türegün

Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Enver Karan
Asım Okur

Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelîm

Nail Geveci

Zühtü Uray

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu

Mücteba İştin

Ahmet Kocabıyıköğlü

M. Halûk Timurtaş

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı

Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras

Sait Göker

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut

BOLU

Reşat Akşemsettinöğlü

Selâhattin Baysal

Fahri Belen

Sabri Çonkar

İhsan Gülez

Ahmet Hatı

Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen

Mehmet Özbey

BURSA

Sabahattin Çıracıoğlu

Muhlis Erdener

Agâh Erozan

Sadettin Karacabey

Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-

kartal

Emin Kalafat

Safaeddin Karanakaç

Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

İbrahim Aydın

Asım Emrem

Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran

Yakup Gürsel

Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale

Baha Koldaş

Cevat Köstekçi

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit

Ali Çobanoğlu

Mustafa Gülcügil

İsmail Hadımlıoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

A. Hamdi Sancar

EDİRNE

Mehmet Enginün

Hasan Maksudoğlu

Rükneddin Nasuhioğlu

Sabahattin Parsoy

Kemal Yaşınkılıç

ELAZIĞ

Hüsni Göktuğ

Ömer Faruk Sanaç

Selâhattin Toker

ERZİNCAN

Sadık Perinçek

ERZURUM

Zeki Çavuşoğlu

Bahadır Dülger

Şevki Erker

Abdülkadir Eryurt

Hâmid Şevket İnce

Cemil Önder

Rıza Topcuoğlu

Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

Ekrem Cenani

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Selâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç

Abdullah İzmen

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa

Halis Tokdemir

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

Rüştü Çetin

Yakup Çukurova

İbrahim Gürgen

Refik Koraltan

Hidayet Sinanoğlu

Mehmet Mutlugil

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Naci Kurt
Nadir Nadi
Hanri Soriano
Zakar Tarver
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören
Osman Kapani
Nuriye Pınar
Mehmet Ali Sebük
İlhan Sipahioğlu
Behçet Uz

KARS

Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Muzaffer Kuşakçioğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Osman Nuri Deniz
İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân
KIRŞEHİR
Osman Alışiroğlu
Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın

Ziya Atığ

Selâmi Dinçer
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
M. Rüştü Özal
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Süleyman Süruri Na-
suhoğlu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Kâmil Kırıkoğlu
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Yunus Muammer Ala-
kant

Hikmet Bayur
Hayri Büke
Şemi Ergin
Nafiz Körez

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Halim Şatana

MUĞLA

Turhan Akarca
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalıncı
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadioğlu
Cavit Kavurmacıoğlu
Hüseyin Ülkü
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Bekir Baykal
Feyzi Boztepe
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Enver Batumlu
Cavid Oral
Sinan Tekelioğlu
Ahmet Topaloğlu

SİİRD

Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Server Somuncuoğlu

SİVAS

Hüseyin Çitil
Ercüment Damalı
Abdürrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Bahattin Örnekol
Ahmed Özel
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Fethi Mahramlı

TOKAD

Ihsan Baç
Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Ömer Sunar
Mehmet Şahin

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Emrullah Nutku
Sami Orberk
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Hasan Oral
Celâl Öncel
Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcım Yılmaz

VAN

Muslih Görentaş
Hamit Kartal

YOZGAD

Danyal Akbel
İhsan Aktürel
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu

Numan Kurban

Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Sabih Durah
Hakkı Hilâlci
Cemal Kıpçak
Avni Yurdabayrak

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Gazi Yiğitbaşı
AĞRI
Kasım Küfrevi
Nimet Sümer
AMASYA
İsmet Olgaç
ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik (İ.)
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökçer
Necmi İnanç
Şeref Kâmil Mengü
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Âliye Temuçin
ANTALYA
Fatin Dalaman
Attilâ Konuk
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş
AYDIN
Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes (V.)
A. Baki Ökdem
BALIKESİR
Vacid Asena
Mekki Said Esen
Enver Güreli
Halil İmre
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı
BİLECİK
İsmail Selçuk Çakıroğlu
Yümnü Üresin
BİTLİS
Selâhattin İnan (İ.)

BOLU

Mithat Dayıoğlu (İ.)
BURDUR
Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp
BURSA
Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Müfit Erkuyumeu
Hulûsi Köymen
İbrahim Öktem
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz
Ali Ferruh Yücel
ÇANAKKALE
Bedi Enüstün
İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu
ÇANKIRI
Tahir Akman (İ.)
Celâl Boynuk
Kenan Çıgman
ÇORUH
Yaşar Gümüşel
ÇORUM
Mustafa Kemal Biber-
oğlu
Hüseyin Ortakcioğlu
DENİZLİ
Mehmet Karasan
Refet Tavashioğlu
DIYARBAKIR
Fikri Arıç
Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci (İ.)
Ragıp Karaosmanoğlu
İhsan Hamid Tiğrel
Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE
Cemal Köprülü
ELAZIG
Suphi Ergene (İ.)
Mehmet Şevki Yazman
ERZİNCAN
Hüsnü Çanakçı
Mustafa Rahmi Sanalan
Tevfik Şenocak

Veysel Varol

ERZURUM

İshak Avni Akdağ (İ.)
Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Hasan Numanoglu
ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
İsmail Sayın
Kemal Zeytinoglu
GAZİANTEP
İhsan Daî
Samih İnal
Cevdet San
GİRESUN
Hamdi Bozdağ
Hayrettin Erkmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE
İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
Sabri Özcan San
Halit Zarbun
HATAY
A. Feyzi Atahan
Abdullah Cilli
Şekip İnal
A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıçalı
İÇEL
Hüseyin Fırat
Aziz Köksal (İ.)
İSPARTA
İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibeşe
İSTANBUL
Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazim Bezmen

Faruk Nafiz Çamlıbel
Adnan Menderes (Baş-
vekil)
Emin Onat
Mükerrem Sarol
Nizamettin Âli Sav
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Füruzan Tekil
Nuri Yarıut (İ.)
İZMİR
Nebil sadi Altuğ
Pertev Arat
Cihad Baban
Muzaffer Balaban
Behzat Bilgin
Sadık Giz
Necdet İncekara
Rauf Onursal
Halûk Ökeren
Abidin Tekön
Ekrem Hayri Üstündağ
KARS
Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Turgut Göle
Mehmet Hazer
İbrahim Us
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Basri Aktaş
Salim Esen
Nazifi Şerif Nabel
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen
KAYSERİ
Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurmel (İ.)
KIRKLARELİ
Şefik Bakay
Fikret Filiz
Hüsnü Yaman
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin

Osman Bölükbaşı (İ.)
Mehmet Mahmudoğlu
KOCAELİ
Ekrem Alican
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel
Turan Güneş

KONYA
Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Hamdi Ragıp Atademir
Tevfik Fikret Baran
Ziyad Ebüzziya
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılıç
Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük

KÜTAHYA
Ali Galib Bubik
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdullah Köroğlu
Nuri Ocakerioğlu (İ.)
Mehmet Fahri Oral
Hilmi Özbay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Melih Koçer
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay

MARAS
Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen
Remzi Öksüz
MARDİN
Etem Aybar
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA
Nuri Özsan
Nâtik Poyrazoğlu

MUŞ
Şemsi Ağaoğlu
NİĞDE

Hasan Hayati Ülkün
ORDU
Mehmet Cemil Bengü
(V.)

Fazıl Erim
Sabri İşbakan
Selâhattin Orhon
RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu

SAMSUN
Abdullah Keleşoğlu
Rami Ozan Gümüşoğlu
Ömer Güriş
Tevfik İleri
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel

SEYHAN
Zahit Akdağ
Ahmet Kınık
Salim Serçe
Lûtfi Sezgin
Nurullah İhsan Tolon
İsmet Uslu
Mehmet Ünalrı

SİİRD
Suat Bedük
Baki Erden

SİNOB
Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaş
Nuri Sertoğlu
Haşim Tarı
Muhit Tümerkan

SIVAS
Nuri Demirağ (İ.)
Etem Erdineç
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Memduh Turhan
TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz

Necmi Arman
Zeki Erataman
Samim Yücedere
TOKAD
Osman Hacıbaloğlu
Hasan Kangal
Yusuf Ulusoy
TRABZON
Sabri Dilek (İ.)
Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunoğlu
Selâhattin Karayavuz
Pertev Sanaç
Osman Turan
TUNCELİ
Bahri Turgut Okaygün

URFA
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Saim Önhon
Muzaffer Timur

UŞAK
Hakkı Gedik
VAN
Hilmi Durmaz
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD
Hâşim Tathoğlu
ZONGULDAK
Hüseyin Balık
Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Aydın	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Bursa	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—

Umumi İhtiyaçlar İçin Hariçten Getirilecek Madenî Su Boruları ile Aksam ve Teferruatından Gümrük Resmî Alınmamasına dair olan 2268 sayılı Kanunun 5365 sayılı Kanunla Değiştirilen 1 nci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına ve Mezkûr Kanuna Muvakkat bir Madde İlâvesine dair Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 275
Kabul edenler	: 275
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 254
Münhal mebusluklar	: 12

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen

AĞRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Ramiz Eren
Muzaffer Ergüder
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Mümtaz Tarhan
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Kenan Akmanlar
Enver Karan
Asım Okur
Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelim
Zühtü Uray

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Mücteba İştın
Âhmet Kocabıkoğlu
M. Halûk Timurtaş
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Şevki Hasırcı
Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker
Ekrem Yıldız

BITLİS

Nusrettin Barut
Selâhattin İnan

BOLU

Reşat Akşemsettinoğlu
Selâhattin Baysal
Fahri Belen
Sabri Çonkar
İhsan Gülez
Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen
Mehmet Özbey

BURSA

Sabahattin Çıraoğlu
Selim Ragıp Emeç
Muhlis Erdener
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey

Hulûsi Köymen

Kenan Yılmaz
Ali Ferruh Yücel
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal

Safaeddin Karanakeçi

Servet Sezgin

Nuri Togay

ÇANKIRI

İbrahim Aydın

Asım Emrem

Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran

Yakup Gürsel

Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale

Baha Koldaş

Cevat Köstekçi

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit

Ali Çobanoğlu

Mustafa Gülcügil

İsmail Hadımlıoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

A. Hamdi Sancar

DIYARBAKIR

Ragıp Karaosmanoğlu

EDİRNE

Mehmet Enginün
Hasan Maksudoğlu
Sabahattin Parsoy
Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Selâhattin Toker

ERZİNCAN

Sadık Perinçek
Mustafa Rahmi Sanalan
Veysel Varol

ERZURUM

Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Şevki Erker

Hâmid Şevket İnce

Cemil Önder

Rıza Topcuoğlu

Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

İsmail Sayın

Hieri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

Ekrem Cenani

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç

Abdullah İzmen
GÜMÜŞANE
Halis Tokdemir
HATAY
A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu
Şekip İnal
İÇEL
Rüştü Çetin
Yakup Çukurova
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan
İSPARTA
Tahsin Tola
İSTANBUL
Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacopulos
İlâdi İhsman
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Naci Kurt
Nadir Nadi
Hanri Soriano
Zakar Tarver
Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Tahsin Yazıcı
İZMİR
Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Arif Güngören
Osman Kapani
Halûk Ökeren
Nuriye Pınar
Mehmet Ali Sebük
İlhan Sipahioğlu
Abidin Tekön
Behçet Uz
KARS
Sırrı Atalay
Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Basri Aktaş

Nâzım Batur
Hilmi Dura
Muzaffer Kuşakçioğlu
KAYSERİ
Fikri Apaydın
Osman Nuri Deniz
İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart
KIRKLARELİ
M. Ali Ceylân
KIRŞEHİR
Osman Alişiroğlu
Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer
KOCAELİ
Nüzhet Akın
Ziya Atıç
Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yahm
KONYA
Hidayet Aydıner
Mustafa Bağrıaçık
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir
Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
M. Rüştü Özal
Sabahattin Sönmez
KÜTAHYA
Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen
MALATYA
Esat Doğan
Kâmil Kırıkoglu
Mehmet Zeki Tulunay
MANİSA
Yunus Muammer Ala-
kant
Hikmet Bayur
Hayri Büke

MARAS
Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Mazhar Özsoy
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Halim Şatana
MUĞLA
Turhan Akarca
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalinci
Akif Sarıoğlu
MUŞ
Şefik Çağlayan
Gıyasettin Emre
NİĞDE
Ahmed Nuri Kadioğlu
Cavit Kavurmacioğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün
Zihni Üner
ORDU
Refet Aksoy
Bekir Baykal
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı
RİZE
Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
SAMSUN
Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Abdullah Keleşoğlu
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer
SEYHAN
Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Enver Batumlu
Ahmet Kınık
Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu
Nurullah İhsan Tolon
SİİRD
Suat Bedük

Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp
SİNOB
Server Somuncuoğlu
SİVAS
Hüseyin Çitil
Abdurrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Bahattin Örnekol
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel
TEKİRDAĞ
Ferid Alpiskender
Zeki Erataman
Fethi Mahramlı
TOKAD
Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Ömer Sunar
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy
TRABZON
Halit Ağanoglu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
TUNCELİ
Arslan Bora
Fethi Ülkü
URFA
Hasan Oral
Celâl Öncel
Aziz Özbay
UŞAK
Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz
VAN
Muslih Görentaş
YOZGAD
Danyal Akbel

İhsan Aktürel
Talât Alpay
Mahmut Ataman

Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu
Numan Kurban

Ali Ünlüsoy
ZONGULDAK
Sebati Ataman

Necati Diken
Sabih Durah
Hakkı Hilâlcı

[Reye iştirak etmiycnler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Gazi Yiğitbaşı
AĞRI
Kasım Küfrevi
AMASYA
İsmet Olgaç
ANKARA
Muhlis Bayramoğlu
Dağıstan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik (İ.)
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökçer
Necmi İnanç
Şeref Kâmil Mengü
Âliye Temuçin

ANTALYA

Fatin Dalaman
Attilâ Konuk
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş
AYDIN
Namık Gedik
Nail Geveci
Nihat İyriboz
Etem Menderes (V.)
A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacid Asena
Mekki Said Esen
Enver Güreli
Halil İmre
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Karagür
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay
Sıtkı Yırcalı
BİLECİK
Yümnü Üresin

BOLU

Mithat Dayıoğlu (İ.)
Ahmet Hatı

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar
Müfit Erkuyumcu
İbrahim Öktem
Halûk Şaman

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat (V.)
İhsan Karasioğlu
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman (İ.)
Celâl Boynuk
Kenan Çiğman

ÇORUH

Yaşar Gümüşel
ÇORUM
Mustafa Kemal Biber-
oğlu

DENİZLİ

Hüseyin Ortakcioğlu
Mehmet Karasan
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Yusuf Azizoğlu
Mustafa Ekinci
İhsan Hamid Tığrel
Halil Turgut
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu

ELÂZİĞ

Suphi Ergene (İ.)
Hüsnü Gökтуğ
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Tevfik Şenocak

ERZURUM

İshak Avni Akdağ (İ.)
Rıfki Salim Burçak
Abdülkadir Eryurt
Hasan Numanoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

İhsan Daî
Samih İnal
Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Doğan Köymen
Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal
Ekrem Ocaklı
Sabri Özcan San
Halit Zarbun

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven
HATAY

Abdullah Cilli
A. Mithat Kuseyrioğlu
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Hüseyin Fırat
Aziz Köksal (İ.)
Hidayet Sinanoğlu
Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Zühtü Hilmi Velibeşe
İSTANBUL
Necmi Ateş
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nazim Bezmen
Faruk Nafiz Çamlıbel
Adnan Menderes (Baş-
vekil)
Emin Onat
Mükerrem Sarol
Nizamettin Âli Sav
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Füruzan Tekil
Fahrettin Ulaş (V.)
Nuri Yarakt (İ.)

İZMİR

Nebil sadi Altuğ
Pertev Arat
Cihad Baban
Muzaffer Balaban
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
(V.)
Sadık Giz
Necdet İncekara
Rauf Onursal
Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Fevzi Aktaş
Turgut Göle
Mehmet Hazer
İbrahim Us
Ali Yeniaras
KASTAMONU
Süleyman Çağlar
Salim Esen
Nazifi Şerif Nabel
Ali Muzaffer Tanöver
Ziya Termen

KAYSERİ

Emin Develioğlu
Kâmil Gündeş
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurlmel (İ.)

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Fikret Filiz
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı (İ.)

KOCAELİ

Ekrem Alican
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel
Turan Güneş

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu
Hamdi Ragıp Atademir
Tevfik Fikret Baran
Ziyad Ebüzziya
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç

Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük

KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdullah Köroğlu
Nuri Ocakcioğlu (İ.)

Mehmet Fahri Oral

Hilmi Özbay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoglu (V.)
Şemi Ergin (V.)
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu

Melih Koçer
Nafiz Körez (V.)
Muzaffer Kurbanoglu

Sudi Mihçioğlu
Muhlis Tümay

MARAŞ

Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen (V.)
Remzi Öksüz

MARDİN

Etem Aybar
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoglu

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
(V.)

ORDU

Mehmet Cemil Bengü
(V.)

Feyzi Boztepe
Fazıl Erim
Sabri İşbakan
Selâhattin Orhon

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu

SAMSUN

Abdullah Eker
Rami Ozan Gümüšoğlu
Ömer Güriş
Tevfik İleri
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel

SEYHAN

Zahit Akdağ
Cavid Oral
Salim Serçe
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu
Mehmet Ünaldı

SİRD

Baki Erden

SİNOB

Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaşı
Nuri Sertoğlu
Haşim Tarı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nuri Demirağ (İ.)
Etem Erdinç
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Ahmed Özel (V.)

Memduh Turhan

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Neemi Arman
Samim Yücedere

TOKAD

Ihsan Baç (Rs. V.)
Osman Haçıbaloglu
Hasan Kangal

TRABZON

Sabri Dilek (İ.)
Mahmut Goloğlu
Pertev Sanaç
Osman Turan

TUNCELİ

Bahri Turgut Okaygün

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Saim Önhon
Muzaffer Timur

UŞAK

Hakkı Gedik

VAN

Hilmi Durmaz
Hamit Kartal
Kemal Yörükoğlu
YOZGAD
Hâşim Tatlıoğlu

ZONGULDAK

Hüseyin Balık
Suat Başol
Cemal Kıpçak
Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar
Avni Yurdabayrak

[Münhal Mebusluklar]

Afyan Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Aydın	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Bursa	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		

Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Teşkilâtı ile Akdedilen Teknik Yardım Anlaşması ile Bu Anlaşmaya Ait İki Mektubun Tasdikine dair Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 276
Kabul edenler	: 276
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 253
Münhal mebusluklar	: 12

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özçoban
Hüseyin Tiryakioğlu
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı

AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Mustafa Zeren

ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Muzaffer Ergüder
Abdullah Gedikoğlu
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Mümtaz Tarhan
Âliye Temuçin
Hâzım Türegün
Fuad Zincirkıran

ANTALYA

Enver Karan
Asım Okur
Burhanettin Onat

AYDIN

Necati Çelîm
Namık Gedik

Etem Menderes

Zühtü Uray

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu

Mücteba İştin

Halil İmre

Ahmet Kocacıoğlu

M. Halûk Timurtaş

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu

Şevki Hasırcı

Talât Oran

BİNGÖL

Necati Aras

Sait Göker

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Nusrettin Barut

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu

Selâhattin Baysal

Fahri Belen

Sabri Çonkar

İhsan Gülez

Lûtfi Oğultürk

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

Sabahattin Çıracıoğlu

Selim Ragıp Emeç

Agâh Erozan

Sadettin Karacabey

Hulûsi Köymen

Kenan Yılmaz

Ali Ferruh Yücel

Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal

Emin Kalafat

Safaeddin Karanackçı

Nuri Togay

ÇANKIRI

İbrahim Aydın

Asım Emrem

Tahsin Uygur

ÇORUH

Mecit Bumin

Hilmi Çeltikçioğlu

Muzaffer Önal

ÇORUM

Sedat Baran

Yakup Gürsel

Şevki Gürses

Ali Rıza Kılıçkale

Baha Koldaş

Cevat Köstekçi

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit

Ali Çobanoğlu

Mustafa Güleügil

İsmail Hadımlıoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

DIYARBAKIR

Ragıp Karaosmanoğlu

EDİRNE

Mehmet Enginün

Hasan Maksudoğlu

Rükneddin Nasuhioğlu

Sabahattin Parsoy

Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Selâhattin Toker

ERZİNCAN

Sadık Perinçek

Mustafa Rahmi Sanalan

Tevfik Şenocak

Veysel Varol

ERZURUM

Zeki Çavuşoğlu

Bahadır Dülger

Sabri Erduman

Şevki Erker

Hâmid Şevket İnce

Cemil Önder

Rıza Topeuoğlu

Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

İsmail Sayın

Hicri Sezen

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

Ekrem Cenani

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk

Tahsin İnanç

Abdullah İzmen

Adnan Tüfekecioğlu

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir

HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu
İÇEL

Yakup Çukurova
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan
Hidayet Sinanoğlu

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacopulos

Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Naci Kurt

Adnan Menderes
Nadir Nadi
Hanri Soriano
Zakar Tarver

Nazlı Tlabar
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir
Muammer Çavuşoğlu
Arif Güngören
Osman Kapani

Nuriye Pınar
Mehmet Ali Sebük
İlhan Sipahioğlu
Abidin Tekön

Behçet Uz

KARS

Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Rıza Yalçın
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Osman Nuri Deniz
İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân
KIRŞEHİR
Osman Alişiroğlu
Mehmet Mahmudoğlu

Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Kâzım Meriç
Nüzhet Unat
Sadettin Yalın

KONYA

Hidayet Aydın
Mustafa Bağrıaçık
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Tarık Kozbek
Muammer Obuz
Sabahattin Sönmez

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Kâmil Kırkoğlu
Mehmet Zeki Tulunay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Yunus Muammer Ala-
kant
Hikmet Bayur
Hayri Büke
Şemi Ergin
Nafiz Körez

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Bahaettin Erdem
Halim Şatana

MUĞLA

Turhan Akarca
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalinci
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadıoğlu
Hüseyin Ülkü
Zihni Üner

ORDU

Bekir Baykal
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Abdullah Keleşoğlu
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Sedat Barı
Enver Batumlu
Ahmet Kınık
Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu

SİİRD

Suat Bedük
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Server Somuncuoğlu

SİVAS

Hüseyin Çitil
Abdurrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Bahattin Örnekol
Ahmed Özel
M. Nurettin Turgay
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Zeki Erataman
Fethi Mahramlı

TOKAD

İhsan Bağ
Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Ömer Sunar

Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Halit Ağanoğlu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
İsmail Şener
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Hasan Oral
Celâl Öncel
Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz

VAN

Muslih Görentaş
Hamit Kartal

YOZGAD

Danyal Akbel
İhsan Aktürel
Talât Alpay

Mahmut Ataman
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu

Numan Kurban
Hâşim Tathoğlu
Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK
Necati Diken
Sabih Durak

Hakkı Hilâleci
Cemal Kıpçak

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu

AĞRI

Kasım Küfrevi

AMASYA

İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu

Dağistan Binerbay

Hamdi Bulgurlu

Osman Şevki Çiçekdağ

Ramiz Eren

Muhlis Ete

Mümtaz Faik Fenik (İ)

Zafer Gökçer

Necmi İnanç

Şeref Kâmil Mengü

ANTALYA

Kenan Akmanlar

Fatin Dalaman

Attilâ Konuk

Ahmet Tekelioğlu

Ahmet Tokuş

AYDIN

Nail Geveci

Nihat İyriboz

A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacid Asena

Mekki Said Esen

Enver Güreli

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Karagür

Yahya Pelvan

Muharrem Tunçay

Sırrı Yırcalı

BİLECİK

Yümnü Üresin

BİTLİS

Selâhattin İnan (İ.)

BOLU

Mithat Dayıoğlu (İ.)

Ahmet Hatı

BURDUR

Fethi Çelikbaş

Hüseyin Çimen

Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar

Muhlis Erdener

Müfit Erkuyumcu

İbrahim Öktem

Halûk Şaman

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün

İhsan Karasioğlu

Servet Sezgin

Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman (İ.)

Celâl Boynuk

Kenan Çıgman

ÇORUH

Yaşar Gümüşel

ÇORUM

Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Hüseyin Ortakcıoğlu

DENİZLİ

Mehmet Karasan

A. Hamdi Sancar

Refet Tavashoğlu

DIYAREAKIR

Fikri Arıç

Yusuf Azizoğlu

Mustafa Ekinci

İhsan Hamid Tiğrel

Halil Turgut

Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Cemal Köprülü

ELÂZİĞ

Suphi Ergene (İ.)

Hüsnü Göktuğ

Ömer Faruk Sanaç

Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı

ERZURUM

İshak Avni Akdağ (İ.)

Rıfki Salim Burçak

Abdülkadir Eryurt

Hasan Numanoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEB

İhsan Daî

Samih İnal

Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Hayrettin Erkmen

Doğan Köymen

Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa

İsmail Hakkı Baykal

Ekrem Ocaklı

Sabri Özcan San

Halit ZARBUN

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Abdullah Cilli

Şekip İnal

A. Mithat Kuseyrioğlu

Şemsettin Mursaloğlu

Celâl Ramazanoğlu

Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin (İ.)

Hüseyin Fırat

Aziz Köksal (İ.)

Mehmet Mutlugil

İSPARTA

İrfan Aksu

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Tahsin Tola

Zühtü Hilmi Velibeşe

İSTANBUL

Necmi Ateş

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nazim Bezmen

Faruk Nafiz Çamlıbel

Emin Onat

Mükerrem Sarol

Nizamettin Âli Sav

Zeki Rıza Sporel

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Fürüzan Tekil

Nuri Yamut (İ.)

İZMİR

Nebil sadi Altuğ

Perteve Arat

Cihad Baban

Muzaffer Balaban

Behzat Bilgin

Sadık Giz

Necdet İncekara

Rauf Onursal

Halûk Ökeren

Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Fevzi Aktaş

Sırrı Atalay

Turgut Göle

Mehmet Hazer

İbrahim Us

KASTAMONU

Salim Esen

Muzaffer Kuşakçioğlu

Nazifi Şerif Nabel

Ali Muzaffer Tanöver

Ziya Termen

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Kâmil Gündes

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 Tarihinde Bern'de Kabul Olunan Yeni Metinlerinin Tasdiki hakkındaki Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 275
Kabul edenler	: 275
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 254
Münhal mebusluklar	: 12

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Arif Demirer
Sıtkı Koraltan
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen
Gazi Yiğitbaşı
AGRI

Halis Öztürk
Nimet Sümer
Celâl Yardımcı
AMASYA

Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Mustafa Zeren
ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Ömer Bilen
Osman Şevki Çiçekdağ
Muzaffer Ergüder
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun
Mümtaz Tarhan
Fuad Zincirkıran
ANTALYA

Kenan Akmanlar
Enver Karan
Attilâ Konuk
Asım Okur
Burhanettin Onat
AYDIN

Necati Çelina
Namık Gedik

Etem Menderes
Zühtü Uray
BALIKESİR
Esat Budakoğlu
Halil İmre
Ahmet Kocabıykoğlu
BİLECİK

İsmail Selçuk Çakıroğlu
Şevki Hasırcı
Talât Oran
BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker
Ekrem Yıldız
BITLİS
Nusrettin Barut

BOLU
Reşat Akşemsettinioğlu
Fahri Belen
Sabri Çonkar
İhsan Gülez
Ahmet Hatı
Lûtfi Oğultürk
BURDUR

Mehmet Özbey
BURSA
Sabahattin Çıracıoğlu
Selim Ragıp Emeç
Muhlis Erdener
Müfit Erkuyumeu
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey

Hulûsi Köymen
Kenan Yılmaz
Ali Ferruh Yücel

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-
kartal
Emin Kalafat
Safaeddin Karanakeç
Servet Sezgin
Nuri Togay
ÇANKIRI

İbrahim Aydın
Asım Emrem
Tahsin Uygur
ÇORUH

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Muzaffer Önal
ÇORUM

Sedat Baran
Yakup Gürsel
Şevki Gürses
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçioğlu
Kemâl Terzioğlu
DENİZLİ

Baha Akşit
Ali Çobanoğlu
İsmail Hadımlıoğlu
Ali Rıza Karaca
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar
EDİRNE

Mehmet Enginün
Hasan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioglu
Sabahattin Parsoy

Kemal Yaşınkılıç

ELAZIG

Selâhattin Toker
Mehmet Şevki Yazman
ERZİNCAN
Sadık Perinçek
Tevfik Şenocak
Veysel Varol

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Şevki Erker
Abdülkadir Eryurt
Cemil Önder
Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

Hieri Sezen
GAZİANTEP
Abdülkadir Atik
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Salâhattin Ünlü
HAKKARI

Übeydullah Seven
HATAY

A. Feyzi Atahan
Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL

İbrahim Gürgen
Refik Koraltan
Hidayet Sinaoğlu

İSPARTA

Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibeşe

İSTANBUL

Ali Fuad Cebesoy
Seyfi Gögen
Aleksandros Hacıopolos

Hâdi Hüsmân
Lûtfi Kırdar
Ziya Köktürk
Fuad Köprülü
Nadir Nadi
Hanri Soriano

Zakar Tarver
Füruzan Tekil
Nazlı Tıktar

Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Fahrettin Ulaş

Tahsin Yazıcı
İZMİR

Mehmet Aldemir
Pertev Arat
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu

Arif Güngören
Osman Kapani
Rauf Onursal

Halûk Ökeren
Nuriye Pınar
İlhan Sipahioğlu

Abidin Tekön
Behçet Uz

KARS

Remzi Çakır
Hasan Erdoğan
Rıza Yalçın

Ali Yeniaras
KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar

Hilmi Dura
Muzaffer Kuşakçioğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Osman Nuri Deniz
Kâmil Gündes

İbrahim Kirazoğlu
Ömer Mart

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân

KIRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Mehmet Mahmudoğlu
Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalım

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
Hidayet Aydın

Tevfik Fikret Baran
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak

Mekki Keskin
Tarık Kozbek
Muammer Obuz

M. Rüştü Özal
Sabahattin Sönmez
KUTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Ahmet Kavuncu
Osman Özbilen
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Kâmil Kırkoğlu
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan

MANISA

Samet Ağaoğlu
Hikmet Bayur
Hayri Büke

Şemi Ergin
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoğlu

Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Bahattin Erdem
Halim Şatana

MUGLA

Turhan Akarca
Yavuz Paşamehmetoğlu
Zeyyat Mandalıncı
Nuri Özsan

MUŞ

Şefik Çağlayan

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan
Hüseyn Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadioğlu
Hüseyn Ülkü
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Bekir Baykal
Mehmet Cemil Bengü

Feyzi Boztepe
Fazlı Ertekin
Memiş Yazıcı

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete

Ahmet Morgil
SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoğlu

Muhittin Özkefeli
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay

SEYHAN

Sedat Barı
Ahmet Kınık
Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu

SİRD

Suat Bedük
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİVAS

Hüseyn Çitil
Abdürrahman Doğruyol
Şevki Ecevit
Bahattin Örnekol
Ahmed Özel
M. Nurettin Turgay

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Zeki Erataman
Fethi Mahramlı
TOKAD

İhsan Bağ
Hulûsi Bozbeyoğlu
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan

Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Şahin
Yusuf Ulusoy

TRABZON

İhalit Ağanoğlu
Selâhattin Karayavuz
Emrullah Nutku
Sami Orberk
Mustafa Reşit Tarak-
çioğlu

Osman Turan

TUNCELİ

Fethi Ülkü
URFA

İhsan Oral
Celâl Öncel
Aziz Özbay

UŞAK

Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcım Yılmaz

VAN

Muslih Görentaş
İlhamit Kartal
YOZGAD

Danyal Akbel
Talât Alpay
Mahmut Ataman
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu

Numan Kurban
Ali Ünlüsoy

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Diken
Sabiha Duralı
Hakkı Hilâleli
Cemal Kıpçak
Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu

AĞRI

Kasım Küfrevi

AMASYA

İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu

Dağistan Binerbay

Hamdi Bulgurlu

Ramiz Eren

Muhlis Ete

Mümtaz Faik Fenik (İ.)

Abdullah Gedikoğlu

Zafer Gökçer

Necmi İnanç

Şeref Kâmil Mengü

Âhye Temuçin

Hâzım Türegün

ANTALYA

Fatin Dalaman

Ahmet Tekelioğlu

Ahmet Tokuş

AYDIN

Nail Geveci

Nihat İyriboz

A. Baki Ökdem

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacid Asena

Mekki Said Esen

Enver Güreli

Mücteba İştin

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Karagür

Yahya Pelvan

M. Halûk Timurtaş

Muharrem Tunçay

Sırrı Yırcalı

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Yümnü Üresin

BİTLİS

Selâhattin İnan (İ.)

BOLU

Selâhattin Baysal

Mithat Dayıoğlu (İ.)

BURDUR

Fethi Çelikbaş

Hüseyin Çimen

Behçet Kavaalp

BURSA

Raif Aybar

İbrahim Öktem

Halûk Şairan

Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün

İhsan Karasioğlu

Fatin Rüstü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman (İ.)

Celâl Boynuk

Kenan Çığman

ÇORUH

Yaşar Gümüşel

ÇORUM

Mustafa Kemal Biber-
oğlu

Ali Rıza Kılıçkale

DENİZLİ

Mustafa Gülcügil

Mehmet Karasan

Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç

Yusuf Azizoğlu

Mustafa Ekinci (İ.)

Ragıp Karaosmanoğlu

İhsan Hamid Tiğrel

Halil Turgut

Mehmet Hüsrev Ünal

EDİRNE

Cemal Köprülü

ELÂZİĞ

Suphi Ergene (İ.)

Hüsnü Göktaş

Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı

Mustafa Rahmi Sanalan

ERZURUM

Ishak Avni Akdağ (İ.)

Hâmid Şevket İnce

Hasan Numanoglu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

İsmail Sayın

Kemal Zeytinoglu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani

İhsan Dai

Samih İnal

Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Ali Naci Duyduk

Hayrettin Erkmen

Tahsin İnanç

Abdullah İzmen

Doğan Köymen

Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa

İsmail Hakkı Baykal

Ekrem Ocaklı

Sabri Özcan San

Halit ZARBUN

Halis Tokdemir

HATAY

Abdullah Cilli

Şekip İnal

A. Mithat Kuseyrioğlu

Şemsettin Mursaloğlu

Celâl Ramazanoğlu

Şevket Sarıcalı

İÇEL

Rüştü Çetin (İ.)

Yakup Çukurova

Hüseyin Fırat

Aziz Köksal (İ.)

Mehmet Mutluğül

İSPARTA

İrfan Aksu

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

İSTANBUL

Necmi Ateş

Celâl Bayar (Reisi-
cumhur)

Nazim Bezmen

Faruk Nafiz Çamlıbel

Naci Kurt

Adnan Menderes (Bağ-
vekil)

Emin Onat

Mükerrem Sarol

Nizamettin Âli Sav

Zeki Rıza Sporel

Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

Nuri Yamut (İ.)

İZMİR

Abdullah Aker

Nebil Sadi Altuğ

Cihad Baban

Muzaffer Balaban

Sadık Giz

Necdet İncekara

Mehmet Ali Sebük

Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Fevzi Aktaş

Sırrı Atalay

Turgut Göle

Kemal Güven

Mehmet Hazer

İbrahim Us

KASTAMONU

Salim Esen

Nazifi Şerif Nabel

Ali Muzaffer Tanöver

Ziya Termen

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Servet Hacıpaşaoğlu

Hakkı Kurmel (İ.)

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

Fikret Filiz

Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Ahmet Bilgin

Osman Bölükbaşı (İ.)

KOCAELİ

Ekrem Alican

Ziya Atıç

Hamdi Başak
Selâmi Dinçer
Hamza Osman Erkan
Sefer Göksel
Turan Güneş

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Mustafa Bağrıaçık
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılıç
Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük

KÜTAHYA

Ali Galip Bubik
Süleyman Süruri Nasuhoğlu
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MALATYA

Esat Doğan
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Abdullah Köroğlu
Nuri Ocakcıoğlu (İ.)
Mehmet Fahri Oral
Hilmi Özbay
Nüvit Yetkin

MANİSA

Yunus Muammer Alakant

Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu

Melih Koçer
Sudi Mihçioğlu

MARAŞ

Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Remzi Öksüz

MARDİN

Etem Aybar
Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Nâtık Poyrazoğlu
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Gıyasettin Emre

NİĞDE

Sadettin Ertur
Cavit Kavurmacıoğlu
Hasan Hayati Ülkün

ORDU

Fazıl Erim
Sabri İşbakan
Selâhattin Orhon

RİZE

Hüseyin Ağun

SAMSUN

Abdullah Eker
Rami Ozan Gümüşoğlu
Ömer Güriş

Hamdi Tekay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Mustafa Akçalı
Zahit Akdağ
Enver Batumlu
Cavid Oral
Salim Serçe
Nurullah İhsan Tolon
Ahmet Topaloğlu
İsmet Uslu
Mehmet Ünalı

SİRD

Baki Erden

SİNOB

Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaş
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Haşim Tarı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nuri Demirağ (İ.)
Etem Erdiç
Nurettin Ertürk
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Memduh Turhan
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz

Neemi Arman
Samim Yücedere

TOKAD

Hasan Kangal
Ömer Sunar

TRABZON

Sabri Dilek (İ.)
Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunoğlu
Süleyman Fehmi Kalaycıoğlu
Pertev Sanaç
İsmail Şener

TUNCELİ

Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Mehmet Hatiboğlu
Saim Öhön
Muzaffer Timur

UŞAK

Hakkı Gedik

VAN

Hilmi Durmaz
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD

İhsan Aktürel
Hâşim Tathoğlu

ZONGULDAK

Hüseyin Balık
Avni Yurdabayrak

[Münhal Mebusluklar]

Afyon	Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Aydın		1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Bursa		1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—
								12

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 54

Sigortacılık Mütahassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın Tasvibi hakkında kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/209)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 38/612

28 . II . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Sigortacılık Mütahassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkında İktisat ve Ticaret Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyletince 11 . II . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

Mezkûr Anlaşmanın, 6114 sayılı Kanunun verdiği salâhiyete istinaden İcra Vekilleri Heyletince 11 . II . 1955 tarihli ve 4/4465 sayılı Kararname ile tatbika konulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Memleketimizde sigortacılığın hükümet tarafından kontrol ve murakebesine lüzumlu sistemlerin geliştirilmesi ve mahallî personelin sigortacılık sahasında yetiştirilmesi hususunda tavsiyelerde bulunmak üzere bir sene müddetle bir mütahassısın istihdamı için Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi ile İngilizce aslı ve Türkçe tercümesi ilişik 17 sayılı Ek Anlaşma imzalanmıştır.

16 Kasım 1954 tarihinde imzalanmış bulunan işbu Anlaşma mezkûr tarihten itibaren yürürlüğe girmiştir. 6114 sayılı Kanunla tasdik edilmiş bulunan Esas Anlaşmaya istinaden tanzim edilen bu Anlaşma, söz konusu kanunun 2 nci maddesi gereğince Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/209

Karar No. 43

19 . IV . 1955

Yüksek Reisliğe

Sigortacılık Mütchassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkındaki kanun lâ-yihası encümenimizde Hükümet mümessilleri de hazır olduğu halde incelendi.

Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi ile Hükümetimiz arasında, memleketimizde sigortacılığın hükümet tarafından kontrol ve murakabesine lüzumlu sistemlerin geliştirilmesi ve mahallî personelin sigortacılık sahasında yetiştirilmesi hususunda varılan mutabakatı encümenimiz de uygun bulmuş ve lâ-yihayı aynen ve ittifakla kabul etmiştir.

Havalesi gereğince İktisat Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye Encümeni Reisi Bu M. M. ve Kâtip

İzmir

Denizli

C. Baban

A. Çobanoğlu

Bursa

Çanakkale

Çanakkale

H. Köymen

N. F. Alpkartal

B. Enüstün

Erzurum

Erzurum

İstanbul

R. S. Burçak

B. Dülger

L. Kırdar

İzmir

Kastamonu

N. Pınar

B. Aktaş

İmzada bulunamadı

Manisa

Manisa

Konya

H. Bayur

A. Karaosmanoğlu

Z. Ebüzziya

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Esas No. 1/209

Karar No. 11

24 . I . 1956

Yüksek Reisliğe

Sigortacılık Mütchassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkında kanun lâ-yihası, Hükümet mümessilleri hazır bulunduğu halde 20 . XII . 1955 tarihli encümen toplantımızda tetkik edildi:

6114 sayılı Kanunla tasdik edilmiş olan Esas Anlaşmaya istinaden akdolunan bu ek Anlaşma, memleketimizde sigortacılığın Hükümet tarafından kontrolünü temin ve sistemlerin tesbiti ile mahallî personel yetiştirilmesini istihdaf eden anlaşmanın faydalı ve memleketimiz için lüzumlu bulunduğu anlaşılmış ve encümenimiz de

muvafık gördüğü lâ-yihayı aynen kabul etmiştir.

Umumi Heyetin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Reisliğe saygı ile sunulur.

İktisat Encümeni Reisi ve

Ankara

Bu Rapor M. M.

A. Gedikoğlu

Trabzon

E. Nutku

Aydın

Gaziantep

Nihat İyriboz

A. Occak

İmzada bulunamadı

Giresun

Giresun

Kırklareli

Hamdi Bozbağ

T. İnanç

M. Ali Ceylan

Kütahya

Zonguldak

A. G. Bubik

A. Yurdabayrak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sigortacılık Mütchassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Teknik Yardım Teşkilâtı arasında 16 . XI . 1954 tarihinde Ankara'da imzalanan 17 sayılı Ek Anlaşma tasvibedilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meyyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

XI . II . 1955

Başvekil	Devlet Vekili ve
<i>A. Menderes</i>	Başvekil Yardımcısı
	<i>F. R. Zorlu</i>
Devlet Vekili	Devlet Vekili
<i>M. Sarol</i>	<i>O. Kapani</i>
Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	<i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
<i>N. Gedik</i>	<i>F. Köprülü</i>
Maliye Vekili	Maarif Vekili
<i>H. Polatkan</i>	<i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili	İkt. ve Ticaret Vekili
<i>K. Zeytinoğlu</i>	<i>S. Yırcalı</i>
Sıh. ve İğ. Mua. Vekili	Güm. ve İnh. Vekili
<i>Dr. B. Uz</i>	<i>E. Kalafat</i>
Ziraat Vekili	Münakalât Vekili
<i>N. Ökmen</i>	<i>M. Çavuşoğlu</i>
Çalışma Vekili	İşletmeler Vekili
<i>H. Erkmén</i>	<i>S. Ağaoğlu</i>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ARASINDA TEKNİK YARDIM TEMİNİNE MÜTEDAİR 17 NUMARALI EK ANLAŞMA

Birleşmiş Milletler (Bu metinde «Teşkilât»). Türkiye Hükümeti (Bu metinde «Hükümet») diye anılacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı, Beynelmül Sivil Havacılık Teşkilâtı arasında 5 . IX . 1951 tarihinde akdedilen Esas Anlaşma (Bu metinde «Esas Anlaşma») diye anılacaktır. Mucibince aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

Madde — I.

1. Bundan böyle Teşkilât mümkün olduğu ahvalde, Esas Anlaşma ahkâmına tâbi olmak üzere, Hükümete,

(1) Sigortacılığın Hükümet tarafından kontrol ve murakabesine lüzumlu sistemlerin geliştirilmesi, ve

(2) Mahallî personelin sigortacılık sahasında yetiştirilmesi, hususunda tavsiyelerde bulunmak üzere bir sene müddetle, bir sigortacılık uzmanının hizmetini temin edecektir.

2. Uzman vazifesini ifa ederken Hükümetin yetkili memur ve teşekkülleriyle ve memlekette gelişme projeleriyle sorumlu ilgili diğer makamlarla sıkı istişare ve tam bir iş birliği halinde çalışacaktır. Uzman kendi sahasında memlekette yapılan ilerlemeler ve taahhüdedilen teknik yardım projeleri hakkında Teşkilâta malûmat verecektir.

Madde — II.

Hükümet, işbu Anlaşmada derpiş edilen teknik yardım için Merkezî Koordinasyon Makamı olarak İktisat ve Ticaret Vekâletini (İç Ticaret Umum Müdürlüğünü) vazifeli kılacak ve Teşkilâta bu Anlaşmada derpiş olunan teknik yardım için İktisat ve Ticaret Vekâletiyle temas edecektir.

Madde — III.

1. Esas Anlaşmanın III nci madde 2 nci fıkrası ahkâmı mucibince hükümet, aşağıdaki hususları temin edecektir.

a) Uzmanın resmî vazife göreceği mahalle tâyininden itibaren kendisine, Teknik Yardım İdaresince Türkiye için zaman zaman tesbit olunacak miktar üzerinden ve yol ücretleri Birleşmiş Milletlerce tediye olunan, bakmakla mükellef olduğu ailesi efradından her biri için de bu miktarın yarısı olmak üzere ilk 30 gün için bir yerleşme yevmiyesi ödenecektir. Bu Anlaşmanın imzası sırasında Türkiye için kabul edilen yevmiye 36 Türk lirasıdır. Eğer hükümetçe mütehassıs bedelsiz bir ikametgâh temin edilirse, bu yerleşme yevmiyesinin % 60 ı ödenecektir.

b) 31 nci günden sonra Teknik Yardım İdaresince zaman zaman Türkiye için tesbit edilen miktar üzerinden, bir ikamet yevmiyesi ödenecektir. Anlaşmanın imzası sırasında bu yevmiye Türkiye için günde 20 Türk lirasıdır. Hükümetçe bedelsiz bir ikametgâh temin edildiği takdirde mevzuubahis ikamet yevmiyesi ödenmeyecektir.

c) Uzmanın memleket içinde yapacağı resmî seyahatler sırasında ikametgâhını muhafaza etmek lüzumunu duyduğu takdirde kendisine Teknik Yardım İdaresince zaman zaman Türkiye için tesbit edilen miktar üzerinden ilâve bir seyahat yevmiyesi ödenecektir. Anlaşmanın imzası sırasında bu miktar günde 36 Türk lirasıdır.

d) Uzmanın çalışabilmesi için lüzumlu münasip bir büro ve malzemesi, teçhizatı ve diğer eşyalarla, resmî muhaberat için posta, telgraf ve telefon masrafları ödenecektir.

e) Uzmanın resmî vazifesini ifa için lüzumlu gördüğü tereüme ve tereümanlık hizmetleriyle Teknik Yardım İdaresi mahallî mümessili ile istişare neticesinde mutabık kalınacak şekilde daktilo, kâtime ve sair teknik hizmetler temin edilecektir.

f) Uzmanın vazifesi icabı iş yerindeki mahallî nakil vasıtasıyla hükümetçe beklenen teknik yardımın ifa etmek üzere memleket dâhilinde yapacağı seyahatler için birinci mevki bilet ve lüzumu halinde (birinci mevki yataklı vagon bileti) temin edilecektir.

g) Uzmanın ve yukarda (a) fıkrasında bahsi geçen nafakası kendisine aid olup uzmanla beraber bulunan eşhasın doktor, tedavi ve hastane masrafları ödenecektir.

2. Uzmanın Türkiye'de ikamet ettiği müddet zarfında, eğer Teknik Yardım Teşkilâtı ikamet veya seyahat yevmiyesi miktarını değiştirirse, Teşkilâtın ihbarı üzerine hükümet 1 (a), (b) ve (c) fıkralarında bahsedilen hadler yerine yeni tesbit olunan hadler tatbik edecektir.

3. Esas Anlaşmanın III ncu maddesinin 3 ncu fıkrası ahkâmına tevfikân ve bu Anlaşma mücibince hükümet, yapılacak masrafları karşılamak ve Teşkilât emrinde olmak üzere mahallî para ile bir fon teşkil edecektir. İnci maddede mevzu bahis uzman için 8 000 (sekiz bin) Türk lirası yatırılacak ve mütehasısın hizmeti sona erene kadar hiçbir zaman bu fon 4 000 (dört bin) Türk lirasından aşağıya düşmeyecektir. Hesap kapandığında bakiye hükümete iade olunacaktır.

4. Teşkilâtın müracaatı üzerine hükümet işbu Anlaşma mücibince yapılan masraflar hakkında lüzumlu bütün malûmatı temin edecektir.

Madde - IV.

İşbu Ek Anlaşma 16 Kasım 1954 tarihinde yürürlüğe girecektir. İşbu Anlaşma Hükümetle Teşkilât arasında varılacak mutabakat üzerine tadil edilebilir. İşbu Ek Anlaşma Taraflardan birinin diğerine vereceği yazılı ihbar üzerine ve ihbarın alınmasından 60 gün sonra nihayete erdirilebilir.

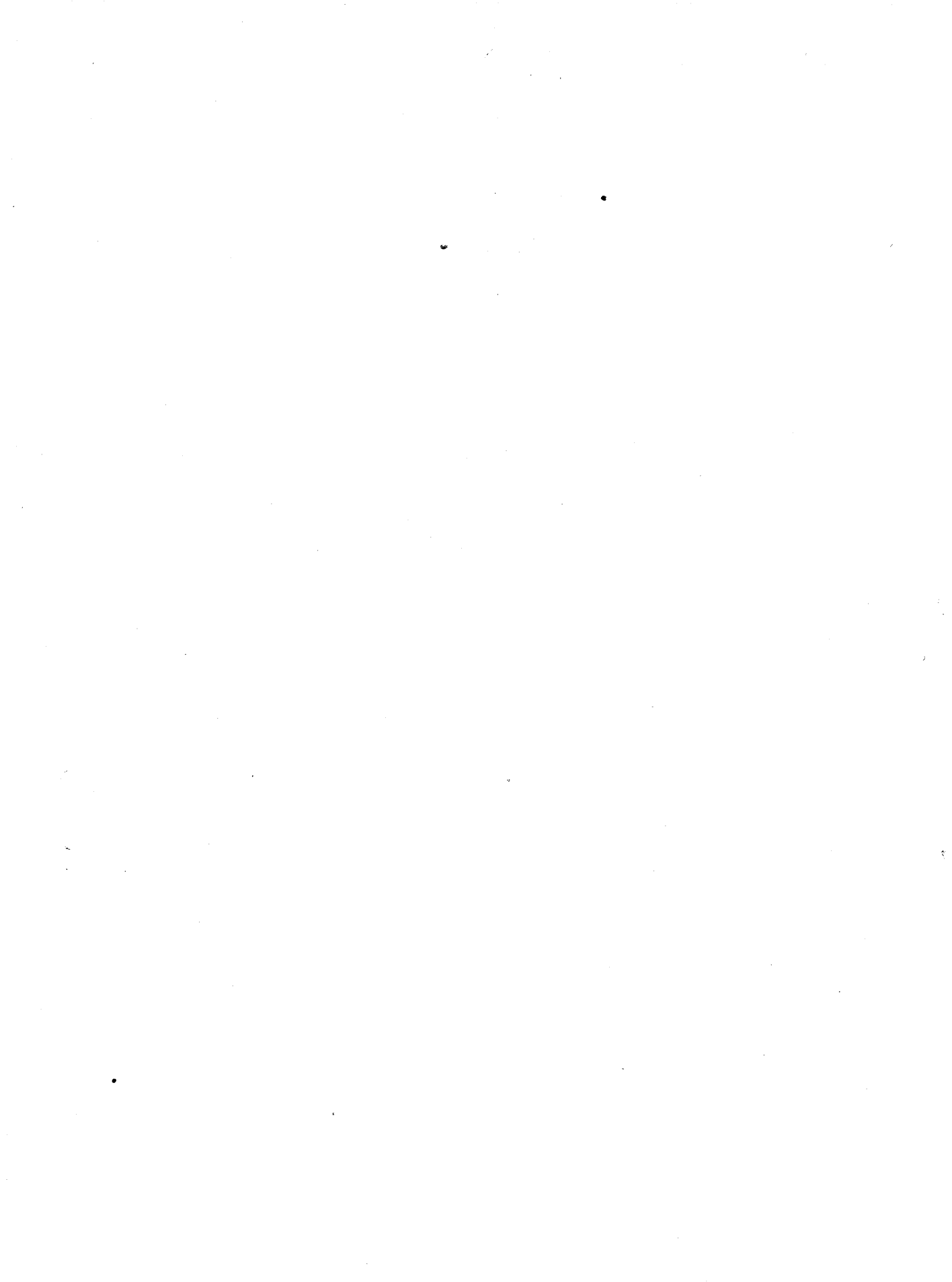
Aşağıda imzaları bulunan Teşkilât ve Hükümetin tâyin ettikleri mümessiller tarafından işbu 17 numaralı Ek Anlaşma 1954 senesi Kasım ayının 16 ncü günü Ankara'da, İngilizce ve iki nüsha olarak imzalanmıştır.

T. C. Hükümeti namına
(İmza)

Ekonomi ve Ticaret Vekâleti Müsteşarı
Muhlis Faik Ozansoy

Birleşmiş Milletler namına
(İmza)

Teknik Yardım İdaresi Türkiye Daimî
Delegesi
Chas. H. Weitz

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 57

Yok edilecek evrak hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/288)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 146/1753

18 . V . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yok edilecek evrak hakkında hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 14 . V . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Resmî daire ve müesseselerin mahzen ve depolarında birikmiş olup saklanmalarında müşkülât çekilen dosya ve evrakın imhası için 2/1282 sayılı ve 19 Eylül 1934 tarihli Kararname ile meriyete konulmuş bulunan (Resmî evrak ve defterlerden lüzumsuz olanlarının yok edilmesi hakkındaki Nizamname) nin tatbikinde aksaklıklar görüldüğü ve Türk Tarih Kurumunca da, Nizamnamenin tatbikine devam edildiği takdirde tarihî kıymeti haiz bâzı mühim vesikalarla kayıtların da lüzumsuz evrak meyamında imha edilebileceği tehlikesinin mevcudolduğunu bildirdiği için mezkûr Nizamnamenin meriyeti, 2/6651 sayılı ve 21 Mayıs 1937 tarihli Kararname ile durdurularak Türk Tarih Kurumunun vereceği esaslar göz önünde tutulmak suretiyle bir yenisinin hazırlanması hususunda tetkiklere başlanmıştır.

Gerek arşiv depolarında, gerekse resmî daire ve müesseselerin mahzenlerinde birikmiş olan ve gün geçtikçe miktarları artan ve hacımları büyüdüğünden dolayı saklanmasında müşkülât çekilen bileumle resmî evrak, defter ve kayıtların tetkik ve münderecatlarına göre tasnif edilerek siyasi ve medeni tarihimize ait kıymetli ve kabili istifade vesikaların haricinde kalan ve lüzumsuzluğuna salâhiyetli heyetlerce karar verilecek olanlarının imha edilmeleri her bakımdan lüzumlu ve zaruri bulunmaktadır.

Bu lüzum ve zaruret karşısında ilim adamlarının da mütalâaları alınmak suretiyle titiz bir dikkatle yeni bir nizamname projesi ihzar olunmuştur. Ancak, böyle bir nizamname, kanuni bir hükme müsteniden meriyete konulabileceğinden ilişik kanun lâyihası bu maksatla hazırlanmıştır.

Dahiliye Encümeni mazabatası

T. B. M. M.

Dahiliye Encümeni

Esas No. 1/288

Karar No. 10

2 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

Yok edilecek evrak hakkındaki kanun lâyihası, Hükümet mümessilleri de hazır oldukları halde encümenimizde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha esas itibariyle encümenimizde, 19 Eylül 1934 tarih ve 2/1282 sayılı Kararname ile meriyete giren Nizamnamenin bugünün ihtiyaçlarına cevap veremeyecek hale gelmiş olması dolayısıyla kabule şayan görülmüştür. Zira, gerek resmî daire ve müessese mahzenlerinde, gerekse arşiv ve depolarında birikmiş ve gün geçtikçe miktarları ve hacimleri artan ve büyüyen kâğıt yığınlarının muhafazalarında çekilen müşkülât ve resmî evrak, defter ve kayıtlarının tetkikiyle münderecatlarına göre tasnif edilerek teşriî, kazai, idari, askerî siyasi, ilmî ve saire her hangi bir mevzuu aydınlatmaya veya düzenlemeye yarayan ve mahiyetleri itibariyle muhafazalarına lüzum bulunmayanların hangi şartlar ve usuller dairesinde imha edileceği hususunu göz önünde burundurarak hangi nevi malzemelerin arşiv malzemesi olduğu ve bu kanunun şümülünün nerelere kadar tevsi edileceği babında metne vuzuh vermek ve tatbikatta da kolaylık temin etmek gayesine mâtufluk olarak, lâyiha encümenimizde esaslı bir tetkika tâbi tutulmuş ve kanunun tatbikattaki maksadını temin için de kanunun ismi, kanunun ruh ve maksadını ifade eder şekle getirilmek üzere değiştirilmiş ve Hükümetin birinci maddesinin (A B, C, D ve E) fıkralarında bahsedilen bilûmum daire, müessese ve teşekküllerin ellerinde bulunan vesaikın lüzumsuz olanlarının hangi şartlar ve usuller dairesinde imha edileceğinin nizamname ile tesbit olunacağı zikredilmekte ise de, merkez ve vilâyetlerde kurulacak kademeli heyetlerin kuruluş tarzı, vazife ve salâhiyetleri tasrih olunmamıştır.

Gerçi bu hususta tanzim edilecek nizamname bâzı hükümleri ihtiva edeceği düşünülebilir-se de, bu hususların kanuni bir hükme dayan-

ması, işin ehemmiyetiyle müteasip olacağı encümenimizce mütalâa olunmuş ve bu sebeple arşiv ve depolarda muhafazalarına lüzum görülmeyen evrak ve vesaikın nevi ve mahiyetleri hakkında tatbikatta vukuu melhuz her türlü tereddüdü izale, maksat ve ifadeye biraz daha vuzuh vermek maksadiyle mezkûr birinci madde ikiye bölünmek suretiyle değiştirilmiş ve encümenimizin tadil metninde 1 ve 5 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Birinci madde ile arşiv malzemesi, 2 nci madde ile de arşivlik malzeme evsafını kazanacak evrak ve vesaikın ayrılması, 3 ncü maddede ise mezkûr malzemenin muhafaza müddetleri ve mikrofilmden faydalanma, 4 ncü madde ile de hangi nevi malzemelerin imha edileceği tadat ve tesbit edilmiş ve 5 nci madde de bu kanunun şümülüne giren daire, müessese ve teşekküller tesbit edilmiş, 6 ncü madde ile de muhafazasına lüzum görülmiyen malzemelerin tetkikinde vazifelendirilecek komisyon ve heyetlerin tarzı teşkilî gösterilmiş, yedinci madde de ise teşkil edilen heyetlere verilecek tazminat mevzuu mütalâa edilmiş ve 8 nci madde ile de kanunun tatbiki hakkında bir nizamname tedvini istenmiştir.

Lâyiha yukarda tafsilen izah olunan değişikliklerle kabul edilmiştir.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Dahiliye En. Reisi	Reis V.	M. M.
Edirne	Ankara	İzmir
R. Nasuhioğlu		P. Arat
Kâtip		
Yozgad	Amasya	Amasya
Ö. L. Erzurumluoğlu	K. Eren	M. Zeren
Çanakkale		Çankırı
Ş. Karamakçı		T. Akman
	İmzada bulunamadı	
Çorum	Denizli	Gümüşane
B. Koldaş	A. H. Sancar	İ. H. Baykal

İsparta	Kastamonu	Kastamonu	Samsun	Samsun	Seyhan
T. Tola	S. Çağlar	M. Kuşakçıoğlu	E. Anıt	M. Özkefeli	A. Kınık
Kocaeli	Konya	Kütahya	Sivas	Trabzon	Uşak
S. Yalım	M. R. Özal	N. H. Pepeyi	E. Damalı	P. Sanaç	Y. Aysal
Muğla		Niğde		Van	
Y. Paşamehmetoğlu		C. Kavurmacıoğlu		M. Görentaş	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yok edilecek evrak hakkında kanun lâyhası

MADDE 1. — A) Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle belediyeelrin ve bunlara bağlı sabit ve mütedavil sermayeli müesseselerin,

B) Sermayesinin tamamı devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseselerin,

C) Hususi kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküllerin,

D) Yukardaki bentlerde yazılı idare, teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nispette iştirakleriyle vücut bulan müesseselerin,

E) İmtiyazlı şirketlerle umumi menfaatlere hadim cemiyetlerin,

Ellerinde bulunan ve gördükleri hizmetlerin muamele ve muhaberelerini ihtiva eden dosyalar ve her türlü yazılı ve basılı evrak, vesika, defter ve kayıtlar ile model, nümune, harita, plân, program, proje, mühür, damga, resim, plâk, filim, tel ve benzeri vasıtalarla tesbit olunan vesaikten lüzumsuz olanlarının hangi şartlar ve usuller dairesinde yok edileceği nizamname ile tesbit olunur.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Muhafazasına Lüzum Kalmıyan Evrak ve Vesaikin İmha Edilmesi hakkında Kanun

Arşiv malzemesi

MADDE 1. — Umumi arşive teslim edilmeden önce 5 nci maddede sayılan daire, müessese ve teşekküllerin ellerinde bulunan ve bunların gördükleri hizmetler dolayısıyla yaptıkları muhabere ve muameleleri ihtiva eden:

a) Dosyalar ve her çeşit yazılı ve basılı evrak ve kayıtlar,

b) Model, nümune, harita, plân, program, proje, mühür, damga, resim, fotoğraf ve benzerleri,

c) Plâk, filim tel ve benzeri, vasıtalarla tesbit olunan ve her hangi bir delil olmaya veya millî ve milletlerarası hukuk muamele ve münasebetler bakımından teşriî, idari, askerî siyasi, iktisadi, ilmî her hangi bir mevzuu aydınlatmaya veya düzenlemeye yarıyan bilûmum evrak ve vesaik «arşiv malzemesi» dir.

Arşivlik malzeme

MADDE 2. — Yukarda zikredilen her türlü evrak ve vesikalardan henüz arşiv malzemesi evsafını kazanmamış olması sebebiyle muhafaza edilmek üzere salâhiyetlilerce ayrılanlara «arşivlik malzeme» denir.

Muhafaza müddetleri

MADDE 3. — Arşivlik malzemeden tarihî değeri haiz olanlar, bilâmüddet bir şahıs veya müessesese lehine hak sağhyanlar bu değerlerini kaybetmedikleri müddetçe muhafaza olunurlar. Her çeşit evrak ve vesikaların tetkik ve tefrikinde, gerek arşiv malzemesinin, gerekse arşivlik malzemenin tasnif ve muhafazasında mikrofilyim tekniğinden faydalanırlar, bu husus 8 nci maddede zikredilen nizamname ile tesbit olunur.

Yok edilecek malzeme

MADDE 4. — a) Hukuki veya ilmî kıymetini kaybettiğine, muhafazasına lüzum kalmadığına ve Arşiv Danışma Heyetince imha edilmesinde mahzur bulunmadığına karar verilen her çeşit vesika ve muameleli evrak,

b) Kullanılmasına ve muhafazasına lüzum kalmamış olan her türlü basılı evrak (bunlardan gerekli örnekler muhafaza olunur).

Bu kanunun 8 nci maddesi gereğince tanzim edilecek nizamname hükümleri dairesinde imha edilir.

Ancak, bunların muhafaza müddetleri, malzemenin mahiyet ve ehemmiyetlerine ve alakalı mevzuat hükümlerine göre nizamname mucibince tanzim olunacak talimatnamelerde gösterilir.

Kanunun şümülü

MADDE 5. — Bu kanunun şümülüne giren daire, müessese ve teşekküller şunlardır :

a) Umumi, mülhak ve hususî bütçeli daireler, üniversiteler, belediyeler ve bunlara bağlı sabit ve mütedavil sermayeli müesseseler.

b) Sermayesinin tamamı devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekkül ve müesseseler,

c) Hususî kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller,

d) Yukardaki bentlerde yazılı idare, teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nispette iştirakleriyle vücut bulan müesseseler,

e) İmtiyazlı şirketlerle umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve hususî mektepler.

Teşkilât ve vazifeler

Madde 6. — Muhafazasına lüzum görülmeyen arşiv malzemesi hakkında yapılacak muameleleri tâyin etmek üzere vilâyetlerde, «vilâyet şube komisyonları» vilâyet komisyonları ve merkezde merkez komisyonları ile «Ariş Danışma Heyeti» adıyla kademeli bir teşkilât kurulur.

Ariş Danışma Heyeti, Maarif Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tâyin olunacak bir tarih veya arşiv mütehasssının reisliği altında olmak üzere aşağıdaki âzalardan teşekkül eder :

- a) Maarif Vekâleti Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ile Maarif Vekâletinin memur edeceği bir tarih veya arşiv mütehasssı,
- b) Üniversitelerin birer temsilcisi,
- c) Başvekâlet Arşiv Umum Müdürlüğü temsilcisi,
- ç) Türk Tarih Kurumunun bir temsilcisi.
- d) İncelenecek evrakın taallûk ettiği daire, müessese ve teşekküllerin birer temsilcileri,
- e) Gerekli işlerde tetkik edilecek evrakın mahiyetlerine göre Danışma Heyeti kararıyla muvakkat olarak dairesinden ve lüzumlu halde dışarıdan davet olunacak mütehasss müşavirler.

Gerek Arşiv Danışma Heyetinin gerekse diğer komisyonların vazife ve salâhitleri, kimlerden ve ne suretle kurulacağı nizamname ile tesbit olunur.

Tazminat - ücret

MADDE 7. — İmha edilecek evrak ve vesâikün tâyin, tefrik ve imhasında mesai saatleri içinde ve dışında çalıştırılacak memur ve ücretlilere bu kanun gereğince dışarıdan çağırılacak mütehassslara alâkalı daire ve müessese veya teşekkülter bütçelerinden verilecek ücret veya gündelikler İcra Vekilleri Heyetince belirtilecek esas ve miktarlara göre ödenir.

Nizamname tedvini

MADDE 8. — Bu kanun, tatbik suretini gösterir bir nizamname tanzim olunur.

E. E.

Da. E.

Meriyet

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-
riyete girer.

MADDE 9. — Bu kanun neşri tarihinde me-
riyete girer.

İcra memur olanlar

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya
İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini
icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

14 . V . 1955

Başvekil	Devlet Vekili ve
ve Hariciye V. V.	Başvekil Yardımcısı
<i>A. Menderes</i>	
Devlet Vekili	Devlet Vekili
<i>M. Sarol</i>	<i>O. Kapani</i>
Adliye Vekili	Devlet Vekili
<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	<i>F. Köprülü</i>
Dahiliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
<i>N. Gedik</i>	<i>E. Menderes</i>
Maliye Vekili	Hariciye Vekili
<i>H. Polatkan</i>	
Nafia Vekili	Maarif Vekili
<i>K. Zeytinöğlü</i>	<i>C. Yardımcı</i>
Sih. ve İç. Mua. Vekili	İkt. ve Ticaret Vekili
<i>Dr. B. Uz</i>	<i>S. Yırcalı</i>
Ziraat Vekili	Güm. ve İnh. Vekili
Çalışma Vekili	Münakalât Vekili
<i>H. Erkmen</i>	<i>M. Çavuşoğlu</i>
	İşletmeler Vekili
	<i>S. Ağaoglu</i>

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Ankara Üniversitesi 1953 malî yılı hesabı katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/198, 1/289)

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/198)

T. C.

Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 381280/425

26 . IV . 1955

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Divanı Muhasebat Reisi
Muhittin Gürün

Mutabakat Beyannamesi

Teşkilâtı Esasiye ve Muhasebei Umumiye kanunları hükümlerine uyularak bir nüshası Divanı Muhasebata gönderilen Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı hesabı katîsi; Divanı Muhasebat-ça tetkik ve muhakeme edilmiş olan muhasip idare hesabıyla karşılaştırılmış ve bağlı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde bulundurulmak suretiyle hesabı katîde gösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyleriz.

26 . IV . 1955

Birinci Reis <i>Muhittin Gürün</i>	D. 1 Reisi <i>Faik Eke</i>	D. 2 Reisi <i>Refik Bakay</i>	D. 3. Reisi V. <i>Fahri Özbudun</i>
D. 4 Reisi <i>Faruk Işık</i>	Âza <i>İhsan Erenli</i>	Âza <i>A. Â. Hemen</i>	Âza <i>Ragıp Ögel</i>
Âza <i>Kemalettin Arıçay</i>	Âza <i>Fikret Aktulga</i>	Âza <i>A. Râkım Savcı</i>	Âza <i>Rahmi Uçkun</i>
Âza <i>A. Rıza Toksöz</i>	Âza V. <i>Hakkı Tuğrul</i>	Âza V. <i>Nihat Başakar</i> (İmzada bulunamadı)	Âza V. <i>Talât Akgün</i>
Âza V. <i>Raşit Örencik</i>	Müddeiumumi <i>Enver Arkun</i>		

Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı hesabı katî kanunu lâiyhası (1/289)

T. C.

Başvekâlet

3 . VII . 1955

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 157/2058

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı hesabı katîsi hakkında Maarif Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 18 . VI . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

1953 yılı hesabı katî kanunu lâiyhası esbabı mucibesi

Ankara Üniversitesi 1953 yılı hesap katî kanunu tasarı 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 100 ilâ 103 ncü maddeleri ahkâmına uygun olarak tanzim ve takdim kılınmıştır.

Üniversitemiz bütçesi : Rektörlükle beraber 8 fakülte bütçesini cemedden hacmı oldukça geniş bir kanundur.

Rektörlük ve fakülteler müstakil âmiri itahklar olması hasebiyle aynı neviden olup âmiri itahklar sayısınca ayrı, ayrı maddeleri ihtiva eden çeşitli tahsisatların istimal tarzlarıyla ifa edilen hizmetler hakkında fakültelerin hususiyetlerine göre ayrı, ayrı izahat verilmesi mümkün görülememiş ve bu itibarla bütçenin müşterek fasıllarını teşkil eden bâzı tertipler hakkında kısa izahat verilmele iktifa edilmiştir.

1. Fasil 207 : (3656 sayılı Kanunun 5 nei maddesi mucibince verilen yabancı dil, para mükâfatı) Bütçe ile alınan 10 000 lira tahsisattan sene nihayetine kadar 7 000 lirası sarf edilerek artan 3 000 lira imha edilmiştir.

2. Fasil 403 : (Temsil giderleri) Rektörlük ve fakültelerin çeşitli temsil masraflarına bu yıl bütçesiyle alınan 4 000 liradan sene nihayetine kadar 3 768 lira 95 kuruş sarf edilerek bakiye 231 lira 5 kuruş imha olunmuştur. Dumlupınar'a giden üniversite temsil heyeti masarfaı da bu tertipten ödenmiştir.

3. Fasil 453 : (Milletlerarası kongre ve konferansların her çeşit giderleriyle bunlara katılacakların yolluk ve giderleri)

Bu tertipten bütçe ile alınan 25 000 lira tahsisattan sene nihayetine kadar 20 813 lira 68 kuruşu sarf edilerek artan 4 186 lira 32 kuruş tahsisatın imha olunduğu.

4. Fasil 741 : (Yapı işleri ve tesisler) Bu yıl bütçesiyle alınan 803 430 lira tahsisattan 800 790 lira 4 kuruşu sarf edilerek 2 639 lira 96 kuruş imha olunmuştur.

A) Gelir kısmı : Üniversite bütçesi, gelir kısmının en mühim yekûnunu Hazine yardımı teşkil etmektedir. Bu da 1953 yılı için bütçeye 10 370 578 lira yatırımlar dışı ve 1 513 231 lira yatırımlar için ki, ceman 11 883 809 liraya baliğ olmuştur.

Hazine yardımından bu yıl içinde 11 800 000 lira alınmış ve 83 809 lira Hazinece geçen yıllar yardımlarından matlûbumuz olan meblâğa eklenmiştir.

Gelir kısmında gösterilen diğer bölümler tamamen tahakkuku tahsiline tâbi neviden olup 200 000 lira tahmin olunan harelardan 1 958 lira 61 kuruş fazlasıyla 201 958 lira 61 kuruş ve 70 000 lira tahmin edilen çeşitli gelirlerden 585 lira 88 kuruş noksaniyle 69 414 lira 12 kuruş tahsil edilmiştir.

Cari yıl bütçesinin maaş ve masraf tertiplerinden tasarruf olunacağı tahmin edilen ve 5 nei bö-

lümü teşkil eden 950 300 lira (eski yıllardan devreden nakit) olarak aynen tahsil kaydolunmuştur.

B) Gider kısmı : 1953 yılı Bütçe Kanunu ile alınan 13 104 110 lira olarak tesbit edilen giderlerden 6211, 6212 sayılı kanunlarla ödenmesi gereken tahsisatlar da dâhil olmak üzere ceman 12 248 431 lira 34 kuruş bilfiil sarf edilmiş ve 1 268 750 lira 32 kuruş tahsisatın imhası zaruri bulunmuştur.

İzahname

A) Gelir kısmı :

Üniversite bütçesi gelir kısmının en mühim yekûnunu Hazine yardımı teşkil etmektedir. Ve bu da 1953 yılı için bütçeye (11 883 809) lira olarak konulmuş bulunmaktadır. Ve bundan senesi içinde (11 800 000) lirası Hazinece Merkez Bankasındaki hesabı carimize yatırılmış ve (83 809) lira bakiye kalmıştır.

Gelir kısmında gösterilen diğer bölümler tamamen tahakkuku tahsile bağlı neviden olup (200 000) lira tahmin edilen harclardan (1 958) lira 61 kuruş fazlasıyla (201 958) lira 61 kuruş ve (70 000) lira tahmin edilen çeşitli gelirler ise (558) lira 88 kuruş noksaniyle (69 414) lira 12 kuruş tahakkuk ve tahsil edilmiştir. 5 nci bölümde gösterilen (950 300) lira ise eski yıllardan devren gelen nakittir.

B) Gider kısmı :

1953 Bütçe Kanunu ile (13 104 110) lira olarak tesbit edilen giderlerden 6211, 6212 sayılı kanunlarla ödenmesi gereken tahsisatlar da dâhil olmak üzere ceman (12 248 431) lira 34 kuruş bilfiil sarf edilmiş ve (1 268 750) lira 32 kuruşun imhası zaruri bulunmuştur.

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No. 3/198, 1/289

Karar No. 11

1. II. 1956

Yüksek Reisliğe

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı katısı hakkında Başvekâletin 2. VII. 1955 tarih ve 71-157/2058 numaralı yazısıyla teklif olunan kanun lâyihası Divanı Muhasebatın mutabakat beyannamesiyle birlikte, Divanı Muhasebat ve Ankara Üniversitesi temsilcileri huzuru ile tetkik ve müzakere olundu.

1. Tahsisat :

1953 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile verilen ve sonradan ilâveten alınan tahsisat miktarı 13 517 181 lira 66 kuruştan ibaret olup, dairesi hesabı katısında ise 413 071 lira 66 kuruş noksanıyla 13 104 110 liradır.

Bu fark 6211 sayılı Kanun mucibince memur ve hizmetlilere verilmesi gereken birer aylık tahsisat tutarının aynı zamanda tahsisat kaydı icabettiği halde dairesince yalnız sarfiyat gösterilip tahsisat kaydedilmemesinden ileri geldiği anlaşılmalı Divanı Muhasebatça tesbit edilmiş bulunan 13 517 181 lira 66 kuruş encümenimizce tahsisat olarak kabul edilmiştir.

2. Sarfiyat :

Divanı Muhasebatça tesbit edilmiş bulunan sarfiyat miktarı 12 248 431 lira 34 kuruştan ibaret olup hesabı katide de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

3. İmha edilen tahsisat :

Encümenimizce kabul edilen tahsisat ve sarfiyata göre tahsisat bakiyesi 1 268 750 lira 32 kuruştan ibaret olup bu miktarın imhası icabettir.

4. Varidat tahakkukatı :

Mutabakat beyannamesine ekli varidat cetvelinde varidat tahakkukatı 12 175 945 lira 42 kuruş olduğu halde, hesabı katide 845 727 lira 31 kuruş fazlasıyla 13 021 672 lira 73 kuruştur.

Bu fark, varidat bütçesinin 5 nei eski yıllardan devreden nakit faslına aid olup, dairesince geçen seneden müdevver banka ve vezne mevcutlarından âdi emanet, bütçe emaneti, emekli keseneği ve hazineye yatırılması icabeden ver-

giler gibi daire ve eşhasa ait paralar çıktıktan sonra kalan kısmının hem tahakkuk ve hem de tahsilât gösterilmesi lâzımgelirken 5 nei fasla konulmuş olan 950 300 liralık muhammenatın aynen hem tahakkuk ve hem de tahsilât kaydedilmiş olmasından ileri geldiği anlaşılmalı Divanı Muhasebatça tesbit edilmiş olan 12 175 945 lira 42 kuruş varidat tahakkukatı olarak kabul edilmiştir.

Tahsilât :

Mutabakat beyannamesinde tahsilât miktarı 12 175 945 lira 42 kuruş olduğu halde, hesabı katide 845 727 lira 31 kuruş fazlasıyla 13 021 672 lira 73 kuruştur. Fark sebebi tahakkukat kısmında izah edilmiş olmakla mutabakat beyannamesinde yazılı 12 175 945 lira 42 kuruş varidat tahsilâtı olarak kabul edilmiştir.

5. Ankara Üniversitesi 1953 yılında yaptığı 12 175 945 lira 42 kuruş tahsilâta karşılık 12 248 431 lira 34 kuruşluk sarfiyat yaptığından aradaki farkı teşkil eden 72 485 lira 92 kuruş açık kalmakta ve bu açık banka ve vezne mevcudu ile karşılanmış bulunmaktadır.

Yukarda arz olunan sebeplere ve kabul edilen tahsisat, sarfiyat ve varidatın mutabakat beyannamesinde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmasına göre değişik olarak tanzim edilmiş bulunan kanun lâyihası Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Divanı Muhasebat

Encümeni Reisi

Niğde

S. Ertur

Kâtip

Bilecik

S. Hasırcı

Denizli

M. Gülcügil

Tunceli

B. T. Okaygün

Mazbata Muharriri

Yozgad

T. Alpay

Bolu

A. Hatı

Tokad

A. Gürkan

Yozgad

N. Kurban

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı
hesabı katî kanunu lâyihası

MADDE 1. — Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı sarfiyatı ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (12 248 431) lira 34 kuruştur.

MADDE 2. — Ankara Üniversitesinin 1953 malî yılı tahsilâtı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (13 021 672) lira 73 kuruştur.

MADDE 3. — Bütçe varidatıyla masrafları arasındaki fark olan (773 241) lira 39 kuruş varidat fazlası 1954 yılına devredilmiştir.

MADDE 4. — Tahsisattan 1953 yılında harcanmıyan ve ilişik (A) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (1 268 750) lira 32 kuruş iptal edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

18 . VI . 1955

Başvekil ve Hariciye V. V. <i>A. Menderes</i>	Devlet Vekili Başvekil Yardımcısı <i>F. R. Zorlu</i>
Devlet Vekili <i>M. Sarol</i>	Devlet Vekili <i>O. Kapani</i>
Devlet Vekili <i>F. Köprülü</i>	Devlet Vekili <i>F. Köprülü</i>
Adliye Vekili <i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>	Hariciye Vekili
Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>	Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili <i>K. Zeytinöğlü</i>	İktisat ve Ticaret Vekili <i>S. Yırcalı</i>
Sih. ve İç. Mua. Vekili <i>B. Uz</i>	G. ve İnhisarlar Vekili <i>E. Kalafat</i>
Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>	Münakalât Vekili <i>M. Çavuşoğlu</i>
Çalışma Vekili <i>H. Erkmen</i>	İşletmeler Vekili <i>S. Ağaoglu</i>

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN
TADİLİ

Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı hesabı
katî kanun lâyihası

MADDE 1. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı sarfiyatı ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (12 248 431) lira (34) kuruştur.

MADDE 2. — Ankara Üniversitesinin 1953 bütçe yılı varidat tahsilâtı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (12 175 945) lira (42) kuruştur.

MADDE 3. — Tahsilâtla sarfiyat arasındaki farkı teşkil eden (72 485) lira (92) kuruş açık banka ve vezne mevcudu ile karşılanmıştır.

MADDE 4. — Tahsisattan 1953 bütçe yılı içinde sarf olunmıyan (A/1) ve (A/2) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen (1 268 750) lira (32) kuruş imha edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Maarif vekilleri memurdur.

A/1 - CETVELİ

F.	Tahsisatın nev'i	Tahsisat		Sarfiyat		İmha olunacak tahsisat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
201	Maaşlar	4 352 200	—	3 771 504	67	580 695	33
202	Ücretler	1 343 700		1 282 076	79	61 623	21
204	Ecnebi profesör ve uzmanlar ücreti	480 603		327 700	83	152 902	17
206	4598 sayılı Kanun gereğince yapılacak yardım	99 000		84 600		14 400	
207	3656 sayılı Kanununun 5 nci maddesi gereğince ödenecek ecnebi dil para mükâfatı	10 000		7 000		3 000	
209	5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	440 044		377 808	03	62 235	97
217	4644 sayılı Kanun gereğince verilecek ek görev tazminatı	30 025		30 014	94	10	06
218	4936 sayılı Kanun gereğince verilecek üniversite tazminatı.	798 200		649 852	06	148 347	94
223	Yurdun içinden ve dışından konferans için getirileceklerin ücret ve yollukları ile başka masrafları	7 600		5 776	56	1 823	44
301	Büro masrafları	427 152		418 046	73	9 105	27
300	Basılı kâğıt ve defterler	14 950		14 813	25	136	75
304	Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları	51 850		47 939	48	3 910	52
306	Giyecekler	43 350		43 145	87	204	13
307	Yolluklar	125 303		104 803	36	20 499	64
308	4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi masrafları ve yollukları	12 000		8 138	86	3 861	14
309	Taşıt masrafları	47 750		40 149	25	7 600	75
403	Temsil masrafları	4 000		3 768	95	231	05
407	Geriverilecek paralar	500		—		500	
417	Mahkeme masrafları	2 000		1 313	84	686	16
420	Araştırma, inceleme ve öğretimi ilgilendiren gereçler ile ilgili her çeşit masraflar	977 000		960 720	38	16 979	62
421	Ziraat Fakültesi çeşitli tecrübe istasyonlarında ve işletmelerinde yapılacak araştırma ve denemelerinin her çeşit masraflarına	2 500		2 469	72	30	28
422	Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Doğu ve Orta Anadolu araştırma istasyonlarının her çeşit masrafları	15 000		13 340	50	1 659	50
423	Türk Devrim Tarihi Enstitüsünün her çeşit masrafları	9 000		8 858	46	141	54
424	Tıp Fakültesinin hastanelere ilişkin masrafları	1 609 500		1 592 160	53	17 339	47
433	Kriminoloji Enstitüsü her çeşit masrafları	6 000		5 987	22	12	78

İmha olunacak

F.	Tahsisatın nev'i	Tahsisat		Sarfiyat		İmha olunacak tahsisat	
		Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
434	Maliye Enstitüsü her çeşit masrafları	5 000		5 000			
435	İdari İlimler Enstitüsü her çeşit masrafları	3 000		2 999	80	0	20
436	Dış Münasebetler Enstitüsü her çeşit masrafları	3 000		2 897	15	102	85
437	İskân ve Şehircilik Enstitüsü her çeşit masrafları	3 000		2 738	73	261	27
451	Yayın masrafları	485 500		473 750	98	11 749	02
452	4489 sayılı Kanun gereğince staj için ecnebi memleketlere gönderileceklerin yol-lukları ile her çeşit masrafları	35 951		30 206	44	5 744	56
453	Milletlerarası kongre ve konferansların her çeşit masrafları ile bunlara katılacak-ların yolluk ve masrafları	25 000		20 813	68	4 186	32
459	Spor masrafları	2 400		1 790		610	
501	Geçen yıl borçları	4 000		1 388	98	2 611	02
502	Eski yıllar borçları	4 001		945	27	3 055	73
505	Hükme bağlı borçlar	2 000		1 465	68	534	32
601	Muhtaç talebeye yapılacak yardımlar ve verilecek burslar	97 300		36 281	25	61 018	75
602	Vehbi Koc Öğrenci Yurduna yardım	10 000		10 000		—	
603	Üniversitelerarası Birliğe katılma payı	1 500		707		793	
A/1 Cetveli Yekûnu		11 590 879		10 392 975	24	1 197 903	76

A/2 - CETVELİ

Yatırımlar

701	Yapı onarımı	684 801		617 094	40	67 706	60
741	Yapı işleri ve tesisler	803 430		800 790	04	2 639	96
752	Taşıt satınalma karşılığı	25 000		24 500		500	—
Yekûn		1 513 331		1 442 384	44	70 846	56
6211 sayılı Kanun gereğince verilen tah-sisat		413 071	66	413 071	66	—	—
A/1 Cetveli yekûnu		11 590 879	—	10 392 975	24	1 107 903	76
A/2 Cetveli yekûnu		1 513 231	—	1 442 384	44	70 846	56
UMUMİ YEKÛN		13 517 181	66	12 248 431	34	1 268 750	32

F.	M.	Vâridatın nev'i	Muhammenat Lira	Tahsilât Lira	K.
1		Hazine yardımı			
	1	Yatırımlar dışındaki masraflar için yardım	10 370 578	10 300 000	
	2	Yatırımlar için yardım	1 513 231	1 500 000	
2		Harelar	200 000	201 958	61
3		Çeşitli varidat	70 000	69 414	12
4		Bağışlar	1	—	
5		Eski yıllardan devreden nakit	950 300	104 572	69
		Yekûn	13 104 110	12 175 945	42

Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel'in, yapı ve imar kanunu teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (2/78)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Belediye Yapı ve Yollar Kanunu ile Ebniye Kanununun mer'î olan hükümleri yerine kaim olmak üzere hazırladığım yapı ve imar kanununu ilişik olarak arz ediyorum ilgili encümenlere havalesini saygılarımla rica ederim.

30 . XII . 1954

Gaziantep

Süleyman Kuranel

YAPI VE İMAR KANUNU GEREKÇESİ

Bugün Meclis ve Hükümet olarak yurdun imar ve kalkınma işlerini ön plâna almış bulunuyoruz. Bu mühim ve memleket şümûl dâvanın toplu olarak vatandaş kitlelerini tatmin edici bir şekilde halledebilmesi için zihniyetlerde ve yapı usullerinde olduğu kadar bu işlerle ilgili kanunlarda da gerekli değişikliğin yapılması bir zaruret halini almıştır.

İmar dâvasının teknik ve hukuk yönlerinden belkemiğini teşkil eden ve halen yürürlükte bulunan yapı ve imar işlerine ait kanunları gözden geçirecek olursak ilk çıkarılan kanunun 13 Zilhicce 1299 tarihli Ebniye Kanunu olduğunu bilâhara 23 Ramazan 1343 te 642 sayılı Ebniye Kanununun bâzı maddelerinin tadil edildiğini 21 Haziran 1933 te 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununun çıkarılmış olduğunu imar işlerinin bir müddet bu kanunla Ebniye Kanununun yürürlükte bulunan maddeleriyle yürütülmüş olduğunu 13 Temmuz 1934 te 2555 ve 17 Haziran 1944 te 4585 sayılı kanunlarla 2290 sayılı Kanunun da bâzı maddelerinin değiştirilmiş olduğunu her tadil ve ilâvelerle günün ihtiyaçlarının mümkün mertebe karşılanmaya çalışıldığı görülmektedir.

Her iki kanunu ve bunlara ait tadil ve ilâveleri ve bunların ihtiva ettikleri hükümleri bugünkü şartlarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak tetkik edecek olursak bunların içinde bulunduğumuz zihniyete, mütenevvi yapı malzemelerinin kullanış tarzına memleketin ekonomik bünyesine ve nihayet vatandaşların hayat şartlarına asla cevap veremeyecek derecede kısır olduğunu görürüz. Gene bu kanunları metin olarak incelerken bize yabancı gelen ve geçirdiğimiz inkılâbın ruh ve mânasına tamamiyle aykırı olan şu sözlerle karşılaşırız; (Ebniye Kanununun yürürlükteki 16 ncı maddesinde : Satılan yerler bedelâtından kaldırım masrafı için şehremanetine beher arşında dört para tediyesine mecburdur). Diğer bir yerinde ise, işbu kanunun tâyin eylediği veçhile sokakları çizilerek ve karakol, hane ve mektep inşasına lüzum görüldüğü takdirde karakol ve mektep mahalleri dahi gösterilerek Dahiliye Nezaretine takdim ile bilistizan mütaallik buyrulacak iradei seniyece ruhsatı resmiye ita olunacaktır. 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununda ise bir kanun vasfını haiz olmaktan ziyade bir yönetmelik mahiyetindedir. Kanunda memleketin imar hareketlerine umumi olarak veçhe verecek ana prensipler yerine en küçük teferruata varıncaya kadar girişilmiş bir yapıdaki merdivenin genişlik ve yüksekliği, soba bacalarının ebad ve çatıdan ne kadar yüksekte olacağı binaların çıkıntıları ve saire gibi şeylere yer verilmiştir.

Yönetmelikte bulunması icabeden bu gibi teferruatın kanun bünyesine yerleştirilmesi tatbikatta haklı olarak bir aksaklık doğurmuş vatandaşlar arasında huzursuzluk yaratmış yapı işlerinde gecikmeyi tevliyetmiştir. Tatabikatta hiçbir zaman baca, merdiven ve sair hususat kanunun tâyin ve tahdidettiği esaslara uydurulamamış bu suretle hem yapı sahipleri bilerek veya bilmi-

yerek mecburen kanuna aykırı hareket etmiş bu suretle suçlu duruma düşmüş bu vaziyeti önliyecek olan daire ve belediyeleri de müşkül duruma sokmuştur.

Bugün katı olarak kaani olmuş ve inanmış bulunuyoruz ki, yurdun imar dâvasını düne göre hazırlanmış kanunlarla yürütmeye ve tahakkuk ettirmeye imkân ve ihtimal yoktur.

İşte bu ve buna benzer birçok hususları göz önünde tutarak şimdiye kadar çıkarılmış olan yürürlükte bulunan ve bulunmayan kanunlarla Büyük Yapı Kongresince alınan kararlar inceden inceye tetkik edilerek ve imar işlerinde mühim vazifeler almış meslektaşların da fikir ve mütalâaları alınarak gerekçeye ekli olarak sunduğum yeni Yapı ve İmar Kanunu teklifi Yüksek Meclise arz olunmuştur.

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat Encümen

Esas No. 2/78

Karar No. 2

4 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

Gaziantep Mebusu Süleyman Kuranel tarafından B. M. M. verilen ve 5 . I . 1955 tarihinde Adliye, Nafia, Sıhhat ve İctimai Muavenet ve Dahiliye encümenlerinden seçilen beşer âzadan müteşekkil geçici komisyona havale olunan Yapı ve İmar Kanunu.

Adliye, Nafia, Dahiliye, Sıhhat ve İctimai Muavenet vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizde görüşülmüştür.

Temsilciler vekâletlerinin bu kanuna ait fikir ve mütalâalarının müspet olduğunu halen mer'i olan Yapı ve Yollar Kanuniyle Ebniye Kanununun meriyette bulunan maddeleriyle bugün girişilen imar hareketlerinin yürütülemediğini Ebniye Kanununun bundan 56, 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu ise 22 yıl önce çıktığını o günün ihtiyaçlarına ve icaplarına göre hazırlanmış bulunduğunu halbuki o günden bu yana gerek teknik sahada ve gerekse malzeme çeşitlerinde mühim değişiklikler husule geldiğini Ebniye Kanunu çıkarılırken imar plânı diye bir mevzu bulunmadığını şimdi ise yalnız şehirlerin değil kasabaların dahi birer imar plânı yaptırmış bulunduğunu bütün vatan sathında girişilen imar ve kalkınma hamlelerine muvazi olarak imar işlerinin de hızla ilerlediğini şehirlerimizde yalnız münferit mesken değil yer yer toplu mahalleler kurulduğunu bu sebeple bu işlerin yukarda sözü geçen eski kanunlarla yürütülmesinin mümkün olamayacağını Süleyman Kuranel tarafından teklif olunan

Yapı ve İmar Kanununun birçok yenilikleri ve ileri fikirleri ihtiva ettiğini günün ihtiyaç ve şartlarını karşılayacak hükümler bulunduğunu uzun uzadıya izah ettiler.

Neticede encümenimiz gerek temsilcilerin izahatını ve gerekse kanunun gerekçesinde arız ve amik izah olunan hususları ve mucip sebepleri yerinde bulmuş, içinde bulunduğumuz devrin icaplarına uyar bir kanuna ihtiyacolduğunu kabul ederek kanunun heyeti umumiyesinin müzakeresine geçilmiştir.

Evvvelâ beş kişilik tâli bir komisyonda tetkik edilmesi kararlaştırılmış, bilâhara bu komisyonca hazırlanan yeni metin esas olmak üzere görüşmelere başlanmıştır.

Kanun :

- a) Yapı ve ruhsat işleri,
- b) Halihazır harita, imar ve yol istikamet plânları,
- c) Tevhit ve ifraz işleri,
- d) Umumi hükümler olmak üzere 4 bölüme ayrılmıştır.

Kanunda vatandaşla belediyenin karşılıklı hak ve vecibeleri teminat altına alınmış, mer'i Yapı ve Yollar Kanunu ile Ebniye Kanununda mevcudolan tek taraflı hükümler ve menafii Hazine zihniyeti yerine hak ve adalet prensipleri hâkim kılınmıştır.

Gerek Yapı ve Yollar Kanunu ve gerekse Ebniye Kanunundaki talimatnamede bulunması icabeden hükümler tamamen kaldırılmış, kanun-

da daha çok tatbiki hükümlere yer verilmiştir.

Kanun teklifinin heyeti umumiyesi bugünün şartlarına ve imar hareketlerinin inkişafına uygun bir şekilde görüldüğünden kanunun heyeti umumiyesi bâzı tadillerle aynen kabul edilmiştir.

Heyeti Umumiyeeye arz edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Muvakkat Encümen

Reisi
Aydın
C. Ülkü
Kâtip
Kocaeli
Hakkım mahfuz
S. Yalım

M. M.
Konya
M. R. Özal
Bursa
A. F. Yücel

Çankırı
K. Çığman
İmzada bulunamadı
Denizli
O. Oğan
Eskişehir
H. Sezen
Gümüşane
Z. Başağa

İzmir
N. İncekara

Samsun
E. Anıt

Çorum
M. K. Biberoğlu

Erzurum
E. Tuncel
Gazianteb
S. Kuranel
İsparta
T. Tola
İmzada bulunamadı
Konya
S. S. Burçak
İmzada bulunamadı
Zonguldak
H. Hilâlei
İmzada bulunamadı

GAZIANTEB MEBUSU SÜLEYMAN KURANEL'İN TEKLİFİ

Yapı ve İmar Kanunu

Birinci Bölüm

Yapı işleri

MADDE 1. — Belediye sınırı içindeki bütün yapıların (devlet, diğer resmî daire ve müesseselerle vakıflara ait olanlar da dâhil) bu kanun hükümlerine uygun yapılması mecburidir.

(Bu kanunda geçen «yapı» kelimesi, karada ve suda daimî veya geçici, resmî ve hususi her nevi yer altı ve yer üstü inşaat ile bunların her türlü ilâve, değişiklik ve tamirlerini, sabit ve müteharrik her çeşit tesislerini bütün şümü-lü ile içine almak üzere kısaltılmış bir tâbirdir.)

Yapılar için ruhsat mecburiyeti

MADDE 2. — Belediye sınırı içinde yapılacak bütün yapılar için belediyeden ruhsat alınması mecburidir.

Ruhsat için müracaat

MADDE 3. — Yapı ruhsatı almak için belediyeye bir dilekçe ile müracaat edilmesi ve dilekçeye bu kanun ve bu kanunun yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmış plân, proje, statik hesap ve gerekli resimlerin eklenmesi lâzımdır.

Ruhsat alınmış yapıda her hangi bir değişiklik yapılması, bu maddeye göre yeniden izin alınmasına bağlıdır. (Bu kanunda geçen «ruhsatiye ve ekleri» tâbirinden, dilekçeye ekli olarak belediyeye verilen ve ruhsatiye ile birlikte tasdik edilerek geriverilen plân, proje, statik hesap ve bilcümle resimler anlaşılır.)

Ruhsat işinde belediyelerin vazife ve salâhiyetleri

MADDE 4. — 3 ncü maddeye göre yapı ruhsatı için yapılan müracaatlara belediyece, resmî tatil günleri hariç, on iki gün içinde cevap verilmesi lâzımdır. (Müstakil imar müdürlüğü bulunan iller de aynı hükme tâbidir.)

Bu müddet içinde cevap alamıyan yazı sahipleri, müddetin sonunda yazılı olarak durumu belediyeye bildirir, resmî tatil günleri hariç 5 gün içinde yine dilekçesi cevapsız kalırsa ya-

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

İmar Kanunu

Birinci Bölüm

Yapı ve ruhsat işleri

MADDE 1. — Belediye sınırları içindeki, resmî ve hususi, bütün yapılar bu kanun hükümlerine tâbidir.

(Bu kanunda geçen «Yapı» tâbiri, karada ve suda, daimî veya muvakkat, resmî ve hususi yeraltı ve yerüstü, inşaatı ile bunların ilâve, değişikliklerine ve tamirlerine, sabit ve müteharrik tesislerine şâmidir.)

MADDE 2. — Belediye sınırları içinde yapılacak bütün yapılar için belediyeden ruhsatiye alınması mecburidir.

MADDE 3. — Derz, iç ve dış sıva, badana, boya, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik, sıhhi tesisat tamirleriyle kiremit aktarılması ve belediyelere mahallin hususiyetine göre talimatnamelerde belirtilecek diğer tamirler, ruhsata tâbi değildir. Ancak, bunlardan iskele kurmayı icabettirenler için belediyeye yazı ile müracaat edilmesi lâzımdır.

MADDE 4. — Yapı ruhsatiyesi almak için belediyeye bir dilekçe ile müracaat edilmesi, tapunun ve varsa çapın gösterilmesi ve dilekçeye bu kanuna uygun olarak hazırlanmış mimari, statik ve tesisat plân, proje, resim ve hesaplarından gerekli olanlarının eklenmesi lâzımdır.

Kadastrosu yapılan belediyeler inşaatla ilgili dosyalarını, kadastro ada ve parsel numaralarına göre tutmakla mükelleftirler.

Teklif

pısını, teklif ettiği proje ve eklerine uygun olarak yapabilir. Ancak, yaptığı işler kanuna ve mevzuata aykırı ise zarar ve ziyanı belediyece verilmek şartıyla işin tashihi cihetine gidilir. Tashihi mümkün değilse yıktırılır.

Ruhsat alınmadan başlanılan yapılar

MADDE 5. — Ruhsat alınmadan başlanan yapılar derhal durdurulur.

a) Yapı, bu kanuna ve bu kanunun tüzük ve yönetmelikleri hükümlerine uygun ise : Mal sahibinden ruhsat harcı 5 kat olarak alınır ve usulüne göre cezalı ruhsat verilir.

b) Yapı, bu kanuna ve bu kanunun tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun değilse; mümkünse düzeltilmesi ciheti, değilse yıktırılması ilgiliye tebliğ olunur. Tebliğ gününden itibaren 15 gün içinde mal sahipleri bu yerleri düzeltmez veya yıktırmazsa veyahut yine inşaat devam edilirse mevzuata uygun olmayan kısımları belediyece yıktırılır.

c) Düzeltilecek yapılan için de ruhsat harcı (5) kat alınır, usulüne göre cezalı ruhsat verilir.

d) Belediyeye müracaat ettiği ve 4 nci maddedeki müddet bittiği halde ruhsat verilmediğinden işe başlamış olanlara ruhsat cezasız olarak verilir.

Ruhsatiye ve eklerine uygun olmayan yapılar

MADDE 6. — Yapı, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılacaktır. Aksi halde derhal durdurulur. Yapılan tadilat kabul edilip projesi tasdik edilinceye kadar işe devam edilmez.

Proje tadilatında yalnız tadile uğrıyan kısmın harcı esas ruhsat harcının dörtte biri nispetinde, projesine göre yapıda bir büyüme olmuş ise bu kısmın harcı beş katı alınarak yeniden ruhsat verilir.

Yapının ruhsat ve eklerine uygun bulunmayan kısımlarının bu kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre bırakılması mümkün olmadığı takdirde bu kısımlar hakkında 5 nci maddenin (b) fıkrası ile 7 nci madde hükümleri uygulanır.

Muvakkat E.

Ruhsatiye alınmış yapılarda her hangi bir değişiklik yapılması bu maddeye göre yeniden izin alınmasına bağlıdır.

(Bu kanunda geçen ruhsatiye ve ekleri tâbirinden, dilekçe ile beraber belediyeye verilen ve ruhsatiye ile birlikte tasdik edilen mimari, statik ve tesisat plân, proje, resim ve hesapları anlaşılır.)

MADDE 5. — Dördüncü maddeye göre ruhsatiye almak için yapılan müracaatlara belediyelere, resmî tatil günleri hariç, 15 gün içinde cevap verilmesi mecburidir. Müstakil imar müdürlükleri bulunan belediyeler de aynı hükme tâbidir.

Bu müddet içinde cevap alamıyan dilekçe sahipleri, müddetin sonunda, yazılı olarak durumu belediyeye bildirirler. Resmî tatil günleri hariç, 5 gün içinde cevap alamıyan dilekçe sahibi, belediyeye verdiği proje ve eklerine uygun olarak yapısına başlayabilir.

MADDE 6. — Ruhsatiye alınmadan başlanılan yapılar derhal durdurulur.

a) Yapı : Kanun ve talimatnamelere uygun ise mal sahibinden harcı beş kat alınarak ruhsatiye verilir.

b) Belediyeye müracaat ettiği ve 5 nci maddedeki müddet bittiği halde cevap verilmediğinden işe başlamış olanlara, yapısı kanun ve talimatnamelere uygun ise, ruhsatiye cezasız verilir.

c) Yapı, kanuna ve talimatnamelere uygun olmadığı takdirde mümkünse düzeltilmesi, değilse yıktırılması, ilgiliye tebliğ olunur. Tebliğ gününden itibaren mal sahibi yapıyı düzeltmeden veya yıktırmadan inşaat devam ederse ya-

Ruhsatname ve eklerine uymayan yapılar

MADDE 7. — Yapının fennî mesuliyetini üzerine alan fen ve meslek adamları yapıyı, ruhsat ve eklerine uygun olarak yaptırmaya ve mal sahibinin ruhsat ve ekleri hilâfına yaptırdığı işleri yazı ile belediyeye bildirmeye mecburdurlar. Aksi halde bu fen ve meslek adamından 50 liradan 500 liraya kadar para cezası alınmasına ve aynı zamanda bir aydan altı aya kadar müddetle belediye sınırı içinde hiçbir yapının proje ve fennî mesuliyetini alamamasına belediye daimî komisyonunca karar verilir, keyfiyet men-sup olduğu meslek kuruluna da bildirilir.

*Yapı yerinin gösterilmesi ve inşaatı başlandığı-
nın belediyeye haber verilmesi*

MADDE 8. — a) Ruhsat verilen yeni yapılar için belediyeye yazı ile müracaat edilerek yapı yerinin gösterilmesi istenir. Belediye, dilekçenin verildiği tarihten 10 gün içinde yapı yerini göstermekle mükelleftir. Bu müddet içinde yer gösterilmezse mal sahibi ruhsat ve eklerine uygun olmak ve başkasının arsasına tecavüz etmemek şartıyla yapıya başlayabilir. Bu halde imar plânına ve istikamet durumuna vâkı olacak aykırılıklardan mütevellit mesuliyet belediyeye aittir. Yapı yerinin tekrar gösterilmesi isteği yöneltmelikte belirtilecek ücrete tâbidir.

b) Yapıya fiilen başlandığı günden en geç 3 gün zarfında ilgililer tarafından yazı ile belediyeye haber verilmesi mecburidir. Aksi takdirde mal sahibinden ruhsat harcı kadar ceza alınır.

pının uygun görülmiyen kısımları belediye encümeni kararıyla 22 ve 23 ncü maddelere göre yıktırılır.

d) Yapı başkasının mülküne tecavüz suretiyle yapıldığı takdirde, salâhiyetli fen adamlarınca düzenlenecek zabıt üzerine, belediyece derhal yıktırılır.

Ancak yapının mülk sahibinin rızasıyla yapıldığı resmî vesaik ile tevsik edildiği takdirde yukarıki fıkralar hükümleri tatbik olunur.

MADDE 7. — Yapı, ruhsatiye ve eklerine aykırı yapıldığı takdirde derhal durdurulur. Yapılan tadilât kabul ve projesi ile ruhsatiyesi tasdik edilinceye kadar işe devam ettirilmez.

a) Belediyeye haber verilmeksizin yapının iç hacim ebadında projesine aykırı bir tadilât yapılmış ise, tadile uğrıyan katın ruhsat harcının dörtte biri,

b) Yapıda projesine aykırı olarak bir genişleme oldu ise genişleyen her kısım için hare 5 kat olarak alınır.

c) Yapının ruhsatiye ve eklerine uygun bulunmıyan kısımlarının kanun ve talimatnamele-re göre düzeltilmesi mümkün olmadığı takdirde, bu yerler hakkında 6 ncı maddenin (c) fıkrası ile 8 ncı madde hükümleri tatbik olunur.

MADDE 8. — Belediyelere karşı yapının fennî mesuliyetini üzerine alan meslek mensupları yapıyı ruhsat ve eklerine uygun olarak yaptırmaya ve mal sahibinin ruhsatiye ve ekleri hilâfına yaptırdığı işleri 5 gün içinde yazı ile belediyeye bildirmeye mecburdurlar. Aksi takdirde bu gibi meslek mensupları için belediye encümenleri 100 liradan 1 000 liraya kadar para cezasına ve aynı belediye hududu içinde bir aydan bir yıla kadar yapacakları projeleri ve alacakları fennî mesuliyetleri kabul etmemeye karar verirler. Bu karar, kesinleştiği takdirde, tatbik ve mensub oldukları meslek odalarına tamim olunur.

Teklif

Muvakkat E.

Ruhsat müddeti ve muvakkat yapıların tescili

MADDE 9. — Yapıya başlama müddeti, ruhsat tarihinden itibaren bir yıldır. Bu müddet zarfında yapıya başlanmamış ise ruhsatın yenilenmesi lâzımdır.

Yapıya başlanıp da her ne sebeple olursa olsun ruhsat müddeti ile birlikte dört yıl içinde bitirilmezse yeniden ruhsata tâbidir.

Gerek plân tatbikatı ve gerekse başka sebepler, belediye ile mal sahibi arasındaki anlaşmaya göre muvakkat bir zaman için kullanılmak üzere yapılmasına belediye daimî komisyonunca izin verilen yapıların ve katların kullanma müddetleri ruhsatla tesbit ve tapuya tescil ettirilir. Zamanı gelince mucip sebeplere dayanılarak belediye daimî komisyonu kararıyla müddet uzatılmadığı takdirde yıktırılır ve bundan dolayı mal sahibine hiçbir tazminat verilmez.

Ruhsat ve eklerinin yapı yerinde bulundurulması

MADDE 10. — Yapı yerinde ruhsat ve eklerinin bulundurulması mecburidir. Aksi takdirde kontrol memuru tarafından tekrar kontrole geleceği gün bir ihtarname ile yapı bekçisine, yoksa yapı yerindeki ilgililerden birine tebliğ olunur. İhtarnamede belirtilen günde de ruhsatiye ve ekleri yapı yerinde bulundurulmazsa bu durum bir zabıtla tesbit edilir. Bu yapının sahibiyile ve fennî mesuliyetini üzerine alan fen adamına ruhsat haremının yarısı kadar ayrı ayrı ceza hükmolunur.

Ruhsatname eklerinin tanzimi ve yapının inşası

MADDE 11. — Yapının nev'ine, ehemmiyetine ve büyüklük derecesine göre proje ve eklerinin tanzimi ve inşaatın kontrolü işinin salâhiyetli fen adamlarına yaptırılması mecburidir.

Yapının inşasının sırasında fennî mesuliyetini üzerine almış olan fen adamı, bu görevden çekildiği takdirde derhal mucip sebeplerini bildiren bir yazı ile belediyeye haber vermesi lâzımdır. Aksi takdirde inşaatın sonuna kadar kanuni mesuliyetlerinden kurtulamaz.

Başka bir fen adamı fennî mesuliyeti deruhde etmedikçe yapının devamına müsaade edilmez.

MADDE 9. — Ruhsatiye alınan yapılar için belediyeye yazı ile müracaat edilerek, yapı yerinin gösterilmesi istenir. Belediye, dilekçenin verildiği tarihten itibaren resmî tatil günleri hariç 15 gün içinde yapı sınırmı, röperlerini göstermekle mükelleftir. Bu müddet içinde bunlar gösterilmezse, mal sahibi ruhsat ve eklerine ve imar durumuna uygun olmak şartıyla yapısına başlayabilir.

MADDE 10. — Yapıya başlama müddeti ruhsatiye tarihinden itibaren bir yıldır. Bu müddet zarfında yapıya başlanmadığı veya yapıya başlanıp da, her ne sebeple olursa olsun, ruhsat müddeti ile birlikte 4 yıl içinde bitirilmediği takdirde yeniden ruhsat alınması lâzımdır.

MADDE 11. — Dört yıllık imar programına dâhil olmayan yerlerde, imar plânı tatbikatına kadar, belediye encümenlerince, muvakkat inşaat veya tesisat ruhsatiyesi verilir.

Bu gibi hallerde verilecek müddetin 10 yıl olması, yapılacak yapının belediye meclislerince kabul edilecek esaslara uygun bulunması ve muvakkat inşaat veya tesisat olduğunun tapuya tescil edilmesi mecburidir.

Plân tatbik edilirken Encümen kararı üzerine 24 neü madde gereğince inşaat veya tesisat yaptırılır. Bundan dolayı mal sahibine tazminat verilmez.

Fen adamları ve salâhiyetleri

MADDE 12. — Bu kanun gereğince kendi branjları dâhilindeki yapı projelerinin tanzimini ve yapının fennî mesuliyetini üzerlerine alabilecek fen ve sanat adamları serbest meslek erbabı yüksek mimar, yüksek mühendis, mimar ve mühendislerdir.

Bu fen adamlarının bulunmadıkları yerlerde tek katlı dükkân ve ev gibi yapıların fennî mesuliyetlerinin fen memurları ve mahallî belediyesince ehliyeti tasdik edilmiş yapı kalfaları tarafından deruhde edilmesi caizdir.

Yapı önünün kapatılması

MADDE 13. — Yapının inşası veya tamiri sırasında yolun ve yaya kaldırımın işgal veya tahribedilmemesi, taşıt ve yayaların gidiş - gelişinin zorlaştırılmaması esastır. Buna riayet etmeyenler belediye daimî komisyonu tarafından verilecek karar gereğince bu yerleri eski haline ifrâğ veya tazminle mükelleftirler.

Yapı, yol sınırından 300 metre ve daha az mesafede yapıldığı takdirde, her türlü tehlikeyi önleyecek şekilde, yapı önünün tahta perde veya başka bir malzeme ile çevrilmesi ve icabında geceleri aydınlatılması mecburidir.

Yol kenarındaki yapılarda ise, belediyece takdir edilecek zaruri hallerde, yönetmeliklerde gösterilecek şartlar dâhilinde yaya kaldırımının bir kısmının işgaline (yukardaki tedbirler daha sıkı alınmak şartıyla) belediyece müsaade edilebilir.

Yapının kullanılması için izin alınması

MADDE 14. — Yapı bitince kullanılabilmesi için belediyeden izin alınması mecburidir.

Yapı, mal sahibinin yazılı isteği üzerine, muayene edilerek ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen ve sağlık bakımlarından

On yılın hitamında bu yerlerde, imar tatbikatı yapılmıyacaksa, belediye encümeni kararıyla, plân tatbikatına kadar müddet uzatılır. Ancak bu uzatılan müddet imar plânının tatbikatına geçilmesini durduramayacağı gibi mal sahibine de bir hak bahşetmez.

MADDE 12. — Yapı yerinde ruhsat ve eklerinin bulundurulması mecburidir. Aksi takdirde yapı sahibine ruhsat harcının yarısı kadar ceza hükmolunur. Tekerrürü halinde ceza tekrarlanır.

MADDE 13. — Yapının nevine, ehemmiyetine ve büyüklük derecesine göre proje ve eklerinin tanziminin ve inşaatın kontrolünün salâhiyetli meslek mensuplarına yaptırılması mecburidir. Yapının fennî mesuliyetini üzerine almış olan meslek mensupları, bu vazifeden çekildiği takdirde, tatil günleri hariç, üç gün içinde, mucip sebepleriyle birlikte, keyfiyeti yazılı olarak belediyeye bildirmekle mükelleftir. Aksi takdirde, inşaatın sonuna kadar kanuni mesuliyetlerinden kurtulamazlar. Başka bir meslek mensubu fennî mesuliyeti deruhte etmedikçe yapının devamına da müsaade edilmez.

MADDE 14. — İmar plânları ile bunların tatbikat plânlarının ve halihazır haritalarının, mimari, statik ve tesisat plân, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların tatbikatındaki fennî mesuliyetlerini, ihtisas ve işti-

Teklif

mahzur görülmediği takdirde kullanma izni verilir.

Belediyeler mal sahiplerinin müracaatlarına en geç 15 gün içinde cevap vermek mecburiyetindedirler. Bu müddetin sonunda hiçbir işleme lüzum kalmadan yapı kullanılır. Ancak bu salâhiyet mal sahibinin kanuna ve ruhsat ve eklerine uygunsuzluktan doğacak mesuliyetten kurtarmaz.

Yapının tamamı her hangi bir sebeple bitirilememişse, ruhsat ve eklerine uygun olarak tamamlanan bir kısmının kullanılmasına mal sahibinin yazılı talebi üzerine ve yapılacak muayenesinde fen ve sağlık bakımlarından mahzurlu görülmediği takdirde izin verilebilir.

Yapı, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapıp bitirilmişse 5 - 6 ncı maddeler hükümleri yerine getirilmedikçe kullanılmasına izin verilmez.

İzinsiz kullanılan yapılar

MADDE 15. — 14 ncü madde hükümlerine aykırı olarak kullanılan yapılar izin alınca kadar bina vergisi muafiyetinden ve belediye hizmetlerinden faydalandırılmaz. Belediye muayenesi için binanın gezilmesine muhalefet edildiği takdirde mahallin en büyük mülkiye âmirinden alınacak salâhiyet üzerine zabitanın iştirakiyle binaya girilir. Muayene raporuna göre binayı kullanma müsaadesi verilmesinde mahzur görülürse mahallin en büyük mülkiye âmirinin emriyle bina idareten boşalttırılmakla beraber rapor icaplarına göre bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Muvakkat E.

gal mevzularına göre, yüksek mimar, yüksek mühendis, mimar ve mühendisler deruhde ederler.

Bunlardan gayri fen adamlarının salâhiyet ve mesuliyet hudutları, bunları yetiştiren müesseselerle bunlara ait cemiyetlerin ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin müta-lâası alındıktan sonra Maarif ve Nafia vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir talimatname ile tâyin olunur.

MADDE 15. — Bahçe ve avluların, komşuların ve belediyenin yeraltı ve yerüstü tesislerine ve komşu evlerinin ön rüyetine zarar vermeyecek şekilde teşcir ve tanzim ile, belirli yollar üzerindeki ön bahçelerin tanzim olunması lâzımdır. İnşaat ve tamiratın devamı, bahçelerin tanzim ve teşciri sırasında, yolun ve yaya kaldırımlarının, belediyeye, komşulara ait yerlerin ve tesislerin işgal veya tahribedilmemesi, bunlara, zarar verilmemesi, taşıt ve yayaların gidiş ve gelişlerinin zorlaştırılmaması lâzımdır. Bunlara riayet etmeyenler belediye reisinin emriyle bu yerleri tâyin edilen hale ifrağ etmekle, tahribedilmişse, belediye encümeni kararıyla tazminle mükelleftirler. Bu gibi hallerde mülk sahipleri tarafından gelip geçenlere zarar vermeyecek ve tehlikeyi önliyecek şekilde tedbir alınması lâzımdır. Yapı, yol sınırından 3 metre ve daha az mesafede yapıldığı takdirde, her türlü tehlikeyi önliyecek şekilde, yapı önünün tahta perde veya münasip bir malzeme ile kapatılması ve geceleri aydınlatılması mecburidir. Yol kenarındaki yapılarda ise belediyelerce takdir edilecek zaruri hallerde, talimatnamede gösterilen şartlar dâhilinde, yaya kaldırımının bir kısmının işgaline, yukardaki tedbirler daha sıkı alınmak şartıyla, müsaade edilebilir.

Teklif

Yıkma kararları ve tatbikatı

MADDE 16. — Yapının ruhsatsız oluşu veya ruhsata ve eklerine aykırı bulunuşu dolayısıyla bu kanunda gösterilen yıkma kararları, yapı durdurulduktan itibaren 15 gün içinde, belediye daimî komisyonunca verilir ve en çok 5 gün içinde ilgililere tebliğ olunur. Bu kararlara, tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde ilgili idare kurulları nezdinde itiraz olunabilir. İdare kurulları, bu kararları ancak bu kanun ve bu kanunun tüzük ve yönetmelikleri hükümleri dâhilinde ve 15 gün içinde inceler ve karara bağlayıp ilgililere bildirir. Müddetinde itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir. Bir kararın ilgiliye tebliğinden itibaren 15 gün içinde sahibi tarafından yıkılmasına başlanılmıyan yapılar belediyece yıktırılır.

Bu müddet mevsim icaplarına göre belediye daimî komisyonunca lüzumu kadar uzatılabilir.

Yıkma masrafı enkaz bedelinden ve yetmediği takdirde üst tarafı Tahsili Emval Kanununa göre sahiplerinden almır. Enkaz bedelinden para artarsa, sahibinin müracaatında iade edilmek üzere belediye veznesinde saklanır.

Ruhsata tâbi olmayan tamirler

MADDE 17. — Her türlü iç ve dış sıva, döşeme ve tavan tamirleri, badana ve boya işleri, kremit aktarılması, tavan ve döşeme, zemin betonu, oluk, dere, pencere, kapı tamirleri, bina içindeki elektrik, su tesisatı ve lâğım tamirleri ve mahallin hususiyetine göre belediyelere yönetmeliklerde belirtilecek bunlara benzer diğer tamirler ruhsata tâbi değildir. Bununla beraber yukardaki tamirlerden iskele kurmayı icabettirenlerin belediyeye yazı ile bildirilmesi lâzımdır.

Ruhsata tâbi tamirler

MADDE 18. — 17 nci maddede yazılı tamirlerden başka bütün tamirler ruhsata tâbidir.

Muvakket E.

MADDE 16. — Yapı bitince kullanılabilmesi için belediyeden izin alınması mecburidir. Yapı mal sahibinin yazılı isteği üzerine fen ve sağlık mensuplarının muayene edilerek ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen ve sağlık bakımlarından mahzur görülmediği takdirde, kullanma izni verilir.

Yapının tamamen her hangi bir sebeple bitirilmemişse, ruhsat ve eklerine uygun olarak tamamlanan bir kısmının kullanılmasına, yapılan muayenede fen ve sağlık bakımlarından mahzur görülmediği takdirde izin verilebilir. Belediyeler, mal sahiplerinin müracaatlarını en geç 30 gün içinde neticelendirmek mecburiyetindedirler. Bu müddetin sonunda, hiçbir muameleye lüzum kalmadan, yapının tamamının veya biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş sayılır. Ancak bu salâhiyet mal sahibini kanuna, ruhsatiye ve eklerine riayetsiz hareketinden doğacak mesuliyetten kurtaramaz. Yapı tamamen veya kısmen ruhsatsız veya ruhsatiye ve eklerine aykırı olarak bitirilmişse, 6 ve 7 nci maddeler hükümleri yerine getirilmedikçe, kullanılmasına müsaade edilmez.

MADDE 17. — Muayene için binanın gecikmesine müsaade edilmediği takdirde, mahallin sulh hâkiminin izniyle ve zabıtanın iştirakiyle binaya girilir. Muayene neticesinde binaya kullanma müsaadesi verilmezse, belediyece mahallin sulh hâkimine müracaat edilir, onun vereceği karar üzerine bina idareten boşaltılmakla beraber rapor icaplarına göre bu kanun hükümleri tatbik olunur.

MADDE 18. — İnşaatın bitme günü, kullanma izninin verildiği tarihtir. Kullanma izni verilmeyen veya alınmıyan yapılar, iznin alınmaya kadar, belediye hizmetlerinden ve tesislerinden faydalanamazlar. Bu hizmetlerin yapılmaması mal sahiplerini kanuni mükellefiyetlerinden kurtaramaz.

Yeni yapılacak binalara ait şartlar

MADDE 19. — Yeniden yapılacak binaların mahallî hususiyetleri ve yol genişliği göz önünde tutularak nev'i, yüksekliği ve derinliği, kat adedi ve kat irtifai, bitişik veya münferit sistemde oluşu, parsellerinin cephe genişliği ve sahası, yola nazaran cephe hiza ve istikameti, komşu hudutlarından mesafeleri; su yaktıkları ve demiryol kenarlarından, eski eser ve arkeolojik sahalarından uzaklıkları, inşa tarz ve şekilleri, ve bu yapıların aksam ve teferruatının teknik, estetik, sosyal ve genel sağlık bakımından tâbi tutulacakları şartların tesbit ve bir yönetmelikle tâyinine ve bu hususta kararlar almaya belediye meclisleri salâhiyetlidir. Ancak bu yönetmelik ve kararlar Bayındırlık Bakanlığının tasdiki ile katilesir.

İkinci bölüm

İfraz işleri

İfrazların tapuca tescili

MADDE 20. — Belediye sınırları içinde gayrimenkullerin itiraz veya bunlar üzerinde irtifak hakkı tesis veya bu hakların kaldırılması işlerinin bu kanunun tüzük ve yönetmelikleri hükümlerine uygunluğu belediye komisyonlarıca kabul ve tasdik edilmedikçe tapuca tescil olunamaz. Tarafların rızası veya mahkeme kararıyla şuyu izalesi ve arazi taksimi de yukarıki hükümlere tâbidir.

İfrazı men'i ve takyideden şartlar

MADDE 21. — a) İmar ve yol istikamet plânlarına göre yol, meydan, park ve yeşil saha gibi umuma ait yerlere raslıyan gayrimenkullerin ifrazına izin verilmez.

b) İmar parselasyon plânı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifrazların bu plânlara uygun olması şarttır.

c) İmar plânlarında parsel cepheleri tâyin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların en az

MADDE 19. — Ruhsatiye ve eklerine aykırı olduğundan veya ruhsatsız başlanmış bulunmasından dolayı bu kanuna göre durdurulması lâzımgelen yapıların o andaki inşaat durumu, belediye fen adamları, bunların bulunmadığı yerlerde belediyece hariçten memur edilmiş veya edilecek sair ehliyetli kimseler tarafından zabıta tesbit edilerek birer nüshası mal sahibi ile mesul fen adamına, bir nüshası da belediye reisliğine verilir. Alâkahların bulunmamaları veya zabtı tebellüğ etmek istememeleri halinde, ruhsatiyede yazılı kanuni ikametgâhlarına posta ile yollanır. Ruhsatiyesiz yapılarda ise alâkahların bulunmaması halinde mütat usullerle ilânen tebliğat yapılır.

MADDE 20. — Durdurma emrinin tebliğinde, mal sahibi her ne suretle olursa olsun inşaata devam etmemeğe mecburdur. İnşaata devam edildiği takdirde mal sahibinden durdurma emrinden sonra yapılmış bulunan kısımların belediyece re'sen takdir edilecek maliyet bedeli kadar para cezası alınacağı gibi, durdurma emrine karşı mal sahibi tarafından salâhiyetli mercilere yapılacak itirazların neticesi beklenmeden, devam eden inşaat belediyece derhal, durdurma emrinin tebliği sırasında tesbit olunan duruma, yıktırılmak suretiyle, getirilir.

MADDE 21. — Ruhsatiye ve eklerine aykırı veya ruhsatsız olan yapılar, her ne suretle olursa olsun, iskân veya işgal edilmiş ise, mal sahibine yukarıda belirtilen şekilde yapılacak tebliğat üzerine âzami on beş gün içinde boşalttırılmadığı takdirde, mahallî sulh hâkimliğinin izniyle ve zabıta marieftiyle boşalttırılıp, mal sahibi, durdurma veya boşaltma emrine uyacağını, tebliğden itibaren üç gün için-

Teklif

cephe genişlikleri ve büyüklükleri yönetmelik esasları dairesinde belediye meclislerince tesbit edilir.

d) İmar plânlarında iskân sınırı dışında kalan kısımlarda belediye meclisince tâyin edilecek miktarlardan küçük ifarazlara izin verilmez. En az miktarlar yönetmelikte belirtilir.

İmar hududu dışındaki ifrazlar ve yol açılması

MADDE 22. — İmar hududu dışındaki ifraz dolayısıyla teşekkül edecek adaların ve yapılacak parsellerin ve açılacak veya genişletilecek yolların harita ve plânları ilgililer tarafından üç nüsha olarak belediyeye verilir. Bu plânlara hakkında üçüncü bölümdeki esaslar dairesinde muamele yapılır.

İmar hududu dışındaki ifraz sahiplerinin mükellefiyetleri

MADDE 23. — A) İmar hududu dışındaki ifraz sahipleri tasdikli projesine göre genişletilmesi veya yeniden açılması lâzımgelen yol, meydan, park, yeşil saha gibi umumun yararına ayrılmış yerler ile okul, hastane ve saire gibi kamu hizmetlerine mahsus yerleri - sahip oldukları arazi sahalarının yüzde yirmi beşini geçmemek üzere - belediyeye bedelsiz terk ve tahsise mecburdurlar.

Umumun yararına ve kamu hizmetlerine ayrılması lâzımgelen yerler umum sahanın yüzde yirmi beşini geçerse fazlasının bedeli, o yerin ifrazından evvelki rayice göre İstimlâk Kanunu hükümlerine tevfikân takdir edilecek bedel esaslı üzerinden ilgili daire ve müesseselerce üç yıl içinde ödenir.

B) Bu gibi ifrazlar dolayısıyla yeniden açıl-

Muvakkat E.

do bildirildiği takdirde, yapıda ıslâhı mümkün hususlar beş gün içinde kendisine bildirilir. Ve bunun için kâfi mehil verilir.

MADDE 22. — Yapı ıslah edilmeyecek veya esasen ruhsat verilmeyecek yapılardan ise, keyfiyet, mal sahibine tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde, Belediye Encümenine bildirilerek yıkma kararı istenir. Encümenler kararlarını, müracaat tarihinden itibaren 15 gün içinde vermeye mecburdurlar. Kararlar verildikleri tarihten itibaren beş gün içinde belediye reisliğince yazı ile mal sahiplerine bildirilir. Yıkma kararlarına karşı 7 gün içinde ilgili idare heyetleri nezdinde itiraz olunabilir. İdare heyetleri, bu kararları ancak bu kanun ve talimatnameleri hükümleri dâhilinde ve 15 gün içinde inceler; karara bağlayarak ilgililere bildirirler. Müddetinde itiraz olunmayan kararlar katîleşir. Vâkı itiraz dolayısıyla belediye aleyhine Şûrayı Devletçe verilen tehiri iera kararları aynı zamanda yapıma devam etmemesi için de verilmiş sayılır.

MADDE 23. — Belediye encümenlerince verilen, yıkma kararlarının, ilgiliye tebliği tarihinden itibaren, yedi gün içinde yıkılmayan veya verilen mehil içinde ıslah edilmeyen yapılar belediyelere yıktırılır.

Yıkma müddeti mevsim icaplarına göre Belediye Encümenlerince uzatılabilir.

Teklif

Muvakkat E.

lacak yol ve lâğımları ve bunları plâna göre en yakın mevcutlara bağhıyacak kısımları, ifraz sahipleri proje ve şartnamesine göre yaptırmakla ve yahut keşif tutarını belediyeye vermekle mükelleftirler. Yol veya lâğım belediyece yapıldığı takdirde katı hesap sonunda para artarsa ifraz sahiplerine verilir. Eksik kalırsa bu miktar tahsil olunur.

C) İfraz sahası kanalizasyonun bağlanmasına elverişli umumi kanalizasyon mevcut değilse, ifraz sahiplerinin ifraz sahaları içinde belediyece tasdikli projesine göre hususi fosseptikler yaptırmaları lâzımdır.

D) Bu maddede bahsedilen ifrazlar yukarıki fıkralarda yazılı mükellefiyetler yerine getirilmeden tapuca tescil edilmez ve bina inşasına izin verilmez.

Üçüncü Bölüm

Halihazır haritaları ile imar ve yol istikamet plânlarının tanzim ve tatbiki

Halihazır haritalarının ve imar plânlarının yaptırılması

MADDE 24. — a) Bayındırlık Bakanlığınca tasdikli halihazır haritası bulunmayan belediyelerin halihazır haritalarını yaptırmaları mecburidir.

b) Nüfusu 10 binden yukarı olan belediyelerden Bayındırlık Bakanlığınca tasdikli imar plânları olmıyanların imar plânlarını yaptırmaları mecburidir. Bunlardan gayri imar plânına ihtiyaçları Bayındırlık ve İçişleri bakanlıklarınca müstereken tesbit edilecek diğer belediyeler de aynı mükellefiyete tâbidir. Diğer belediyeler beldenin inkişaf durumu göz önünde bulundurarak imar plânlarını yaptırmaya yetkilidir.

Yol istikamet plânları

MADDE 25. — İmar plâni henüz yapılmamış beldelerde ve köylerde ve imar plâni mevcut beldelerin imar plâni sınırı dışındaki yerlerinde belediyeler Bayındırlık Bakanlığının muvafakati ve talimatı dairesinde ihtiyaca göre yol istikamet plânları yaptırabilirler.

MADDE 24. — Belediyelerce 11 nei maddeye göre muvakkat bir zaman için yapılmasına izin verilmiş olan bina ve tesislerin zamanı gelince yıkıtılması mal sahibine tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yıkılmıyan bina ve tesisler hakkında, 23 ncü madde hükümleri tatbik olunur.

MADDE 25. — Yeniden yapılacak mesken, çiftlik, eğitim, ticarethane, sanayi, resmî ve hususi büro, münakalât eğlence ve turizm, spor sağlık binaları, mâbetler, mezarlıklar ve bunlara benzer diğer binalarla her türlü müstemilâtları ve tesislerinin bütün aksam ve teferruatının teknik

Teklif

İmar plânu veya yol istikamet plânlarının tatbik şekilleri ve imar veya yol istikamet plânu olmıyan yerlerde ne şekilde inşaat yapılacağı ve sair mahallî hususiyetlere göre imar bakımından gerekli hususlar belediyelere tesbit edilecek yönetmelikler ile belirtilir. Bu yönetmelikler Bayındırlık Bakanlığınca tasdikten sonra tatbik olunur.

Harita ve plânların yapılması

MADDE 26. — Halihazır haritalarının ve imar veya istikamet plânlarının yaptırılması işleri Artırma ve Eksiltme Kanununa tâbi değildir. Bunların tanzim tarzları ve teknik şartları Bayındırlık Bakanlığınca tesbit olunur.

İmar ve istikamet plânlarının tasdiki ve ilânı

MADDE 27. — İmar ve istikamet plânları, Belediye meclislerince kabul edildikten sonra Bayındırlık Bakanlığına gönderilir.

Bu plânlar Bayındırlık Bakanlığınca incele-

Muvakkat E.

estetik, umumi sağlık, içtimai emniyet ve mahallî hususiyetler bakımından tâbi olacakları şartların ve haiz olacakları asgari ebat ve evsafın, kullanılacak inşaat malzemesinin, irtifalariyle, kat yüksekliklerinin, bina derinliklerinin ve çikintılarının, komşu hududuna, yol kenarına, demir ve karayolu mihverlerine, su kenarlarına, tarihi ve bedii kıymeti haiz eski eserlere ve arkeolojik sahalar hudutlarına olan mesafelerinin, parsel asgari cephesiyle sahalarının, parsel sahalarına göre âzami inşaat sahasının, bahçe duvarlarının şekil ve yüksekliklerinin ve bahçelerinin sureti tanzim ve teşçirinin talimatnameler ile tesbit ve tâyinine ve bu hususta kararlar almaya belediye meclisleri salâhiyetlidir. Bu kararlar alâkalı vekâletlerin mütalâası alındıktan sonra Nafia Vekâletinin tasdiki ile katıleşir.

İkinci Kısım

Halihazır harita, imar ve yol istikamet plânları

MADDE 26. — Tasdikli halihazır haritası bulunmıyan belediyelerin halihazır haritalarını, nüfusu beş binden yukarı olan belediyelerin, yoksa imar plânlarını yaptırmaları mecburidir. Nüfusu 5 binden aşağı olan belediyeler, beldenin inkişafını ve belediyenin malî durumunu göz önünde bulundurarak belediye meclisleri kararıyla imar plânlarını veya bâzı yolları için yol istikamet plânlarını yaptırabilirler.

Harita ve plânlara ait bilcümle nirengi, poligon, nivelman ve sınır işaretlerine ait tesislerin belediyelerce muhafaza ve ihyası mecburidir. Bu gibi tesislerin çıkarılması, tahribedilmesi ve yerlerinin değıştirilmesi yasaktır. Bu tesisler çıkarıldığı, tahribedildiği veya yerleri değıştirildiği takdirde belediyelerce eski haline ifrağ edilir.

Belediyelerce harita alımı, imar plânu tatbikatı için vazifelendirilmiş olanlar, 2613 sayılı Kanununun 7 ne maddesinde yazılı salâhiyetleri haizdirler.

MADDE 27. — İmar ve yol istikamet plânları, nâzım plân veya tatbikat plânı olmak üzere iki nevidirler :

a) Nâzım plânlar, halihazır haritalar üye-

Teklif

nip onanır.

Onanmış plânlar üzerinde lüzumu halinde değişiklik yapılması da aynı merasime tâbidir.

İncelenip onanmak üzere Bayındırlık Bakanlığına gönderilen plânlar, üç ay içinde müspet veya menfi cevaplanılmadığı takdirde belediye tatbikata geçmekte serbesttir.

Onanarak kesinleşen plânlar belediyece herkesin görebileceği bir yerde belediye dairesine bir ay müddetle asılır ve keyfiyet usulü dairesinde ilân olunur.

Beş yıllık imar programları

MADDE 28. — Belediyeler, imar plânının onanmasından sonra bunları tatbik etmek üzere kendi malî imkânlarını göz önünde tutarak beşer yıllık imar programları hazırlarlar. Bu programlar Belediye Meclisince kabulden sonra kesinleşir.

Belediyeler beş yıllık imar programı tatbikatına lüzumlu ödenekleri her yıl bütçelerine koymakla mükelleftirler.

Hazineye ve Özel İdarelere ait yerler

MADDE 29. — İmar ve yol istikamet plânlarında meydan, yol, park ve yeşil saha gibi umumun yararına mahsus olarak gösterilmiş bulunan yerlere rastlıyan Hazineye ve özel idarelere ait arazi ve arsalar belediyenin teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla belediyeye parasız terkedilir. Ancak bu yerler üzerinde bina bulunduğu takdirde arsası hariç bırakılıp yalnız binanın halihazır kıymeti olarak takdir edilecek bedel belediye tarafından ödenir. Bu suretle mal edilen arazi ve arsalar belediye tarafından satılamaz ve başka bir şekilde kullanılamaz.

İstimlâk kararı

MADDE 30. — Belediye hudutları içinde imar ve yol istikamet plânlarının tatbiki dola-

Muvakkat E.

rına çizilen plânlar olup gösterdikleri hususları tatbik ve tesbit ettikleri bölgeleri temin ve muhafaza etmek için istimlâk yapmaya yararlar. Bu plânlarla bu kanunun hangi maddelerinin ne şekilde tatbik edileceği ve sair mahallî şartlara göre imar bakımından lüzumlu hususlar, belediye meclislerince tesbit edilerek, Nafia Vekâletince tasdik olunacak talimatnamelerle belirtilir.

b) Tatbikat plânları kadastro haritaları üzerine çizilen plânlar olup, tatbikat için lüzumlu bütün fennî hususları ihtiva ederler. Bu plânların kapladığı yerlerde, bu kanunun bütün hükümleri tatbik olunur.

MADDE 28. — Halihazır haritalarının, imar ve istikamet plânlarının yaptırılması işleri, artırma ve Eksiltme ve İhale Kanununa tâbi değildir. Bunların tanzim tarzları ve teknik şartları ve bu işleri yapacak mütehassıslarda aranacak ehliyet, Nafia Vekâletince tesbit olunur.

MADDE 29. — İmar ve yol istikamet plânları, belediye meclislerince kabul edildikten sonra, Nafia Vekâletine gönderilir. Nafia Vekâleti bunları üç ay içinde inceleyip aynen veya tadilen tasdika veya tadil edilmek üzere iadeye mecburdur. Tasdik edilmiş plânlar üzerinde yapılacak değişiklikler de yukardaki usullere tâbidir. Ancak vekâlet tadil tekliflerini reddetmeye salâhiyetlidir. Tasdik edilerek kesinleşen plânlar belediye dairesinde herkesin görebileceği bir yere bir ay müddetle asılır ve keyfiyet usulü dairesinde ilân olunur.

İmar idare heyetlerince alınacak imar plânlarıyla ilgili kararlar da bu madde hükmüne tâbidir.

MADDE 30. — Belediyeler imar plânının tasdikinden sonra, bu plânı tatbik etmek üzere,

Teklif

Muvakkat E.

yısıyla gereken istimlâkler, ayrıca âmme menfaati kararı alınmaksızın, Belediye İstimlâk Kanununa göre yapılır.

kendi malî imkânlarına göre, dörder yıllık imar programları hazırlarlar. Bu programlar belediye meclislerince kabul edildikten sonra kesinleşir. Belediyeler imar programının tatbiki için lüzumlu tahsisatı, programı tatbik edecek ve beldenin imar faaliyetine göre hâsıl olacak ihtiyacı karşılayacak fen adamı veya fen heyeti kadrosunu her yıl bütçelerine koymakla mükelleftirler.

Umumi hizmetlere ve muayyen tesislere ayrılmış yerler

MADDE 31. — a) Tasdikli imar plânında yol, meydan, yeşil saha gibi umumi hizmetlere ayrılmış olan yerlerde yeni yapıya ve mevcut binalarda esaslı tadilât ve ilâvelere izin verilmez.

Bu yerlerden kamulaştırılmaları (madde : 28) mucibince beşer yıllık imar programına alınmış olanlar program gereğince kamulaştırılır. Bu yerlerden kamulaştırılmaları beşer yıllık imar programına dâhil bulunmayanlar sahiplerinin müracaatı tarihinden itibaren en çok iki yıl içinde kamulaştırılmadığı takdirde buralarda (Madde : 9) gereğince ve kullanma müddeti on yıldan az olmamak üzere belediyece muvakkat inşaata izin verilir.

MADDE 31. — İmar ve yol istikamet plânlarında meydan, yol, park, yeşil saha ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere raslayan hazineye ve hususi muhasebeye ait arazi ve arsalar, belediyenin teklifi ve İera Vekilleri Heyeti kararıyla belediyelere bedelsiz terkedilir. Ancak bu yerlerin üzerinde bina bulunduğu takdirde, arsası hariç, yalnız binanın halihazır kıymeti için takdir edilecek bedel ödenir. Bu suretle mal edilen arazi ve arsalar belediye tarafından satılamaz ve başka bir şekilde kullanılamaz.

b) Tasdikli imar plânında resmî binalara ve kamu hizmeti gören tesislere ayrılmış olan yerlerde de yeni yapıya ve mevcut binalarda esaslı tadilât ve ilâvelere izin verilmez. Bu yerleri, sahiplerinin müracaatı tarihinden en çok iki yıl içinde ilgili idareler kamulaştırmakla mükelleftirler. İlgili daireler bu müddet içinde kamulaştırmadığı takdirde bu yerler (madde — 9) gereğince ve kullanma müddeti on yıldan az olmamak üzere belediyece muvakkat inşaata izin verilir.

c) Tasdikli imar plânının tatbiki dolayısıyla yol, meydan, yeşil saha açılması, genişletilmesi ve belediyeye ait sair umumi hizmetler için kamulaştırılacak yerlerin kamulaştırma bedelleri

1. İmar plânı bu kanunun neşriden sonra tasdik edilen yerlerde imar plânının tanzim yılına ait

2. İmar plânları bu kanunun yayımından evvel tasdik edilmiş olan yerlerde bu kanunun yayımı yılındaki rayiç üzerinden takdir ve teediye olunur.

Teklif

Muvakkat E.

Yapının yasak olduğu sahalarda

MADDE 32 — Beldenin müstakbel gelişmesine tahsis edilmiş olan boş sahalarda parselasyon plânları yapıp yolları inşa edilinceye kadar yapıya izin vermemeye belediyeler salâhiyetlidirler. Ancak mevcut binaların ilâve ve esaslı tadil mahiyetinde olmıyan tamirleri bundan müstesnadır.

Belediye sınırları dışındaki parselasyon işleri

MADDE 33. — Belediye sınırları dışında kalan ve köy hududu içine girmeyen arazide toplu inşaata müsait parselasyon işleri ve tapuca da bu kanuna ve bu kanunun tüzük ve yönetmelikleri hükümlerine tâbi olacaktır.

Yapıların imar veya istikamet plânlarına uygun olması şartı

MADDE 34. — Yeniden yapılacak binalar imar ve yol istikamet plânlarındaki bina istikamet hattına çektilir. Bu bina arsalarının yeniden açılacak veya genişletilecek yol ve meydanlara tesadüf eden kısımları belediyece kamulaştırılmaya kadar - sahipleri tarafından ancak bahçe olarak kullanılabilir. - İmar veya yol istikamet plânındaki bina istikamet hattına çekilmek suretiyle bina inşasına elverişli bulunmıyan arsalar hakkında 31 nci madde hükümleri uygulanır.

MADDE 32. — Yapılacak binalar imar ve yol istikamet plânlarındaki istikamet hattına çektilir. Bu arsaların yol ve meydanlara tesadüf eden kısımları, belediyece istimlâk edilinceye kadar, sahipleri tarafından bahçe olarak kullanılır. Geriye kalan arsalar, müstakil bina inşasına elverişli bulunmadığı takdirde, 33 ncü madde hükümlerine göre istimlâk olunur. İmar plânına göre sahipleri uhdesinde kalan ön bahçelerde inşaat yapılamaz ve bunlar kaldırım seviyesinden aşağıya indirilemez.

MADDE 33. — Tasdikli imar plânında yol, meydan yeşil saha, otopark gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlerde inşaata ve mevcut binalarda esaslı tadilat ve ilâveler yapılmasına izin verilmez. Ancak bu yerlerden dört yıllık programa alınmıyanlar, sahiplerinin müracaatları üzerine, mütaakıp dört yıllık programa alınır.

Dört yıllık programa alınan yerlerdeki gayrimenkullerin istimlâk edilmiş olmaları halinde, sahiplerinin müracaatı üzerine, iki sene zarfında istimlâk edilmeleri mecburidir.

İkinci fıkra mucibince programa alınmıyan gayrimenkullerde, 11 nci madde gereğince muvakkat inşaata izin verilir. On yıldan evvel istimlâke teşebbüs edilirse, binanın on yıllık amortismanına göre yapılacak hesap neticesinde bulunacak kullanılan yıllara ait amortisman bedeli binanın istimlâk kıymetinden düşülür.

MADDE 34. — İmar plânının tatbiki dolayısıyla, yol, meydan, yeşil saha, otopark açılması ve bunların genişletilmesi ve umumi hizmetlere ayrılmış yerlerin istimlâk bedelleri.

a) Kanunun neşrinden sonra imar plânı tasdik edilen yerlerde plânın tasdik yılına ait,

b) İmar plânı bu kanunun neşrinden evvel tasdik edilmiş olan yerlerde, bu kanunun neşri yılındaki rayiç üzerinden takdir ve tediye olunur.

Teklif

Binaların tam irtifanda yapılması

MADDE 35. — Bitişik binaların imar plânında ve (madde — 19) mucibince yapılacak yönetmelikte tâyin edilen tam irtifada ve kat adedinde yapılması lâzımdır. Bu şekilde tamamlanmayan binaların kullanılmasına belediyece izin verilmez. Ancak belediyeler mahallî şartlara göre daimî komisyon kararıyla belirli yollar üzerinde muvakkat mahiyette daha az katlı binaya izin verebilirler. Münferit binaların tâyin edilen adedden daha az katlı inşasına muvakkaten izin verilir.

İstimlâk bedellerinin İller Bankası tahvilleriyle ödenmesi

MADDE 36. — Belediyeler, imar plânlarının tatbiki dolayısıyla istimlâki gereken gayri menkullerin bedellerini mal sahipleriyle anlaşarak, İller Bankası tahvilleriyle ödiyebilirler.

Bu tahviller ihraçlarına takaddüm eden son hazine tahvillerine tatbik edilen faiz derecesinde faize tâbi olup en çok on senede itfa olunur ve hazine tahvillerinin haiz oldukları muafiyetlerden istifade ederler. Bu tahviller, ilgili belediyelere satılan malların bedellerine mahsuben veya teminat olarak kabul edilir.

İller Bankasınca bu şekilde lehlerine kredi açılması kabul edilen belediyeler faizleri ve banka komisyonu ile birlikte yıllık itfa taksitlerini karşılayacak surette bütçelerine ödenek koymaya ve mukabillerini zamanında bankaya ödemeye, bütçelerin tasdik mercileri de bu ciheti araştırmaya mecburdurlar.

İmar plânı tahakkuku için istimlâk edilen gayrimenkullerin satış hasılatı belediyelerin İller Bankasına bu yüzden olan borçlarının tabii karşılığını teşkil eder ve belediyelere aynen bankaya yatırılır. Satış karşılığı olarak belediyelere geçen tahviller de borçlarına mahsuben İller Bankasına devrolunur.

Muvakkat E.

MADDE 35. — Belediye hudutları içinde imar veya yol istikamet plânlarının tatbiki dolayısıyla gereken istimlâkler, ayrıca âmme menfaati kararı alınmadan, Belediye İstimlâk Kanununa göre yapılır.

MADDE 36. — İmar hududu dâhilinde, beldenin müstakbel gelişmesine tahsis edilmiş boş sahalarda, parselâsyon plânları yapıp yolları inşa edilinceye kadar, yapıya izin verilmez. Ancak, mevcut binaların ilâve ve esaslı tadil mahiyetinde olmıyan tamirleri bundan müstesnadır.

Bu gibi yerlerde kendi parseline en yakın yola kadar olan yolu ve lâğım yaptıranlara ruhsat verilebilir. Bu yol üzerindeki parsellere isabet eden yol ve lâğım hissesi alınmadıkça yapıya izin verilmez. Alınan bu paralar yol ve lâğım yaptıranlara aynen iade olunur.

Teklif

Muvakkat E.

Üçüncü Bölüm

Tevhit ve İfraz İşleri

İstimlâk bedellerinin bono ile ödenmesi:

MADDE 37. — Geliri müsait olan belediyeler, Bakanlar Kurulu kararıyla, malik oldukları gayrimenkuller üzerine doğrudan doğruya bono çıkarabilirler. Bu bonolarla hâmilleri lehine birinci derecede ipotek tesis etmek şartıyla, 36 nci maddedeki şartlar dâhilinde istimlâk bedellerini ödiyebilirler.

Bu bonolar ilgili belediyelerin bütün satışlarında para yerine kabul edilir. Bu bonoların hâmilleri faiz ve itfaya ait olarak belediyece taahhüdedilmiş şartların yerine getirilmemesi halinde ipotekli gayrimenkullerden alacağına yetecek kadarının paraya çevrilmesini icradan isteyebilirler.

Yol Vergisinin yola sarf edilmesi

MADDE 38. — Akar yakıttan alınan Yol Vergisinden belediyelere ayrılan hisseler münhasıran yol, meydan, park ve yeşil saha ve mümasili hizmetlere ayrılan yerlerin istimlâk ve inşasına sarf olunur.

Arsaların birleştirilip parsellere ayrılması

MADDE 39. — Yol istikamet veya imar plânları sınırı içindeki arsaların toplu olarak plânı uygun şekilde inşaata elverişli hale getirilmesi için, mal sahiplerinin muvafakati aranmaksızın bu arsaların birbirleriyle ve yol fazlası ve sair belediye yerleriyle birleştirilerek, plân icaplarına göre - kadastro sınırlarını kısmen muhafaza etmek veya değiştirmek üzere - parsellere ayırmaya ve bu parselleri müstakil veya şüyulu olarak - % 20 ye kadar zayıt hissesi noksanı ile - istihkak sahiplerine dağıtmaya belediyeler salâhiyetlidirler. Bu arsa ve yerler birleştikten sonra parsellere ayrılmasında

MADDE 37. — a) İmar ve yol istikamet plânlarına göre, yol, meydan, yeşil saha, park ve otopark gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlayan gayrimenkullerin ifrazına izin verilmez.

b) İmar parselâsyon plânı tamamlanmış olan yerlerde yapılacak ifrazların bu plânlara uygun olması şarttır.

c) İmar plânlarında parsel cepheleri tâyin edilmeyen yerlerde yapılacak ifrazların, içerisine inşa edilecek binanın cephesinden dar olmak üzere asgari cephe genişlikleri, derinlikleri ve büyüklükleri talimatnamelerde tesbit edilir.

d) İmar plânlarında iskân bölgesi dışında kalan kısımlarda, belediye meclisince, imar plânı ve raporuna göre tâyin edilecek miktarlardan küçük ifrazlara izin verilmez.

MADDE 38. — İmar hududu dışında arazi ifraz edilebilmesi, imar plânı ve raporu esaslarına göre, belediye meclisleri kararına ve Nafia Vekâletinin tasdikine bağlıdır. Bu sahanın haritası ve ifraz dolayısıyla teşekkül edecek ada ve parsellerin plânları, alâkalılar tarafından belediyeye verilir. Bu harita ve plânlar hakkında 29 ncu madde hükümleri tatbik olunur.

MADDE 39. — Belediye hudutları içinde gayrimenkullerin tevhit ve ifrazı, bunlar üzerinde irtifak hakkı tesisi veya bu hakların kaldırılması, bu kanun ve talimatnameler hükümlerine uygunluğu belediye encümenlerince, varsa imar idare heyetlerince, kabul ve tasdik edilmedikçe, tapuca tescil olunmaz.

Tarafların rızası veya mahkeme kararıyla şuyunun izalesi ve arazi taksimi de yukarıki hükümlere tâbidir.

ve dağıtılmasında eski arsaların mevki, şeref ve miktarı esas tutulur.

Plâna göre açılacak veya kapanacak yollar sebebiyle istifade olunamayacak hale gelen binalar arsa hükmündedir.

Bu madde hükmünün uygulandığı yerlerde yol, meydan ve yeşil sahalarda kalan binaları belediyeler yalnız binanın yapı kıymeti olarak takdir olunacak kamulaştırma bedelini ödiyerek yıktırmaya yetkilidirler.

MADDE 39. — (Mükerrer) İmar ve istikamet plânlarının tatbiki için kamulaştırma masrafları (Madde — 39) un tatbik edilmediği yerlerde tasdikli imar veya istikamet plânına göre yeniden yol ve meydan açılması veya genişletilmesi için belediyece sarf edilen kamulaştırma masrafı mezkûr yol ve meydanın iki tarafında kalan gayrimenkullerin İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde takdir olunacak arsa kıymetlerinin % 20 sini geçmemek şartıyla ve mezkûr arsaların kıymetleri ile münasip olarak gayrimenkul sahiplerine tevzi ve beş yılda beş müsavi taksitle Tahsili Emval Kanununa tevfiikan tahsil olunur ve bu gibi yerlerden ayrıca şerefiye alınmaz.

Kamulaştırma masraflarının yukarda sözü edilen arsa kıymetlerinin % 20 sini geçmesi halinde fazlası belediyece ödenir.

Belediye arsalarının değiştirilmesi veya satılması

MADDE 40. — Yol istikamet veya imar plânlarının tatbiki dolayısıyla yapılan kamulaştırmalardan kalan arsa parçaları ile istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlardan hâsıl olan yerlerden ve öteden beri belediye malı olan arsalar :

a) Müstakil inşaata elverişli olmayan parçaları bedel takdiri suretiyle, bitişindeki gayrimenkul sahiplerinin yola giden arsalarından dolayı tahakkuk eden istihkaklarıyla değiştirmeye veya bunlara satmaya ve ilgili gayrimenkul sahipleriyle belediye arasında bu hususta anlaşmaya varılmadığı takdirde mezkûr arsa parçalarını bitişikteki arsa ve binalar ile şuyulandırmaya,

b) Müstakil inşaata elverişli olan arsaları ilgililerin muvafakatleri halinde bunların yola

MADDE 40. — a) İmar hududu dışındaki gayrimenkullerini ifraz ettirecekler plâna göre açılması lâzımgelen yolları bedelsiz terke ve ayrıca park, otopark, yeşil saha ve diğer umumi hizmetlere ayrılmış yerler için de sahasının %15 ini belediyeye veya mevzuun taallük eylediği âmme hükmi şahıslarıyla âmme müesseselerine bedelsiz terke mecburdurlar.

b) Bu gibi ifrazlar dolayısıyla yeniden yapılacak yol ve lâğımları ve bunları plâna göre en yakın mevcutlara bağliyacık kısımları ifraz sahipleri, proje ve şartnamesine göre, yaptırmakla veya keşif tutarını belediyeye vermekle mükelleftirler. Belediyelerce yapılan yol ve lâğımların katî hesabı sonunda bulunan masraf miktarı hâsıl olan parsellere cephe tûlleri nispetinde taksim edilir. Mal sahipleri para verme-

Teklif

giden arsalarından dolayı tahakkuk eden istihkakları ile bedel takdiri suretiyle değiştirmeye belediyeler yetkilidir.

MADDE 41. — 39 ncu madde hükümlerine göre birleştirilen arsaların parselasyon plânı yapıp, belediye daimî encümeninin tasdikından sonra, ilgililerin bilgi edinmesi için belediye dairesine bir ay müddetle asılır ve usulüne göre ilân olunur. İlgililer bu plânlara, askı müddetinin hitamından itibaren on beş gün sonraya kadar itiraz edebilirler.

Parselasyon plânlarına müddeti içinde yapılacak itirazlar belediyelerce tetkik ve doğru görülürse tashih edilerek tekrar daimî encümenin tasdikına sunulur. Encümenin bu hususta vereceği karar mutlak olup bundan sonra parselasyon plânı tescil edilmek üzere Tapu ve Kadastro Dairesine gönderilir.

Tapu ve Kadastro daireleri sicillerini tasdikli parselasyon plânlarına göre tashih ve tesis ederler.

Arsaların şuyununun kaldırılması

MADDE 42. — 30 - 40 ncu maddeye göre şuyulandırılan arsaların sahipleri, belediyenin tebliği tarihinden itibaren üç ay içinde aralarında anlaşamadıkları veya mahkemeye müracaat ile şuyuu izale etmedikleri takdirde be-

Muvakkat E.

miş ise bu miktarın tamamı, vermiş ise eksik kalar kısmı belediyeler lehine tapuya borç kaydedilir. Para artarsa ilgiliye iade edilir.

Borç ödenmeden bu yerlerin satışına ve bu yerlerde inşaata müsaade edilmez.

c) İfraz sahasındaki lâğımların bağlanmasına elverişli umumi kanalizasyon yoksa, ifraz sahiplerinin belediyelerce gösterilecek yerlerde fosseptik yaptırımları ve parselleri bu yerlere bağlamaları mecburidir.

d) Yukardaki fıkralar hükümleri yerine getirilmedikçe imar hududu dışındaki ifrazlar tapuca tescil edilemez ve belediyelerce inşaata izin verilemez.

e) a fıkrasına göre umumi hizmetlere ayrılan yerler için bedelsiz terk edilecek sahalara, bu tesislerin inşasına kâfi gelmediği takdirde, belediyeler, bunları yeter miktara çıkarmak için, diğer terk edilmiş veya belediyeye, âmme hükmi şahısları ile âmme müesseselerine ait bulunan yerlerle değiştirmeye salâhiyetlidir.

MADDE 41. — İmar ve yol istikamet plânlarının tatbiki dolayısıyla yapılan istimlâklerden artan parçalarla istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlardan hâsıl olan sahalardan :

a) Müstakil inşaata elverişli olmıyan parçaları bitişigindeki arsa veya bina ile şuyulandırmaya, bunları bedel takdiri suretiyle satmaya, gayrimenkul sahiplerinin yola giden yerlerinden dolayı tahakkuk eden istihkaklarıyla ve bedel takdiri suretiyle değiştirmeye,

b) Müstakil inşaata elverişli olanları, gayrimenkul sahiplerinin muvafakatleri halinde, bunların yola giden arsalarından dolayı tahakkuk eden istihkakları ile ve bedel takdiri suretiyle değiştirmeye belediyeler salâhiyetlidir.

MADDE 42. — İmar ve yol istikamet plânları hududu içindeki binalı ve binasız gayrimenkullerin, plâna uygun şekilde inşaata elverişli hale getirilmesi için, gayrimenkul sahiplerinin muvafakati aranmaksızın birbirleriyle ve yol

Teklif

diyeler doğrudan doğruya şüyu izale dâvası açabilirler.

Yangın yerlerinin imarı

MADDE 43. — Tasdikli imar plânı sınırları içinde sahası bir hektar veya daha fazla olan veyahut 50 veya daha fazla gayrimenkulü ihtiva eden yangın yerleri ile bitişiğindeki ve yakınındaki boş arsa ve arazinin imar plânı icaplarına göre birleştirilerek yeni parsellere ayrılmasına ve bunların tâyin ve tesbit edilen şartlar ile bina yapacaklara artırma ile satılmasına karar vermeye belediye meclisleri yetkilidir.

Bu takdirde belediye meclisince tesbit edilen sınır içindeki gayrimenkullerin kıymetleri İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde tesbit olarak belediye tarafından sahipleri adına birer bono tanzim edilir. Bonusu tanzim edilen gayrimenkuller hiçbir ferağ ve intikal vergi ve resmine tâbi olmaksızın tapuca re'sen belediye adına tescil olunur. Mezkûr gayrimenkullerin belediye adına tescili işleminin tamamlandığı tarihten iki yıl içinde belediye tarafından yollarının ve tesislerinin yaptırılması ve yeni parsellerin artırma ile satışa çıkarılması mecburidir. Bu parsellerin satışlarında bonolar nakit yerine kabul olunur. Parsellerin satışlarında elde edilen hâsılatın toplamı bu mahal lin istimlâk ve imarının belediyeye maliyetinden fazla zuhur etmesi halinde bu fazlalık bono bedelleri ile mütenasip olarak bono sahiplerine dağıtılır. Hâsılatın toplamı istimlâk ve imar maliyetinden noksan bulunması hali de bu fark belediye bütçesinden karşılanır.

Muvakkat E.

fazlası ile veya sair belediye, âmme hükmi şahıslarıyla âmme müesseselerine ait yerlerle birleştirilerek, plân icaplarına göre, müstakillen veya şuyulu olarak parsellere ayırmağa ve bu yerleri yüzde yirmi beşe kadar noksaniyle sahiplerine dağıtmaya belediyeler salâhiyetlidir.

Bu yerlerin birleştirildikten sonra parsellere ayrılmasında ve dağıtılmasında eski mevkii ve miktarı esas tutulur. Bunlardan yol, meydan, otopark ve yeşil saha gibi umumi hizmetlere ayrılan yerlere rastlıyan ve yüzde yirmi beşten fazla olup istimlâki icabeden yerlere mukabil, mülk sahiplerine bu madde hükümleri dâhilinde yer göstermeye belediyeler salâhiyetlidir.

MADDE 43. — İmar plânı hududu içinde saha bir hektar veya daha fazla olan veyahut 50 veya daha fazla menkulü ihtiva eden yangın yerleri ile bitişiğindeki ve yanındaki boş arsa ve arazinin tevhid edilerek imar plânı icaplarına ve 42 nci madde hükümlerine göre parsellere ayırmaya ve bu parselleri tesbit edilen şartlarla bina yapacaklara artırma yolu ile satmaya belediye meclisleri salâhiyetlidir.

Dördüncü bölüm

İnşa masrafları yol ve lâğım işleri

Yol, meydan ve lâğım inşa masraflarına iştirak

MADDE 44. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, imar veya istikamet plânına göre yeni açılan veya genişletilen veya döşemesi ve lâğımları inşa edilen yolların ve meydanların aşağıda A, B, C fıkralarında yazılı olduğu üzere hesaplanacak inşa masrafları A, B, C fıkralarında yazılı işlerden her biri için ancak birer defaya munhasır olmak üzere bu yol ve meydanlar üzerindeki binalı ve binasız gayrimenkul sahiplerinden arsa cepheleri nispetinde olmak üzere alınır. Şu kadar ki, bir gayrimenkul sahibinden bu maddeye göre alınabilecek masraf hissesi mezkûr gayrimenkulün Belediye İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde tesbit olunan kıymetinin yüzde onundan fazla olamaz. Bu kanunun neşrinden evvel ve sonra yapılmış yol ve lâğımların sökülerek genişletilmesi veyahut başka semtte yapılmaları da yukarıki hükme tâbidir.

A) 15 metre genişliğe kadar olan yol ve meydanlarda veya kaldırımını dâhil olduğu halde bütün yolun veya meydanın toprak tesviyesi ve inşa masrafı ve 15 metreden fazla geniş yol ve meydanlarda 15 metre genişliğe ortalama isabet eden masraflar.

B) Döşemesi yenilenen yol masrafının hesabında eski yoldan çıkan kabili istifade malzeme bedeli düşülür.

C) Toprak bir zeminde ortalama olarak 2,5 metre derinliğe gömüldüğü farzedilen 50 cm. çapındaki veya 40×60 cm. ebadındaki bir lâğım tesisinin inşa bedelini geçmemek üzere şehir lâğım tesisinin inşa masrafı.

D) Bu yol ve meydanlar üzerinde belediyeye, vakıflara, özel idarelere ve devlete ait resmî daire, okul, hastane ve saire gibi binalı binasız gayrimenkullere isabet eden masraflara ait oldukları idareler ödemekle mükelleftir.

E) Deniz, dere, istinat duvarı, yeşil saha ve saire gibi üzerine bina yapılması müsait olmayan yerlere isabet eden masraflar belediyeye aittir.

MADDE 44. — 43 ncu madde hükümlerine göre belediye meclislerince tesbit edilen sınırdaki gayrimenkullerin İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde tesbit edilecek kıymetlerine göre hak sahipleri adına birer bono tanzim edilir. Bonosu tanzim edilen gayrimenkuller hiçbir ferağ ve intikal vergi ve resmine tâbi olmaksızın tapuca re'sen belediye adına tescil olunur. Bu gayrimenkullerin tescil muamelesinin tamamlandığı tarihten itibaren beş yıl içinde yollarının ve tesislerinin yaptırılması ve yeni parsellerin aynı müddet içinde artırma yolu ile satışa çıkarılması mecburidir.

Yol, meydan ve lâğım inşa masraflarının tahsili

MADDE 45. — 44 ncü maddeye göre hesaplanacak yol, meydan ve lâğım inşa masraflarına iştirak hisseleri gayrimenkul sahiplerine tebliğ olunmakla beraber ödemiyenlerinki tapu sicillerine kaydedilir.

Bu borçlar, ilgililerden 5 yılda müsavi beş taksitte ve Tahsili Emval Kanununa göre tahsil olunur.

Borcun ödenmesinden evvel gayrimenkul satıldığı takdirde borcun tamamı defaten tahsil edilir.

Her ne suretle olursa olsun vaktinden evvel ödenmeyen taksitler için yüzde beş faiz yürütülür.

İmar plânı tatbik edilen yerlerde yapı mecburiyeti

MADDE 46. — İmar plânına göre yol ve sair belde tesisleri tamamlanmış bölgelerde belediye meclisi kararıyla tâyin ve tesbit olunan yollar üzerindeki boş arsalara, belediyenin tebliği tarihinden itibaren beş yıl içinde imar plân ve programına uygun yapı yapılmasına başlanması ve belediyece tesbit edilen müddet içinde yapının tamamlanması mecburidir. (İçerisinde büyük kısmı yanmış veya yakılmış olan ve iskânı caiz olmıyan binalar boş arsa hükmündedir).

Müddeti içinde yapısına başlanılmıyan arsalar, sahiplerinin muvafakati alınmaksızın Belediye Komisyonunun kararına dayanılarak belediyece artırma usulüyle satılır. Satışın yapılması için bedelinin, belediyece, İstimlâk Kanunu hükümleri dairesinde takdir ettirilecek bedeli bulması lâzımdır. Yapılan artırmada talip çıkmaması ve yahut takdir olunan bedeli bulmaması halinde satış muamelesi belediyece pazarlık yoluyla yapılır. Belediyece yapılan masraflar çıktıktan sonra mütebakisi sahibine verilir.

Bu madde hükmüne göre satılan arsaların yeni sahibi, ihale tarihinden itibaren iki yıl içinde imar plân ve programına uygun yapıya başlamayı ve muayyen müddet zarfında tamamlamayı taahhüt etmiş sayılır. Bu taahhüdünü yerine getirmedeği takdirde arsa haddi lâyük gözetilmeksizin belediyece satılarak satış bedelin-

MADDE 45. — Bu parsellerin satışlarında bonolar para yerine kabul olunur. Bu satışlardan elde edilecek para bu mahallin istimlâk ve imarı için sarf edilen miktardan fazla olursa bu fazlalık bono bedelleri ile mütenasibolarak hak sahiplerine dağıtılır, noksan olursa farkı belediye bütçesiyle karşılanır.

MADDE 46. — İmar ve yol istikamet plânlarına göre hazırlanan parselâsyon plânları yapı- lıp, belediye encümeninin varsa imar idare heyetinin tasdikinden sonra, bir ay müddetle belediye dairesine asılır ve usulüne göre ilân olunur. Tashih edilecek plânlar da aynı hükme tâbidir.

Bu plânlara eski müddetinin hitamından itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir. Müddeti içinde yapılacak itirazlar belediyece tetkik ve uygun görülürse tashih edilerek tekrar encümenin, varsa imar heyetinin tasdikine sunulur. Katileşen parselâsyon plânları tescil edilmek üzere tapu ve kadastro dairesine gönderilir. Bu daireler alâkalıların muvafakatini aramaksızın sicillerini bu plânlara göre re'sen tanzim ve tesis ederler. Bu maddeye göre yapılan ilân tebliğat addedilir.

Teklif

den, yapılan masraflar çıktıktan sonra mütebakisi sahibine tediye olunur.

Bu madde hükmüne göre satılan arsaların tapu sicillerine belediyenin işarı üzerine tapu sicil muhafızlığınca gerekli hususlar kaydolunmak suretiyle tapu senetleri verilir.

Yeni binalarda vergi muafiyeti

MADDE 47. — İmar plânı tatbik edilen yerlerde bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 10 yıl içinde yeniden yapılacak binalar 10 yıl müddetle Bina Vergisinden ve bu vergi ile alınan her türlü vergilerden muafıtır.

İskân sınırları dışında yapı yasağı

MADDE 48. — İmar plânına göre iskân sınırı dışında kalan arazide yapı yapılması yasaktır. Ancak bu gibi yerlerde; ziraat, sanayi, eğlence, sayfiye evi turizm ve saire gibi bunlara benzer özel maksatlı işlere ait bina ve tesislerin yapılmasına tüzük ve yönetmelikler dairesinde belediyelere izin verilebilir.

Beşinci Bölüm*Türlü hükümler**Tehlikeli binalar*

MADDE 49. — Bâzı aksamı veya tamamı yıkılacak derecede tehlikeli olduğu belediyenin salâhiyetli fen adamı tarafından raporla tesbit edilen yapıların sahiplerine, tehlike derecesine göre tehlikenin izalesi için, müddetli tebligat yapılır. Bu müddet zarfında tehlike, ortadan kaldırılmazsa, Belediye Daimî Encümeninin kararıyla, belediyece yıktırılarak tehlike giderilir. Bu iş o yerin boşaltılmasını icabettiriyorsa, işe başlamadan önce bir hüküm istihsaline hacet kalmaksızın, zabıta marifetiyle bina tahliye ettirilir.

Yıkma masrafı (16) nci maddeye göre tahsil edilir. Mal sahipleri malûm değilse, belediyece usulüne göre yapılacak ilândan sonra, yukarıki fıkra hükümleri dairesinde muamele yapılır.

Muvakkat E.

MADDE 47. — Bu kanun hükümlerine göre şuyulandırılan arsaların sahipleri belediyenin tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde aralarında anlaşamadıkları veya şuyunun izalesi için mahkemeye müracaat etmedikleri takdirde belediyeler hissedarmış gibi şuyunun izalesi dâvası açabilirler.

Dördüncü bölüm*Umumi hükümler*

MADDE 48. — Belediye hudutlarına mücavir bulunan ve beldenin müstakbel inkişafı bakımından lüzumlu görülen ve belediyenin teklifi üzerine vilâyet idare heyetinin kararı ve Nafia Vekâletinin tasdıkı ile kabul edilen sahalarda da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

MADDE 49. — İmar ve yol istikamet plânları içinde olan, yolu ve sair belediye tesisleri tamamlanmış ve belediye hizmetleri götürülmüş bulunan yerlerde 10 yıldan beri boş duran arazi ve arsalarla içerisinde bir kısmı yanmış, yıkılmış veya iskâna elverişsiz hale gelmiş bina bulunan yerlerin sahiplerine bu yerlerde imar plânında tesbit edilmiş olan esaslara uygun inşaat yapması tebliğ edilir. Ve keyfiyet siciline işlenmek üzere tapu sicil muhafızlığına bildirilir. Bu yerlerin satışı halinde yeni mâlik aynı şartları kabul etmiş sayılır. Tebliğ tarihinden itibaren beş yıl içinde plâna uygun inşaat yapılmadığı takdirde istimlak olunur. Bu yerlerde ya belediyece bir yıl içinde plâna uygun inşaata

Teklif

Muvakkat E.

Tehlikenin izalesini tamir yoluyla yapmak isteyen mal sariplerine bu kanun hükümlerine göre ruhsat verilir ve ruhsatiyede belirtilen zamanda tehlike giderilir.

Lâğım bağlantıları

MADDE 50. — Yapının pis su mecralarının umumi lâğım şebekelerine bağlanması mecburidir. Bu bağlantılar mal sahibi tarafından, belediyece yapılacak tebligatta verilen müddet zarfında yaptırılmadığı takdirde belediye tarafından yaptırılır ve bedelleri umuru belediyeye mütaallik ahkâmı cezaiye kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Hususi mecraların ve kuyuların mahzurlarının giderilmesi

MADDE 51. — Umumun sağlık ve selâmeti bakımından mahzurlu görülen hususi mecra, lâğım, kuyu ve çukurların ve mağaraların mahzurlarının muayyen müddet zarfında giderilmesi belediyece mal sahiplerine tebliğ olunur. Mahzur bu müddet içinde izale edilmediği takdirde belediye tarafından kaldırılır. Masrafları belediye vergi ve resimleri kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Arsaların sınırları

MADDE 52. — Belediye meclisleri belirli yollar üzerindeki binalı ve binasız arsaların yola bakan yüzlerinin tâyin edilen tarzda kapatılmasına karar vermeye yetkilidir. Bu takdirde gayrimenkul sahipleri belediyece verilen mühlet içinde bunları kapatmak mecburiyetindedir. Aksi takdirde belediyece yaptırılır ve bedeli gayri-

başlanır veya bu şekilde inşaat yapmak şartıyla satılır.

MADDE 50. — İmar plânına göre meskûn saha dışındaki arazide yapı yapılması yasaktır. Ancak bu yerlerde ziraat, eğlence yerleri sayfiye evi turizm ve sair hususi maksatlı işlere ait bina ve tesislerin yapılmasına talimatnameler hükümleri dairesinde izin verilebilir.

MADDE 51. — Bir kısmı veya tamamı yıkılacak derecede tehlikeli olduğu, belediye fen heyeti, yoksa fen adamı tarafından raporla tesbit edilen yerlerin sahiplerine tehlike derecesine göre bunun izalesi için Belediye zabıtasınca müddetli tebligat yapılır. Bu sırada mal sahibi bulunmazsa içindekilere tebliğ edilir, onlar da bulunmazsa tebliğ varakası tebligat yerine kaim olmak üzere tehlikeli yere asılır ve keyfiyet muhtarla birlikte bir zabıtla tesbit edilir.

Tebliğatı mütaakıp müddeti içinde mal sahibi tarafından tamir edilerek veya yıktırılarak tehlike ortadan kaldırılmazsa, belediye encümeni kararıyla, yıktırılır.

Alâkalının fakrîhali tevsik olunursa masraf belediye bütçesinden karşılanır. Tehlike durumu o yerin ve civarının boşaltılmasını icabettiriyorsa, hüküm istihsaline hacet kalmaksızın, zabıta marifetiyle bina ve civarı derhal tahliye ettirilir.

MADDE 52. — Gayrimenkul sahiplerince pis su mecralarının, yapının bulunduğu sokaktaki lâğım şebekesine veya varsa umumi fosseptike bağlaması, lâğım şebekesi veya umumi fosseptik olmıyan yerlerde mahallî ihtiyaç ve vesâite göre belediyece verilecek esaslar dâhilinde, gayrimenkulün içinde, lüzumlu tesisa-

Teklif

menkul sahiplerinden bir yılda dört müsavi taksitte ve yüzde on fazlasıyla Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil olunur.

Enkazın kaldırılması

MADDE 53. — Mal sahipleri arsalarında evlerinde ve sair kendilerine ait yerlerdeki umumun sağlık ve selâmetini ihlâl eden şehircilik ve estetik bakımlardan mahzurlu görülen enkaz ve sair şeyleri bu yerlerden kaldırımağa mecburdur. Belediye komisyonunun kararı kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren tâyin edilen müddet içerisinde belirtilen yere kaldırılmazsa bu belediyelerce yapılarak tutarın % 10 fazlasıyla ve Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

Tebliğler

MADDE 54. — İlgililere, bu kanun gereğince yapılması iktiza eden tebliğler hakkında Belediye İstimlâk Kanunundaki hükümler dairesinde muamele yapılır.

Tüzük yapılması

MADDE 55. — Bu kanunun tatbik suretini gösterir tüzük, kanunun yürürlüğe girmesinden önce Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanır.

Müteferrik hükümler

MADDE 56. — Bu kanun yürürlüğe girmeden evvel alınmış ruhsata göre başlanıp da kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz tamamlanmamış ve iskân raporu verilmemiş yapılar

Muvakkat E.

tın yapılması mecburidir. Bu bağlantılar mal sahibi tarafından belediyece yapılacak tebliğatla verilecek müddet zarfında yaptırılmadığı takdirde belediye tarafından yaptırılır.

MADDE 53. — Umumun sağlık ve selâmeti bakımından mahzurlu görülen hususi meceza, lâğım, kuyu ve çukurların, mağara ve benzerlerinin mahzurlarının belirtilen müddet içinde giderilmesi, mal sahiplerine tebliğ olunur. Mahzur izale edilmediği takdirde belediyelerce yaptırılır.

MADDE 54. — Belediye meclisleri belirli yollar üzerindeki binalı ve binasız arsaların yola bakan yüzlerinin tâyin edilen tarzda kapatılmasına karar vermiye salâhiyetlidir. Bu takdirde gayrimenkulün sahipleri belediyece verilen müddet içinde bu yerleri kapatmaya mecburdurlar. Aksi takdirde belediyelerce yaptırılır.

MADDE 55. — Mal sahipleri arsalarında, evlerinde ve sair yerlerinde umumun sağlık ve selâmetini ihlâl eden, şehircilik, estetik veya trafik bakımından mahzurlu görülen enkazı veya birikintileri kaldırmaya, çukurları doldurmaya mecburdurlar. Belediye kararının tebliğ tarihinden itibaren, tâyin edilen müddet içinde, belirtilen yere kaldırılmıyan enkaz ve birikintilerle doldurulmıyan çukurlar belediyece kaldırılır veya doldurulur.

MADDE 56. — 20, 23, 26, 51, 52, 53, 54 ve 55 nci maddelerde zikrolunan hizmetler belediye tarafından yapıldığı takdirde sarf olunan meblâğ ilgililerden yüzde on fazlasıyla umuru

Teklif**Muvakkat E.**

hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır. Şu kadar ki; evvelce verilmiş olan ruhsat hükümleri mahfuzdur.

Sokak ve ev levhaları

MADDE 57. — Belediyeler, yol ağzlarına, kolayca görülecek şekilde cadde ve sokak isimlerini gösteren levhalarla bedeli mukabilinde binaların kapı numara levhalarını koymakla mükelleftir.

MADDE 58. — Bu kanunun tatbikına ait işlerde belediye zabıtası emniyet teşkilâtı sıfat ve salâhiyetlerini haizdir.

belediyeye mütaallik ahkâmı cezaiye kanununa göre tahsil olunur.

MADDE 57. — İmar ve yol istikamet plânlarının tatbiki dolayısıyla istimplâk edilecek yerlerin bedellerini belediyeler, mal sahiplerinin muvafakati halinde, İller Bankası tahvilleri ile ödiyebilirler. Bu tahviller ihraçlarına tekaddüm eden son Hazine tahvillerine tatbik edilen faiz derecesinde faize tâbi olup en çok 10 senede itfa olunur ve Hazine tahvillerinin haiz oldukları muafiyetlerden istifade eder. Bu tahviller, ilgili belediyelere satılan malların bedellerine mahsuben veya teminat olarak da kabul edilir.

İller Bankasında bu şekilde lehlerine kredi açılması kabul edilen belediyeler, faizleri ve banka komisyonu ile birlikte yıllık itfa taksitlerini karşılayacak surette, bütçelerine tahsisat koymaya ve mukabillerini zamanında bankaya ödemeye, bütçelerin tasdik mercileri de bu ciheti araştırmaya mecburdurlar.

İmar ve yol istikamet plânlarının tahakkuku için istimplâk edilen gayrimenkullerin satışı halinde, elde edilen meblâğ belediyelerin İller Bankasına bu yüzden olan borçlarının tabii karşılığını teşkil eder ve belediyelere aynen bankaya yatırılır. Satış karşılığı olarak belediyelere geçen tahviller de borçlarına mahsuben İller Bankasına devrolunur.

MADDE 58. — Geliri müsaidolan belediyeler, malik oldukları gayrimenkuller üzerine, Vekiller Heyeti kararıyla, doğrudan doğruya bono çıkarabilirler ve 57 nci maddedeki şartlar dâhilinde istimplâk bedellerini ödiyebilirler. Bu bonolarla hamilleri leyhine birinci derecede ipotek tesis etmek şarttır.

İlgili belediyelerin bütün satışlarında, itfa edinceye kadar, yalnız bu bonolar kabul edilir. Keza bu bonolarla belediye vergi ve resimleri de ödenebileceği gibi belediye işlerinde teminat olarak da kabul olunur. Bu bonoların hamilleri, faiz ve itfaya ait belediyece taahhüdedilmiş şartların yerine getirilmemesi halinde, ipotekli

gayrimenkullerden alacağına yetecek kadarının paraya çevrilmesini icradan isteyebilirler.

MADDE 59. — Nafia Vekâleti bu kanunun tatbik şeklini gösteren nizamnameyi ve her belediye kendi imkânlarını, teknik eleman durumunu, mahallî hususiyetlerini ve varsa imar plânının esaslarını göz önünde tutarak, Nafia Vekâletince tesbit edilen esaslara göre talimatnamelerini kanunun neşri tarihinden itibaren 6 ay içinde hazırlamaya mecburdurlar.

MADDE 60. — Bu kanunun hükümlerine aykırı hareket eden, imar plânına ve yapı ruhsatıyesi ile eklerine riayet etmeyen ve bunların yanlış tatbikine sebebiyet veren belediye reisleri ile diğer vazifeliler hakkında, Türk Ceza Kanunu hükümleri baki kalmak şartıyla, ayrıca her hâdise için 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

MADDE 60. — Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra 2290, 2555 ve 4585 sayılı kanunlarla 1299 yılında neşrolunan Ebniye Kanununun yürürlükteki maddeler ve bunu tadil eden 642 sayılı Kanun ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 114 ncü maddesinin son fıkrası ve diğer kanunların bu kanunla ilgili hükümleri yürürlükten kalkar.

MADDE 61. — 2290, 2555, 4585, 5220 ve 5431 sayılı kanunlarla 1299 yılında neşrolunan ebniye Kanununun mer'iyetteki maddeleri ve bunu tadil eden 642 sayılı Kanun, 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 30 ncü fıkrası ve 114 ncü maddesinin son fıkrası, 1351 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin, 1504 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri meriyetten kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel alınmış ruhsatiyeye göre başlanıp da henüz ikmal edilmiş yapı ve tesisler için bu kanun hükümleri tatbik olunmaz.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvel ruhsatiye alınmış fakat henüz bağlanmamış yapı ve tesisler hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

MUVAKKAT MADDE 3. — Bu kanunun meriyete girmesinden önce başlanmış olan diğer muameleler bu kanun hükümlerine tâbi değildir.

Teklif

MADDE 59. — Bu kanun neşri tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 61. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Muvakkat E.

MADDE 62. — Bu kanun neşri tarihinden 6 ay sonra meriyete girer.

MADDE 63. — Bu kanunu icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 78

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve Münakalât encümenleri mazbataları (1/324)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 101/3768

15 . XI . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında Münakalât Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 6 . IX . 1955 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Demiryolu ile milletlerarası eşya nakliyatını, geçilen memleketlerin kanun ve nizamlarına tâbi olmak gibi çeşitli hukuki nizamın dairei tesirinden vâreste tutmak ve bu nevi nakliyatı müşterek bir hukuki nizama tâbi kılmak maksadiyle ilk defa olarak 1890 tarihinde Bern'de (Demiryolu ile Eşya Nakliyatına mütaallik Beynelmilel bir Mukavele) akdedilmiştir.

Bu mukavelede demiryolu ile beynelmilel eşya nakliyatında, nakle iştirak eden demiryollarının müteselsil mesuliyeti kabul edilmiş ve nakliyatın geçilen her memlekete yeknasak ve müşterek bir hukuki rejime tâbi tutulması kararlaştırılmıştır.

Bu anlaşmanın hayatiyetini temin ve ihtiyaçlara devamlı olarak intibakını sağlamak maksadiyle muayyen müddetle sonunda anlaşmanın gözden geçirilmesi esası da kabul edilmiş ve bu esas anlaşma metnine ayrı hükümler ithal edilmek suretiyle tahtı temine alınmıştır.

Bu hükümlere istinaden 1890 tarihli Bern Mukavelesi 1895, 1898, 1906 tarihlerinde tekrar gözden geçirilmiş ve mukavelenin Birinci Dünya Harbine kadar Âkid Devletler arasında tatbikine devam edilmiştir. Gerçek 1890 tarihli gerekse yukarıda tarihleri bildirilen muaddel mukavelelere Devletimiz iştirak etmemiş ve mukaveleler memleketimizde tatbik edilmemiştir.

Birinci Dünya Harbini mütaakıp Avrupa'nın siyasi veçhesi değişmiş ve Âkid Devletler arasında bazı değişiklikler vukua gelmiştir. Ezcümle Âkid Devletler meyanında bulunan Avusturya - Macaristan İmparatorluğu ortadan kalkmış, Rusya ihtilâlden sonra mukaveleye iştiraktan vazgeçmiş, buna mukabil Avusturya, Macaristan, Çekoslovakya, Yugoslavya gibi yeni devletler vücuda gelmiştir.

Bu itibarla Âkid Devletler arasında vukua gelen bu değişiklik mukavelenin yeniden akdini zaruri kılmıştır.

Bu maksatla yine Bern'de 1924 senesinde akdedilen bir konferansı mütaakıp teski 1890 tarihli

mukavele ile muaddel mukaveleler ilga edilerek (Demiryolu ile Milletlerarası Eşya Nakliyatına Mütâallik Beynelmilel bir Mukavele) akdedilmiştir.

Yine aynı konferansta ilk defa olarak yolcu ve bagaj nakliyatını da yeknasak bir rejime tâbi tutmak maksadiyle ayrıca da (Demiryolu ile Yolcu ve Bagaj Nakline Mütâallik Beynelmilel bir Mukavele) akdedilmiştir.

Her iki mukavele ancak 1928 senesinde yürürlüğe girebilmiştir.

Her iki mukavele 2. VI. 1930 tarihli ve 1673 sayılı Kanunla tasdik edilmiş bulunduğundan memleketimizde de mevki tatbika konulmuşlardır.

Her iki mukavelenin ihtiva ettikleri hükümlere nazaran, beşinci tatbik yılı sonunda yeniden revizyona tâbi tutulmaları icabettiğinden 1933 yılında bu maksatla Roma'da bir konferans akdedilmiştir.

Konferans çalışmaları neticesinde 23 Kasım 1933 tarihinde şu mukaveleler akdedilmiştir.

1. Demiryolu ile Eşya Nakliyatına mütâallik Beynelmilel Mukavele CİM.

2. Demiryolu ile Yolcu ve Bagaj Nakliyatına mütâallik Beynelmilel Mukavele CİV.

Bu iki vesikada gerek 1890 tarihli, gerekse 1924 tarihli Berne mukavelelerindeki esaslar idame ettirilmiş fakat tatbikatın verdiği tecrübelerden istifade edilerek bâzı değişiklikler yapılmıştır.

1933 tarihli mukavelelere iştirak etmiş ve her iki mukavele 3. I. 1935 tarihli 2641 sayılı Kanunla kabul ve tasdik olunmuştur.

Her iki mukavele, âkîd devletler arasında 1938 senesinde yürürlüğe konulmuştur.

Gerek CİM, gerekse CİV Mukavelesinin 60 ncı maddeleri hükümüne nazaran son revizyon konferansında kabul edilen metin beş şene sonra yeniden gözden geçirilmesi icabettiğinden, normal şartların tahakkuku halinde her iki mukavelenin 1943 senesinde revizyona tâbi tutulması lâzımgelmekte idi. Halbuki bu tarihin İkinci Dünya Harbinin en buhranlı bir devresine tesadüf etmesi ve âkîd devletlerden birçoklarının yekdiğeriyle harb halinde bulunmaları, mukavelelerde her hangi bir tadilât yapılmasına imkân vermemiş ve mukavelelerin revizyonu işi ancak İkinci Dünya Harbinin nihayete ermesinden sonra ele alınabilmiştir.

Nitekim ilk çalışmalar 1947 tarihinde başlamıştır. Bu tarihten itibaren OFİS CANTRAL, bir revizyon konferansının akdi hakkında âkîd devletlerin fikirlerine müracaat etmiş ve konferans ruznamesine alınacak tadil tekliflerinin münakaşasının devam ettiği bir sırada İtalya ve İsviçre hükümetleri, demiryolu ile konteyner nakliyatı işlerinin tanzimi ve sahiplerine ait vagonlarla yapılacak nakliyata mahsus bulunan ve 1935 tarihli CİM Mukavelesinin VII nci zeylini teşkil eden nizamnamenin gözden geçirilmesi lâzımgeldiğini beyan ederek bu iki mevzuun demiryolları ile eşya nakliyatında büyük inkişaflar kaydedecek mühim iki âmil olduğunu bildirmişler ve bu bakımdan fevkalâde bir revizyon konferansının hemen toplanmasını teklif etmişlerdir. Bu teklif âkîd devletler tarafından kabul edilerek 1950 yılı Mayıs ayında Bern'de fevkalâde bir revizyon konferansı akdedilmiştir. Bu konferansın çalışmaları sonunda CİM Mukavelesinin tadil edilmesi ve yukarda arz edilen nakliyata mütâallik iki metin kabul edilmek suretiyle CİM Mukavelesinde de bâzı tadilât yapılmıştır.

Bu tadilât Âkîd Devletler tarafından tasdik edilmiştir.

Yeni Ek Mukavele 5836 sayılı 8. VIII. 1951 tarihli Kanunla tasdik edilmiş ve kanunun 15. XI. 1951 den itibaren memleketimizde yürürlüğe konulması kabul edilmiştir.

Asıl mukavelelerinin revizyonu için çalışma'ara devam edilmesi ve Âkîd Devletler arasında mukavelelerin sureti tadillerine mütâallik esaslar hakkında mutabakat hâsıl olduğundan İsviçre Hükümetinin davetiyle 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de bir konferans toplanmış ve Milletlerarası Eşya, Yolcu ve Bagaj Nakliyatına mütâallik aşağıda arz edilen iki Mukavele kabul edilmiştir.

1. Demiryolu ile Eşya Nakliyatına mütâallik Beynelmilel Mukavele (Cim) ve 10 Eki.

2. Demiryolu ile Yolcu ve Bagaj Nakliyatına mütâallik Beynelmilel Mukavele ve 4 Eki.

3. Her iki mukavelenin müzeyyel protokolleri.

Yeni Cim Mukavelesinin 64 ncü CİV Mukavelesinin 63 ncü maddelerine nazaran, mukaveleler 15 devlet tarafından tasdik ve tasdiknamelerin İsviçre Hükümetine tevdiini mütâakıp, İsviçre

Hükümetnin, mukavelelerin yürürlüğe girmeleri imkânını tetkik maksadiyle ilgili hükümetleriyle temasa geçmesi icabetmektedir.

•
•

Eski Cim Mukavelesinin ekleri meyanında bulunan ve nakli şarta bağlı mevat hakkında özel hüküm ve şartları ihtiva eden birinci ekin günün icaplarına süratle intibak etmesi gerektiğinden mukavele metninde bulunan tadili için hususi bir procedure kabul edilmiştir. Bu usule göre toplanacak eksperler komisyonu tarafından birinci ek gereken şekilde tadil edilmekte ve ilgili hükümetlere tebliğ tarihinden itibaren muayyen müddetlerin geçmesiyle tadilat yürürlüğe girebilmekte idi. Bu suretle asıl mukavelelerin tadilatı için zaruri olan uzun zaman ve formaliteler önlenmiş bulunmakta idi.

1951 tarihli Ek Mukavele ile hususi vagonlar ve konteyneler ile yapılan nakliyata mütaallik bulunan VII nci ve VIII nci zeyillerin tadilatı için aynı usul kabul edilmiş bulunmaktadır.

Yukarda mâruz birinci zeylin memleketimizde tatbik mevkiine konulmasına 3347 sayılı ve 30. III. 1938 tarihli Kanunla Nafia Vekâleti memur edilmiş bulunmaktadır ve bu kanun 2641 sayılı Kanuna bağlıdır. 2641 sayılı Kanun lâğvedileceğine göre 3347 sayılı Kanunun bu ilgası ve bunun yerine yeni mukavelelerin tasdikine mütaallik olarak teklif edilen kanun projesine bir madde eklenmesi muvafık görülmüştür.

Her iki mukavelelerin 15 Âkîd devlet tarafından tasdikini ve tasdiknamelerin İsviçre Hükümetine tevdiini mütaakıp muahhar ve ayrıca tesbit edilecek bir tarihte yürürlüğe girmesi kabul edildiğine göre, bu duruma intibak edebilmek üzere ilişik kanunun meriyet tarihinin İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tesbit edilmesi gerekmektedir.

Yukarda arz edilen hususata nazaran :

1. Yeni Civ ve Cim mukaveleleri ile eklerinin tasdiki,
2. 1673, 2641, 5836 ve 3347 sayılı kanunların lâğvı,
3. Kanunun meriyet tarihinin İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmesi.

İcin kanun teklifine gerekli hükümler konulmuş bulunmaktadır.

Cim'nin 68 nci maddesi ve Civ'nin 67 nci maddesiyle Fransızca metin esas olarak kabul edilmiş olduğundan, Türkçe tercümede de tertip bakımından, Fransızca metne tamamen sadık kalmıştır.

Cim'nin 64 neü maddesi ve Civ'nin 63 neü maddesi, andlaşmanın tasdikini âmir olduğundan, kanun lâyihası da bu maddelere göre tedvin edilmiş, her iki andlaşmanın lâhikalarına ve müzeyyel protokollere dair hüküm eklenmemiştir.

Cim ve Civ lâhikaları Cim'nin 63 ve Civ'nin 62 nci maddeleri gereğince bunların mütemmim cüzülerini teşkil ettiğinden ve bu ekler asıl andlaşma metnindeki atıflarla tekevün etmekte olduğundan, aslın kabulünü bunların da tasvibini tazammun edeceği tabiidir.

Hariciye Encümeni mazbatası

Hariciye Encümeni

T. B. M. M.

Esas No. 1/324

Karar No. 16

31 . I . 1956

Yüksek Reisliğe

Demiryolu ve Milletlerarası Yolu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Anlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdikı hakkında kanun lâyihası yapılan incelemede hükümet teklifinin 1,2 ve 3 ncü maddeleri aynen ve ittifakla;

4 ncü madde ise; temsilcilerin verdiği izahata göre lâyihamın Yüksek Meclise sevk edildiği tarihteki şartların değişmiş olduğu anlaşılmış ve madde buna göre tadil edilerek «Bu kanunun meriyet tarihi İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur» ibaresi yerine «Bu kanun 1 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe girer» ifadesi ikame olunarak,

5 nci madde de aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Münakalât Encümenine

tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye Encümeni Reisi
İzmir
C. Baban

Mazbata M.
İstanbul
F. Tekil

Kâtip		
Denizli	Çanakkale	Çanakkale
A. Çobanoğlu	N. F. Alpkartal	B. Enüstiin
Çorum	Çorum	Erzurum
S. Baran	K. Terzioğlu	R. S. Burçak
İstanbul	İzmir	Kastamonu
İmzada bulunmadı	S. Giz	B. Aktas
N. Tlabar		
Konya	Manisa	Sinob
M. Obuz	H. Bayur	M. Tümerkan

Münakalât Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Münakalât Encümeni

Esas No. 1/324

Karar No. 7

10 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

Demiryolu ile Milletlerarası Yolu ve Eşya Nakline dair «Cim» ve «Civ» Anlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerin tasdikı hakkında kanun lâyihası, encümenimizde Hükümet mümessillerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Anadolu ile Avrupa arasında tam vagon yük nakliyatının yapılabilmesi, feribot inşaatının tezlendirilmesi temennisiyle Hükümetin 1, 2, 3 ve 5 nci maddeleri aynen;

4 ncü madde ise Hariciye Encümenininin değiştirildiği şekilde aynen ve mevcudun ittifakiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince 1 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe girebilmesi için takdimen ve tercihan görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin' yüksek tasvibine sunulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Münakalât En. Reisi

M.M.

Bilecik

Afyon K.

Y. Üresin

R. Çerçel

Kâtip

Sivas

Ankara

Bitlis

E. Erdinç

F. Zincirkıran

N. Barut

Çanakkale

Edirne

İ. Karasioğlu

S. Parsoy

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de Akdolan Demiryollarıyla Yolcu ve Baġaj Nakliyatı (Civ) ile Eşya Nakliyatına (Cim) mütaallik bulunan Milletlerarası Andlaşmalarla müzeyyel protokoller kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2. — Birinci maddede zikredilen Eşya Nakliyatına mütaallik Milletlerarası Mukavelenin 67 nci ve Yolcu, Baġaj Nakliyatına mütaallik Milletlerarası Andlaşmanın 66 ncı maddeleri gereġince teşekkül eden Eksperler Komisyonunun kararları ile her iki Andlaşmada mevzu bulunan esasların yeknesak bir şekilde tatbikini sağlamak için Milletlerarası Nakliyat Komitesince itihaz edilecek kararların Münakalât Vekilinin tasdiki ile meriyete konulmasına salâhiyet verilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun meriyete girdiġi tarihten itibaren 1673, 2641, 3347 ve 5836 sayılı kanunlar mülğadır.

MADDE 4. — Bu kanunun meriyet tarihi İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya Münakalât Vekili memurdur.

6 . IX . 1955

Başvekil ve
Hariciye V. V.
A. Menderes

HARİCIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Andlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 4. — Bu kanun 1 Mart 1956 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

MÜNAKALÂT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Demiryolu ile Milletlerarası Yolcu ve Eşya Nakline dair (Cim) ve (Civ) Anlaşmalarının 25 Ekim 1952 tarihinde Bern'de kabul olunan yeni metinlerinin tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir

MADDE 4. — Hariciye Encümeninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir

Hü.

Devlet Vekili
Başvekil Yardımcısı ve
Millî M. V. V.

F. Köprülü

Devlet Vekili

M. Sarol

Devlet Vekili

O. Kapani

Devlet Vekili

Adliye Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

Millî Müdafaa Vekili

Dahiliye Vekili

N. Gedik

Hariciye Vekili

Maliye Vekili

H. Polatkan

Maarif Vekili

C. Yardımcı

Nafia Vekili

K. Zeytinoglu

İkt. ve Ticaret Vekili

S. Yırcalı

Sıh. ve İç. Mua. Vekili

Dr. B. Uz

Güm. ve İnh. Vekili

E. Kalafat

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Münakalât Vekili

M. Çavuşoğlu

Çalışma Vekili

H. Erkmén

İşletmeler Vekili

S. Ağaoğlu

DEMİRYOLU İLE YOLCU VE BAGAJ NAKLİNE MÜTAALLİK BEYNELMİLEL ANDLAŞMA

(CIV)

25 Ekim 1952

Aşağıda imzaları bulunan tam yetkiyi haiz Devlet temsilcileri,

Demiryolu ile Yolcu ve Bagaj Nakli hakkında Roma'da 23 Kasım 1933 tarihinde imzalanmış bulunan Milletlerarası Andlaşmanın, 60. maddenin verdiği salâhiyete istinaden yeniden tetkiki lüzumuna kaani olarak bu maksatla yeni bir Andlaşma akdi kararına varmışlar ve aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır.

KISIM : I.

Anlaşmanın mevzu ve şimulü

Madde — 1.

Anlaşmanın tatbik olunacağı demiryolları ve nakliyat

F 1. — İşbu Andlaşma, aşağıdaki fıkralarda yazılı istisnalar dışında, en az iki Âkîd Devletin topraklarından geçen güzergâhlar için Milletlerarası nakil evrakiyle yapılan ve munhasıran 50. maddeye göre tanzim olunan listede kayıtlı hatlar üzerinde yapılan bütün yolcu ve bagaj nakliyatına tatbik olunur. (1)

F 2. — Hareket istasyonu ile varış intasyonu aynı Devletin toprakları üzerinde bulunan ve diğer bir Devletin topraklarından yalnız transit olarak geçen nakliyat, 28. maddenin 1. fıkrasının tatbikatı müstesna, aşağıdaki hallerde hareket istasyonunun bulunduğu Devletin kanunlarına tâbidir:

a) Üzerinden transit olarak geçilecek hatlar, munhasıran hareket istasyonunun tâbi olduğu devlete ait bir demiryolu tarafından işletilecek olursa;

b) Üzerinden transit olarak geçilecek hatlar munhasıran hareket istasyonunun tâbi olduğu devlete ait bir demiryolu tarafından işletilmese dahi, bu nakliyatın milletlerarası nakil sayılması hakkında alâkalı demiryolları arasında hususi anlaşmalar akdedilmiş bulunursa.

F 3. — Hemhudut iki devletin istasyonları arasındaki nakliyat, naklin üzerinde yapıldığı hatları, munhasıran hemhudut iki devletten birine ait demiryollar tarafından işletildiği ve bu devletlerden hiçbirinin kanun ve nizamnameleri mâni teşkil etmediği takdirde, bu iki devlet istasyonları arasındaki nakliyat, hattı işleten devletin mevzuatına tâbi tutulur.

F 4. — Tarifeler, beynelmilel nakil evrakının tanzim olunacağı münasebetleri tesbit eder.

Madde — 2.

Muhtelit nakliyata ait hükümler

F 1. — Birinci madde ile derpiş olunan listeye, demiryollarından başka demiryolu güzergâhlarını tamamlayan ve Âkîd Devletlerden veya listeye kayıtlı demiryollarından birinin mesuliyeti altında milletlerarası nakliyat temin eden muntazam otomobil veya su yolları servisleri de ithal edilebilir.

F 2. — Bu hatların bağlı bulunduğu teşebbüsler, muhtelif nakil tarzlarının zaruri kıldığı aykırılıklar müstesna olmak üzere İşbu Andlaşmanın demiryollarına yüklediği bütün mükellefiyetlere

(1) İstasyon kelimesiyle, aynı zamanda nakliyat mukavelesinin icrası bakımından halka açılmış bulunan seyrüseferin servis limanlarıyla her türlü otomobil tesisleri kasdolunmaktadır.

tâbi ve tanıdığı bütün haklara sahiptir. Ancak, İşbu Andlaşma ile tesis edilmiş bulunan mesuliyet kaidelerinde istisnailik bahis mevzuu olamaz.

F 3. — Birinci fıkrada gösterilen hatlardan birini listeye kaydettirmek isteyen her Devlet, ikinci fıkrada derpiş olunan istisnaların, tarifelerin tâbi olduğu aynı usuller dâhilinde yayınlanması için gerekli tedbirleri alacaktır.

F 4. — Birinci fıkra ile tâyin olunanlardan gayrı demiryollarından ve nakil servislerinden aynı zamanda geçen milletlerarası nakliyat için, demiryollar alâkalı nakliyat teşebbüsleriyle müştereken ve her nakil tarzının hususiyetlerini nazarı itibara alabilmek maksadiyle İşbu Andlaşmadakinden farklı hukuki bir rejim tesis eden tarife hükümleri vaz'edilebilirler. Bu takdirde, bu Andlaşma ile tesbit edilmiş bulunandan gayrı bir nakil evrakı kullanılabilir.

Madde — 3.

Demiryollarının taşıma mecburiyeti

F 1. — Demiryolu, işbu Andlaşma şartlarına uyarak ve :

- a) Yolcuların bu Andlaşma hükümleriyle Milletlerarası Tarifeye uymaları;
- b) Nakliyatın mütat nakil vasıtalarıyla yapılabilmesi ;
- c) Demiryolunun önlenmesi mümkün olmayan veya çare bulunması elinde olmayan sebeplerle naklin menedilmiş bulunması, kaydiyle her türlü yolcu ve bagaj naklini ifa ile mükelleftir.

F 2. — Âmme menfaati veya işletme icapları lüzumlu kıldığı takdirde yetkili makam, bu nakliyat servisinin tamamen veya kısmen tatiline karar verebilir.

Bu tedbirler, derhal halka ve demiryollarına bildirilir. Bunların, yayınlanmak üzere diğer Devletler demiryollarına ihbarı, tebliği alan demiryollarına aittir.

Bu tedbirlerin tatbik müddetinin bir aydan fazla süreceği anlaşılırsa, keyfiyet demiryolu ile Milletlerarası Nakliyatı Merkez Ofisine bildirilir; ofis tarafından da diğer Devletlere tebliğ olunur.

F 3. — Demiryolları tarafından işbu madde ahkâmına muhalif her hareket, vâkı olacak zarar dolayısıyla, bir tazminat dâvasına yol açabilir.

KISIM : II.

Nakil Mukavelesi

Bölüm : I.

Yolcu nakliyatı

Madde — 4.

Nakil hakkı

Tarifelerde derpiş edilen istisnalar dışında, yolcu seyahatinin başlangıcında muteber bir taşıma belgesini hâmil bulunmaya, bunu bütün seyahati süresince muhafaza etmeye, talep halinde kontrollla görevli memurlara göstermeye ve seyahatinin sonunda iade etmeye mecburdur.

Madde — 5.

Biletler

F 1. — İşbu Andlaşmaya tâbi bir milletlerarası nakliyat için verilen biletler «0» işaretini taşıyacaktır.

F 2. — Biletlerin üzerinde şu kayıtların bulunması mecburidir :

- a) Kalkış ve varış istasyonlarının adları;

b) Güzergâh; muhtelif güzergâh veya nakil vasıtalarından faydalanmaya cevaz varsa, bu yetki kaydedilmelidir.

- c) Trenin nev'i ve arabanın sınıfı;
- d) Nakil ücreti;
- e) Yürürlüğün başladığı gün;
- f) Yürürlük müddeti.

F 3. — Tarifeler veya demiryolları arasındaki anlaşmalar, biletlerin hangi dilde basılıp doldurulacağını, şekliyle muhtevasını tâyin eder.

F 4. — Kontrol yapraklarını ihtiva eden bir cüzdandan teşekkül eden biletler (livreli biletler), işbu Anlaşmaya göre tek bir nakil vesikası teşkil eder.

Milletlerarası bir tarifeye müsteniden verilen kupon defterleri de aynen böyledir.

F 5. — Tarifelerin ihtiva ettiği istisnalar dışında biletler ancak isme muharrer olmadıkları ve seyahate başlanmadığı takdirde devredilebilir.

F 6. — Yolcu bileti alır almaz, bunun talimatına uygun bulunduğu kanaat getirmekle mükelleftir.

Madde — 6.

Çocuklar için ücret tenzilâtı

F 1. — Kendileri için ayrı bir yer istenmediği takdirde dört yaşına kadar olan (bu yaş dâhil) çocuklar biletsiz taşınırlar.

F 2. — Dört yaşından fazla ve on yaşına kadar olan (bu yaş dâhil) çocuklarla kendileri için ayrıca bir yer istenen daha küçük yaştaki çocuklar, bâzı arabalar veya bâzı trenler için alınan munzam ücretler müstesna olmak ve bileti veren idarenin usullerine göre ücretlerdeki kesirlerin tama iblâğı hakkını haleldar etmemek ve büyükler için alınan bilet ücretlerinin yarısını geçmemek şartıyla tenzilli ücretle taşınırlar. Bu tenzilâtın alelâde biletin normal ücretine nazaran tenzilli olan bilet ücretlerine tatbiki mecburi değildir.

F 3. — Tarifeler, 1 ve 2 nci fıkralarda gösterilenlerin üstünde yaş hadleri derpiş edilebilirler.

Madde — 7.

Biletlerin yürürlük müddeti

F 1. — Biletlerin yürürlük müddeti tarifelerle tesbit edilmelidir.

F 2. — Bu müddetler, en az aşağıda gösterilenler, kadar olmalıdır.

Alelâde biletlerde :

Her 100 kilometre ve 100 kilometreden az küsurat için 1 gün,
Bununla beraber biletlerin yürürlük müddeti iki günden aşağı olamaz.

Gidiş ve dönüş biletlerinde :

50 kilometre ve 50 kilometreden az kesirler için 1 gün.

Bununla beraber biletlerin yürürlük müddeti 4 günden aşağı olamaz.

F 3. — Tenzilli hususi biletlerin yürürlük müddeti farklı olabilir.

F 4. — Biletin yürürlük müddeti ilk günü, tam gün olarak yürürlük müddetine dâhildir. Yolcu, biletinin yürürlük müddetine dâhil bulunan her hangi bir günde, seyahatine başlayabilir. Tarifelerin derpiş ettiği istisnalar hariç, seyahatini biletine muteber olduğu son gün ve oreri geçince en geç saat 24 e kadar muvasalat istasyonuna varacak bir trenle bitirmelidir.

Madde — 8.

Yer tahsisi ve kiralanması

F 1. — Yolcu gerek kendisi için gerek kendisi ile birlikte seyahat edecek olup biletlerini ib-

raz edebileceği kimseler için boş bir yer ayırtabilir. Yerini iyice belli olabilecek şekilde işaretlenmeden ayrılan yolcu, bunu işgal hakkını kaybeder. Bunun dışındaki hallerde yer tahsisi, her demiryolunun yürürlükte bulunan mevzuatına göre tanzim edilir.

F 2. — Tarifeler veya orerler bâzı trenlerde yer kiralanıp kiralanmayacağını ve kiralanması halinde buna ait şartları tâyin ederler.

Madde — 9.

Ara istasyonlarda duruş

F 1. — Tarifelerde derpiş olunan istisnalar hariç, yolcu hiçbir muameleye tâbi olmaksızın yol boyunca istediği yerlerde durmak hakkına maliktir.

F 2. — Yolcunun ara istasyonlarda duruş hakkını kullanması, tarifelerde derpiş edilen meriyet müddetinin uzatılmasını icabettirmez.

F 3. — Seyahatine ara veren yolcu buna yeniden ancak seyahatine ara verdiği istasyondan veya aynı güzergâh üzerinde bulunup varış istasyonuna daha yakın olan bir istasyonda başlayabilir.

Madde — 10.

Mevki veya tren deęiştirme

Yolcu, tarifelerde tesbit edilen şartlar dâhilinde ve derpiş olunan munzam bir ücretin tediyesi suretiyle, biletinde gösterilen mevkiden daha yüksek bir mevkie veya daha üstün sınıftan bir trene geçebilir.

Madde — 11.

Muteber bileti olmayan yolcular

F 1. — Muteber bir bilet ibraz edemiyen yolcu seyahat ücretinden ayrı olarak munzam bir ücret ödemeye mecburdur; bu munzam ücret hangi demiryolu üzerinde istenilmişse bunun nizamnamelerine göre hesaplanır.

F 2. — Mevzuatın menettiği tadillere uğramış olan biletler, gayrimuteber sayılır ve vazifeli personel tarafından istirdadolunur.

F 3. — Seyahat ücretini veya munzam ücreti derhal ödemekten imtina eden yolcu seyahatten men edilebilir. Seyahatten men edilen yolcu, ancak bagajlarının varış istasyonundan gayrı bir istasyonda kendisine teslimini isteyebilir.

Madde — 12.

Trenden çıkarılan veya bâzı şartlar altında kabul olunan kimseler

F 1. — Trene kabul edilmeyecek veya yol boyunda trenden çıkarılabilecek kimseler şunlardır :

a) Sekir halinde olanlar, uygunsuz harekette bulunanlar veya kanun ve nizamname hükümlerine riayet etmeyenler bu şahısların ne bilet bedelini ne de bagajlarının nakli için ödedikleri ücreti istirdada hakları yoktur.

b) Hastalık yüzünden veya diğer sebeplerle yanındakileri rahatsız edeceği anlaşılan kimseler; bu türlü yolcular, önceden tam bir kompartıman kiraladıkları veya ücreti mukabilinde kendilerine bir kompartıman tahsis edebildikleri takdirde seyahatlerine devam edebilirler; ancak yolculuk sırasında hastalanan kimseler, kendilerine icabeden tedavinin yapılması mümkün olan ilk istasyona kadar seyahate devam ettirileceklerdir. Seyahat ve bagajların nakil ücreti, kat'edilen mesafeye ait kısım tenzil edildikten sonra, 26 ncı maddede tesbit edilen şartlar dâhilinde kendilerine iade edilir.

F 2. — Sâri hastalıklara yakalanmış kimselerin nakli, Milletlerarası andlaşmalara ve böyle anlaşmalara veya bunların mevcut bulunmaması halinde her devlette mer'i kanun ve nizamnamelere tâbidir.

Madde — 13.

Arabalara alınması memnu eşya

F 1. — Yolcu arabalarına tehlikeli maddeler, bilhassa dolu silâhlar, patlayıcı, çabuk ateş alıcı tahrip ve tahriş edici maddelerle, yolcuların rahatını bozacak veya tâciz edecek mahiyetteki şeyler ithal olunamaz.

Ancak, bir âmme hizmetinin ifası dolayısıyla ateşli bir silâh taşıyan yolcularla, avcılar ve nişancılar, geçilen ülkelerin mer'i nizamnamelerinin tesbit ettiği asgari hadden fazla olmamak üzere yanlarında cephane bulundurmaya mecburdurlar. Mahpuslara refakat eden ve bunlarla birlikte hususi araba veya kompartımanlarda seyahat eden muhafızların beraberlerinde dolu silâh taşımalarına müsaade olunur.

F 2. — I nci fıkra hükümlerine riayetsizlik şüphesi uyandıracak ciddi sebeplerin mevcudiyeti halinde, demiryolu memurları arabalara alınmış bulunan eşyanın mahiyetini, yolcunun huzurunda, tahkik etmeye yetkilidir.

F 3. — I nci fıkra hükümlerine riayetsizlikten doğan her türlü zarar ve ziyandan bu hükme aykırı hareket eden sorumludur.

Madde — 14.

Ev eşyalarının ve hayvanların arabalara kabulü

F 1. — Yolcular gümrük ve diğer idari makamlar mevzuatının mâni olmaması ve bir zarara sebebiyet vermemeleri şartıyla, taşınması kolay eşyayı (el eşyası) parasız olarak arabada yanlarına almağa mezundurlar. Her yolcu, bu el eşyası için yalnız işgal ettiği mevkiin üst ve altındaki yerlerden istifade edebilir. Arabaların özel bir tipten olması halinde bu kaide kıyasen tatbik olunur.

F 2. — Arabalara canlı hayvanların sokulmasına müsaade olunmaz. Bununla beraber, yolcuları koku, gürültü veya diğer bir sebeple rahatsız etmemek ve muhtelif memleketlerin polis mevzuatı mâni olmamak, hiçbir yolcu tarafından itiraz vâkı olmamak, kucakta veya el eşyası gibi taşınmak şartıyla ufak hayvanlar sandık, kafes, sepet ve başka münasip ambalâjlar içinde, küçük köpekler de ambalâjsız dahi olsa, arabalara alınabilirler.

Tarife veya orerler, bâzı sınıf araba ve trenlere hayvan sokulmasını menî veya teviz edebilir.

Hangi hayvanlar için nakliye ücreti alınıp alınmayacağı tarifelerde gösterilir.

F 3. — Yolcunun beraberinde arabaya alacağı el eşyası ile hayvanların nezareti doğrudan doğruya yolcunun kendisine düşer.

Demiryollarına ait bir kusur ve noksandan ileri geldiğini ispat edemediği takdirde, beraberlerinde arabaya alacağı el eşyası ile hayvanların sebebiyet verdikleri zarar ve ziyandan yolcu sorumludur.

Madde — 15.

Trenler, orerler

F 1. — Orerlerde derpiş olunan muntazam trenlerle ihtiyaca göre sefere konan trenler, nakliyata tahsis edilirler.

F 2. — Demiryollar kendi şebekelerine ait trenlerin orerlerini vaktinde istasyonlarda ilân etmeğe mecburdur. Orerlerde trenlerin sınıfları, arabaların mevkileri, yolcuların kabul şartları ve trenlerin kalkış saatleri gösterilmelidir. Oldukça önemli transit garlariyle münteha garlarında ise orerler varış saatlerini ve başlıca tren irtibatlarını da göstermelidir.

Tren irtibatının kaçırılması, trenlerin lâğvı

Bir trenin gecikmesi yüzünden diğer trenle olan irtibat kaçırıldığı veya bir tren güzergâhının bir kısmı veya tamamı üzerinde lâğvedildiği ve yolcu seyahatine devam etmek istediği takdirde demiryolu bu yolcuu imkân nispetinde ve munzam hiçbir ücret almaksızın aynı hattan veya ilk nakil itinererine iştirak eden idarelere ait diğer bir yoldan mevridine en az gecikme ile verecek şekilde götürmeye mecburdur. İstasyon şefi, lüzum halinde biletin üzerinde irtibatın, kaçırıldığını veya trenin lâğvedildiğini tasdik edecek, biletin muteber olduğu müddeti gereği kadar uzatacak ve bileti, yeni yolu, daha üstün bir mevki veya daha üstün ücretli bir tren için mer'i kılacaktır. Bununla beraber demiryolu bâzı trenlerden faydalandırmayı, tarife ve orerlerle de neşir şartıyla reddetmek hakkına maliktir.

Fasıl : II.

Bagajların nakli

Bagajın tarifi

F 1. — Bavul, sepet, valiz, seyahat torbası, şapka kutusu ve bu cinsten diğer ambalâjlar içinde bulunan eşya bagaj sayılır.

F 2. — Bundan başka aşağıdaki eşyalar eğer açık taşınmaları mütat ise ambalâjsız dahi olanlar bagajlar gibi nakle kabul olunur :

- a) Hastalara mahsus portatif veya müteharrik koltuklar, bizzat hastalar tarafından sürülen yardımcı motörlü veya motörsüz müteharrik koltuklar ve istirahat (yatak) sandalyeleri ;
- b) Çocuk arabaları ;
- c) Nümune'lik eşya bavulları ;
- d) Portatif müzik aletleri ;
- e) Ambalâjı hacmı ve ağırlığı furgona süratle yüklemeye ve yerleştirmeye elverişli olmak şartıyla ; sanatkârların temsil malzemesi ;
- f) Uzunluğu 4 metreyi geçmiyen ölçü aletleri ve elişleri takımları ;
- g) Umumiyetle meslekî aletler kullanılmış, portatif yazı ve hesap makineleri, kitaplar, iş evrakı ve vesikalar ;
- h) Spor malzemesi ;
- i) Yardımcı motorlü veya motörsüz bisikletler ve daimî surette takılmıyan tâli aksamı çıkarılmış olmak şartıyla sepetsiz motosikletler ;

Motörlü taşıtların depolarında benzin bulunabilir. Yolcu, depo ile motör arasında musluk bulunduğu takdirde bunu kapamalıdır. Vasıtaya sağlamca rabtedilmiş bulunan yardımcı depolar da da, kapatılmış olmak şartıyla benzin bulunabilir. Depolarında benzin bulunan motosikletler üzerinde dik duracak vaziyette tahmil edilmelidir.

F 3. — Tarifeler, ikinci fıkrada gösterilip başaj olarak nakle kabul edilen eşyanın miktar, hacm ve ağırlığını tahdid edebileceği gibi, yükleme, aktarma ve boşaltma için yolcunun yardımının hangi şartlar altında talebedilebileceğini de tesbit edebilir.

Tarifeler, bâzı şartlar altında sepetli motosiklet ve otomobil gibi diğer eşya ile kâfi derecede emniyetli kafesler içine konmuş hayvanların da başaj olarak nakline müsaade edebilirler.

F 4. — Tarifeler, satışa tahsis edildikleri takdirde 1 ve 2 nci fıkralarda sayılan eşyayı başaj olarak nakilden menedebilirler.

Madde — 18.

Nakle kabul edilmeyen eşya

Demiryolu ile eşya nakline mütaallik beynelmil mukavele (C. I. M) ile lâhikası hükümlerine göre nakle kabul edilmeyen veya bâzı şartlar dâhilinde kabul edilen eşya, bağaj olarak nakledilmez.

Bununla beraber CIM in 1. lâhikasına göre nakle kabul olunan mevat ve eşya meyanında olup koli ekspresi olarak nakledilebilenler, bağaj olarak taşınabilir.

Madde — 19.

Yolcunun kendi bağajlarına mütaallik mesuliyeti munzam ücret

F 1. — Bağaj bülteni hâmilî, 17 ve 18 nci madde hükümlerine riayetden mesul olup, bu hükümlere riayetsizlikten doğacak bütün avakıbi kabul zorundadır.

F 2. — Vakanın toprakları üzerinde cereyan ettiği devletin kanun ve nizamları mâni teşkil etmediği takdirde demiryolu, mevzuata aykırılık katî karinesi halinde, bağajlar muhteviyatının bu hükümlere uygun olup olmadığını muayeneye yetkilidir. Bağaj bülteni hâmilî muayenede hâzır bulunmaya davet olunur; gelmezse veya bulunmazsa ve muayenenin yapılmakta olduğu memlekette bu hususta meriyet mevkiinde başkaca kanun ve nizamname mevcut değilse, bu iş, demiryollarına yabancı iki şahit huzurunda yapılır. Mevzuata aykırı bir hal müşahede olunursa muayeneden mütevellit masrafları bağaj bülteni hâmilî ödemek mecburiyetindedir.

F 3. — 17 ve 18 nci maddeler hükümlerine aykırı hareket halinde, bağaj bülteni hâmilî, munzam nakil ücretine ve varsa, zararın tazminine hâlel gelmeksizin, munzam bir ücret ödemeye mecburdur.

Munzam ücret bağaj olarak nakilden hariç tutulan eşyanın gayrisâfi ve her kilogramı için şu şartlar altında ödenir :

a) Eğer bu eşya, demiryolu ile eşya nakli hakkındaki Milletlerarası Andlaşmanın (CIM) 1. lâhikası mucibince nakilden hariç tutulan maddeleri ihtiva ediyorsa, tahsil edilecek miktar altı franktan aşağı olmamak üzere üç frank üzerinden;

b) 17 ve 18 nci madde hükümlerine mugayir diğer bütün hallerde, tahsil edilecek miktar dört franktan aşağı olmamak üzere iki frank üzerinden.

Madde — 20.

Bagajların ambalâjı ve haiz bulunmaları gereken diğer şartlar.

F 1. — Durumu veya haiz bulunması gereken şartlar bakımından ârizalı olan veya ambalâjı kifayetsiz olan veya aşikâr hasar izleri arz eden bagajlar demiryolu tarafından reddolunabilir. Buna rağmen kabul edilen bagajların bülteni üzerine duruma uygun düşen meşruhatı kayda demiryolu yetkilidir. Böyle bir meşruhatı taşıyan bagaj bülteninin yolcu tarafından kabulü, yolcunun, meşruhatın doğruluğunu tasdik ettiğini ispat eder.

F 2. — Kolilerin üzerinde, kâfi derecede sabit olarak yolcunun adı ve adresi ve varış istasyonunun ismi bulunmalıdır.

F 3. — Daha evvelki nakliyata ait eski etiket, adres ve sair yazılar yolcu tarafından kaldırılmalı veya okunmaz hale getirilmelidir.

Madde — 21.

Bagajların kaydı ve nakli, bağaj bülteni

F 1. — Bagajlar ancak, bunların en az mürettebolduğu istasyona kadar muteber bilet ibrazı şartıyla ve biletler üzerinde gösterilen güzergâh için kaydedilir.

Bilet mütaaddit güzergâhlar için muteber ise veya mevrit mahallinde mütaaddit istasyonlar

varsa yolcu, takibedilecek güzergâhı veya bagajın hangi istasyon için kaydedileceğini açıkça belirtmeye mecburdur. Demiryolu, yolcunun bu kayda riayet etmemesinden doğan avakıpten mesul olmaz.

Bagajların ibraz olunan bilet üzerinde yazılı güzergâhtan gayri bir yol üzerinde nakledilmek üzere veya bilet ibraz edilmeksizin kabul edilip edilmeyeceğini ve kabulü halinde şartların nelerden ibaret olacağını tarifeler tâyin eder. Bagajların bilet ibraz edilmeksizin nakliyata kabulü tarifelerde derpiş edilmişse, işbu Andlaşmanın bagajı beraberinde olan yolcunun hak ve vecibelerini tâyin eden hükümleri, bilet gösterilmeksizin kaydedilmiş bagajların mürsilleri hakkında da tatbik olunur.

Tarifelerde derpiş edilmişse, yolcu, biletinin muteber olduğu müddet zarfında ya doğrudan doğruya kalkış ve varış istasyonları arasındaki mesafenin tamamı veya aynı kısımdan yalnız bir defadan fazla geçmemek şartıyla bu mesafenin muhtelif kısımları için bagajlarını kaydettirebilir.

F 2. — Bagajların kaydı sırasında yolculara bir bülten verilir. Yolcu bülteni aldığı zaman, bunun talimatına uygun olarak tanzim edildiğine emniyet hâsıl etmekle mükelleftir. Bagajların nakil ücreti kayıt sırasında ödenir.

F 3. — Bundan fazla olarak bagajların kaydına ait formaliteler, hareket istasyonunda mer'î kanun ve nizamnamelerle tâyin olunur.

F 4. — Milletlerarası nakliyat için verilecek bagaj bültenleri bu Andlaşmanın birinci lâhika-sındaki örneğine uygun bir model üzerine tanzim olunmalıdır.

F 5. — Bagaj puslalarının aşağıdaki kayıtları ihtiva etmesi mecburidir :

- a) Kalkış ve varış istasyonlarının isimleri;
- b) Güzergâh;
- c) Teslim günü ve hangi tren için teslim edildiği;
- d) Bagajların bilet ibraz edilmeksizin kaydı hali müstesna bilet sayısı;
- e) Parça adedi ve ağırlığı;
- f) Nakil ücreti ve diğer muhtemel masraflar;
- g) 22. maddeye göre beyan edilmişse mevritte teslim kıymetinin rakam ve yazı ile gösterilmesi.

F 6. — Bagaj bültenlerinin basılacağı ve doldurulacağı dil, tarifeler veya demiryolları arasındaki anlaşmalarla tâyin olunur.

F 7. — Tarifeler, bisiklet, spor aletleri, hasta koltukları ve çocuk arabalarının kaydı hususunda özel hükümler derpiş edebilir.

F 8. — Yolcu hareket istasyonunda cari şartlar dâhilinde, bagajlarının sevk edileceği treni tâyin edebilir. Bu haktan faydalanmazsa bagajlar, ilk münasip trenle sevk edilir.

Eğer bagajların bir irtibat garında aktarma edilmesi lâzımgeliyorsa nakil, Millî Nizamnamelerde tesbit olunan şartlar dâhilinde mütat bagaj servisini sağlıyan ilk trenle yapılır.

Bagajların yukardaki şartlar dâhilinde sevkı ancak hareket sırasında ve yolda gümrük ve diğer idari makamlarca lüzum gösterilen formaliteler mâni olmaması ile mümkündür.

Demiryolu, bâzı trenlerde veya bâzı sınıftan trenlerde bagaj kabul etmemeye veya nakillerinin tahdidine yetkilidir.

Madde — 22.

Teslimde kıymet beyanı

F 1. — Bütün bagaj nakliyatı için 21. maddenin 5 nci fıkrasının (g) bendinde bildirildiği gibi bagaj bültenleri üzerinde mevritte teslim kıymeti beyanı mümkündür.

Beyan edilen kıymetin tutarı, hareket istasyonunun tâbi olduğu Devletin parası ile veya tarifelerde tesbit edilecek diğer her hangi bir para ile ifade edilir.

F 2. — Beyan edilen kıymet üzerinden her 10 kilometre ve kesri için binde on munzam ücret alınır. Her irsaliyeden tahsil olunaçak asgari miktar bir frank olarak tesbit edilmiştir. Tarifeler bu munzam ücretle, asgari tahsilât miktarını indirebilir.

Madde — 23.

Teslim

F 1. — Bagajların teslimi, bagaj bülteninin iadesi suretiyle vukubulur. Demiryolu bülten hâmilinin bagajı teslim almaya yetkili olup olmadığı tahkikle mükellef değildir.

F 2. — Bagaj bülteni hâmili, bagajların nakledilmesi gereken tren geldikten sonra bagajların emre âmade bulundurulması ve icabediyorsa gümrük ve diğer idari makamlar tarafından lüzum gösterilen formalitelerin tamamlanması için lüzumlu zamanın geçmesinden sonra bagajı varış istasyonundan talebetmek hakkını haizdir.

F 3. — Bagaj bülteni ibraz edilmediği takdirde demiryolu bagajları ancak almak isteyen hakkını ispat edebilirse bunları teslimle mükelleftir. Bu ispat kâfi görülmezse, demiryolu teminat talebedebilir.

F 4. — Bagajlar hangi istasyon için kaydedtirilmişse o istasyonda teslim edilir. Bununla beraber bagaj bülteni hâmilinin vaktinde yapacağı talep üzerine, durum müsait olmak ve gümrük ve diğer idari makamlar mevzuatında mâni hükümler bulunmamak şartıyla, bagajlar, mahreç istasyonunda veya ara istasyonların birinde bültenin iadesi, ve tarifeler icabettiriyorsa, biletin de ibrazi suretiyle iade olunabilir.

F 5. — Bagajlar 2 nci fıkrada bildirilen şartlar dâhilinde teslim edilmezse bülten hâmili, bagajın teslimini talebettiği gün ve saatin bagaj bültenine kaydedilmesini talebedebilir.

F 6. — Yolcu, iddia edilen bir hasarın müşahedesi hususunda kendi tarafından talebedilen muayeneye tevessül edilmedikçe, bagajların kabulünü reddedebilir.

Bagajların teslim alınması sırasında, dermeyan olunan ihtirazi kayıtlar ancak, demiryolu tarafından kabul edilmek şartıyla muteber değildir.

F 7. — Bundan fazla olarak teslim muamelesi teslimle mükellef demiryolunda mer'î bulunan kaunun ve nizamlara tâbidir.

Fasıl : III.

Yolcu ve bagaj nakliyatına ait müşterek hükümler

Madde — 24.

Tarifeler hususi anlaşmalar memnuiyeti

F 1. — Demiryollarının tesbit ettiği milletlerarası tarifeler, nakilde kaide teşkil eden bütün özel şartlarla nakil ücreti ve müteferri masrafların hesabına muktazi her türlü izahatı ihtiva etmeli ve icabında, kambiyonun hangi şartlar dâhilinde dikkate alınacağını tasrih etmelidir.

F 2. — Tarifelerin yayımlanması, yalnız bu tarifelere kalkış veya varış şebekesi olarak iştirak eden demiryollarının bulunduğu devletlerde mecburidir. Tarifelerle bunların tadilleri, neşirleri sırasında bildirilen tarihlerde yürürlüğe girer. Tarife tezyitleri ve bu tarifelerde derpiş edilen nakil şartlarının ağırlaştırılması neticesini doğuran diğer hükümler, yürürlük tarihinden en erken 6 gün evvel ilân edilmelidir.

F 3. — Milletlerarası nakliyata açık bulunan her istasyonda, yolcu bu istasyonda satılan milletlerarası biletlerin fiyatlarını ve bagajlara tekabül eden ücretleri gösteren tarife veya tarife hûsalarından bilgi edinebilmelidir.

F 4. — Tarifeler bütün alâkahlara eşit olarak tatbik edilmelidir.

Tarife ücretlerinde bir indirmeyi intaceden her türlü hususi anlaşmalar resmen memnu ve tamamen hükümsüzdür.

Bununla beraber usulü dairesinde neşredilen ve herkesin eşit olarak istifade edebileceği ücret tenzilâtı ile gerek demiryolu servisleri ve gerekse âmme idaresi müesseseleri ile hayır, eğitim ve öğretim teşekkülleri için yapılacak tenzilâta müsaade edilir.

Madde — 25.

Gümrüklerle diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formaliteler

Yolcu, gerek kendi şahısları, gerekse bagaj ve el eşyalarının muayeneleri hususunda, gümrüklerle diğer idari makamların vaz'ettikleri hükümlere riayete mecburdur. Yolcu, kanun ve nizamnamelerin kabul ettiği istisnalar haricolmak üzere, bu muayenelerde hazır bulunmak zorundadır. Bu mecburiyetlere riayet etmediği takdirde, demiryolu yolcuya karşı hiçbir mesuliyet deruhte etmez.

Madde — 26.

Reddiyat ve munzam ödemeler

F 1. — Eğer bir yolcu, güzergâhın tamamı veya bir kısmı için, bileti için ödediği ücretin tamamen veya kısmen iadesini talebederse reddiyat, aşağıda sayılan hallerde şu şartlar dâhilinde yapılır.

F 2. — Bilhassa kastedilen haller şunlardır :

- a) Bilet yolcuya mâtûf bir sebep dolayısıyla kullanılmamışsa;
- b) Gecikme veya bir trenin lâğvı veya hizmetin inkıtai sebebiyle yolcunun seyahatine başlama-sına mâni çıkması yüzünden bilet kullanılmamışsa;
- c) Yolcunun ölümü, hastalığı veya bir kazaya mâruz kalması yahut diğer mücbir sebepler yüzünden bilet, güzergâhın ancak bir kısmı üzerinde kullanılmışsa;
- d) Yolcunun bir ara istasyonda, seyahatin mütebaki kısmından vazgeçtiğini beyan etmesi sebebiyle, bilet, ancak güzergâhın bir kısmı üzerinde kullanılırsa;
- e) Yolcunun, bir trenin gecikmesi veya lâğvı, yahut hizmetin inkıtai heticesi, irtibatın yokluğu yüzünden orer mucibince seyahate devamdan menedilmiş bulunması dolayısıyla, bilet güzergâhın ancak bir kısmı üzerinde kullanılmışsa;
- f) Bilet, verildiği mevkide yer bulunmaması sebebiyle güzergâhın tamamı veya bir kısmı üzerinde daha aşağı bir mevkide kullanılmışsa;

F 3. — Tenzilli biletler için reddiyat 2 nci fıkranın b ve c bentlerinde derpiş edilen hallere mahsustur.

Alalâde gidis, dönüş biletleriyle 6 nci madde gereğince tanzim olunan tenzilâtlı çocuk biletleri, bu fıkraya göre tenzilâtlı bilet sayılmaz.

F 4. — Demiryolu, her reddiyat talebine mesnet olacak delilleri yolcudan istemeye yetkilidir.

F 5. — Her reddiyat ancak biletin ibrazı suretiyle vukubulur.

2 nci fıkranın a, b, d bentlerinde derpiş edilen hallerde, yolcu, ayrıca, talebi üzerine hareket istasyonunda veya ilgili ara istasyonunda kendisine verilmiş resmî bir tasdiknameyi ibraza mecburdur.

2 nci fıkranın f bendinde derpiş edilen hal için yolcu, ayrıca, redde mevzu teşkil eden mesafede biletinin oturma hakkı verdiği mevkie ait kompartımandan daha dun mevkide bir kompartımanda seyahat ettiğini tesbit eden resmî bir demiryol tasdiknamesi ibraza mecburdur.

F 6. — Vergiler, yer ayırma için ödenen ücretler, imal masrafları ve bilet satış komisyonu geri-verilmez.

İade edilecek ücretten asgarisi 0,50 frankı âzamisi 3 frank olmak üzere, bilet başına % 10 bin resim ve varsa gönderme masrafları tevkif olunur.

Bununla beraber, kullanılmıyan bilet, alındığı günde satış yapan büroya iade edilirse ve 2 nci fıkranın b ve c bentlerinde derpiş edilen hallerde bu tevkifat yapılmaz.

Bu fıkranın yukardaki hükümlerinin tatbiki dikkate alınarak, (2 nei fıkra ile derpiş olunan hallere ait reddiyat) şöyle yapılır.

a ve b bentlerinde belirtilen hallerde, ücretin tamamı ödenir.

c, d ve e bentlerinde belirtilen hallerde, ödenen meblâğın tamamıyla, seyahat mesafesine tekabül eden ücret arasındaki fark normal tarife esaslarına göre hesaplanarak ödenir.

f bendindeki halde ise, yolcunun ödemiş olduğu bilet ücreti ile seyahatin her kısımda işgal olunan mevkie tekabül eden biletler aldığı takdirde ödemesi gereken ücret arasındaki fark iade edilir.

F 7. — Eğer bir yolcu sefer mesafesinin tamamı veya bir kısmı için bagaj nakil ücretinin iadesini talebederse reddiyat aşağıdaki şartlar dâhilinde yapılır:

Reddiyat tutarından irsaliye başına 0,50 franklık bir resim ile icabediyorsa vergiler tenzil edilir.

Bagajlar mürsil istasyonda ayrılmadan evvel geri alınmışsa, nakil ücreti iade edilir; bagajlar ara istasyonlardan birisinde geri alınmışsa bagaj bülteninin hâmilinin bu maksatla ara istasyondan alacağı bir tasdikname reddiyat talebine eklenir. İcabeden bir vesika teminine mecburdur.

F 8. — Tarifeler yolcu aleyhine olmamak şartıyla, yukardaki hükümlerden farklı hükümler ihtiva edebilirler.

F 9. — Bu madde ile 12 nei madde hükümlerine istinaden yapılacak her reddiyat talebi biletler için biletin meriyet müddetinin hitamından itibaren, bagaj bültenleri için de tanzimleri tarihinden itibaren 6 ay zarfında demiryoluna tevdi edilmediği takdirde kabul olunmaz.

F 10 — Tarifelerin yanlış tatbiki veya nakliye ücretlerinin ve muhtelif masrafların yanlış hesabı halinde, alınan fazla, demiryolu tarafından, noksan ödenen de, yolcu tarafından iade olunur.

F 11. — Demiryolu tarafından bulunan ve beher bilet ve bagaj bülteni için 0,50 francı geçen fazla tahsilât, mümkün ise re'sen alâkalıya bildirilmeli ve masrafı yolcuya aidolmak üzere en kısa zamanda tesviye olunmalıdır.

F 12. — Demiryol idaresi tarafından iade edilecek fazla tahsilâtın veya yolcu tarafından ödenecek noksan tediyatın hesabında, nakil ücretinin tahsil edildiği günün resmî kambiyo kuru tatbik olunur; eğer ödeme keyfiyeti tahsil olunandan gayri para ile yapılmışsa tatbik edilecek kur bu ödemenin baki olduğu günün kurudur.

F 13. — İşbu madde ile derpiş olunmayan bütün haller için demiryollar arasında hususi anlaşmalar mevcut bulunmadığı takdirde, hareket noktasında mer'î mevzuat tatbik olunur.

Madde — 27.

İhtilâflar

Yolcular arasında veya yolcularla memurlar arasındaki ihtilâflar, istasyonlarda istasyon şefi, trenlerde ise tren şefi tarafından muvakkaten halledilir.

KISIM : III.

Mesuliyet, nakil mukavelesinden doğan dâvalar

Fasıl : 1.

Mesuliyet

Madde — 28.

Yolcu el eşyası ve hayvanların nakline mütaallik mesuliyet

F 1. — Bir yolcunun bir tren kazasından mütevellit ölümü, yaralanmasını ve vücut tamamıyetini haleldar eden diğer hallerle bir trenin lâğvı, gecikmesi veya aktarmaya yetişememesi yüzünden

husule gelen zarar ve ziyan hususunda demiryolunun mesuliyeti, hâdisenin vukubulduğu devletin kanun ve nizamlarına tâbidir. Bu kısmın aşağıdaki maddeleri bu hallere tatbik edilemez.

F 2. — 14 ncü maddenin 3 ncü fıkrasına göre nezareti yolcuya aidolan el eşyası ile hayvanlar için demiryolu idaresi ancak kendi hatasından ileri gelen zararlardan mesuldür.

F 3. — Bu mevzuda müşterek sorumluluk yoktur.

Madde — 29.

Demiryollarının bagajlar hakkında müşterek mesuliyeti

F 1. — Milletlerarası bir bagaj bülteni vermek suretiyle bagajları nakle kabul eden demiryolu, teslimine kadar bütün sefer mesafesi üzerinde nakli ifadan mesuldür.

F 2. — Bagajları teslim alan her mütaakıp demiryolu varış demiryoluna taallük eden 43 ncü maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine hâlel gelmeksizin, sadece teslim işini yapmakla nakil mukavelesine iştirak ve bundan doğan vecibeleri kabul etmiş olur.

Madde — 30.

Mesuliyetin şümülü

F 1. — Demiryolu, teslimdeki gecikmeden bagajların kısmen veya tamamen ziyandan doğacak zarardan ve nakle kabulden itibaren teslimine kadar bagajların uğrıyacağı hasardan mesuldür.

F 2. — Teslimdeki gecikme, ziya veya hasar, yolcunun hatasından, demiryolunun hatasından doğmayıp kendi tarafından verilen bir emirden, bagajlardaki bir kusurdan veya demiryolunun iştinabedemeyeceği ve neticelerine çare bulamayacağı olaylardan ileri gelmişse, demiryolu bu mesuliyetten kurtulur.

F 3. — 31. maddenin 2. fıkrası dikkate alınarak, hasar veya ziya bağajın cins ve mahiyetine bağlı hususi sebeplerden, ambalâj ârizasından veya yokluğundan veya memuriyete rağmen nakle kabul edilmeyen eşyanın bağaj olarak sevkinden ileri geliyorsa, demiryolu bu mesuliyetten kurtulur.

Madde — 31.

İspat külfeti

F 1. — Teslimdeki gecikmenin, ziya veya hasarın 30. maddenin 2. fıkrasında derpiş olunan sebeplerin birinden ileri geldiğini ispat, Demiryolu İdaresine düşer.

F 2. — Demiryolu, hâdisenin sebeplerini dikkate alarak ziya veya hasarın 30. maddenin 3. fıkrasında derpiş olunan özel kusurların biri veya birkaçı yüzünden ileri geldiğini tesbit ederse, bundan karine doğar. Bununla beraber, hak sahibi, ziyanın kısmen veya tamamen bu kusurlardan biri tahtında vukua gelmediğini ispat hakkını muhafaza eder.

Madde — 32.

Bagajların ziyan karinesi yeniden bulma hali

F 1. — Bir parça, 23. maddenin 2. fıkrası mucibince yapılan teslim talebini takibeden 14 gün içinde teslim edilmezse, hak sahibi, başka delil göstermeye lüzum kalmaksızın noksan çıkan bu parçayı kaybolmuş telâkki edebilir.

F 2. — Zıyaa uğramış sayılan bir parça teslim talebini takibeden sene içinde bulunduğu takdirde, Demiryolu İdaresi, yolcunun ikametgâhı belli ise veya bulunabilirse, keyfiyeti kendisine ihbara mecburdur.

Yolcu bu haberin alınışını takibeden 30 günlük mühlet içinde, irsal istasyonundan teslimin vukubulduğu istasyona kadar yalnız nakil ücretinin tediyesi ve almış olduğu tazminatın, varsa

bu tazminata dâhil masrafların tenzilinden sonra, iadesi mukabilinde ve 35 ve icabına göre 36. maddelerde gecikme için derpiş olunan her türlü tazminat hakları mahfuz kalmak üzere mezkûr parçanın güzergâh istasyonlarından birinde kendisine teslimini talebedebilir.

Bulunan parça tâyin edilen 30 günlük mühlet içinde istenmezse veya parça teslim talebi tarihinden itibaren bir sene geçtikten sonra bulunmuşsa Demiryolu İdaresi tâbi olduğu devletin kanun ve nizamları gereğince buna tasarruf eder.

Madde — 33.

Bagajların ziyayı halinde tazminat miktarı

İşbu Mukaveledeki hükümlere göre bagajların tamamen veya kısmen ziyayı tazmini demiryolu idaresine terekübettiği zaman aşağıdaki miktarlar istenebilir.

a) Zararın tutarı isbat edilirse,

Noksan olan gayrisâfi sıklletin beher kilogramı için 40 frangı geçmemek üzere tutara eşit bir meblâğ,

b) Zararın tutarı isbat edilemezse,

Noksan olan gayrisâfi sıklletin beher kilogramı için 20 frank üzerinden hesaplanacak maktu bir meblâğ

Bundan başka, kaybolan bagajın nakli sebebiyle sarf olunan ücret, gümrük resimleri ve diğer masraflar dahi, başkaca zarar, ziyayı ve faiz bahis mevzuu olmaksızın iade olunur.

Madde — 34.

Bagajların hasarı halinde tazminat tutarı

Hasar halinde, demiryolu, başkaca zarar, ziyayı ve faiz bahis mevzuu olmaksızın bagajların uğradığı kıymet kaybı tutarını, ödemeye mecburdur.

Bununla beraber tazminat aşağıdaki hadleri geçemez :

a) Bagajların tamamı hasar neticesi kıymetten düşmüşse tam ziyayı halinde verilecek tazminat miktarını,

b) Bagajların yalnız bir kısmı hasar neticesi kıymetten düşmüşse kıymetten düşen kısmın ziyayı halinde verilecek tazminat miktarını.

Madde — 35.

Bagajların teslimindeki gecikme için tazminat miktarı

F 1. — Teslimde gecikme halinde ve eğer hak sahibi bu gecikmeden bir zarar meydana geldiğini isbat etmezse, demiryolu idaresi, âzami 14 gün için geç teslim edilen bagajın gayrisâfi beher kilogramı ve teslim talebinden itibaren gayri kabili taksim her 24 saatlik müddet için 20 santim olarak tesbit edilen bir tazminat ödemeye mecburdur.

F 2. — Eğer gecikmeden bir zarar doğduğu isbat edilirse bu zarar için birinci fıkrada tâyin olunan maktu tazminatın dört mislini geçemeyecek tazminat verilir.

F 3. — 1 ve 2 nci fıkralarda derpiş olunan tazminat bagajların tamamen ziyayı halinde verilecek tazminat ile birleştirilemez.

Kısmen ziyayı halinde, icabederse, ziyayı olmıyan kısım için de tazminat verilir.

Hasar halinde bu tazminat, icabederse 34. madde ile derpiş olunan tazminat ile birleştirilir.

Her türlü ahvalde 1 ve 2 nci fıkralarda derpiş edilen tazminatın 33 ve 34 ncü maddelerde derpiş olunanlarla birleştirilmesi, bagajların tamamen ziyayı halinde verilecek tazminattan daha fazla olmaz.

Madde — 36.

Teslimde kıymet beyanı halinde ödenecek tazminat miktarı

Teslimde kıymet beyan edilmişse, 33, 34 ve 35 nci maddelerde derpiş edilen tazminattan başka, beyan edilen kıymet tutarını geçmemek üzere ispat olunan munzam ziyanın da tazmini talebedilebilir.

Madde — 37.

Demiryoluna mâtufl hile veya ağır kusur halinde tazminat miktarı

Bagajların teslimindeki gecikmenin tamamen veya kısmen zıyan veya hasarın, demiryoluna isnadolunabilecek ağır kusurdan veya hileden ileri geldiği bütün hallerde, isbat edilen zarar 33, 34, 35 ve 36 nci maddelerde derpiş olunan âzami hadlerin iki mislini tecavüz etmemek üzere, tamamen tazmin olunur.

Madde — 38.

Tazminat Faizleri

Hak sahibi tazminat için faiz istiyebilir. Yılda % 5 ten hesaplanan bu faizler, tazminat her bagaj bülteni için 15 frangı aşarsa ödenebilir; faizler 41 nci maddede derpiş olunan idari mutalebe gününden veya idari mutalebe vukubulmamışsa mahkemeye müracaat gününden itibaren yürütülür.

Madde — 39.

Tazminatın iadesi

Haksız olarak alınan her tazminatın iadesi lâzımdır.

Sahtecilik halinde demiryolu, ayrıca usulsüz olarak ödemiş olduğu meblâğa müsavi bir meblâğın kendisine ödettirilmesi hakkına sahiptir.

Madde — 40.

Demiryollarının memurları dolayısıyla mesuliyeti

Demiryolu hizmetindeki memurlar ve mükellef bulunduğu naklin ifası için kullandığı diğer şahıslardan mesuldür.

Bununla beraber, demiryolu memurları yolcuların talebi üzerine demiryoluna terettübetmiyen hizmetler ifa ederlerse bu hizmetleri yolcuların hesabına hareket etmiş gibi sayılırlar.

Fasıl : II.

İdari mutalebeler, hukuki dâvaların nakil mukavelesinden doğan ihtilâflar halinde usul ve zaman aşımı

Madde — 41.

İdari mutalebeler

F 1. — Nakil mukavelesi ile alakalı idari mutalebeler, 43 ncü maddede zikredilen demiryoluna yazı ile gönderilecektir.

F 2. — Bir mutalebede bulunmak hakkı 42 nci madde gereğince demiryolu aleyhine dâva açmak hakkını haiz kimselere aittir.

F 3.— Hak sahibinin mutalebesine eklemeyi lüzumlu göreceği bilet, bagaj bülteni ve diğer vesi-

kaların ya asılları veya suretleri ibraz olunmalıdır. Suretler, demiryolunun talebi halinde, usulüne uygun şekilde tasdik ettirilir.

Mutalebenin tesviyesi sırasında, demiryolu, biletlerin veya bagaj bültenlerinin iadesini istiyebilecektir.

Madde — 42.

Demiryolu aleyhine dâva açabilecek şahıslar

Demiryolu aleyhine nakil mukavelesinden dolayı dâva açmak hakkı, yerine göre, bileti veya bagaj bültenini ibraz edene veya bunların yokluğu halinde, hakkını ispat edene aittir.

Madde — 43.

Aleyhlerine dâva açılabilen demiryolları

Salâhiyet

F 1. — Nakil mukavelesi gereğince ödenmiş olan bir meblâğın iadesine ait dâvalar, gerek bu meblâğı almış bulunan, gerek bu meblâğ lehine tahsil edilmiş bulunan demiryolu aleyhine açılabilir.

F 2. — Nakil mukavelesinden doğan diğer dâvalar ancak demiryolu, varış demiryolu veya dâvayı doğuran hâdisenin üzerinde vukubulduğu demiryolu aleyhine açılabilir.

Bununla beraber, varış demiryolu, ne bağajları, ne yol varakasını almamış bulursa bile yine aleyhine dâva açılabilir.

F 3. — Eğer dâvacı birkaç demiryolundan birini seçmek durumunda ise, bunlardan biri aleyhine dâva açar açmaz seçme hakkı sukut eder.

F 4. — Dâva ancak, devletlerarası anlaşmalarda veya imtiyaz mukavelelerinde aksine bir hüküm bulunmadıkça dâva edilecek demiryolunun mensup bulunduğu devletin yetkili mahkemesinde açılabilir.

Bir teşebbüs muhtelif devletlerde muhtar şebekeler işletiyorsa bu fıkra hükmünün tatbiki bakımından bu şebekelerin herbiri müstakil sayılır.

F 5. — Dâva, aynı nakil mukavelesine istinadeden bir esas talebe mütaallik mürafaada, def'i gibi veya mukabil dâva gibi dermeyan edilecek olursa, 1 ve 2 nci fıkralarda gösterilenlerden gayri bir demiryolu aleyhine de açılabilir.

F 6. — İşbu madde hükümleri, demiryolların bu kısmın III ncu faslı ile tanzim edilmiş bulunan kendi aralarındaki rüculara tatbik olunmaz.

Madde — 44.

Bagajların uğradığı kısmi ziyân veya hasarın tesbiti

F 1. — Bir kısmi ziyâ veya hasar demiryolu tarafından meydana çıkarılır veya demiryolu bunun mevcudiyetinden şüphe ederse yahut yolcu bunun mevcudiyetini iddia ederse, demiryolu derhal ve mümkünse mezkûr yolcunun huzurunda, zararın mahiyetine göre bağajın durumunu, sıkletini ve imkân nispetinde zararın önemini, sebebini ve vukubulduğu zamanı tesbit eden bir zabıt varakası tanzim ettirmekle mükelleftir.

Bu zaptın bir sureti, talebi halinde, yolcuya ücretsiz olarak verilir.

F 2. — Yolcu zabıt varakasıyla yapılan tesbitleri kabul etmediği takdirde bağajın durumu ile ağırlığı ve zararın sebepleriyle tutarı hakkında adli tesbit talebinde bulunabilir. Tatbik edilecek usul adli tesbitin yapıldığı devletin kanun ve nizamlarına tâbidir.

F 3. — Parçaların ziyâ halinde, demiryolunun araştırmalarını kolaylaştırmak üzere hak sahibi kaybolan parçaların eşkâlini mümkün olduğu kadar doğru olarak bildirmeye mecburdur.

Bagaj nakil mukavelesinde demiryolu aleyhine doğan dâvanın sukutu

F 1. — Bagajların hak sahibi tarafından teslim alınması, teslimdeki gecikme, kısmî ziya veya hasar dolayısıyla nakil mukavelesinden demiryolu aleyhine doğmuş bulunan her dâvayı iskat eder.

F 2. — Bununla beraber aşağıdaki hallerde dâva sükut etmez :

a) Hak sahibi zarara demiryoluna mâruf bir hile veya ağır bir kusurun sebep olduğunu ispat ederse;

b) Gecikmeden doğan mutalebe halinde, bu mutalebe 43. maddenin 2. fıkrasında zikrolunan demiryollarından birine, tesellüm günü hariç olmak üzere 21 günü geçmiyen bir mühlet içinde yapıldığı takdirde;

c) Kısmî ziya veya hasardan doğan mutalebe halinde;

1. Ziya veya hasar yolcu tarafından bagajın teslim alınmasından evvel 44. maddeye göre tesbit edilmişse;

2. 44. madde gereğince yapılmış olması gereken tesbit, ancak demiryolunun hatası yüzünden unutulmuş ise;

d) Aşikâr olmayıp mevcudiyeti teslimden sonra tesbit edilen zararlar için mutalebe halinde, aşağıdaki iki şart dâhilinde :

1. Zararın keşfinden hemen sonra ve en geç bagajın teslim alınmasını takibeden üç gün içinde hak sahibi 44. maddeye uygun tesbit talebinde bulunursa;

2. Hak sahibi, zararın bagajın nakle kabulü ile teslimi arasında vukua geldiğini ispat ederse;

Nakil Mukavelesinden doğan dâvada zaman aşımı

F 1. — Nakil mukavelesinden doğan dâvada zaman aşımı bir yıldır, ancak aşağıdaki hallerde zaman aşımı üç yıldır :

a) Sebebi hile olan bir zarardan doğan dâva;

b) 39. maddede derpiş olunan sahtecilikten doğan dâva.

F 2. — Zaman aşımının başlangıcı :

a) Teslimde gecikme; kısmen veya tamamen ziya veya hasar tazminatından doğan dâvalarda : Teslimin yapılmış olduğu günden;

b) Tamamî ziya tazminatından doğan dâvalarda : Teslimin yapılması gereken günden;

c) Nakil ücretinin, müteferri masrafların ve munzam ücretlerin tediye veya iadesinden doğan dâvalarda veya hesap hatası veya tarifinin usulsüz tatbiki halinde tashihden doğan dâvalarda tediye gününden veya bir tediye yoksa, ödemenin icabettiği günden;

d) Gümrük tarafından istenilen bir munzam resmin ödenmesinden doğan dâvalardan gümrüğün talebi gününden;

e) Yolcu nakliyatına mütaallik diğer dâvalarda biletin yürürlük müddetinin sona erdiği günden.

Zaman aşımının başlangıcı olarak alınan gün bu müddete hiçbir zaman dâhil değildir.

F 3. — 41. madde gereğince demiryoluna gönderilen idari mutalebe halinde, zaman aşımı, demiryolunun bu mutalebeyi yazı ile ret ve buna ekli vesikaları iade ettiği güne kadar durur. Mutalebenin kısmen kabulü halinde, zaman aşımının ancak mutalebenin ihtilâflı kalan kısmı için tekrar yürümeye başlar. Mutalebenin veya cevabın alındığının ve vesikaların iadesinin ispatı bunu dermeyan eden tarafa aittir.

Aynı mevzua ait mütaakıp mutalebeler, zaman aşımını durdurmaz.

F 4. — Zaman aşımına uğramış dâva, mukabil dâva veya defî şeklinde dahi olsa açılmaz.

F 5. — Yukardaki hükümler mahfuz kalmak üzere, zaman aşımının durdurulması ve kesilmesi, dâvanın açıldığı Devletin kanun ve nizamlarıyla tanzim olunur.

Fasıl : III.

Hesap tasfiyesi, demiryollarının aralarındaki rücu hakkı

Madde — 47.

Demiryollar arasında hesap tasfiyesi

Demiryolu, tahsil ettiği veya tahsil etmek mecburiyetinde bulunduğu nakil ücretinden ilgili demiryolunun hissesine düşeni ödemeye mecburdur.

Madde — 48.

Zıya veya hasar tazminatı halinde rücu hakkı

F 1. — Bagajların hasarı, tamamen veya kısmen zıyayı için işbu Andlaşma hükümleri gereğince bir tazminat ödemiş bulunan demiryolu aşağıdaki hükümlere uygun olarak nakle iştirak eden diğer demiryollarına karşı rücu hakkını kullanmaya yetkilidir :

- a) Zararın vukuuna sebeb olan demiryolu bunun tek mesulüdür;
- b) Zararın vukuna mütaaddit demiryolları sebeb olduğu takdirde bunlardan her biri kendisinin sebebiyet verdiği zarardan mesuldür. Böyle bir halde tefrik imkânı yoksa tazminat (c) ben-diyle tesbit olunan esaslar dâhilinde aralarında taksim olunur;
- c) Bir zarara bir veya birkaç demiryolunun sebebiyet verdiği ispat edilemeyecek olursa, öde-nek tazminat, külfeti, zararın kendi hatlarında vukua gelmediğini ispat edenler müstesna olmak üzere, nakle iştirak eden bütün demiryollar arasında taksim olunur. Taksim tarife tatbik mesafeleri kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak yapılır.

F 2. — Demiryollarından birinin aczi halinde, buna isabet edip tediye edilmemiş bulunan hisse, nakle iştirak eden diğer demiryolları arasında tarife tatbik mesafeleri kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak paylaşılır.

Madde — 49

Teslimde gecikme tazminatı halinde rücu hakkı

48 nci madde ile tesbit olunan kaideler gecikme halinde ödenen tazminata da tatbik olunur. Gecikme mütaaddit demiryollar üzerinde tesbit edilen intizamsızlıklardan ileri gelmişse, tazminat külfeti bu demiryolları üzerindeki gecikme müddeti ile mütenasibolarak aralarında paylaşılır.

Madde — 50.

Rücu usulü

F 1. — Aleyhinde 48, 49 ncu maddelerle derpiş olunan rücu haklarından biri kullanılan demiryolunun, kendisine usulüne uygun tebligat yapıldıktan ve dâvaya da müdahale imkânı verildikten sonra tazminat bir adli makam tarafından tesbit edilmişse, aleyhine rücu hakkını kullanan demiryolu tarafından yapılan tediyeinin sıhhatine itiraza asli yetkili değildir. Asli dâva kendisine tevdi edilmiş bulunan hâkim tebliğ ve müdahale için verilmesi gereken mehilleri vakanın icaplarına göre tesbit eder.

F 2. — Rücu hakkını kullanmak isteyen demiryolu kendilerine tebligat yapmamış bulduklarına karşı bu hakkını kaybetmemek için, rücu talebini uzlaşmamış bulunduğu bütün demiryolların aleyhine bir tek ve aynı mercie tevdi edecektir.

F 3. — Hâkim, ikame edilmiş bütün rücu dâvalarını bir tek ve aynı kararlarla hükme bağliya-caktır.

F 4. — Aleyhlerine dâva açılmış demiryollar hiçbir muahhar rücu hakkı kullanamaz.

F 5. — Teminata mütaallik rücuların tazminata ait asli dâvaya ithaline müsaade olunmaz.

Madde — 51.

Rücularda salâhiyet

F 1. — Aleyhinde rücu hakkı kullanılan demiryolunun merkezinin bulunduğu yerdeki hâkim rücu dâvaları için munhasıran yetkilidir.

F 2. — Dâva mütaakıp demiryolları aleyhine açılacak olursa, dâvacı demiryolu, 1 nci fıkra gereğince yetkili hâkimler arasından dâvasını tevdi eyliyeceğini seçmeye yetkilidir.

Madde — 52.

Rücular hakkında hususi anlaşmalar

Demiryolları aralarında yapacakları anlaşmalarla III. fasılda tâyin olunan karşılıklı rücu kaidelerinden ayrılabilirler.

KISIM : IV.

Muhtelif hükümler

Madde — 53.

Millî hukukun tatbiki

İşbu Andlaşmada hüküm bulunmayan hallerde her devletin nakle ait iç kanun ve nizamları hükümleri tatbik olunur.

Madde — 54.

Usule ait umumî kaideler

Andlaşmaya tâbi nakliyatın yol açtığı bütün ihtilâflar için takibolunacak usul, Andlaşmada mevcut muhtelif hükümler mahfuz kalmak şartıyla yetkili hâkimin takibedeceği usuldür.

Madde — 55.

Hükümlerin infazı, haciz ve teminat

F 1. — İşbu Andlaşma hükümleri gereğince yetkili hâkimler tarafından vicahta veya gıyapta verilen kararlar bu hâkim tarafından tatbik olunan kanunlar gereğince katiyet kesbedince ve bu devletin tâyin eylediği formaliteler tamamlanır tamamlanmaz diğer Âkid Devletlerin her biri için infazı mecburi olur. Dâvanın esasının yeniden tetkiki caiz değildir.

Bu hüküm ne muvakkaten infaz mecburiyeti bulunan mahkeme kararlarına, ne de dâvasının reddi dolayısıyla bir dâvacı aleyhine mahkeme masraflarından fazla olarak hükmedilen zarar ve ziyan mahkûmiyetlerinde tatbik edilmez.

F 2. — Bir demiryolunun milletlerarası bir nakil dolayısıyla aynı tâbi bulunmayan bir diğer demiryolundan tahakkuk eden alacakları üzerine, ancak bu alacakların sahibi bulunan demiryolunun mensup bulunduğu devletin adli makamlarında verilen bir hükümle haciz konulabilir.

F 3. — Demiryolu müteharrik taşıtları ile konteynir tahmil cihazları, muşamba ilâh, gibi nakilde kullanılan ve demiryoluna ait bulunan hre cinsten eşyaya bir başka devletin ülkesi üzerinde ancak mal sahibi demiryolunun mensubolduğu devletin adli makamlarınca verilen hükümle haciz konulabilir.

Şahıslara ait vagonların hacizden masunluğuna ait şartlar, demiryolu ile eşya nakli hakkında Milletlerarası Andlaşmanın (C.I.M.) VII nci ekiyle tesbit olunmuştur.

F 4. — Milletlerarası Nakil Mukavelesine dayanan hukuki dâvalar dolayısıyla hare ve masrafların tediyesini karşılamak üzere teminat istenemez.

Madde — 56.

Para vâhidi, yabancı paraların kabul veya tahvil rayıcı

F 1. — İşbu Andlaşmada veya eklerinde frank olarak gösterilen meblâğlar gramın 10/31 ağırlığında ve 0,900 ayarında altın franka ait telâkki edilir.

F 2. — Demiryolu yabancı paralar vâhitleriyle ifade olunup memleket parasıyla ödenen meblâğların tahvilinde tatbik edeceği rayıcıların (tahvil rayıcı) yayınlamakla mükelleftir.

F 3. — Keza, tediyeler de yabancı para kabul eden bir demiryolu da, bunların kabulünde tatbik edeceği rayıcıları (kabul rayıcı) yayınlamakla mükelleftir.

Madde — 57.

Demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi

F 1. — İşbu Andlaşmanın tatbikini kolaylaştırıp temin etmek maksadiyle ve aşağıdaki hususlarla görevli bir demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi tesis edilmiştir :

a) Âkîd Devletlerin her birinden alâkalı demiryollarının her birinden yapılacak tebliğleri alıp, diğer devletlere ve demiryollarına tebliğ eylemek;

b) Milletlerarası nakliyat hizmetini ilgilendiren her einsten malûmatı toplamak, koordine etmek ve yayınlamak;

c) Muhtelif demiryollar arasında milletlerarası nakliyat hizmetinin gerektirdiği malî münasebetleri ve muallâkta kalmış alacakların tahsilini kolaylaştırmak ve bu bakımdan demiryolları arasındaki münasebetlerin emniyetini, nakliyat teşebbüslerinden birinin talebi üzerine, bu memleketler veya teşebbüsler arasında Andlaşmanın tefsir veya tatbikinden doğan ihtilâfları tesviye eylemek maksadiyle ya hizmet arzı, veya tavassut veyahut diğer her hangi bir şekilde uzlaştırma teşebbüsünde bulunmak;

d) Âkîd Devletlerden birinin veya hatları 58 nci madde ile tesbit edilen hatlar listesinde yazılı bulunan nakliyat teşebbüslerinden birinin talebi üzerine, mezkûr devletler veya teşebbüsler arasında mukavelenin tefsir veya tatbiki mevzuundaki ihtilâfları ya hizmetini arz veya doğrudan doğruya aracılık ederek veya diğer bir suretle telif etmeye teşebbüs etmek;

e) İlgili tarafların - Devletler, nakil teşebbüsleri veya müşteriler - talebi üzerine, mevzuu Andlaşmanın tefsir veya tatbiki olan ihtilâflarda istişari mütalâa beyan eylemek;

f) Andlaşmanın tahkim yoluyla tefsir veya tatbikinden doğan ihtilâfların tesfiyesine iştirak etmek;

g) İşbu Andlaşmanın tadiline ait talepleri incelemek ve lüzumu halinde 66 nci madde ile derpiş olunan konferansların toplanmasını teklif eylemek.

F 2. — İşbu Andlaşmanın II nci ekini teşkil eden hususî nizamname bu ofisin merkezini, kuruluşunu ve organizasyonu ile icra vasıtalarını tâyin ve bundan başka faaliyet ve nezaret şartlarını tesbit eder. Bu nizamname ve âkîd devletlerin hepsinin muvafakatiyle bunda yapılan tadilât, işbu Andlaşma ile aynı kıymet ve müddeti haizdir.

Madde — 58.

Andlaşmaya tâbi hatların listesi

F 1. — 57 nci madde ile kurulan Merkez Ofisi işbu Andlaşmaya tâbi hatların listesini tanzim ve bu listeyi günü gününe işlenmiş olarak tutmakla mükelleftir. Bu maksatla, bu listeye ilâve edile-

cek veya bundan çıkarılacak demiryolu veya 2 nci maddede yazılı teşebbüsler hakkında âkîd devletlerden tebliğler alır.

F 2. — Yeni bir hattın milletlerarası nakliyat hizmetine girmesi, Merkez Ofisinin bu hattın kaydedildiğini bildiren yazısının tarihinden ancak bir ay sonra vâkı olur,

F 3. — Bir hattın, Andlaşmanın yüklediği mükellefiyetleri artık yerine getirecek durumda olmadığına dair, bunun listeye ithalini istemiş bulunan Âkîd Devlet tarafından yapılacak tebliğ üzerine, bu hat Merkez Ofisi tarafından derhal listeden çıkarılır.

F 4. — Merkez Ofisi tarafından yapılacak tebliğin alınması her demiryoluna, listeden çıkarılan demiryolu ile milletlerarası bütün nakil münasebetlerini derhal kesmek hakkını verir; bundan yolda bulunan ve tamamlanması gereken milletlerarası nakliyat müstesnadır.

Madde — 59.

Mütemmim hükümler

İşbu Andlaşmanın tatbiki için bâzı Âkîd devletlerin veya bâzı iştirakçi demiryolların yayınlı-yacakları mütemmim hükümler bunlar tarafından Merkez Ofisine tebliğ olunur.

Bu hükümlerin kabulü mevzuundaki Andlaşmalar her devletin kanun ve nizamlarının tesbit eylediği şekiller dâhilinde, bunlara iştirak eden demiryolları üzerinde yürürlüğe konabilir; bu anlaşmalar Milletlerarası Andlaşmaya aykırı hüküm tesis edemez.

Bunların yürürlüğe konması Merkez Ofisine tebliğ olunur.

Madde — 60.

İhtilâfların tahkim yolu ile tesviyesi

F 1. — Millî Kanun veya ahdî hukuk mahiyetinde mer'î bulunan Andlaşmanın ve bâzı Âkîd devletler tarafından vaz'olunan mütemmim hükümlerin tefsir veya tatbikinden doğan ihtilâflar, tarafların talebi üzerine, kuruluşu ve usulü işbu Andlaşmanın IV ncü ekiyle derpiş olunan tahkim yoluna gidilebilir.

F 2. — Ancak, devlet arasındaki ihtilâflar halinde IV ncü ek hükümleri, tarafları bağlamaz; bunlar hakem heyetinin kuruluşunu ve tahkim usulünü serbestçe tâyin edebilirler.

F 3. — Tarafların talebi üzerine, hakem mahkemesine aşağıdaki hususlarda tahkim yoluna gidilebilir:

a) İhtilâfların diğer kanuni hükümler gereğince tesviyesine hâlel gelmeksizin ;

1. Âkîd devletler arasındaki ihtilâflar ;

2. Bir yandan Âkîd devletler diğer yandan Âkde dâhil bulunmayan devletler arasındaki ihtilâflar ;

3. Akde dâhil bulunmayan devletler arasındaki ihtilâflar ;

Ancak son iki halde Andlaşmanın Millî Kanun veya ahdî hukuk olarak tatbiki şarttır ;

b) Nakliyat teşebbüsleri arasındaki ihtilâflar ;

c) Nakliyat teşebbüsleri ile müşteriler arasındaki ihtilâflar,

d) Müşteriler arasındaki ihtilâflar.

F 4 — İşbu madde ile tesis olunan tahkim usulüne başvurma vesile olan ve milletlerarası bir nakil mukavelesinden doğan dâvalarda zaman aşımının durdurulma ve kesilme şartları, dâvanın açılacağı alelâde mahkemenin tâbi bulunduğu Millî kanunlara göre tâyin olunur.

F 5. — Hakem heyetleri tarafından, nakliyat teşebbüslerine veya müşterilere karşı verilen hükümler, infaz olunacakları Devlette tesbit edilmiş bulunan formaliteler yerine getirilir getirilmez Âkîd Devletlerden her birinde infazı mecburi olur.

KISIM : V.

İstisnai hükümler

Madde — 61.

Demir, denizyolu münakalesinde mesuliyet

F 1. — 2. Maddenin 1. fıkrasıyla derpiş olunan hatlardan geçen demir, denizyolu nakliyatında, her Devlet Andlamaya tâbi hatlar listesinde gerekli kaydın yapılmasını istemek şartıyla aşağıda sayılan muafiyet sebeplerinin hepsini 30. madde ile tesbit edilmiş bulunanlara ilâve edebilir.

Nakliyecî, ancak teslimdeki gecikmenin, hasarın veya ziyan bağajların gemiye yüklenmesinden gemiden tahliyesine kadar olan deniz mesafesi üzerinde vukua geldiğini ispat eylediği takdirde bunları iddia edebilir.

Bu muafiyet sebepleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Kaptanın, tayfanın, kılavuzun veya nakliyecinin, memurların geminin seferindeki veya idaresindeki ef'al, ihmal veya kusurundan ;

b) Geminin sefer edememesinden ; sefer kabiliyetsizliğinden, gemiyi sefer edebilecek duruma getirmek veya uygun bir donatım, levazım ve tediye temin etmek veya geminin bağajlarının yüklenmiş bulunduğu kısımlarını bağajların kabul, nakil ve muhafazasına elverişli bir duruma getirmek veya hazırlamak bakımlarından kendisine mâtuf, mâkûl bir ehliyet noktasından ileri gelmediğini, nakliyecinin ispatı şartıyla.

c) Yangın ; bunun kendisinin, kaptanın, tayfanın, kılavuzun veya memurlarının ve kusurlarından ileri gelmediğini nakliyecinin ispatı şartıyla ;

d) Deniz veya sefere elverişli diğer su yollarındaki korkulu durum, tehlike veya kazalar ;

e) Denizde canın veya malın tahlisi veya tahlis teşebbüsü.

Yukardaki muafiyet sebepleri, nakliyecinin umumi mükellefiyetlerini ve bilhassa gemiyi sefer edebilecek duruma getirmek veya uygun bir donatım, levazım ve tağdiye temin eylemek veya geminin bağajların yüklenmiş bulunduğu kısımlarını bu bağajların kabul, nakil ve muhafazasına elverişli bir duruma getirmek veya hazırlamak için mâkul bir ehliyet göstermek mecburiyetini hiçbir veçhile ne kaldırır, ne de azaltır.

Nakliyecî, yukardaki muafiyet sebeplerini ileri sürdüğü zaman, hakkın sahibi teslimdeki gecikmenin, ziyan veya hasarın nakliyecinin, kaptanın, tayfanın veya memurlarının,

a) Bendinde yazılı olanlardan gayrı bir hatadan ileri geldiğini ispat eylemesi halinde dahi mesuldür.

F 2. — Eğer aynı deniz hattı, birinci maddede bahsi geçen listeye kayıtlı mütaaddit teşebbüsler tarafından işletiliyorsa, bu hatta tatbik edilecek mesuliyet rejimi bütün bu teşebbüsler için aynı olacaktır.

Ayrıca, bu teşebbüsler mütaaddit devletlerin talebi üzerine bu listeye kaydedilmiş bulunursa, bu mesuliyet rejimi hakkında bu devletlerin önceden bir anlaşma akdetmeleri lâzımdır.

F 3. — İşbu madde gereğince alınmış olan tedbirler Merkez Ofisine bildirilecektir. Bunlar, en erken, Merkez Ofisinin bu tedbirleri diğer devletlere tebliğini havi yazısı tarihinden itibaren otuz günlük bir mühlet inkizasında yürürlüğe girer.

Nakil halindeki bağajlara bu tedbirlerin tesiri olmayacaktır.

KISIM : VI.

Nihai hükümler

Madde — 62.

İmza

Mütemmim cüzülerini teşkil eden ekleriyle birlikte işbu Andlaşmanın, alelâde revizyon konferansına davet edilmiş bulunan devletlerin imzasına 1 Mart 1953 tarihine kadar açık kalacaktır.

Madde — 63.

Tasdik, meriyet

İşbu Andlaşma tasdik edilecek ve tasdike mütaallik vesikalar mümkün olan süratle İsviçre Hükümetine tevdi olunacaktır.

Andlaşma on beş devlet tarafından tasdik edildiği zaman, İsviçre Hükümeti, Andlaşmanın yürürlüğe konması imkânını tetkik eylemek maksadiyle alâkalı hükümetlerle temasa geçecektir.

Madde — 64.

Andlaşmaya iltihak

F 1. — Âkid bulunmayan ve işbu Andlaşmaya iltihak eylemek isteyen her devlet, talepnamesini İsviçre Hükümetine gönderecek, mezkûr hükümet de bunu, Merkez Ofisinin talip Devlet Demiryollarının milletlerarası nakliyat bakımından durumu hakkındaki bir notu ile birlikte bütün Âkid Devletlere tebliğ eyliyecektir.

F 2. — Bu ihbar tarihinden itibaren altı ay içinde asgari iki devlet İsviçre Hükümetine muhalefetlerini bildirmeyecek olurlarsa, talep hukukan kabul edilmiş bulunacak ve tâlip devletle bütün Âkid Devletler keyfiyetten İsviçre Hükümeti tarafından haberdar edilecektir.

Aksi halde, İsviçre Hükümeti bütün Âkid Devletlere ve tâlip devlete talebin tetkikinin talik edilmiş bulunduğunu ihbar eder.

F 3. — Her iltihak, İsviçre Hükümeti tarafından gönderilecek ihbar tarihinden bir ay sonra veya bu mühletin inkızasında Andlaşma henüz yürürlükte bulunmuyorsa, bunun yürürlüğe giriş tarihinde katiyet kesbeder.

Madde — 65.

Âkid Devletlerin taahhütlerinin süresi

F 1. — İşbu Andlaşmanın müddeti mahdut değildir. Ancak, her Âkid Devlet aşağıdaki şartlar dâhilinde çekilebilir.

Andlaşma her Âkid Devlet için, yürürlüğe giriş tarihini takibeden beşinci senenin Aralık ayının 31 ne kadar muteber olacaktır. Bu müddetin inkızasında çekilmek isteyen her devlet bu arzusunun asgari bir sene evvelinden İsviçre Hükümetine bildirecek, mezkûr hükümet de keyfiyetten bütün Âkid Devletleri haberdar edecektir.

Bu mühlet içinde ihbar yapılmıyacak olursa, taahhüt kendiliğinden üç sene için temdit edilecek ve üç yıllık devrelerden birinin son senesinin 31 Aralık tarihinden enaz bir yıl evvel yapılmış fesih ihbarı yokluğu halinde, böylece üç yıldan üç yıla devam edecektir.

F 2. — Andlaşmaya iltihakları beş yıllık devre veya üç yıllık devrelerden biri esnasında kabul edilmiş bulunan devletler bu devrenin sonuna kadar, ve bu devrelerden birinin inkızasından asgari bir sene evvel fesih ihbarı yapmadıkları müddetçe, mütaakıp üç yıllık devrelerden her birinin sonuna kadar taahhütleri devam eder.

Andlaşmanın revizyonu

F 1. — Âkîd Devletlerin temsilcileri, işbu Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinden en geç beş sene sonra, İsviçre Hükümetinin dâveti üzerine bu Andlaşmanın yeniden gözden geçirilmesi için toplanırlar.

Âkîd Devletlerden en az üçte biri tarafından talebedildiği takdirde bu tarihten evvel bir konferans toplantıya dâvet olunur.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, İsviçre Hükümeti Âkîd olmıyan Devletleri de dâvet edebilir.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, Merkez Ofisi aşağıdaki teşekküllerin temsilcilerini de konferansta hazır bulunmaya dâvet eder.:

a) Nakil mevzuunda yetkili Milletlerarası Devlet teşekküllerini;

b) Nakil ile uğraşan Milletlerarası hususi teşekkülleri;

Âkîd olmıyan devletlerin temsilcileriyle dördüncü bentte zikredilen Milletlerarası teşekküllerin müzakerelere iştiraki her konferans için müzakere nizamnamesiyle tanzim olunur.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, Merkez Ofisi, alelade ve olağanüstü revizyon konferanslarından evvel, revizyon tekliflerinin önceden incelenmesi için komisyonları toplantıya çağırabilir. III. Ek hükümleri teşmil yoluyla bu komisyonlara da tatbik olunur.

F 2. — Bir revizyon konferansı neticesinde meydana gelen yeni Andlaşmanın yürürlüğe konulması, mukaddem Andlaşmanın ilgasını gerektirir; yeni Andlaşmayı tasdik etmiyecek Âkîd Devletler için dahi mukaddem metin mer'i olamaz.

F 3. — Revizyon konferansları arasında 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 27, 47, 48, 49, 52 nci maddelerle I ve IV ncü ekler bir revizyon komisyonu tarafından günlük duruma getirilmek üzere işlenebilir. Bu komisyonun kuruluş ve işleme işbu Andlaşmanın III ncü ekiyle tanzim olmuştur.

Revizyon komisyonunun kararları, Merkez Ofisi vasıtasıyla Âkîd Devletlerin hükümetlerine derhal tebliğ olunur. Ancak, tebliğ gününden itibaren üç ay içinde Âkîd Devletler hükümetlerinin asgari beşi tarafından itiraz dermeyan edilmediği takdirde bu kararlar kabul edilmiş sayılır. Bu kararlar, Merkez Ofisi tarafından Âkîd Devletlerin hükümetlerinin malûmatına sunulduğu ayı takiben altıncı ayın birinci gününde yürürlüğe girer. Merkez Ofisi kararlarını tebliği sırasında bu günü tâyin eder.

Andlaşmanın metinleri, resmî tercümeleler

İşbu Andlaşma, müesses diplomatik teâmül gereğince Fransız dilinde akit ve imza edilmiştir.

Fransızca metne, resmî tercüme kıymetini haiz bulunan Alman dilinde bir metin, İngiliz dilinde bir metin ve İtalyan dilinde bir metin eklenmiştir.

İhtilâf halinde Fransızca metin muteberdir.

Usulüne uygun bulunan salâhiyetnameleri hâmil aşağıdaki tam yetkili temsilciler işbu Andlaşmayı mealini tasdiklan imzalamışlardır.

Bern'de bin dokuz yüz elli iki yılı Ekim ayının yirmi beşinci günü tek nüsha olarak tanzim edilmiş olup İsviçre konfederasyonu arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti taraflardan her birine teslim edilecektir.

Avusturya adına
Belçika adına
Bulgaristan adına
Fransa adına

Yunanistan adına
Macaristan adına
İtalya adına
Liechtenstein adına

Lüksemburg adına
 Norveç adına
 Holânda adına
 Polonya adına
 Portekiz adına
 Romanya adına
 İsveç adına
 İsviçre adına
 Çekoslovakya adına
 Türkiye adına

Yugoslavya adına
 Büyük Britanya ve Kuzey - İrlânda Birleşik
 Krallığı adına
 Danimarka adına
 İspanya adına
 Fînlândiya adına
 Irak adına
 İran adına
 Lübnan adına
 Suriye adına

DEMİRYOLU İLE EŞYA NAKLİ HAKKINDA MİLELETLERARASI ANDLAŞMA

(GİM)

25 Ekim 1952

Aşağıda imzaları bulunan tam yetkiyi haiz devlet temsilcileri,

Demiryolu ile eşya nakli hakkında Roma,da 23 Kasım 1933 tarihinde imzalanmış bulunan Milletlerarası Andlaşmanın, 60 nci maddesinin verdiği salâhiyete istinaden yeniden tetkiki lüzumuna kaani olarak bu maksatla yeni bir andlaşma akdi kararını almışlar ve aşağıdaki maddeler üzerinde mutabakata varmışlardır.

KISIM : I.

Andlaşmanın mevzuu ve şümülü

Madde — 1.

Andlaşmanın tatbik olunacağı demiryollar ve nakliyat

F 1. — İşbu Andlaşma, aşağıdaki fıkralarda yazılı istisnalar dışında, en az iki âkid devletin topraklarından geçen güzergâhlar için doğru bir hamule senediyle nakle verilen ve munhasıran 58 nci maddeye göre tanzim olunan listede kayıtlı bulunan hatlar üzerinde yapılan bütün eşya irsalâtına tatbik olunur.

F 2. — Yollama istasyonu (1) ile alma istasyonu aynı devletin toprakları üzerinde bulunan ve diğer bir devletin topraklarından yalnız transit olarak geçen eşya aşağıdaki hallerde çıkış devleti mevzuatına tâbi tutulur :

- Üzerinden transit olarak geçilecek hatlar, munhasıran gönderici devlete ait bir demiryolu tarafından işletilecek olursa;
- Üzerinden transit olarak geçilecek hatlar munhasıran gönderici devlete ait bir demiryolu

(1) «İstasyon» tâbirinden, aynı zamanda nakil mukavelesinin icrası için umuma açık su yolları ve sahîl limanları ile her türlü otomobil hizmetleri müessesesi anlaşılır.

F = Fıkra

tarafından işletilmese dahi, bu nakliyatın milletlerarası nakil sayılmaması hakkında alâkalı demiryolları arasında hususi anlaşmalar akdedilmiş bulunursa,

F 3. — Üzerinde naklin yapıldığı hatlar, munhasıran, hemhudut iki devletten birine ait demiryolları tarafından işletildiği takdirde, gönderici yük seendi örneğini seçmek suretiyle bu demiryollarında tatbik olunan Dahili Nizamname rejimini talebeder ve alâkalı devletlerden hiçbirinin kanun ve nizamları buna muhalif bulunmazsa, bu iki devlet hemhudut istasyonları arasındaki irsalât, hattı işleten devletin mevzuatına tâbi tutulur.

Madde — 2.

Muhtelif nakliyata ait hükümler

F 1. — Birinci madde ile derpiş olunan listeye demiryollarından başka, demiryolu güzergâhlarını tamamlayan ve âkid devletlerden veya listeye kayıtlı demiryollarından birinin mesuliyeti altında milletlerarası nakliyat temin eden muntazam otomobil veya su yolları servisleri ithal edilebilir.

F. 2 — Bu hatların bağlı bulunduğu teşekküller, muhtelif nakil tarzlarının zaruri kıldığı aykırılıklar müstesna olmak üzere, işbu Andlaşmanın demiryollarına yüklediği bütün mükellefiyetlere tâbi ve tanıdığı bütün haklara sahiptir. Ancak, işbu Andlaşma ile tesis edilmiş bulunan mesuliyet kaidelerinde istisna bahis mevzuu olamaz.

F 3. — Birinci fıkrada gösterilen hatlardan birini listeye kaydettirmek isteyen her devlet, ikinci fıkrada derpiş olunan istisnaların, tarifelerin tâbi bulunduğu aynı usuller dâhilinde yayınlanması için gerekli tedbirleri alacaktır.

F 4. — Birinci fıkra ile tâyin olunanlardan gayri demiryollarından ve nakil servislerinden ayrı zamanda geçen Milletlerarası nakliyat için demiryollar, alâkalı nakliyat teşebbüsleriyle müştereken ve her nakil tarzının hususiyetlerini nazarı itibara alabilmek maksadiyle, işbu Andlaşmada farklı hukuki bir rejim tesis eden tarife hükümleri vaz'edebilirler. Bu takdirde, işbu Andlaşma ile tesbit edilmiş bulunandan gayri bir nakil senedi kullanabilirler.

Madde — 3.

Nakle kabul edilmeyen eşya

4. maddenin 2. fıkrasında derpiş edilen istisnalar hariç olmak üzere, aşağıda yazılı eşya nakle kabul edilmez :

- a) Geçilecek ülkelerden birinin üzerinde dahi olsa, nakli Posta İdaresinin inhisarında bulunan eşya;
- b) Geçilecek demiryollardan birinin üzerinde dahi olsa, nakli istenilen fakat eb'adı, ağırlıkları veya diğer evsafı ile vasıta ve tesislere uygun düşmeyen eşya;
- c) Geçilecek ülkelerden birinde dahi olsa, nakli yasak edilmiş eşya;
- d) İşbu andlaşmanın 1. eki gereğince nakle kabul edilmeyen eşya ve maddeler.

Madde — 4.

Bâzi şartlar altında nakle kabul olunan eşya

F 1. — Aşağıda gösterilen eşya şu şartlar altında nakle kabul olunur :

a) İşbu andlaşmanın 1. ekinde gösterilmiş bulunan madde ve eşya bu ekle tesbit edilen şartlar altında kabul olunur;

b) Cenaze nakli, şu şartlar altında kabul olunur :

1. Nakle iştirak eden demiryollarınca seyrihafif olarak veya refakatinde kimse bulunmadan taşınması, kabul edilmediği takdirde, nakil, seyriseri olarak ve cenazeye refakat eden bir şahsın nezareti altında yapılır;

2. Nakil masraflarının mahreçte ödenmesi mecburidir;

3. Mütâaddit devletler arasında bu mevzuda hususi andlaşmalar tanzim edilmemiş bulunduğu takdirde nakil, her devletin kendi zabıtasına ait kanun ve nizamlara tâbidir;

c) Kendi tekerlekleri üzerinde sefer eden demiryol taşıtları, demiryollardan birinin bunları sefere sâlih olmak bakımından muayene ve bu ciheti, ya taşıt üzerine yazmak veya hususi bir vesika ile tasdik etmek şartıyla nakle kabul olunur; lokomotifler, tenderler ve otomotrisler ayrıca, gönderici tarafından verilen ve bilhassa yağlamayı temine ehliyetli bir memurun refakatinde bulunmalıdır.

d) Canlı hayvanlar şu şartlar altında kabul olunur :

1. İyice kapatılmış kafesler, sandıklar, sepetler, ilâ.... içinde nakle teslim olunan küçük boy hayvanlar müstesna, canlı hayvan nakliyatına gönderici tarafından temin edilen bir bakıcı refakat edecektir; ancak, milletlerarası tarifelerle veya demiryollar arasında akdedilmiş anlaşmalarla derpiş olunan istisnaların. mevduiyeti halinde refakat mecburi değildir;

2. Mahreç, transit ve mevrit devletlerin veteriner zabıtası hükümlerine, gönderici uymak mecburiyetindedir.

c) Geçilecek demiryollarından biri üzerinde dahi olsa, demiryolunun mütâlâasına göre malzeme ve tesis bakımından nakli, hususi güçlükler arz eden eşya, her defasında demiryol tarafından tâyin olunacak hususi teknik veya işletme şartları altında kabul olunur. Bu nakliyat, demiryol tarafından nakil mukavelesinin akdi sırasında tesbit olunacak hususi teslim müddetlerine tâbi tutulabilir.

F 2. — Âkîd Devletlerden ikisi veya daha fazlası, işbu Andlaşma ile nakle kabul edilmeyen bâzı eşyanın, bâzı şartlar altında kendi aralarındaki milletlerarası nakliyata, veya 1. Ekte gösterilmiş bulunan madde ve eşyaların bu ekle derpiş olunanlardan daha hafif şartlar altında nakle kabulü hakkında anlaşmalar akdedebilirler.

Bu kabul anlaşmalar, 1. Ek hükümleri gereğince nakle kabul edilmeyen madde ve eşyaların taşınmasına mesaj veriyorsa, bu anlaşmalar (Demiryollarıyla Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi) ne bildirilir. Merkez Ofisi, Anlaşmanın bu kabule ait hükümlerini, Eksperler Komisyonu tarafından daha evvel tetkik ve reddedilmemişse, bu Komisyonun ilk içtimaı gündemine alır.

Demiryolları, tarifelerine ilâve edecekleri hükümlerle bu Andlaşma ile nakil harici bırakılan bâzı eşyayı kabul edebilecekleri gibi, 1. Ekle şartâ bağlı olarak kabul edilen madde ve eşyalar için derpiş olunanlardan daha hafif şartlar tesis edebilirler.

Madde — 5.

Demiryolunun taşıma mecburiyeti

F 1. — Demiryolu, İşbu Andlaşma şartlarına uyarak, ve:

a) Göndericinin bu Andlaşma hükümlerine uyması;

b) Normal nakil ihtiyaçlarını karşılamaya elverişli normal nakil vasıtalarıyla, naklin mümkün olması;

c) Demiryolunun önlemesi mümkün veya çare bulunması elinde olmayan sebeplerle naklin men edilmemiş bulunması;

Kaydiyle, her türlü eşya naklini ifa ile mükelleftir.

F 2. — Tahmili, aktarması veya tahliyesi hususi vasıtalar kullanılmasını gerektiren eşyayı, demiryolu, bu ameliyelerin yapılacağı istasyonlarda bu vasıtalar mevcut bulunduğu takdirde kabul etmekle mükelleftir.

F 3. — Demiryolu ancak, nakli mühlet tâyin edilmeksizin yapılabilecek irsalâtı kabul ile mükelleftir; gönderici istasyonda yürürlükte bulunan ahkâm, bu şartâ uygun bulunmayan irsalâtı bu istasyonun muvakkaten ve emaneten kabul etmekle mükellef tutulacağı halleri tâyin eder.

F 4. — Beşinci fıkrada derpiş olunan hal müstesna olmak üzere irsalât, nakle kabul edilmiş sırasıyla sevk edilir.

F 5. —Âmme menfaati veya işletme zaruretleri icabettirdiği takdirde yetkili makam :

- a) Hizmetin tamamen veya kısmen tatili;
- b) Bâzi irsalâtın muvakkaten nakle kabul edilmemesi veya ancak bâzi şartlar altında kabulü;
- c) Bâzi irsalâta muvakkaten tercih hakkı tanınması; hususlarında karar verebilir.

Bu tedbirler derhal halka ve demiryollarına bildirilir. Bunların, yayınlanmak üzere diğer devletler demiryollarına ihbarı mükellefiyeti, tebliği alan demiryollarına aittir.

Bu tedbirlerin tatbik müddetinin bir aydan fazla süreceği anlaşılırsa, keyfiyet demiryoluyle Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisine bildirilir; Ofis tarafından da diğer Devletlere bildirilir.

F 6. — Demiryolu tarafından işbu madde ahkâmına muhalif her hareket, vâkı olacak zarar dolayısıyla, bir tazminat dâvasına yol açabilir.

KISIM - II.

Nakil Mukavelesi

Fasıl : 1.

Nakil Mukavelesinin şekil ve şartları

Madde — 6.

Hamule senedinin muhtevası ve şekli

F 1. — Gönderici, işbu Andlaşmaya tâbi her milletlerarası irsalât için, Andlaşmanın II. Ekindeki örneğine uygun bir hamule senedi tevdi ile mükelleftir.

Bununla beraber hemhudut Devletler arasındaki bâzi nakliyat için hamule senedinin forması, tarife hükümleri yolu ile küçültülebilir.

Hamule senedi, mukavemetli beyaz yazı kâğıdına basılacaktır. Bunların seyriseriye mahsus olanların üst ve alt kenarlarına, terste ve yüzde olmak üzere asgari bir santimetre kalınlığında birer kırmızı çizgi basılmış bulunacaktır. Hamule senedinin ikinci nüshası için açık mavi renk kâğıt kullanılabilir.

F 2. — Hamule senedinin hangi lisanda bastırılacağı milletlerarası tarifeler veya demiryollar arasındaki anlaşmalarla tâyin olunur. Tarifelerde veya anlaşmalarda hüküm bulunmazsa, hamule senedi mürsil devletin resmî dillerinden birinde bastırılacak, ayrıca metnin Fransızca, veya Almanca veyahut İtalyanca bir tercümesini ihtiva edecek, lüzumlu görülen diğer lisanlarda yapılmış tercümelerini de havi bulunabilecektir.

Gönderici tarafından doldurulacak kısım, mürsil memleketin resmî dillerinden biriyle yazılacaktır. Milletlerarası Tarifeler veya Demiryollar Arasındaki Anlaşmalar, tercümeler ilâve olunmasını ve bu tercümelerin nelerden ibaret bulunması gerektiğine dair hükümler ihtiva edebilir. Aksi takdirde, kayıtlar Fransızca, Almanca veya İtalyanca olarak yapılmamış bulunursa gönderici, bu üç dilden birinde yapılmış bir tercüme eklemekle mükelleftir.

Demiryolu, gönderici tarafından hamule senediyle ekleri üzerine dercedilecek malûmat ve beyanların, Lâtin harfleriyle yazılmasını talebedebilir.

F 3. — Hamule senedinin kalın çizgi ile çerçeveselenmiş kısımları demiryolu, diğerleri de gönderici tarafından doldurulacaktır. Gönderici kullanılmıyan haneleri çizecektir.

F 4. — Düz beyaz veya kırmızı çizgili hamule senedinin intihabı, eşyanın seyriseri veya seyrihafifle naklolunacağını gösterir. Alâkalı bütün demiryolları arasındaki anlaşmalar müstesna, katedilecek mesafenin bir kısmı üzerinde seyriseri, diğeri üzerinde seyrihafifle nakil talebi kabul edilmez.

F 5. — Hamule senedi üzerine yapılan kayıtlar, silinmeyecek şekilde yazılmış veya basılmış olmalıdır. Tashih ve çıkıntılar yapılmış, kazılmış veya üzerlerine kâğıt parçaları yapıştırılmış

hamule senetleri kabul olunmaz. Çizilmek suretiyle yapılan tashihlere, bunları göndericinin imzasıyla tasdik eylemesi ve parçaların sayı ve ağırlıklarının düzeltilmesi halinde de, tashih edilen miktarları yazı ile yazması şartı ile mesaf vardır.

F 6. — Hamule senedi mecburi olarak aşağıdaki kayıtları ihtiva edecektir :

a) Hamule senedinin tanzim yeri ile tarihi ;
b) Mürsil demiryolunun adı ;
c) Mevrit demiryolunun ve istasyonunun adını ve gerek aynı mahallin, gerekse aynı adı veya benzer adları taşıyan yerlerin münakalesini temin eden muhtelif istasyonların birbirlerine karıştırılmasını önlemek maksadiyle gereken bütün açıklamaları ;

d) Alıcının adı ve adresi, alıcı olarak bir tek hakiki veya hükmi şahıs gösterilmelidir. Alıcı olarak, mevrit istasyonunun veya bu istasyonunun bir memurunun gösterilmesine, tatbik olunan tarifenin buna açıkça cevaz vermesi kaydıyla müsaade olunur.

«.....emrine» veya «hamule senedinin ikinci nüshasının hâmiline» gibi alıcının ismini göstermiyen adreslere mesaf yoktur.

e) Eşyanın cinsi, ağırlığı veya ağırlık olmadığı takdirde, gönderici demiryolunun mevzuatına uygun benzer bir beyan. Gönderici, memleketin kanun ve nizamları, göndericinin ağırlık veya bunun yerini tutan bir beyanı olmaksızın irsalâtının tevdiine müsaade veriyorsa, bu ağırlık veya bu beyan gönderici demiryolu tarafından yazılır.

Eşyadan : I nci Ekte gösterilmiş olanlar, bu ekte kendilerine verilmiş olan adla, diğer eşyada, gönderen tarafından belli bir tarifenin tatbiki istenmiş ise, bu tarifede kendisine verilmiş isim altında, diğer hallerde de yollayıcı memleketin ticaretinde kullanılan cinslerine uygun adla gösterilir.

Hamule senedinde eşyanın beyanı için ayrılmış olan yer kâfi gelmezse, eşyanın beyanı bu vesika ile aynı büyüklükteki kâğıtlar üzerine yazılır, bunlar yük senedine itina ile yapıştırılır ve gönderen tarafından imzalanır. Hamule senedine bu kâğıtların mevcudiyeti hakkında şerh verilir. İrsalâtın tüm ağırlığı gösterilmişse bu kayıt doğrudan doğruya hamule senedi üzerine yapılır.

f) Perakende irsalât : Parçaların sayısı ; marka ve numaraları ve bunlar bulunmadığı takdirde, parçaların alıcının adresini taşımakta bulunduğu dair kayıt ; ambalajın tarifi, aynı kayıtlar. Deniz - Demiryolu ulaştırmasıyla gönderilen ve aktarma edilmesi gereken bir veya birçok parçalar ihtiva eden tam vagonlara ait hamule senedine de yazılmış bulunacaktır.

Yükletilmesi göndericiye ait bulunan irsalât için : Vagon cinsi (kapalı, açık, hususi veya şahıslara ait) ; vagonların numarası ve mülkiyet markaları, ve şahıslara ait vagonlar için dara,

g) Gümrük ve diğer idari makamlar tarafından istenilen ve hamule senedi eklenen veya belli bir garda veya bir gümrük bürosunda veyahut diğer her hangi bir makamda demiryolunun emrine emade tutulacağı yolunda şerh verilen vesikaların tafsilâtı dökümü ;

h) Göndericinin imzasıyla adı ve adresi ; dilediği takdirde, bu kayıt telgraf veya telefon adresiyle tamamlanır. Gönderici istasyonunun yürürlükteki kanun ve nizamların müsaade etmesi halinde, imza matbu olabilir veya bunun yerine gönderenin mührü basılabilir.

F 7. — Bundan başka yük senedi, lüzum görüldüğü takdirde, işbu Andlaşma ile derpiş olunan diğer bütün malûmatı ve bilhassa aşağıdaki kayıtları ihtiva edecektir :

a) Alıcı istasyonda bu çeşit teslim şartları mevcut bulunmak kaydıyla «istasyon teslimi (Büro - Restan) », «ikametgâhta teslim» kaydını ;

b) Tatbik edilecek tarifeler, bilhassa 11 nci maddenin 4 ncü fıkrasının c bendiyle 35 nci maddede derpiş olunan hususi veya istisnai tarifeler ;

c) 20 nci madde gereğince yapılan kıymet beyanını gösteren ve rakam ve yazı ile yazılması gereken para miktarı ;

d) 17 nci madde hükümleri gereğince gönderenin üzerine aldığı masraflar ;

e) 19 ncü madde gereğince meşrut tediye «rambursöman ve peşin sarfiyatın» «debur» rakam ve yazı ile yekûnu ;

f) 10 ncu maddenin 1 nci fıkrası gereğince tâyin olunan güzergâh ve gümrük ve diğer idari makamlar tarafından yerine getirilmesi mecburi kılınmış muamelelerin yapılacağı istasyonların beyanı;

g) 15 nci madde gereğince gümrüklerle diğer idari makamlar tarafından yerine getirilmesi mecburi kılınmış formalitelere ait malûmat;

h) Alıcının nakil mukavelesini tadil etmek hakkı bulunduğu dair kayıt; hamule senedinin «Gümrük ve diğer idari makamlar formalitelerinin ifasına ait beyan ilâh...» hanesine yapılacak bu kayıt «Alan mütaakıp emirler vermeye yetkili kılınmıştır» şeklinde yazılacaktır.

F 8. — Hamule senedine diğer beyanların ilâvesine ancak, bunların bir devletin kanun ve nizamlarıyla veya tarifelerle şart koşulması veya kabul olunması ve işbu Andlaşmaya muhalif bulunmaması kaydıyla mesağ verilir.

Hamule senedinin, bunun yerine kaim olacak başka vesikalarla değiştirilmesi ve buna, işbu Andlaşmanın veya tarifelerin âmir bulunduğu veya kabul eylediği vesikalardan gayrisinin eklenmesi memnudur. Ancak, gönderici istasyonda yürürlükte bulunan kanun ve nizamlar âmir bulunduğu takdirde, gönderici hamule senedinden başka, nakil mukavelesinin beyyinesi olarak demiryolu tarafından muhafaza edilmeye mahsus ve mâtuf bir vesika tanzim edecektir.

F 9. — Her irsalât için bir hamule senedi tanzim olunacaktır. Ancak, bir tek hamule senedi altında aşağıda sayılan eşya nakle teslim edilmez.

- a) Mahiyeti itibariyle diğerleriyle bir arada tahmili mümkün olmayan eşya;
- b) Tahmili kısmen gönderene, kısmen demiryoluna ait bulunan eşya;
- c) Müstereken tahmili gümrükler veya diğer idari makamlar mevzuatına aykırı olan eşya;
- d) Müstereken veya diğer eşya ile birlikte tahmili işbu Andlaşmanın I nci ekle yasak edilmiş bulunan madde ve eşya bahis mevzuu oluşu hâlinde bâzi şartlar altında nakle kabul olunan mallar.

F 10. — Bir tek hamule senedi, ancak bir tek vagonun hamulesini ihtiva edebilir. Bununla beraber bir tek hamule senedi ile aşağıdaki eşya nakle teslim olunabilir.

- a) Bölünmez kitleler ve tahmili bir vagonun fazlasını gerektiren istisnai büyüklükteki eşya;
- b) Münakaleye mahsus hükümler veya Milletlerarası tarifeler güzergâhın tamamı için müsade verdiği takdirde, mütaaddit vagonlara yüklenen eşya.

F 11. — Gönderici, alıcı için alelâde ihbar mahiyetinde kalmak ve bundan demiryoluna ne mecburiyet ne mesuliyet teveccüh etmemek üzere irsalâtla ilgili ve örneği aşağıda gösterilen kayıtları yük senedinin arka sayfasının altına ilâve edebilir :

- « N..... tarafından gönderilmiştir,
N..... nin emriyle gönderilmiştir,
N..... emrine gönderilmiştir,
N..... ye gönderilmek üzere,
N..... nezdinde sigortalıdır,
N..... su yolu ulaştırması için «veya» N..... gemisi için,
N..... Su yolu ulaştırmasıyla gelmiştir. «Veya»,
N..... gemisiyle gelmiştir,
N..... otomobil servis hattı için,
N..... otomobil servis hattından gelmiştir,
N..... hava hattı için,
N..... hava hattından gelmiştir,
N..... ye mürettep olarak ihracedilmek üzere».

Hamule senedindeki beyanlardan doğan mesuliyet - munzam ücretler - hamule fazlalığı halinde alınacak tedbirler

F 1. — Gönderici, kendisi tarafından hamule senedine yazılan malûmatla beyanların doğruluğundan mesuldür; bu malûmatın ve beyanların usulsüzlüğünden, hakikate aykırılığından, noksanlığından veya her birine ayrılmış olandan gayri yere yazılmış bulunmasından doğan bütün neticeler göndericiye ait ve racidir; her malûmat için ayrılmış olan yer yetmezse, gönderici tarafından buraya verilecek bir şerhle, kaydı tamamlayan kısmın hamule senedinin neresinde bulunduğu gösterilecektir.

F 2. — Demiryolu, irsalâtın, hamule senedindeki kayıtlara uygun olup olmadığını ve 1. Ekin âmir bulunduğu emniyet tedbirlerine riayet edilip edilmemiş bulunduğunu tetkik hakkında her zaman hakkına sahiptir.

İrsalât muhteviyatının muayenesi bahis mevzuu olduğu zaman bu muayene gönderici veya alıcı istasyonda yapılacağına göre, gönderici veya alıcı burada hazır bulunmak üzere davet olunacaktır. Alâkalı hazır bulunmayacak veya muayene yolda yapılacak olursa ve muayenenin yapıldığı devletin yürürlükte bulunan kanun ve nizamlarında başkaca bir hüküm yoksa, bu muayene, demiryolu mensubu olmıyan iki şahit huzuru ile yapılacaktır. Bununla beraber demiryolu, ancak, işletme icaplarının gerekli kılması veya gümrüklerle diğer idari tasaklar nizamlarının âmir bulunması şartıyla yol boyunda muhteviyat muayenesi yapılır.

Muayene neticesi hamule senedindeki kayıtlardan farklı çıkacak olursa, keyfiyet hamule senedine yazılır. Muayene gönderici istasyonda yapılacak olursa netice, hamule senedinin ikinci nüshası demiryolunun elinde bulunduğu takdirde, bu nüshaya da işlenir. İrsalât hamule senedindeki beyanlara uymuyorsa bu muayeneden doğan masraflar, mahallinde ödenmediği takdirde, malik yükletilir.

F 3. — Her devletin kanun ve nizamları demiryolunun, eşyanın ağırlığını veya parçaların cinsiyle vagonların hakiki daralarını muayene veya murakabe hakkına hangi şartlar altında sahip bulunacağını veya bununla mükellef tutulacağını tâyin eder.

Demiryolu ağırlık, parça miktarı ve vagonların hakiki daraları hakkında yaptığı muayenelerin neticesini hamule senedinde göstermekle mükelleftir.

F 4. — Bir kantar köprüsü üzerinde tartma halinde yükün ağırlığını, vagonun boş olarak hususi surette tartılması neticesinde farklı bir tara elde edilmiş bulunmamak şartıyla, yüklü vagonun tüm ağırlığından vagonun üzerinde yazılı tara düşülmek suretiyle tesbit olunur.

F 5. — Nakil mukavelesinin akdinden sonra demiryol tarafından yapılacak bir tartı, bir siklet farkı mevdana getirecek olursa, gönderici istasyon tarafından tesbit edilmiş bulunan sıklet veya bunun yokluğu halinde göndericinin beyan eylemiş olduğu siklet aşağıdaki hallerde nakil ücretinin hesabı için esas olarak kalır :

a) Fark aşikâr olarak eşyanın mahiyetinden veya havai tesirlerden ileri geliyorsa;

b) Nakil mukavelesinin akdinden sonra demiryolu tarafından yapılan tartı, kantar köprüsü üzerinde yapılmış bulunur ve gönderici istasyon tarafından tesbit olunan veya bunun yokluğu halinde gönderici tarafından beyan olunan ağırlığın yüzde ikisinden fazla bir fark husule getirmeyecek olursa.

F 6. — Nakil ücreti farkının ödenmesine ve muhtemel zarar karşılığı bir tazminatın tediyesine hâlel gelmeksizin, demiryolu aşağıda tesbit olunan hal ve şartlar dâhilinde munzam bir ücret alabilir :

a) 1. Ek gereğince nakil harici bırakılmış bulunan madde ve eşyaların nizamsız, hakikata aykırı veya noksan beyanı halinde munzam ücret parçanın tamamının ham ağırlığının kilogramı başına üç franktır;

b) Gerek 1. Ek gereğince nakli bâzı şartlar altında kabul edilen madde ve eşyanın usulsüz,

hakikata aykırı veya noksan beyanı veya bu ekin âmir bulunduğu emniyet tedbirlerine riayetsizlik halinde munzam ücret, parçanın tamamının ham ağırlığının kilogramı başına iki franktır;

c) İşbu fıkranın a) ve b) bentleriyle derpiş olunanlardan gayri eşyayı ihtiva eden bir irsalâtın mahiyetini usulsüz, hakikata aykırı veya noksan şekilde gösteren bir beyan, veya umumiyetle eşyayı fiilen tatbiki gereken tarifeden daha ucuz bir tarife ücretinden her hangi bir şekilde istifade ettirilebilecek bir beyan halinde munzam ücret, gönderici istasyondan alıcı istasyona kadar olan ve nizamsız, hakikata aykırı veya noksan beyana göre tahakkuk ettirilecek nakil ücreti ile beyanın usulüne uygun, hakikata mutabık ve tamam olarak yapılmış bulunması halinde muntazaman tahsili gereken nakil ücreti arasındaki farka müsavidir.

Bir irsalât, çeşitli fiyatlara göre ücrete tâbi tutulmuş mallardan mürekkebolur ve bunlardan her birinin ağırlığı kolaylıkla tâyin edilebilirse, munzam ücret, bu hesap şekli daha düşük bir netice vermek şartıyla, eşyadan her birinin tatbik edilecek ücrete göre hesab olunur,

d) Hakiki ağırlıktan daha düşük bir sıklık beyanı halinde munzam ücret, gönderici istasyondan alıcı istasyona kadar hesab edilmek şartıyla, beyan olunan sıklıkta müşahede olunan sıklığın nakil ücretleri arasındaki farkın iki misline müsavidir;

e) Gönderici tarafından yükletilmiş bir vagonun fazla tahmili halinde munzam ücret, gönderici istasyonlar alıcı istasyon arasında hesab edilmek üzere, vagonun tahmil haddini aşan sıklık nakil ücretinin altı misline eşittir. Bir vagonun yükü, aşağıdaki şekilde tâyin olunacak tahmil haddini tecavüz ettiği takdirde fazla tahmil mevuttur :

Bir vagonun alabileceği yükün ağırlığı ile ilgili olarak vagonun üzerinde bir tek hamule kaydı varsa, bunun normal yükü gösterdiği kabul olunur; bu takdirde yükleme haddi, bu normal yükün yüzde beş fazlasına müsavidir.

Bir vagon üzerinde iki hamule kaydı varsa, düşük olan tonaj normal yükü gösterir; en yüksek tonajı gösteren miktara yükleme haddini tâyin eder.

f) Aynı vagon için, hakiki ağırlıktan daha düşük bir sıklık beyan olunmuşsa, ve fazla hamule de bulunursa, bu iki usulsüzlüğe taallük eden munzam ücretler, her ikisinin toplamı birleştirilmesi suretiyle tahsil olunur.

F 7. — 6 ncı fıkra gereğince tahsil olunacak munzam ücret, bunu icabettiren hâdise nerede müşahede edilmiş olursa olsun naklolunan eşyaya ilâve olunur.

F 8. — Munzam ücretlerin baliği ile tahsil sebepleri yük senedine kaydedilecektir.

F 9. — Aşağıdaki hallerde munzam ücret alınmaz :

a) Gönderici istasyonda yürürlükte bulunan kaideler gereğince demiryolu tarafından tartının mecburi kılınmış olması halinde, sıklığın hakikata aykırı olarak beyanı;

b) Göndericinin, tartının demiryolu tarafından yapılmasını hamule senedine kaydetmek suretiyle istemesi halinde, sıklığın veya sıklık fazlalığının hakikata aykırı olarak beyanı;

c) Vagonun yükletilmesinin gönderici istasyonda yürürlükte bulunan hükümlere uygun olarak yapıldığı ispat edilmek şartıyla, hamule fazlalığının nakil sırasında havai tesirlerle vukua gelmesi;

d) Hamule fazlalığı mevcut bulunmaksızın ve artışın havai tesirlerle husule geldiği ispat olunmak şartıyla, nakil esnasında sıklığın artması;

e) Hamule fazlalığı mevcut bulunmaksızın hakikata aykırı sıklık beyanı halinde, yük senedinde gösterilen sıklık ile fiilen bulunan sıklık arasındaki farkın, beyan olunan sıklığın yüzde ikisini aşmaması.

F 10. — Bir vagondaki hamule fazlalığı gönderici istasyon veya bir ara istasyon tarafından müşahede edildiği takdirde, munzam ücret alınması icabettense dahi, fazla hamule vagonun çıkarılabilir. İcabettiği takdirde gönderici, hamule fazlalığı hakkında alacağı kararı bildirmek üzere gelmektesin davet olunur.

Bununla beraber 22 ncı fıkra gereğince nakil mukavelesini tadil etmiş bulunan alıcı, keyfiyetten haberdar edilecek ve hamule fazlalığı hakkındaki talimatını bildirmek üzere davet olunacaktır.

Hamule fazlalığından, aşılacak mesafeye göre tahsili gereken ücret varsa, 6 ncı fıkra hükmüne uygun munzam ücretle birlikte ana hamuleye tatbik olunan nakil ücreti üzerinden hesab olunur.

nur; tahliye halinde, bu ameliyenin gerektirdiği masraflar, bunu yapan demiryolunun müteferri masraflar tarifesine göre tahsil olunur.

Eğer hak sahibi, hamule fazlasını ya ana hamulenin mürettep bulunduğu istasyona veya başka bir istasyona göndermek veyahut gönderici istasyona geri çevirmek isterse, fazla hamule ayrı bir irsalât olarak muamele görür.

Madde — 8.

Nakil mukavelesinin akdi, yük senedi ikinci nüshası

F 1. — Gönderici demiryolu, yük senedi ile birlikte tevdi olunan eşyayı nakle kabul ettiği anda nakil mukavelesi akdedilmiş olur. Nakle kabul keyfiyeti, gönderici istasyonun kabul tarihini de gösteren damgası yük senedine basılmak suretiyle tevsik olunur.

F 2. — Damganın basılması, yük senedine mevzu olan irsalâtın tamamı teslim edildikten ve göndericinin uhdesine aldığı masraflar ödendikten hemen sonra olmalıdır. Gönderici talebettiği takdirde damgalama ameliyesi mumaileyhin huzurunda yapılmalıdır.

F 3. — Damganın vurulmasını mütaakip yük senedi, nakil mukavelesi kıymetini kazanır.

F 4. — Ancak, tarife hükümleri veya akdedilmiş mukaveleler gereğince, yükletilmesi göndericiye ait bulunan eşyanın bahis mevzuu olduğu hallerde ve bu gibi hallerin gönderici istasyonu yetkili kılması takdirinde, yük senedindeki gerek sıklete, gerek parçaların sayısına ait kayıtlar, bu sıklet ve sayılar demiryolu tarafından muayene ve neticesi yük senedi üzerine kaydedilmiş bulunmak şartıyla demiryolu aleyhine beyine teşkil eder.

F 5. — Gönderici, işbu Andlaşmanın II nci ekindeki örneğine uygun yük senedi ikinci nüshasını, yük senedi ile birlikte demiryoluna tevdi mecburdur.

Demiryolu, eşyanın kabulünü ve nakle teslim tarihini, ikinci nüsha üzerine tarih damgası vurmak suretiyle tasdikle mükelleftir.

Yük senedinin ikinci nüshası, ne irsalâtle birlikte giden yük senedi, ne de konişmento kıymetini haiz değildir.

Madde — 9.

Tarifeler - Hususi anlaşmalar memnuiyeti

F 1. — Nakil ücreti ile müteferri masraflar, nakil ücreti güzergâhın muhtelif kesimleri için ayrı ayrı hesab edilse dahi, her devlette kanuna uygun olarak yürürlüğe konmuş ve usulüne uygun olarak yayınlanmış bulunan ve nakil mukavelesinin akdi sırasında yürürlükte olan tarifelere uygun olarak hesaplanır.

Ancak, milletlerarası tarifelerin yayınlanması demiryolları bu tarifelere gönderici veya alıcı şebeke sıfatıyla iştirak eden devletler için mecburidir.

Milletlerarası tarifelere yapılan zamlar ve bu tarifelerle derpiş olunan nakil şartlarını daha ağırlaştırmak gibi neticeleri olan diğer hükümler, yayınlarından en az on beş gün sonra yürürlüğe girerler. Ancak :

a) Milletlerarası bir tarife, bir dahilî tarifenin güzergâhın tamamına teşmilini derpiş ediyorsa, buna iç tarifenin yayınlama mühletleri tatbik olunur;

b) Milletlerarası bir tarife ücretlerinde yapılan artırımlar nakle iştirak eden bir demiryolunun iç tarifeleri ücretlerinin umumi bir tezyidi neticesinden vukua geliyorsa, bu tezyidin milletlerarası tarife ücretlerinde mevcut olacağı ayarlama on beş gün evvelinden ihbar edilmiş bulunmak şartıyla, artışlar yayımlandıkları tarihin ertesi günü yürürlüğe girer. Bununla beraber bu ihbar, bahis konusu tarifelerin ücret artışlarının yayımlandığı tarihten evvel vâkı olamaz.

Tarifeler, nakil ücretiyle müteferri masrafların hesabı için lüzumlu olan bütün malûmatı ihtiva ve lüzumu halinde, kambiyonun ne gibi şartlar altında hesaba alınacağını tasrih eder.

F 2. — Tarifeler, çeşitli nakliyata ait bütün hususi şartları ihtiva edecek ve bilhassa bunların hangi cins «sürate» ait bulunduğu üzerlerinde gösterilecektir. Eğer demiryolu bütün eşyalar veya bunların aralarından bazıları veya bazı mesafeler için tek sürat ihtiva eden bir tarife sistemine sahip bulunuyorsa, bu sistem, hem beyaz renkli yük senediyle, hem kenarları kırmızı çizgili yük senediyle yapılan nakliyata, 6. maddenin 4. fıkrasıyla 21. madde hükümlerinin, bu yük senetlerinin herbiri için tâyin eylediği nakil mühleti şartları altında tatbik olunur.

Tarife şartları, işbu Andlaşmaya muhalif bulunmamak kaydıyla mer'î ve muteber olup, aksi halde bâtil ve hükümsüz addedilir.

Milletlerarası bir tarifinin tatbıkı, yük senedine yapılacak bir kayıtla bunun hususi surette istenilmesi şartına bağlıdır.

F 3. — Tarifeler bütün alâkalılara eşit olarak tatbik olunur.

Tarife ücretleri üzerinden bir tenzilât bahşetmek gibi bir neticesi olan her türlü hususi anlaşma katî surette yasak ve hukukan bâtildir.

Ancak, usulüne uygun şekilde yayınlanan ve herkes için aynı şartlar içinde ve eşit olarak faydalanmak imkânı veren ücret tenzilleriyle, gerek demiryol servisi, gerek âmme idareleri hizmeti, gerek hayır işleri için yapılacak tenzillere mesâğ vardır.

F 4. — Demiryol yararına tarifelerle derpiş olunan nakil ücretiyle müteferri masraflardan fazla olarak, Polis, Gümrük, Oktruva resimleri, bir istasyondan diğerine kamyonla yapılan ve tarifede gösterilmemiş bulunan nakil masrafı, eşyanın muhafazasını temin maksadıyla yapılan iç veya dış ambalâj tamiri masrafı ve buna benzer diğer masraflar gibi demiryollarınca yapılmış olan sarfiyatın dışında, hiçbir para tahsil edilemez. Bu masraflar usulü veçhile tasdik edilerek yük senedinde ayrıca gösterilecek, gerekli müspet vesikalar da buna ekelenecektir. Bu masrafların ödenmesi göndericiye ait bulunduğu takdirde, müsbet vesikalar yük senediyle birlikte alıcıya teslim edilmeyerek, 17. madde ile de açıklanmış olduğu veçhile, masraf pusulasıyla birlikte göndericiye tevdi olunacaktır.

Madde — 10.

Takibolunacak yol ve tatbik edilecek tarifeler

F 1. — Gönderici, yük senedinde takibolunacak yolu gösterebilir. Bu yolu, hudut noktalarını ve icabı halinde demiryollar arasındaki transit istasyonlarını sıralamak suretiyle gösterebilir.

F 2. — Aşağıdaki hususlar yol tâyinine ait beyana dâhildir :

a) Gümrük ve diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formalitelerin yapılacağı istasyonların isimleriyle, irsalâtın hususi itinalara (Hayvanların bakımı, buzların yenilenmesi ilâh..) tâbi tutulması gereken istasyonların isimleri,

b) Hangi istasyonlar arasında tatbik edileceğini tâyine kifayet eyledikleri müddetçe, tatbik olunacak tarifelerin beyanı;

c) x noktasına kadar olan masrafların tamamen veya kısmen tediyesine ait beyan (x, hemhudut demiryollarının tarife eklenmelerinin yapıldığı noktayı ismen gösterir).

F 3. — Demiryollar, 5 nci maddenin 5 nci fıkrasında ve 24 ncü maddenin 1 nci fıkrasında gösterilen haller dışında, göndericinin tâyin eylediğinden gayri bir yol üzerinden, ancak aşağıdaki iki şartın aynı zamanda tahakkuku halinde, nakil yapabilir :

a) Gümrükle diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formalitelerin ve irsalâtın tâbi tutulacağı hususi bakımların (Hayvanların bakımı, buzların yenilenmesi, ilâh..) daima gönderici tarafından tâyin olunan istasyonlarda yapılması;

b) İrsalâtın, gönderici tarafından tâyin olunan yola göre hesaplanacak masraflarla mühletlerden daha üstün masraf ve teslim mühletlerinden müteessir olmaması.

F 4. — Yukardaki 3 ncü fıkra hükümleri mahfuz kalmak üzere, masraflar ve teslim mühletleri gönderici tarafından tâyin olunan yol üzerinden ve bu yol tâyin edilmemiş ise demiryolunun intihabeyliyeceği güzergâh üzerinden hesaplanır.

F 5. — Gönderici, yük senedine yapacağı kayıtle, tatbik edilecek tarifeler hakkında teslimat verebilir.

F 6. — Gönderici tarafından yapılan beyanlar takibolunacak yolu veya tatbik olunacak tarifeleri tâyine kifayet etmezse veya bu beyanlardan bâzılarının telifi mümkün olmazsa, demiryolu göndericinin en fazla lehine olan yolu ve tarifeleri seçecektir.

Demiryolu, bu intihabından hâsıl olacak zarardan ancak hile veya ağır kusur halinde mesuldür.

F 7. — Gönderici istasyondan alıcı istasyona kadar doğru bir tarife varsa ve demiryolu, göndericinin yeter derecede bilgi vermemiş bulunması sebebiyle, bu tarifeyi tatbik etmiş ise, böylece tatbik olunan ücretle, aynı mesafe üzerinde, diğer tarifelerin eklenmesi suretiyle bulunacak ücret arasındaki farkı demiryolu, bu fark yük senedi başına on frangı geçtiği takdirde ve talebi üzerine hak sahibine redde mecburdur.

Madde — 11.

Teslim mühletleri

F 1. — Teslim mühletleri nakle iştirak eden demiryollar arasında yürürlükteki nizamnameler veya gönderici istasyondan alıcı istasyona kadar tatbik olunan Milletlerarası tarifelerle tesbit olunur. Bu suretle tesbit olunacak mühletler, aşağıdaki fıkralar hükümleri gereğince bulunacak olanlardan üstün olmayacaktır.

F 2. — Aşağıdaki teslim mühletleri, bunların 1 nci fıkra ile derpiş olunan nizamnameler veya milletlerarası tarifelerle tâyin edilmemiş bulunması halinde ve aşağıdaki fıkralar hükümleri mahfuz olmak üzere, tatbik olunur :

a) Seyriseri için :

1. Gönderme mühleti 12 saat ;

2. Nakil mühleti, tarife tatbik mesafesi itibariyle 300 Km. lik bölünmez kesir başına 24 saat ;

b) Seyrihafif için :

1. Gönderme mühleti 24 saat ;

2. Nakil mühleti, tarife tatbik mesafesi itibariyle 200 Km. lik bölünmez kesir başına 24 saat ;

F 3. — Nakil mühleti gönderici istasyonla alıcı istasyon arasındaki mesafenin tamamı üzerinden hesap edilir ; gönderme mühleti, geçilecek şebekelerin sayısı ne olursa olsun bir defa hesaplanır.

F 4. — Her devletin kanun ve nizanları, aşağıdaki haller için demiryolların tesbit etmek ihtiyarına sahip buldukları munzam mühletlerin derecesini tâyin eder :

a) İstasyonların dışında sevk edilmek üzere teslim alınacak, veya istasyonların dışında teslim edilecek irsalât için ;

b) İrsalâttan aşağıdaki yollardan geçenler için :

Şat veya gemi ile deniz veya iç su yolları,

Demiryolu ihtiva etmiyen bir yol,

Bir şebekenin veya çeşitli şebekelerin hatlarını birbirine bağlayan iltisaklar, bir tâli hat ;

c) Hususi iç tarifelere veya tenzilli ücretli istisnai tarifelere tâbi tutulan nakliyat için ;

d) Tâyin edilecek cinsten olağanüstü haller dolayısıyla :

Ya münakalenin normalin dışında gelişmesi

veya işletme için normalin dışında güçlükler.

F 5. — Yukardaki 4 nci fıkranın a, b ve c bentleriyle derpiş olunan munzam mühletlerin tarifelerinde gösterilmesi lâzımdır.

4 nci fıkranın d bendiyle derpiş olunan mühletlerin yayınlanması mecburi olup, bunlar yayınlanmalarından evvel yürürlüğe giremez.

F 6. — Teslim mühleti, esyanın 8 nci maddenin 1 nci fıkrası ile derpiş olunan teslimini takibeden gece yarısı saat sıfırdan itibaren işlemeğe başlar. Ancak, seyriseri irsalât, nakle kabulü takibeden

gün bir pazar veya kanuni bir tatil günü ise ve gönderici istasyon bu pazar veya tatil günü seyriseri irsalât için hizmete açık değilse, mühlet 24 saat sonra işlemeye başlar.

F 7. — Teslim mühleti aşağıdaki hallerde durur :

a) Demiryoluna mâtufl kusur müstesna, aşağıdaki hallerin lüzumlu kıldığı beklemelelerde :

1. 7 ne maddenin 2 ve 3 neü fıkralarına uygun olarak yapılan muayenenin, hamule senedindeki kayıtlara nazaran farklar çıkarması;

2. Gümrük veya diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formalitelerin ifası;

3. Nakil mukavelesinin 21 veya 22 neü maddeleri ile emrolunan tâdili;

4. İrsalâta gösterilecek hususi bakımı (hayvanların bakımı, buzların yenilenmesi, ilâh...);

5. Nakle başlamağa veya devama muvakkaten mâni olan her türlü mukavele inkıtai;

b) Seyrihafif irsalât için, pazar ve kanuni tatil günleri;

c) Seyriseri irsalât için, bir devlette kanun ve nizamların pazar veya tatil günleri eşyanın seyriseri olarak nakle kabulünün kısmen veya tamamen inkıtamı derpiş etmesi halinde pazar ve bâzi kanuni tatil günleri.

F 8. — Teslim müddeti alıcı istasyonun kapanış saatinden sonran nihayete erecek olursa, mühletin inkızası, bu mühleti takip ve murakabe eden istasyonun hizmete açılış saatinden iki saat sonraya alınır.

Bundan başka, seyriseri irsalât için teslim mühletinin son günü bir pazar veya kanuni bir tatil günü ise alıcı istasyon bu pazar veya tatil günü seyriseri irsalât için açık değilse, teslim mühletinin inkızası, bu pazar veya tatil gününün ertesi gününe alınır.

F 9. — Teslim mühleti sona ermeden evvel :

a) İstasyonda teslim edilecek eşya bahis mevzuu olduğu ve varışta ihbar kaydına tâbi bulunduğu takdirde, eşyanın varışı ihbar edilmişse ve alıcının emrine âmâde tutulmuşsa;

b) İstasyonda teslim edilecek eşya bahis mevzuu olduğu ve varışta ihbar kaydına tâbi bulunmadığı takdirde, eşya alıcının emrine müheyya tutulmuşsa;

c) İstasyon dışında teslim edilecek eşya bahis mevzuu olduğu takdirde, eşya alıcının emrine verilmişse;

Bu müddet yürümekte devam eder.

Madde — 12.

Eşyanın durumu, ambalâj

F 1. — Demiryolu, aşikâr hasar alâmetleri arz eden bir eşyayı nakle kabul ettiği takdirde, eşyanın bu durumunu yük senedinde hususi surette belirten bir şerhin verilmesini mecburi kılabilir.

F 2. — Eşyanın mahiyeti bir ambalâjı gerektiriyorsa, gönderici bunu kısmen veya tamamen ziyadan ve nakil esnasında hasardan koruyacak ve şahıslara, malzemeye ve diğer eşyaya zarar vermeyecek şekilde ambalâjlıyacaktır.

Bundan başka ambalâj, gönderici demiryolunun tarife ve nizamnameleri hükümlerine uygun olacaktır.

F 3. — Eğer gönderici 2 neü fıkra hükümlerine uymazsa demiryolu, dilediği takdirde eşyayı reddedebilir, dilediği takdirde göndericinin, ambalâjın yokluğunu veya kusurlu durumunu yük senedi üzerinde tam şekilde belirtmek suretiyle bunu kabul ve tasdik eylemesini mecburi kılabilir.

F 4. — Gönderici, ambalâjın yokluğundan veya kusurundan husule gelen bütün avaktan mesuldür. Bilhassa, demiryolunun bu yüzden düçar olacağı zarar ve ziyanı tazminle mükelleftir. Eğer yük senedi ambalâjın yokluğuna veya kusuruna ait bir kaydı ihtiva etmiyorsa, bu kusurların isbatı demiryoluna düşer.

F 5. — Eğer bir gönderici, aynı istasyondan, ambalâjı lüzumlu kılan mahiyette bir mal göndermek ve bunları ambalâjsız veya aynı kusurlu ambalâjla tevdi etmek itiyadında ise, işbu andlaşmanın III neü Ekindeki örneğine uygun bir umumi beyannameyi bu istasyona teslim etmek

suretiyle, her bir irsalât için 3 ncü fıkra hükümlerini yerine getirmek külfetinden kurtulabilir. Bu takdirde yük senedi, umumi beyannamenin gönderici istasyona tevdi edilmiş bulunduğu dair bir kaydı ihtiva edecektir.

F 6. — Tarifelerle önceden tesbit edilmiş bulunan istisnalar hariç, gönderici perakende irsalâtın her parçası üzerine, açık olarak ve silinmiyecek ve hiçbir karışıklığa meydan vermiyecek şekilde ve yük senedindeki kayıtlara tamamen uygun olarak :

a) Marka ve numaraları ve bunların yokluğu halinde alıcının adresini;

b) Alıcı istasyonu;

Kaydetmekle mükelleftir.

Gönderici demiryoluna ait mevzuat bu hususta bir hüküm ihtiva ettiği takdirde, alıcının isim ve adresi ya açıkta bir yere veya ancak yük senedinin yokluğu halinde açılabilir üzere, katlanmış bir etiket üzerine yazılacaktır.

a ve b bentlerinin ihtiva ettiği kayıtlar, demiryolu, denizyolu ulaştırmasıyla sevk edilen ve aktarması gereken tam vagon yükü eşyanın her parçası üzerinde de bulunacaktır.

Eski kayıtlar veya etiketler gönderici tarafından iptal edilecek veya kaldırılacaktır.

F 7. — Tarifelerle hususi surette önceden tesbit olunmuş istisnalar dışında, kırılacak eşya (cam, porselen ve çanak, çömlek gibi), vagon içinde dağılıp yayılabilecek eşya (ceviz, meyva, ot, saman ve taşlar gibi), diğer parçaları kirletebilecek veya bozabilecek eşya (kömür, kireç, kül, alelade topraklar, renkli topraklar gibi), kırılmıyacak, kaybolmıyacak, diğer parçaları kirletip bozmıyacak şekilde ambalajlanıp yerleştirilmemiş bulunduğu takdirde, ancak tam vagon yükü olarak naklolunur.

Madde — 13.

Gümrüklerle diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınmış bulunan formalitelerin yapılması için verilecek vesikalar. Gümrükçe kapatılış

F 1. — Gönderici, eşyanın alıcıya tesliminden evvel gümrük ve diğer idari makamların lüzumlu kıldığı formalitelerin yerine getirilmesi için gereken vesikaları yük senedine eklemekle mükelleftir. İdari mevzuatta veya tarifelerde aksine bir hüküm bulunmadıkça, bu vesikalar yalnız bir tek hamule senedine konu teşkil eden eşyaya ait bulunacaktır. Bu vesikalar yük senedine eklenemiyecek olursa, gönderici bunları formalitelerin yapılacağı istasyon, gümrük ve diğer her hangi bir makamın bürosuna vaktinde yetiştirecektir.

Bu vesikaların demiryolunun emrine âmade tutulacağı büro yük senedinde kayıtlı olacaktır.

F 2. — Demiryolu, verilen vesikaların kâfi ve doğru olduğunu tetkikle mükellef değildir.

Gönderici, demiryoluna mâtuf kusur hâli müstesna, bu vesikaların yokluğundan, yetersizliğinden veya usulsüzlüğünden doğabilecek bütün zararlardan demiryoluna karşı mesuldür.

Demiryolu , yük senedinde kayıtlı ve buna ekli veya kendisine teslim edilmiş bulunan bu vesikaların zıyanından, kullanılmamasından veya usulsüz kullanılmasından doğacak avakıpten aynen bir komüsyoneu derecesinde mesuldür; ancak, bu yüzden ödiyeceği tazminat hiçbir zaman eşyanın zıyanı halinde ödemekle mükellef bulunduğundan fazla olamaz.

F 3. — Gönderici, eşyanın ambalâjı ve müşambalanması hakkında gümrük mevzuatına uymakla mükelleftir. Gümrük mevzuatına göre kapatılış şekli hasarlı veya kusurlu olan irsalâtı demiryolu reddedebilir.

Gönderici, eşyayı gümrük mevzuatına uygun olarak ambalâjlamamış veya müşambalamamış olursa, demiryolunun bunu düzeltmeye hakkı vardır. Buna ait masraflar mala ilâve olunur.

Nakil Mukavelesinin İfası

Madde — 14.

Eşyanın nakle teslimi ve yükletilmesi

F 1. — Eşyanın nakle teslim ameliyeleri, gönderici istasyonda yürürlükte bulunan kanun ve nizamla tâyin olunur.

F 2. — İşbu Andlaşmada başkaca bir hüküm mevcut bulunmamak veya yük senedi gönderici ile demiryolu arasında akdedilmiş hususi bir Anlaşmanın mevcudiyetine dair bir kayıt ihtiva etmemek şartıyla yükleme, gönderici istasyonda yürürlükte bulunan hükümlere göre, ya demiryoluna veya göndericiye ait ve racidir.

F 3. — İş bu Andlaşmada, bu maksatla tesis edilmiş başkaca hükümler mevcut bulunmadığı takdirde eşya, Milletlerarası tarifeler hükümlerine göre, kapalı vagonlarla, açık vagonlarla, hususi tesisli vagonlarla, muşambalanmış açık vagonlarla taşınacaktır. Milletlerarası tarife mevcut bulunmadığı veya bu mevzuda hükümler ihtiva eylemediği takdirde, gönderici istasyonda yürürlükte bulunan hükümler bütün güzergâh boyunca tatbik olunur.

Madde — 15.

Gümrüklerle diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formaliteler

F 1. — Yol boyunca, gümrüklerle diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan formaliteler, demiryolu tarafından yerine getirilir. Demiryolu, bu muameleyi kendi mesuliyeti altında bir vekile yaptırmakta veya bizzat kendi yapmakta serbestir. Demiryolu her iki halde de, bir komisyoneunun vecibelerini haizdir.

Ancak gönderici, yük senedine yapacağı bir kayıtla veya alıcı, 22. maddenin I. fıkrasının d) bendi mucibince verdiği bir emirle, her türlü izahatı vermek ve gerekli itirazları dermeyan etmek ve kanun ve nizamların müsaade ettiği had dâhilinde Gümrük Resmini ve diğer masrafları ödemek üzere yukardaki bentle derpiş olunan işlemlerde bizzat hazır bulunmayı veya tâyin eyleyeceği bir vekil vasıtasıyla kendini temsil ettirmeyi talebedebilir. Ne göndericinin, ne alıcının, ne de vekillerinin eşyaya tasarrufa veya işlemleri kendilerinin yapmaya hakları yoktur.

Eğer gönderici, gümrükler veya diğer idari makamlar tarafından mecburi kılınan işlemlerin yapılması için, yürürlükte bulunan mevzuatın bu formalitelerin yapılmasına müsaade vermediği bir istasyonu tâyin eylemiş ise veya bu işlemler için yerine getirilmesi mümkün olmayan diğer her hangi bir tasviye usulü tesbit eylemişse, demiryolu hak sahibinin menfaatine en uygun göreceği şekilde hareket eder ve alınan tedbirleri göndericiye bildirir.

Eğer gönderici, yük senedine «Franko gümrük» şerhini vermiş ise demiryolunun, gümrük formalitelerini yol boyunca veya alıcı istasyonda dilediği gibi yerine getirmeye hakkı vardır.

F 2. — 1. fıkranın son bendi ile derpiş olunan istisna hariç, yük senedinde gümrüklemenin varışta yapılacağına dair bir kayıt mevcut se veya bu kaydın yokluğu halinde, eşya gümrük rejimine tâbi olarak varmışsa, alıcının gümrük formalitelerini bir gümrük bürosu bulunan alıcı istasyonda yapmaya hakkı vardır. Bu hakkını kullandığı takdirde, irsalâta ilâve olunmuş masrafları peşinen ödeyecektir.

Demiryolu, alıcı istasyonda yürürlükte bulunan nizamnamelerin derpiş eylediği bir mühlet içinde alıcının yük senedini çekmemesi hâlinde, 1. fıkrada açıklanan şekilde hareket edebilir.

Teslim

F 1. — Demiryolu, alacaklı bulunduğu meblâğın tesviyesi karşılığında yük senedini ve eşyayı alıcı istasyonda alıcıya teslim eylemekle mükelleftir.

Yük senedinin kabulü alıcıyı, uhdesine tahmil eylemiş bulunan alacakların yekûnunu demiryoluna ödemeğe mecbur kılar.

F 2. — Alıcı istasyonda yürürlükte bulunan kanun ve nizamlar, demiryolunun eşyayı alıcının ikametgârına teslim hak veya mecburiyetini tâyin eder. Teslim işlemleri aynı kanun ve nizamlarla tanzim olunmuştur. Demiryolu eşyayı ikametgâha teslim eder veya ettirirse, teslim ameliyesi ancak bu tevdi anında yapılmış sayılır.

F 3. — Eşyanın alıcı istasyona varışından sonra alıcının yük senedinin kendisine verilmesini ve eşyanın kendisine teslim edilmesini demiryolundan istemeğe hakkı vardır. Eşyanın ziyaa uğradığı tesbit edilirse veya eşya 30. maddenin 1. fıkrasıyla derpiş olunan mühletin inkızasında varmamış bulunursa alıcı, nakil mukavelesinin kendisine yüklediği vecibeleri öncelen ifa etmek şartıyla, bu mukavelenin kendisine bühşettiği hakları demiryoluna karşı bizzat kendi adına kullanmaya mezdur.

F 4. — Hak sahibi, yük senedini aldıktan ve masrafları ödedikten sonra da, dermeyeran olunan bir hasarın tesbiti maksadiyle kendi tarafından istenmiş bir muayene yapılmadıkça, eşyayı teslim almayı reddedebilir.

Eşyanın teslimi sırasında serdolan muhtemel ihtirazi kayıtları, bunlar demiryolu tarafından kabul edilmedikçe muteber değildir.

Masrafların ödenmesi

F 1. — Masraflar (nakil ücreti, müteferri masraflar, Gümrük Resmî ve nakle kabulden teslim kadar husule gelen diğer bütün masraflar) aşağıdaki hükümlere uygun olarak gerek gönderici, gerek alıcı tarafından ödenir.

Baremlerden elde edilen ücretlere, veya nakil ücretinin hesabı sırasındaki istisnai ücretlere, tatbik olunan tarifesi gereğince ilâve olunacak resimler, bu hükümlerin tatbiki için nakil ücreti sayılır.

F 2. — Masrafların tamamını veya bir kısmını üzerine alan bir gönderici, yük senedinin tekaül eden sütununa aşağıdaki kayıtları yapmak suretiyle bunu bildirmeye mecburdur.

a) Gönderici bütün masrafları (nakil ücreti, müteferri masraflar, Gümrük resimleri ve diğer masraflar) üzerine alırsa bunu «bütün masraflar Franko» ibaresi;

b) Gönderici nakil ücretlerinin tamamı ile gönderici memleketin iç nizamname ve tarifeleri veya icabı halinde tatbik olunan Milletlerarası tarife gereğince gönderici istasyon tarafından nakle teslim sırasında hesaba geçirilebilecek bütün masrafların tamamını üzerine alırsa yalnız «Franko» kelimesi;

c) Gönderici, yukardaki b) fıkrasında gösterilen fazla masrafları üzerine alıyorsa «... dâhil olmak üzere Franko» ibaresi; gönderici bu masrafları tam olarak göstermeye mecburdur;

d) Gönderici sadece nakil ücretini üzerine alıyorsa «nakil ücreti Franko» ibaresi;

e) Gönderici, gümrüğün demiryollarından tahsil eylediği bütün meblâğlarla gümrükleme için demiryolundan tahsil olunacak diğer masrafları üzerine alıyorsa «Franko gümrük» ibaresi;

f) Gönderici, masrafların tamamını veya bir kısmını X noktasına kadar üzerine alıyorsa ve bu noktaya hemen bitişik memleket veya demiryoluna ait bulunan bütün masrafları üzerine alıyorsa, yukarıdaki meşruhatı «... X noktasına kadar» ibaresiyle tamamlayacaktır; (X, hemhudut memleketlerin tarife eklenmesi yapılan noktasını ismen tâyin eder);

g) Muayyen bir meblâğı üzerine alıyorsa, «... için Franko» ibaresi. Bu meblâğ yazı ile ya-

zılacak; tarifelerde aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, gönderici memleketin parasiyle ifade olunacaktır.

Gönderici, uygun bulunmak şartıyla, yukarıdaki meşruhattan bir çoğunun aynı zamanda yük senedine kaydedebilir.

F 3.— Yukarıdaki 2 nci fıkrada gösterilen kayıtlardan başkasının yazılmasına müsaade olunmaz.

F 4. — Milletlerarası tarifeler, masrafların tediyesi hakkında hususi şartlar ihtiva edebilir.

F 5. — Göndericinin üzerine alamadığı masraflar, alıcının uhdesine yüklenmiş sayılır.

F 6. — Alıcıya mâtuf bir sebep neticesinde veya kendi tarafından talebedildiği takdirde, tahsili gereken bekleme, ardiye, tartı ücretleri gibi müteferri masraflar daima alıcı tarafından ödenir.

F 7. — Gönderici demiryolunun takdirine göre çabuk bozulmaya müsait veya kıymetlerinin düşüklüğü veya mahiyeti sebebiyle masrafları yeter derecede karşılayıp garanti edemiyen eşya bahis mevzuu olduğu takdirde, bahis konusu demiryolu nakle ait masrafları avans olarak göndericiden isteyebilir.

F 8. — Eğer göndericinin üzerine aldığı masrafların yekûnu nakle teslim esnasında tam tesbit edilemezse demiryolu, bu masraflara takriben tekabül eden bir meblâğın garanti mahiyetinde ve makbuz karşılığı depozito şeklinde ödemesini isteyebilir. Bu masraflar, teslim mühletinin inkizasından en geç otuz gün sonra gönderici ile bir hesap tesviyesine mevzu teşkil edecek bir muafiyet pusulasına (afrañsisman) kaydedilir. Makbuzun iadesi karşılığında göndericiye, muafiyet pusulasındaki kayıtlara göre tanzim edilmiş bir masraf hesabı verilir.

F 9. — Yukardaki 8 nci fıkra ile derpiş olunan hal müstesna olmak üzere, gönderici istasyon hem ikinci nüshada, hem yük senedinde, peşin olarak tahsil olunan masrafları tafsilen göstermeye mecburdur.

Madde — 18.

Tahsilâtta tashihler

F 1. — Bir tarifenin yanlış tatbiki veya masrafların tâyin veya tahsilinde hata halinde, fazla alınan miktar demiryolu tarafından iade olunur. Eksik alınan miktar da demiryoluna ödenir.

F 2. — Demiryolu tarafından bulunan fazla tahsilât, yük senedi başına bir frangı tecavüz ettiği takdirde, müracaatına lüzum kalmaksızın alâkalıya bildirilir; tesviyesi en kısa zamanda yapılmalıdır.

F 3. — Yük senedi çekilmemiş bulunduğu takdirde, noksan tahsilâtın demiryoluna ödenmesi göndericiye aittir. Yük senedi alıcı tarafından alınıp kabul edildiği veya Nakil Mukavelesi 22 nci madde gereğince tadil edilmiş bulunduğu takdirde, gönderici noksan tahsilin ancak yük senedine kendisi tarafından verilmiş bir havale şerhi gereğince üzerine aldığı masraflara şâmil bulunan nispete tekabül edenini ödemekle mükelleftir; noksan tahsilin geri kalan kısmı alıcıya aittir.

F 4. — İşbu madde gereğince borçlanılacak meblâğlar, yük senedi başına on frangı geçtiği takdirde yılda yüzde beş faize tâbidir.

Bu faizler, tediye ihtarının yapıldığı günden veya 41 nci madde ile derpiş olunan idari mütalebe gününden veya ne ihtar, ne mutalebe bulunmadığı takdirde, dâvanın açıldığı günden başlar.

Madde — 19.

Tediye şartı ve irsalât karşılığı avans

F 1. — Gönderici, malın değerine kadar bir ranbürsömanı (tediye şartını) irsalâtına tahmil edebilir. Şart olan tediye nin tutarı gönderici memleket parasiyle ifade olunur; tarifeler istisnalar derpiş edebilir.

F 2. — Demiryolu, ancak ranbürsömanın gönderici tarafından ödenmesi kaydıyla bunu tediye

ile mükelleftir. Ödemenin yapılmasından itibaren altı haftalık bir mühlet içinde ranbursöman tutarı emre müheyya kılacaktır; gecikme halinde, bu mühletin inkizası tarihinden itibaren yılda yüzde beş faiz yürütülür.

F 3. — Ranbursöman tutarının tahsilinden evvel mal teslim edilmiş bulunursa, demiryolu, alıcıya rücu hakkı mahfuz bulunmak üzere, ranbursömanın tutarına kadar olan zarar yekûnunu göndericiye ödemekle mükelleftir.

F 4. — Ranbursöman karşılığı yollama, tarifelerle tâyin olunacak bir ücretin tahsiline yol açar. Nakil mukavelesinde yapılan bir tâdille (Madde 21 fıkra I) bu ranbursöman iptal edilse veya uzatılsa dahi bu ücret yine ödenir.

F 5. — İrsalât karşılığı peşin para çekme şekli (debur) ancak gönderici garda yürürlükte bulunan mevzuata göre kabul olunur.

Madde — 20.

Teslimde kıymet beyanı

F 1. — Her irsalât, 6 nci maddenin 7 nci fıkrasının C bendinde bildirilmiş olduğu veçhile yük senedine kaydedilmiş bir (Teslimde kıymet beyanı) nı ihtiva edebilir.

Beyan edilen kıymet gönderici memleket parası, altın frank veya tarifelerle tesbit olunmuş diğer her türlü para ile gösterilecektir.

F 2. — 10 Km. lik bölünmez kesir için, beyan olunan meblâğın binde onu kadar bir ücret alınır. İrsalât başına asgari tahsilât, 100 kilogram için 1 frank ve irsalâtın sıklığı 1 000 kilogramı geçerse 10 franktır.

Tarifeler, bu ücreti ve bu asgari tahsilâtı azaltabilir.

Fasıl : III.

Nakil mukavelesinin tadili

Madde — 21.

Göndericinin nakil mukavelesini tadil hakkı

F 1. — Göndericinin, aşağıdaki emirleri vermek suretiyle nakil mukavelesini tadile hakkı vardır :

- a) Malı gönderici istasyonda iken geri çekmek;
- b) Malı yolda iken durdurmak;
- c) Malın teslimini geciktirmek;
- d) Malın yük senedinde gösterilen alıcıdan gayrisine teslimini istemek;
- e) Malın yük senedinde gösterilen alıcı istasyondan başka bir istasyona teslimini veya gönderici istasyona geri çevrilmesini istemek; bu takdirde, gönderici seyrihafif ile başlamış bir irsalâtın seyriseri ile devamını veya aksini, naklin durdurulduğu istasyonun her iki nakil hizmetine açık bulunması şartıyla istiyebilir; keza tatbik edilecek tarife ile takibolunacak yolu tâyin edebilir.

Gönderici demiryolunun tarifelerinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde, nakil mukavelesinin aşağıdaki hususları üzerindeki tadil istekleri de keza kabul olunur :

- f) Bir ranbursöman tesis etmek;
- g) Ranbursömanı artırmak, azaltmak veya geri çekmek;
- h) 17 nci maddenin 2 nci fıkrasının a - e (dâhil) ve g bentleri ile derpiş olunan usullere göre nakil ücretinin ve diğer masrafların ödenmesi.

Yukarda sayılanlardan gayri emirler kabul olunmaz.

Bununla beraber Milletlerarası tarifeler, yukarıda gösterilenlerden fazla olarak daha başka tadiller yapmak hususunda göndericiye hak tanıyabilir.

Emirlerin hiçbir zaman, irsalâtı bölmek gibi bir neticesi olamaz.

F 2. — Yukarıda zikredilen muahhar emirler, işbu mukavelenin IV ncü ekiyle tesbit edilmiş örneğine uygun olarak yazılmış bir beyannameye istinaden verilmelidir.

Bu beyan, demiryolunu aynı zamanda ibrazı gereken yük senedinin ikinci nüshası üzerine gönderici tarafından aynen yazılıp imzalanacaktır. Gönderici istasyon tarih damgası, göndericinin beyanının altına basarak muahhar emrin alındığını tasdik edecektir. İkinci nüsha bunu mütaakıp göndericiye iade olunur. İkinci nüshanın ibrazını istemeksizin göndericinin emirlerine uymuş bulunan demiryolu, bu sebeple vâkı olacak zararları, göndericinin bu ikinci nüshayı tevdi eylemiş bulunması lâzımgelen alıcıya karşı mesul olacaktır.

Gönderici, bir rambursömanın artırılmasını, azaltılmasını veya geri alınmasını istediği takdirde, kendisine ilk muamele sırasında verilmiş olan vesikayı ibraz edecektir. Rambursömanın artırılması veya azaltılması halinde bu vesika, tashihi mütaakıp alâkalıya iade; rambursöman geri alındığı takdirde alâkalıdan istirdadolunur.

Göndericinin tesbit edilenlerden gayrı bir şekle vereceği muahhar her emir hükmüzdür.

F 3. — Demiryolu, gönderici tarafından verilecek muahhar emirleri, bunlar ancak gönderici istasyon tarafından tebliğ edildiği takdirde yerine getirir.

Mahreç istasyonu, gönderici, masrafı kendisine aidolmak üzere istediği takdirde yazı ile teyidedilecek bir telefon ihbarıyla veya bir telgrafla alıcı istasyonu veya durduran istasyonu keyfiyetten haberdar eder. Milletlerarası tarifede veya alâkalı demiryollar arasındaki diğer anlaşmalarda aksine bir hüküm bulunmadıkça, telgraf veya telefon ihbarı gönderici istasyon tarafından verildiği takdirde alıcı istasyon veya durduran istasyon teyidi beklemeden muahhar emri yerine getirecektir. Şüphe halinde bu cihet tahkik edilmelidir.

F 4. — Nakil mukavelesini tadil hakkı, gönderici yük senedinin ikinci nüshasına sahip bulursa dahi, aşağıdaki hallerde sukut eder:

a) Yük senedi alıcıya teslim edilmiş bulunursa, veya;

b) Alıcı, 16. maddenin 3. fıkrası gereğince nakil mukavelesinden kendi lehine doğan hakkı kullanırsa veyahut;

c) İrsalât alıcı memleketin gümrük hudutlarına girer girmez 22. maddeye uygun olarak muahhar emirler vermeye alıcı mezun kılınmışsa.

Bu andan itibaren demiryolu, alıcının emirlerine uymak mecburiyetindedir. Aksi halde bunların III. kısımda tâyin olunan şartlar dâhilinde infaz edilmemesinden doğacak avakıpten alıcıya karşı mesuldür.

Madde — 22.

Alıcının nakil mukavelesini tadil hakkı

F 1. — Alıcı memleketteki nakle ait masrafları gönderici üzerine almadığı ve 6. maddenin 7. fıkrasının h) bendi ile derpiş olunan kayıt yük senedine işlenmiş bulunduğu takdirde, alıcı, nakil mukavelesini tadile yetkilidir.

Alıcının vereceği emirler, ancak irsalât alıcı memleketin gümrük hudutları içine girdiği zaman muteber olur.

Alıcı aşağıdaki emirleri verebilir :

a) Eşyanın yol boyunda durdurulması;

b) Eşyanın tesliminin geciktirilmesi;

c) Eşyanın, alıcı memlekette yük senedinde gösterilen alıcıdan gayrı bir şahsa teslimi;

d) Gümrükle diğer idari makamlar tarafından yerine getirilmesi mecburi kılınan formalitelerin, 15. maddenin I. fıkrasıyla tesbit olunan şartlar dâhilinde, kendisinin veya vekilinin iştirakiyle yapılması.

Ayrıca, Milletlerarası tarifelerde aksine hükümler bulunmamak kaydıyla de aşağıdaki emirleri verebilir :

e) Eşyanın, alıcı memlekette yük senedinde gösterilen alıcı istasyondan gayrı bir istasyonda teslimi. Bu takdirde, seyrihafifle başlamış bir irsalâtın seyriseri ile devamını veya aksini, eşyanın durdurulduğu istasyonun bu iki hizmete açık bulunması kaydıyla istiyebilir; keza tatbik olunacak tarife ile takibolunacak yolu da tesbit edebilir.

Yukarda sayılanlardan gayrı emirler kabul olunmaz.

Bununla beraber Milletlerarası tarifeler, yukarda gösterilenlerden fazla olarak, daha başka tadiller yapmak hususunda göndericiye hak tanıyabilir.

Emirlerin, hiçbir zaman irsalâtı bölmeğe gibi bir neticesi olamaz.

F 2. — Yukarda zikrolunan muahhar emirler. İşbu mukavelenin IV b ekiyle derpiş olunan örneğe uygun şekilde yazılmış bir beyanname ile ya alıcı istasyona veya alıcı memleketin giriş istasyonuna verilmelidir.

Alıcının tesbit edilenden gayrı bir şekilde vereceği muahhar her emir hükümsüzdür.

Nakil mukavelesini tadil hakkını kullanmak için, gönderici yük senedinin ikinci nüshasını ibraza mecbur değildir.

F 3. — Alıcı malın bir başka şahsa teslimini emrederse, bu şahıs nakil mukavelesini tadil edemez.

Madde — 23.

Muahhar emirlerin ifası

F 1. — Demiryolu, aşağıdaki haller dışında, 21 ve 22 nci maddeler gereğince kendisine verilmiş bulunan emirleri yerine getirmekten imtina edemeyeceği gibi ifasını da geciktiremez :

a) Emirler bunları ifa ile mükellef istasyona ulaştığı anda, bunların ifasının artık mümkün olamaması;

b) Emrin ifasının işletmenin muntazam hizmetlerini karıştıracak bir mahiyette olması;

c) Alıcı istasyonun değiştirilmesi bahis mevzuu olan hallerde, emrin ifasının, geçilecek memleketlerden birinin ülkesi üzerinde, bilhassa gümrüklerle diğer idari makamlar mevzuatı bakımından, yürürlükte bulunan kanun ve nizamlara tearuz teşkil eylememesi;

d) Alıcı istasyonda bir değişiklik bahis mevzuu olduğu takdirde, yapılan tahmine göre, eşyanın değerinin yeni alıcı istasyona varışına kadar buna eklenecek bütün masrafları karşılamaması. Bu masrafların yekûnunun derhal ödenmesi veya garanti edilmesi bu hükümden müstenadır.

Yukarda bahis konusu olan hallerde, muahhar emri veren şahıs, bu emirlerin ifasına mâni olan engellerden kabil olduğu kadar erken haberdar edilmelidir.

Demiryolunun bu mânileri önceden bilmesi mümkün değilse, muahhar emri veren şahıs, emirlerinin ifasının başlamasından doğan bütün neticeleri takabbül eder.

F 2. — Muahhar emir, malın bir ara istasyonda teslimini âmir bulunuyorsa, nakil ücreti gönderici istasyondan bu ara istasyona kadar hesab edilir. Ancak mal bu ara istasyonunun ilerisine kadar taşınmış bulunuyorsa, nakil ücreti, gönderici istasyondan duruş istasyonuna ve bu istasyondan ara istasyona kadar hesab edilir.

Eğer muahhar emir, malın bir başka alıcı istasyon üzerine sevkini veya gönderici istasyona geri çevrilmesini âmir bulunuyorsa, nakil ücreti gönderici istasyondan duruş istasyonuna ve bu istasyondan yeni varış istasyonuna veya gönderici istasyona kadar hesab edilir.

Tatbik edilecek tarifeler, nakil mukavelesinin akdi tarihinde bu mesafelerden her biri üzerinde yürürlükte bulunan tarifelerdir.

F 3. — Muahhar emri veren gönderici veya alıcı, demiryolunun kusurundan doğanlar müstesna olmak üzere, bu emrin ifasına ait bütün masrafları demiryoluna ödemekle mükelleftir.

Nakle mâni haller

F 1. — Nakle mâni hallerde, göndericiden talimat istenmesinin kendisinin menfaatine uygun olacağı veyahut yolu değiştirmek suretiyle eşyayı re'sen naklin daha uygun düşeceğini tâyin demiryoluna aittir. Demiryolu, kendi tarafından işlenecek hata hali müstesna, geçilen yeni yola tatbik olunan nakil ücretini istemeye ve ilk yoldakinden daha uzun olsa bile, bu yola uygun düşen nakil mühletlerini tâyine yetkilidir.

F 2. — Başka nakil yolu bulunmazsa veya diğer sebepler dolayısıyla, naklin devamı mümkün değilse, demiryolu göndericiden talimat ister; ancak bu talep, 5 nci maddenin 5 nci fıkrası ile derpiş olunan hallerden doğan muvakkat engeller için mecburi değildir.

F 3. — Gönderici, nakle mâni hallere karşı yük senediyle talimat verebilir.

Demiryolunun takdirine göre bu talimat tatbik edilemeyecekse demiryolu göndericiden yeni talimat ister.

F 4. — Nakle mâni olan sebebi öğrenen gönderici, icabına göre katedilmiş bulunan mesafeye ait nakil ücretini veya nakle hazırlık masraflarını ve tarifelerle derpiş olunan bütün masrafları demiryoluna ödemeyi üzerine almak ve bu engelden demiryolu suçlu bulunmamak şartıyla, nakil mukavelesini feshedebilir.

F 5. — Gönderici, talimatını dilerse gönderici istasyona, dilerse malın bulunduğu istasyona verebilir. Tâyin olunan alıcıyı veya alıcı istasyonunu değiştirirse, veya talimatını gönderici istasyondan başka bir istasyona verirse talimatını ibrazı mecburi olan yük senedi ikinci nüshasına yazmağa mecburdur.

Demiryolu, yük senedi ikinci nüshasının ibrazını talebetmeden göndericinin talimatını yerine getirirse ve bu ikinci nüsha alıcıya gönderilmiş bulunursa, demiryolu doğabilecek zarardan alıcıya karşı mesuldür.

F 6. — Nakle mâni olan sebepten haberdar olan bir gönderici, mâkul bir mühlet içinde, tatbiki kabil olan bir talimat vermezse, malın durdurulduğu demiryolu üzerinde yürürlükte bulunan teslim mâni hallere ait mevzuat gereğince hareket olunur.

Mal satılmış ise, mala yüklenen masraflar tenzil edilmek şartıyla satış hasılatı, göndericinin emrine müheyya tutulur.

Eğer bu hasılat, mala yüklenen masraflardan düne ise, gönderici farkı ödemeye mecburdur.

F 7. — Nakle mâni olan hal, göndericinin talimatı varmadan evvel zâil olursa, mal bu talimat beklenmeksizin mevridine sevk olunur ve gönderici mümkün olan en kısa zaman içinde haberdar edilir.

F 8. — Nakle mâni olan hal, alıcının nakil mukavelesini 22 nci madde gereğince tadil eylemesinden sonra vukua gelirse, demiryolu bu alıcıyı haberdar etmekle mükelleftir; 1, 2, 4, 6 ve 7 nci fıkralar hükümleri, teşmil yolu ile alıcı hakkında da tatbik olunur. Alıcı yük senedi ikinci nüshasını ibrazla mükellef değildir.

F 9. — 23 ncü madde hükümleri, işbu madde gereğince yapılan nakliyata da tatbik olunur.

Teslime mâni haller

F 1. — Eşyanın teslimine mâni haller vukua geldiği takdirde, alıcı istasyon keyfiyetten göndericiyi, gecikmeksizin mahreç istasyonu vasıtasıyla haberdar etmeli ve talimatını istemelidir. Eğer yük senedinde talebedilmiş bulunursa, bahis konusu ihbar telgrafla yapılır. Gönderici yük senedinde istemiş bulunduğu takdirde ayrıca gönderici istasyonun tavassutu olmaksızın ya yazı veya telgrafla haberdar edilmelidir. Bu ihbara ait masraflar mala yükletilir.

Alıcı malı reddedecek olursa, göndericinin, yük senedi ikinci nüshasını ibraz edemese dahi, mala tasarrufa hakkı vardır.

Alıcı, eğer malı reddettikten sonra tekrar bunu tesellüm için müracaat ederse, alıcı istasyon, bu arada göndericiden muhalif talimat almamış bulunduğu takdirde, malı alıcıya teslim eder. Bu teslim, masrafı mala yükletilmek suretiyle, göndericiye derhal bir taahhütlü mektupla ihbar olunmalıdır.

Keza gönderici, malın teslimine mâni çıktığı takdirde bunun re'sen kendisine geri gönderilmesini, yük senedine yapacağı kayıtla isteyebilir. Bu halin dışında, hususi muvafakati olmadan eşya göndericiye geri yollanamaz.

Tarifelerde aksine hüküm bulunmadıkça, göndericinin talimatı gönderici istasyon vasıtasıyla verilmelidir.

F 2. — Yukardaki 1 nci fıkrada derpiş edilmemiş bulunan bütün haller, 44 ncü madde hükümleri mahfuz olmak üzere, teslimle mükellef demiryolunda yürürlükte bulunan kanun ve nizamlarla tâyin olunur.

Eğer eşya satılmışsa, mala yükletilmiş bulunan masraflar tenzil edildikten sonra, satış hâsılatı mürsilin emrine müheyya tutulmalıdır. Eğer bu hâsılat, eşyaya yükletilmiş masraflardan düm ise, gönderici farkı tediye edecektir.

F 3. — Teslime mâni olan hal, alıcının nakil mukavelesini tadilinden sonra vâkı olursa, demiryolu alıcıya keyfiyeti ihbarla mükelleftir. 2 nci fıkranın 2 nci bendi, teşmil yolu ile, alıcı hakkında da tatbik olunur.

F 4. — 23 ncü madde hükümleri, bu madde gereğince yapılan nakliyata da tatbik olunur.

KISIM : III.

Mesuliyet, nakil mukavelesinden doğan dâvalar

Fasl : 1.

Mesuliyet

Madde — 26.

Demiryolların müşterek mesuliyeti

F 1. — Malı hamule senedi ile nakle kabul eden demiryolu, teslim kadar olan mesafenin tamamı üzerinde naklin ifasından mesuldür.

F 2. — Bir evvelkine bitişik her demiryolu, malı ilk yük senediyle teslim almış bulunmak dolayısıyla, nakil mukavelesi hükümleri gereğince bu akde iştirak eder ve 43 ncü maddenin 3 ncü fıkrasının alıcı demiryoluna ait hükümlerine hâlel gelmeksizin, bundan doğan mükellefiyetleri deruhte eder.

Madde — 27.

Mesuliyetin şumulü

F 1. — Demiryolu, teslim mühletinin tecavüzünden, malın kısmen veya tamamen ziyandan doğan zarardan ve nakle kabulden teslim kadar uğradığı hasardan mesuldür.

F 2. — Mühlet tecavüzü, ziya veya hasar hak sahibinin bir hatasından, demiryolunun hatasından doğmayan bir emirden, eşyaya has kusurdan (İç bozulma, fire, ilâh...) veya demiryolunun kaçınılmayacağı veya mâni olamayacağı hâdiselerden ileri geliyorsa, demiryoluna mesuliyet tevaccüh etmez.

F 3. — Ziya veya hasar aşağıda sayılan hâdiselerden biri veya birçoğundan doğan hususi rizikolardan ileri geliyorsa, 28 nci madde göz önüne alınarak, demiryolu bu mesuliyetten ibra olunur:

a) Tatbik edilen veya gönderici ile akdolunup yük senedine kaydolunan hükümler gereğince açık vagonla yapılan nakil;

b) Ambalâjlanmamış veya fena ambalâjlanmış bulunduğu takdirde mahiyeti itibariyle fire veya hasara mâruz eşyada, ambalâj yokluğu veya bozukluğu;

c) Tatbik edilen veya gönderici ile akdolunan yük senedine kaydolunan veya alıcı ile akdedilen anlaşmalar hükümleri gereğince tahminin gönderici, tahliyenin alıcı tarafından yapılması;

— Tatbik edilen veya gönderici ile akdolunan yük senedine kaydolunan hükümler gereğince, tahminin gönderici tarafından yapılması halinde bu tahmindeki ârıza;

d) Bilhassa kuruma, eksilme, kendiliğinden iç bozulma, pas, kırılma gibi eşyanın bizzat mahiyetinden doğan sebeplerin bu eşyayı tamamı veya kısmi ziyaa veya hasara mâruz bırakmaması dolayısıyla bâzi eşyanın bu mahiyeti;

e). Nakil dışı edilmiş eşyanın usulsüz, hakikata aykırı veya noksan bir isim ve beyan altında sevki, bâzi şartlar altında kabul olunan eşyanın nizamsız, hakikata aykırı veya noksan bir isim ve beyan altında sevki veya bunlar için tesis olunmuş ihtiyat tedbirlerine göndericinin riayet etmemesi;

f) Canlı hayvan nakli;

g) Refakatin rizikoyu bertaraf etmesi şartıyla, işbu Andlaşma gereğince veya tatbik olunan hükümler veya gönderici ile akdolunup yük senedine kaydolunan anlaşmalar gereğince, refakat altında sevki kararlaştırılan irsalâtın taşınması.

Madde — 28.

İspat külfeti

F 1. — 27 nci maddenin 2 nci fıkrasında sayılan olaylardan birinin sebeb olduğu gecikme mühletinin tecavüzü ile, ziya veya hasarın ispatı demiryoluna aittir.

F 2. — Demiryolu, ziya veya hasarın 27 nci maddenin 3 ncü fıkrasında derpiş olunan rizikolardan biri veya birkaçı sebebiyle vukua gelmiş bulunduğunu, hâdise sebepleri delâletiyle ispat ederse, bahis konusu fıkra hükümleri karine yolu ile tatbik olunur. Hak sahibinin, kısmi veya tamamı ziya veya hasarın zikredilen rizikolar dışındaki bir sebepten ileri geldiğini ispat hakkı mahfuzdur.

Tabii olmıyan bir derecede eksiklik veya parça ziyayı mevcutsa, 27 nci maddenin 3 ncü fıkrasının (a) bendiyle derpiş olunan hallerde karine bahis mevzuu olmaz.

Madde — 29.

Tekrar sevk halinde karine

F 1. — İşbu Andlaşma şartlarına göre sevk edilmiş bir irsalât, aynı Andlaşma şartları dâhilinde tekrar sevk (reekspedisyon) edilecek ve bu ameliyeden sonra kısmi bir ziya veya hasar müşahade edilecek olursa, aşağıdaki şartlar yerine getirilmiş bulunduğu takdirde, son nakil mukavelesi sırasında vukua geldiği mevzuunda karine mevcuttur.

a) İrsalâtın devamı olarak demiryolunun nezareti altında kalması ;

b) Eşyanın tekrar sevk istasyonuna, tekrar sevk halindeki şekliyle aynen varmış bulunması.

F 2. — Birinci sevk istasyonu ile son alıcı istasyon arasında işbu Andlaşmanın tatbikinin, doğrudan doğruya sevk halinde mümkün bulunması şartıyla tekrar sevke takaddüm eden nakil mukavelesi bu Andlaşmaya tâbi kılınmamış olduğu takdirde aynı karine bahis mevzuudur.

Madde — 30.

Eşyanın ziyayı karinesi, yeniden bulunma hali

F 1. — Başkaca ispata hacet kalmaksızın, teslim mühletlerinin inkızasını takibeden 30 gün içinde, eşya alıcıya teslim edilmeyecek veya emrine müheyya tutulmıyacak olursa, hak sahibi bu-
na ziyaa uğramış sayabilir.

F 2. — Hak sahibi, zayi olmuş eşya için tazminatı tahsil ederken, eşya bu tazminatın ödemesini takibeden sene içinde tekrar bulunacak olursa keyfiyetten derhal haberdar edilmesini yazı ile isteyebilir.

F 3. — Bu ihbrın alınmasını takibeden otuz günlük mühlet içinde hak sahibi, gönderici istasyondan teslimin vâkı olduğu istasyona kadar nakle ait bütün masrafları ödemek ve aldığı tazminatı, mevcutsa bu tazminata dâhil edilmiş masraflar tenzil edildikten sonra, iade eylemek ve 34 ncü madde ile ve icabı halinde 36 ncü madde ile derpiş olunan nakil mühletinin tecavüzü dolayısıyla bütün tazminat hakları mahfuz kalmak şartıyla, tâyin edilmiş yol üzerindeki istasyonlardan birinde eşyanın kendisine teslimini isteyebilir.

F 4. — Gerek 2 nci fıkra ile derpiş olunan talebin, gerek 3 ncü fıkra ile derpiş olunan otuz günlük mühlet içinde verilmesi gereken talimatın yokluğu halinde veya eşya tazminatının tediye-sinden sonra geçen bir seneden fazla bir zaman içinde bulunacak olursa, demiryolu bu eşyaya, tâbi bulunduğu devletin kanun ve nizamlarına göre tasarruf eder.

Madde — 31.

Eşyanın zıyayı halinde tazminat bedeli

F 1. — Eşyanın kısmen veya tamamen zıyayı dolayısıyla demiryoluna bu Andlaşma gereğince bir tazminat tahmil edildiği zaman, bu tazminat, eşyanın nakle kabul edildiği zaman ve yere göre olmayıp, aynı mahiyet ve vasıftaki eşyanın;

Borsa rayicine,

Rayiç yokluğu takdirinde, piyasa cari fiyatına, birinin ve diğerinin yokluğu halinde, mütat kıymete,

Göre hesab edilir.

Ancak ödenecek tazminat, 35 nci madde ile derpiş olunan tahditler mahfuz kalmak şartıyla, noksanın ham ağırlığının kilogramı başına 100 frangı geçemez.

Başkaca bir zarar ve ziyan bahis mevzuu olmaksızın, nakil suretiyle kaybolan eşyanın nakli dolayısıyla sarf olunan Gümrük Resimleri ve diğer meblâğlar ayrıca iade olunur.

F 2. — Hesaba mesnet teşkil eden unsurlar, tediye-nin talebedildiği Devletin parası ile ifade edilmediği takdirde, para tahvili, tazminatın ödendiği yerin ve günün rayicine göre yapılır.

Madde — 32.

Yolda fire verme halinde mesuliyetin tahdidî

F 1. — Mahiyetleri dolayısıyla, yalnız nakilden mütevellit olarak yolda unumiyetle fire veren eşyadan dolayı demiryolu, mesafe her ne olursa olsun yoldaki firenin aşağıda tesbit olunan hadleri tecavüz eden kısmından mesuldür.

a) Sulu eşya nakle rutubetli olarak teslim edilenlerle aşağıda sayılan eşyalar için sıkletin yüzde ikisi :

Meyan kökü (reklis) ağacı,

Rendelenmiş veya üğütülmüş boya ağaçları,

Taze mantar,

Kömürler ve kok,

Boynuzlar ve tırnaklar,

Kıllar,

Deriler,

Deri döküntüleri,

Kabuklar,

Taze tütün yaprakları,

Kürkler,

Yün,

Taze sebzeler,

Taze sakız,

Kırılmamış veya üğütülmemiş kemik,

Postlar, deriler,

Kurutulmuş balıklar,

Kökler,

Sabunlar ve teksif edilmiş yağlar,

Taze, kurutulmuş veya pişmiş meyva,

Yağlar,
Hublon, (Şerbetçi otu),
Tuz,
Domuz kılı,

Kıyılmış tütün,
Hayvan sinirleri,
Turp, (kömür),

b) Keza yolda fire vermeye müsait diğer bütün eşya için yüzde bir.

F 2. — Zıyan, fireye bağlı sebeplerden ileri gelmediği, hâdiseyi vukua getiren sebeplere göre ispat edilirse 1 nci fıkra ile derpiş edilmiş bulunan mesuliyet tahdidi iddia edilemez.

F 3. — Birçok parçaların bir tek yük senedi ile nakli halinde, bunların çıkıştaki sıklığı yük senedi üzerinde ayrı ayrı gösterilmiş bulunursa veya diğer bir şekilde tesbit edilebilirse yol süresi her parça için ayrı ayrı hesab olunur.

F 4. — Eşyanın tamamının zıyanı halinde, tazminatın hesabı için yol firesi dolayısıyla hiçbir tenzil yapılmaz.

F 5. — İşbu madde hükümleri hiçbir veçhile 27 ve 28 nci maddeler hükümlerini ihlâl edemez.

Madde — 33.

Eşyanın hasarı halinde tazminat miktarı

Hasar halinde demiryolu, başkaca zarar ve zıyan bahis mevzuu olmaksızın, eşyanın uğradığı kıymet kaybına ait meblâğı ödiyecektir. Bu meblâğ, zıyan halinde 31 nci madde gereğince tahakkuk ettirilecek tazminata istinaden ve noksan ham ağırlığın 100 kilogramı başına yapılan tahdit istisna olunarak ve bu tazminata bir tenzil emsali tatbik edilerek hesab edilecektir.

Bu emsal, hasara uğrıyan malın alıcı yerdeki değeriyle nakil mukavelesinin ifası sırasında hasara uğramamış olduğu takdirde aynı yerde kazanmış bulunacağı değer arasındaki nispete müsavidir.

Ancak bu tazminat aşağıdaki hadleri geçemez :

a) İrsalâtın tamamı hasar dolayısıyla değer kaybına uğramışsa, tamamının zıyanı halinde tazminatın baliğ olacağı miktarı;

b) İrsalâtın bir kısmı, hasar dolayısıyla değer kaybına uğramışsa, değerini kaybeden kısmın zıyanı halinde tazminatın baliğ olacağı miktarı.

Madde — 34.

Teslim mühletinin tecavüzü halinde tazminat miktarı

F 1. — Nakil mühletinin tecavüzü halinde ve hak sahibi bu yüzden bir zarar vukubulduğunu ispat etmezse demiryolu, teslim mühletinin onda birine tekabül eden beher tecavüz kesri için nakil ücretinin onda birini tediye ile mükelleftir, teslim mühletinin onda birinden aşağı olan her kesir onda bir sayılır.

F 2. — Teslim mühletinin tecavüzünden bir zarar doğduğu ispat edilirse, bu zarar için nakil ücretini tecavüz etmiyecek bir tazminat ödenir.

F 3. — 1 ve 2. fıkralarla derpiş olunan tazminat, eşyanın tamamen zıyan için tahakkuk eden tazminatla birleşemez.

Kısmen zıyan halinde, icabeylediği takdirde irsalâtın kaybolmamış kısmı için de tazminat ödenir.

Hasar halinde, tazminat icabeylediği takdirde 33. maddede derpiş olunan tazminatla birleşebilir.

Bütün hallerde, 1. ve 2. fıkralarla derpiş olunan tazminatın 31. ve 33. madde ile derpiş olunanlarla birleştirilmesi, eşyanın tamamının kaybı halinde tahakkuk edecek olandan fazla bir tazminatın ödenmesini gerektiremez.

Madde — 35.

Tazminatın bâzı tarifeler gereğince tahdidî

Demiryolu halka alelâde nakil şartlarına (umumi tarifelere) göre hesaplanan nakil ücreti üzerinden bir tenzilât ihtiva eden hususi nakil şartları (hususî veya istisnai tarifeler) arz ettiği takdirde, teslim mühletinin tecavüzü, ziya veya hasar halinde hak sahibi lehine tahakkuk eden tazminatı tahdid edebilir.

Bu suretle tesbit olunan tazminat, yalnız mesafenin bir kısmı üzerinde tatbik olunan bir tarifieden doğuyorsa, tazminat ancak bunu doğuran hâdise, mesafenin bu kısmı üzerinde vukua geldiği takdirde talebolunabilir.

Madde — 36.

Teslimde kıymet beyanı halinde tazminat miktarı

Teslimde kıymet beyanı vâkı olmuş ise, 31, 33, 34. maddelerle ve icabı halinde 35. madde ile derpiş olunan tazminattan başka, beyan olunan kıymet yekûnuna kadar, ispadolunan munzam zarar için tazminat istenebilir.

Madde — 37.

Demiryoluna mâtuf hile veya ağır kusur halinde tazminat miktarı

Teslim mühleti tecavüzü bulunan bütün hallerde, eşyanın uğardığı kısmi veya tamamî ziya veya hasarın sebebi demiryolunun suçlu bulunduğu bir hile veya ağır bir kusur olursa, ispat olunmuş zarar için hak sahibine, 31, 33, 34, 35 ve icabına göre 36. maddelerle derpiş olunan âzami-lerin iki misline kadar tam tazminat ödenir.

Madde — 38.

Tazminat faizleri

Hak sahibi tazminata faiz isteyebilir. Yılda yüzde beşten hesabedilecek bu faizler, tazminat yük senedi başına on frangı geçtiği takdirde yürütülür; 41. madde ile derpiş olunan idari mütalebe gününden, bu mutalebe mevent bulunmadığı takdirde dâvanın açıldığı günden başlar.

Madde — 39.

Tazminatın iadesi

Haksız olarak alınmış her tazminat iade olunacaktır.

Sahtecilik halinde, demiryolunun ayrıca, haksız olarak ödediğine müsavi bir meblâğı tahsile hakkı vardır.

Madde — 40.

Demiryolunun memurları dolayısıyla mesuliyeti

Demiryolu, hizmetindeki memurlar ve mükellef bulunduğu naklin ifası için kullandığı diğer şahıslardan mesuldür.

Bununla beraber demiryolu memurları, alâkalı bir şahsın talebi üzerine yük senetleri tanzim ederler, tercümeler yaparlar veya demiryoluna ait bulunmayan diğer hizmetler görürlerse, bu hizmetleri yaptıkları şahsın hesabına hareket etmiş gibi sayılırlar.

İdari mutalebe, dâvalar, nakil mukavelesinden doğan ihtilâflar halinde usul ve zaman aşımı

Madde — 41.

İdari mutalebeler

F 1. — Nakil mukavelesi ile alâkalı idari mutalebeler, 43. maddede gösterilen demiryoluna yazı ile gönderilecektir.

F 2. — Bir mutalebe bulunmak hakkı, 42. madde gereğince demiryolu aleyhine dâva açmak hakkını haiz şahıslara aittir.

F 3. — Mutalebe, gönderici tarafından yapıldığı zaman, yük senedi ikinci nüshası ibraz olunacaktır. Alıcı tarafından yapıldığı zaman, yük senedi kendisine teslim edilmişse ibraz olunacaktır.

F 4. — Hak sahibinin mutalebesine eklemeyi lüzumlu göreceği yük senedi ile ikinci nüshası ve diğer vesikaların ya asılları veya suretleri ibraz olunmalıdır. Suretler demiryolunun talebi halinde, usulüne uygun şekilde tasdik ettirilir.

Mutalebenin tesviyesi sırasında, demiryolu yük senedinin, bunun ikinci nüshasının veya ranbursöman bülteninin asıllarını, tesviye hakkında gerekli şerhi vermek için istiyebilecektir.

Madde — 42.

Demiryolu aleyhine dâva açabilecek şahıslar

F 1. — Nakil mukavelesi gereğince ödenmiş bir meblâğın iadesini dâva eylemek, yalnız bu tediyeyi yapana aittir.

F 2. — 19. madde ile derpiş olunan ranbursömanlarla alâkalı dâva hakkı, ancak göndericiye aittir.

F 3. — Nakil mukavelesinden demiryolu aleyhine doğan diğer dâvaların ikamesi, aşağıda gösterilenlere aittir :

a) Alıcı yük senedini çekinceye veya 16. maddenin 3. fıkrası veya 22. madde gereğince kendisine ait bulunan hakları kullanıncaya kadar, göndericiye;

b) Yük senedini çektiği veya 16. maddenin 3. fıkrası gereğince kendisine ait bulunan hakları kullandığı andan itibaren alıcıya;

c) Gönderici tarafından yük senedinde gösterilen ve 22. madde gereğince kendisine ait bulunan hakları kullandığı andan itibaren tasarruf yetkisine sahip bulunan alıcıya ancak, 22. maddenin 1. fıkrasının (c) bendine uygun olarak gösterilen alıcıya yük senedi teslim edilir edilmez, veya bu alıcı 16. maddenin 3. fıkrası gereğince kendisine ait bulunan hakları istimal eder etmez, bu dâvayı açmak hakkı sâkit olur.

Bu dâvaları açmak için gönderici yük senedinin ikinci nüshasını ibraz edecektir. Aksi halse, ancak alıcı müsaade ettiği veya alıcının eşyayı almaktan imtina eylediğini ispat edebildiği takdirde demiryolu aleyhine dâva açabilir.

Madde — 43.

Aleyhlerine dâva açabilecek demiryollar, salâhiyet

F 1. — Nakil mukavelesi gereğince ödenmiş bir meblâğın iadesine ait dâva, bu meblâğı tahsil eden veya nef'ine fazla tahsilât yapılmış bulunan demiryolu aleyhine açılabilir.

F 2. — 19. madde ile tesis olunan ranbursömanlardan doğan dâvalar, ancak gönderici demiryolu aleyhine ikame olunabilir.

F 3. — Nakil mukavelesinden doğan diğer dâva hakları, munhasıran gönderici demiryolu, al-

ci demiryolu veya dâvayı doğuran hâdisenin vuku bulunduğu demiryolu aleyhine kullanılabilir.

Bununla beraber, ne eşyayı ne de yük senedini almamış olsa dahi, alıcı demiryolu aleyhine dâva açılabilir.

F 4. — Eğer dâvacı mütaaddit demiryollarından birini seçmek durumunda ise, bunlardan biri aleyhine dâva açtığı anda seçme hakkı sukut eder.

F 5. — Dâva ancak, devletlerarası Anlaşmalarda veya imtiyaz mukavelelerinde aksine bir hüküm mevcut bulunmadıkça, dâva edilecek demiryolunun mensup bulunduğu devletin yetkili mahkemesinde açılabilir.

Bir teşebbüs muhtelif devletlerde muhtar şebekeler işletiyorsa, bu fıkra hükmünün tatbiki bakımından bu şebekelerden her biri müstakil sayılır.

F 6. — Dâva, aynı nakil mukavelesine istinadeden bir esas talebe mütaallik murafaalarda defi gibi veya mukabil dâva gibi dermeyan edilecek olursa, 1, 2, ve 3 ncü fıkralarda gösterilenlerden gayrı bir demiryol aleyhine de açılabilir.

F 7. — İşbu madde hükümleri, demiryolların bu kısmın III faslı ile tanzim edilmiş bulunan kendi aralarındaki rücu haklarına tatbik olunmaz.

Madde — 44.

Bir eşyanın uğradığı hasarın veya kısmi ziyânın tesbiti

F 1. — Bir kısmi ziya veya hasar demiryolu tarafından meydana çıkarılır veya demiryolu bunun mevcudiyetinden şüphe ederse veya hak sahibi bunun mevcudiyetini iddia ederse, demiryolu derhal ve mümkünse bu hak sahibinin huzurunda, zararın mahiyetine göre, eşyanın durumunu, ağırlığını ve imkân nispetinde zararın ehemmiyetini, sebebini ve vuku bulunduğu zamanı tesbit eden bir zabıt varakası tanzim etmekle mükelleftir.

Bu zabıtın bir sureti, istediği takdirde hak sahibine ücretsiz olarak verilir.

F 2. — Hak sahibi, zabıt varakası ile yapılan tesbitleri kabul etmediği takdirde, eşyanın durumu ile sıklığı ve zararın sebepleriyle tutarı hakkında adli tesbit talebinde bulunabilir; tatbik edilecek usul, adli tesbitin yapıldığı devletin kanun ve nizamlarına tâbidir.

Madde — 45.

Nakil mukavelesinden demiryolu aleyhine doğan dâvanın sukutu

F 1. — Eşyanın hak sahibi tarafından kabul olunması, teslim mühletinin tecavüzü, kısmi ziya veya hasar için nakil mukavelesinden demiryolu aleyhine doğmuş bulunan her dâvayı iskat eder.

F 2. — Ancak aşağıdaki hallerde dâva sukut etmez :

a) Hak sahibi, zarara demiryoluna mâruf bir fiile veya ağır bir kusurun sebeb olduğu ispat ederse;

b) Teslim mühletinin tecavüzünden doğan mütalebe halinde, bu mütalebe 43 ncü maddenin 3 ncü fıkrasında zikrolunan demiryollarından birine, eşyanın hak sahibi tarafından kabul edildiği gün hariç olmak üzere, otuz günü geçmiyen bir mühlet içinde yapıldığı takdirde;

c) Kısmi ziya veya hasardan doğan mütalebe halinde :

1. Ziya veya hasar eşyanın hak sahibi tarafından 44 ncü madde gereğince kabulünden evvel tesbit edilmiş ise;

2. 44 ncü madde gereğince yapılmış olması gereken tesbit, ancak demiryolunun kusuru yüzünden ihmal edilmiş bulunursa;

d) Aşıkâr olmayıp mevcudiyeti eşyanın hak sahibi tarafından kabulünden sonra tesbit edilen zararlar dolayısıyla vâkı mütalebe halinde, aşağıdaki iki şart dâhilinde :

1. Zararın keşfinden hemen sonra ve en geç eşyanın kabulünü takibeden yedi gün içinde, hak sahibi 44 ncü maddeye uygun tesbit talebinde bulunursa;

2. Hak sahibi, zararın nakle kabul ile teslim arasında hâsıl olduğunu, ispat ederse.

F 3. — Eğer eşya 29 ncu maddenin 1 nci fıkrasıyla derpiş olunan şartlar altında tekrar sevk edilmiş bulunursa, tekrar sevke takaddüm eden nakil mukavelesinden doğan kısmi ziya veya hasar tazminatı dâvaları, bir tek nakil mukavelesi bahis mevzuu imişçesine sukut eder.

Madde — 46.

Nakil mukavelesinden doğan dâvada zaman aşımı

F 1. — Nakil mukavelesinden doğan dâvada zaman aşımı bir yıldır.

Ancak, aşağıdaki hallerde zaman aşımı üç yıldır :

- a) Demiryolunun alıcıdan tahsil eylediği ranbursömanın tediyesinden doğan dâva;
- b) Demiryolu tarafından yapılan bir satışa, bakıyenin tediyesinden doğan dâva;
- c) Sebebi hile olan bir zarardan doğan dâva;
- d) 39 ncu madde ile derpiş olunan sahtecilik halinden doğan dâva;
- e) 29 ncu maddenin 1 nci fıkrasıyla derpiş olunan halde, tekrar sevke takaddüm eden nakil mukavelesinden doğan dâva.

F 2. — Zaman aşımının başlangıcı :

- a) Kısmi ziya, hasar veya teslim mühletinin tecavüzüne ait tazminattan doğan dâvalarda : Teslim yapılmış olduğu günden;
- b) Tamami ziya tazminatından doğan dâvalarda : Teslim mühletinin inkızasını takibeden otuzuncu günden;
- c) Nakil ücretinin, müteferri masrafların veya munzam ücretlerin tediye veya iadesinden doğan dâvalarda veya tarifenin usulsüz tatbiki veya hesap hatası halinde tashihten doğan dâvalarda :
 1. Tediye vâkı olmuş ise : Tediye gününden;
 2. Tediye vâkı olmamış ise : Tediye göndericiye terettübettiği takdirde eşyanın nakle kabulü gününden, tediye alıcıya terettübettiği takdirde yük senedini alıcının çektiği günden;
 3. Muafiyet puslası ile ödenen meblağlar bahis mevzuu olduğu takdirde : Demiryolunun 17 nci maddenin 8 nci fıkrasıyla derpiş olunan masraf hesabını göndericiye tevdi ettiği günden; bu tevdiin yokluğu halinde, demiryol alacakları için mühlet, teslim mühletinin inkızasını takibeden otuzuncu günden itibaren yürümeye başlar;
- d) Gönderici yerine alıcı tarafından veya bunun aksine alıcı yerine bönderici tarafından tediye edilmiş olup, demiryolunun hak sahibine iadesiyle mükellef bulunduğu bir meblâğın iadesi için demiryolu tarafından açılan lâvalarda : Bu meblâğın iadesi gününden;
- e) 19. madde ile derpiş olunan ranbursömanlara ait dâvalarda : Teslim mühletinin inkızasını takibeden kırk ikinci günde;
- f) Bir satış bakıyesinin tediyesinden doğan dâvalarda : Satış gününden;
- g) Gümrük tarafından istenilen bir munzam resmin tediyesinden doğan dâvalarda : Gümrüğün talebi gününden;
- h) Bütün hallerde : Hakkın kullanılabilieceği günden.

Zaman aşımının başlangıcı olarak alınan gün, hiçbir zaman bu müddete dâhil değildir.

F 3. — 41. madde gereğince demiryoluna gör derilen idari mutalebe halinde zaman aşımı, demiryolunun bu mutalebeyi yazı ile ret ve buna ekli vesikaları iade ettiği güne kadar durur. Mutalebenin kısmen kabulü halinde, zaman aşımı ancak mutalebenin ihtilâflı kalan kısmı için tekrar yürümeye başlar. Mutalebenin veya cevabın alındığının ve vesikaların iadesinin ispatı, bunu dermeyan eden tarafa aittir.

Aynı mevzuata ait mütaakıp mutalebeler, zaman aşımını durdurmaz.

F 4. — Zaman aşımına uğramış dâva, mukabil dâva veya def'i şeklinde dahi olsa açılmaz.

F 5. — Yukardaki hükümler mahfuz kalmak üzere, zaman aşımının durdurulması ve kesilmesi, dâvanın açıldığı Devletin kanun ve nizamlarıyla tanzim olunur.

Hesapların tasfiyesi, demiryollarının birbirlerine karşı rücu hakkı

Madde — 47.

Demiryollar arasında hesapların tasfiyesi

F 1. — Nakil mukavelesinden doğan masraflarla diğer alacakları, ya kalkışta veya varışta tahsil etmiş bulunan her demiryolu, bu masraf ve alacaklardan alâkalı demiryoluna isabet eden hisseyi tediye ile mükelleftir.

Tediye şekilleri, demiryollar arasında akdedilmiş anlaşmalarla tesbit olunur.

F 2. — Göndericiye karşı olan hakları mahfuz kalmak şartıyla, gönderici demiryolu, hamule senedi gereğince göndericinin üzerine almış olmasına rağmen tahsil eylememiş bulunduğu nakil ücretiyle diğer masraflardan mesuldür.

F 3. — Alıcı demiryolu, nakil mukavelesinden doğan masraflarla diğer alacakları tahsil etmeksizin eşyayı teslim ederse, bununla ilgili demiryollarına ve diğer alâkalılara karşı mesuldür.

F 4. — Demiryollarından birinin tediye den imtinası ile bunun alacaklı demiryollarından birinin talebi üzerine demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi tarafından tesbiti halinde bunun neticeleri, nakil ücretindeki hisseleriyle mütenasip olarak nakle iştirak eden diğer bütün demiryollar arasında paylaşılır.

Tediye den imtinayı tesbit olunan demiryoluna karşı rücu hakkı mahfuz kalır.

Madde — 48.

Zıya veya hasar tazminatı halinde rücu hakkı

F 1. — Tamamı veya kısmi zıya veya hasar için işbu Andlaşma hükümleri gereğince bir tazminat ödemiş bulunan demiryolu, aşağıdaki hükümlere uygun olarak, nakle iştirak eden diğer demiryollarına karşı rücu hakkını kullanmaya yetkilidir :

a) Zararın vukuuna sebeb olan demiryolu bunun re'sen mesulüdür;

b) Zararın vukuuna mütaaddit demiryollar sebeb olduğu takdirde, bunlardan her biri kendisinin sebebiyet verdiği zararlardan mesuldür. Böyle bir halde tefrik imkânı yoksa, tazminat (c) bendiyle tesbit olunan esas dâhilinde aralarında paylaşılır.

c) Bir zarara, bir veya birkaç demiryolunun sebebiyet verdiği ispat edilemeyecek olursa, tazminat külfeti zararın hatlarında vuku bulmadığını ispat edenler müstesna olmak üzere, nakle iştirak eden bütün demiryollar arasında paylaşılır. Taksim, tarife tatbik mesafeleri kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak yapılır.

F 2. — Demiryollarından birinin aczi halinde, buna isabet edip tediye edilmemiş bulunan hisse, nakle iştirak eden diğer bütün demiryollar arasında, tarife tatbik mesafeleri kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak paylaşılır.

Madde — 49.

Teslim müddetinin tecavüzü halinde rücu hakkı

F 1. — 48 nci madde ile tesbit olunan kaideler, teslim mühletinin tecavüzü halinde ödenen tazminata da tatbik olunur. Teslim mühletinin tecavüzüne, mütaaddit demiryollar üzerinde tesbit edilen nizamsızlıkların sebeb olması halinde, tazminat külfeti her birinin şebekesi üzerindeki gecikme müddeti ile mütenasibolarak aralarında paylaşılır.

F 2. — 11 nci madde ile derpiş olunan teslim mühletleri nakle iştirak eden muhtelif demiryolları arasında aşağıdaki şekilde paylaşılır :

- a) İki komşu demiryolu arasında :
1. Sevk mühleti yarı yarıya paylaşılır;
 2. Nakil mühleti iki demiryolundan her biri üzerine tarife tatbik edilen mesafelerin kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak taksim edilir;
- b) Üç veya daha fazla demiryolu arasında :
1. Sevk mühleti, gönderici demiryolu ile alıcı demiryolu arasında yarı yarıya paylaşılır;
 2. Nakil mühletinin üçte biri, iştirak eden demiryolları arasında eşit hisseler halinde taksim olunur;
 3. Nakil mühletinin geri kalan üçte ikisi, bu demiryollarından her biri üzerinde, tarife tatbik edilen mesafelerin kilometre uzunluğu ile mütenasibolarak taksim edilir.
- F 3. — Bir demiryolunun hakkı bulunan munzam mühletler bu demiryoluna tahsis olunur.
- F 4. — Eşyanın demiryoluna teslimi ile sevk mühletinin başlangıcı arasındaki zaman, munhasıran gönderici demiryoluna tahsis olunur.
- F 5. — Yukarda bahis konusu olan paylaşma ancak, nakil mühletinin tamamına riayet edilmiş bulunduğu takdirde kaale alınır.

Madde — 50.

Rücu usulü

- F 1. — Aleyhine 48 ve 49 ncu maddelerle derpiş olunan rücu haklarından biri kullanılan demiryolu, kendisine usulüne uygun şekilde tebligat yapıldıktan ve dâvaya da müdahale imkânı verildikten sonra, tazminat bir adli makam tarafından tesbit edilmiş bulunduğu takdirde, aleyhine rücu hakkını kullanan demiryolunun yaptığı tediye için sıhhatine itiraza asla yetkili değildir. Asli dâva kendisine tevdi edilmiş bulunan hâkim, tebliğ ve müdahale için verilmesi gereken mehilleri, hâdisenin icaplarına göre tesbit eder.
- F 2. — Rücu hakkını kullanmak isteyen demiryolu, kendilerine tebligat yapmamış bulduklarına karşı bu hakkını kaybetmemek için, rücu talebini uzlaşmamış bulunduğu bütün demiryolları aleyhine bir tek ve aynı mercie tevdi edecektir.
- F 3. — Hâkim, ikame edilmiş bütün rücu dâvalarını bir tek ve aynı kararla hükme bağlayacaktır.
- F 4. — Aleyhlerine dâva açılmış bulunan demiryollar, hiçbir muahhar rücu hakkı kullanamaz.
- F 5. — Teminata mütaallik rücuların, tazminata ait asli dâvaya ithaline müsaade olunmaz.

Madde — 51.

Rücularda salâhiyet

- F 1. — Aleyhine rücu hakkı kullanılan demiryolunun merkezinin bulunduğu yerdeki hâkim bütün rücu dâvaları için münhasıran yetkilidir.
- F 2. — Dâva mütaaddit demiryolları aleyhine açılacak olursa, dâvacı demiryolu, 1. fıkra gereğince salâhiyetli hâkimler arasından dâvasını tevdi eyliyeceğini seçmeye yetkilidir.

Madde — 52.

Rücular hakkında hususi anlaşmalar

Demiryollar, aralarında yapacakları anlaşmalarla III . fasılda tâyin olunan karşılıklı rücu kaidelerinden ayrılabilirler.

KISIM : IV.

Müteferrik hükümler

Madde — 53.

Millî kanunların tatbiki

İşbu Andlaşmada hüküm bulunmayan hallerde, her Devletin nakle ait kendi kanun ve nizam-ları hükümleri tatbik olunur.

Madde — 54.

Usule ait umumî kaideler

İşbu Andlaşmaya tâbi nakliyatın yol açtığı bütün ihtilâflar için takibolunacak usul, Andlaş-mada mevcut muhalif hükümler mahfuz kalmak şartıyla, yetkili hâkimin takibedeceği usuldür.

Madde — 55.

Hükümlerin infazı, haciz ve teminat

F 1. — İşbu Andlaşma hükümleri gereğince yetkili hâkim tarafından vicahta veya gıyapta verilen hükümler, bu hâkim tarafından tatbik olunan kanunlar gereğince katiyet kesbedince ve alâkalı Devletin tâyin eylediği formaliteler tamamlanır tamamlanmaz, diğer Âkîd Devletlerin her biri için infazı mecburi olur. Dâva esasının yeniden tetkiki caiz değildir.

Bu hüküm, ne muvakkaten infaz mecburiyeti bulunan mahkeme kararlarına, ne de dâvasının red-di dolayısıyla bir dâvacı aleyhine, mahkeme masrafından fazla olarak hükmedilen zarar ve ziyan mahkûmiyetlerine tatbik edilmez.

F 2. — Bir demiryolunun Milletlerarası bir nakil dolayısıyla aynı devlete tâbi bulunmayan bir diğer demiryolundan tahakkuk eden alacakları üzerine, ancak bu alacakların sahibi bulunan demiryolunun mensubolduğu devletin adli makamlarınca verilen hükümle haciz konulabilir.

F 3. — Demiryolu müteharrik taşıtlarıyla konteyner, tahmil cihazları, muşamba ilâh... gibi nakilde kullanılan ve demiryoluna ait bulunan her cinsten eşyaya bir başka devletin ülkesi üzerinde ancak mal sahibi demiryolunun mensubolduğu devletin adli makamlarınca verilen hükümle, ha-ciz konulabilir.

Şahıslara ait vagonların hacizden masuniyetine ait şartlar VII. ekle tesbit olunmuştur.

F 4. — Milletlerarası nakil mukavelesine dayanan dâvalar dolayısıyla harç ve masrafların tedi-yesini karşılamak üzere teminat istenemez.

Madde — 56.

Para vâhidi, yabancı paraların tahvil veya kabul rayiçleri

F 1. — İş bu Andlaşmada veya eklerinde frank olarak gösterilen meblâğlar, gramın 10/31 i ağırlı-ğında ve 0,900 ayarında altın franka ait telâkki olunacaktır.

F 2. — Demiryolu, yabancı paralar vâhitleriyle ifade edilip memleket parası ile ödenen nakil ü-reti ile diğer masraflar ve rambursömanların tahvilinde tatbik edeceği rayiçleri (tahvil rayiçi) ya-yınlamakla mükelleftir.

F 3. — Keza, tediyelede yabancı para kabul eden bir demiryolu da, bunların kabulünde tatbik edeceği rayiçleri (Kabul rayiçi) yayınlamakla mükelleftir.

Demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi

F 1. — İşbu Andlaşmanın tatbikini kolaylaştırıp temin etmek maksadiyle ve aşağıdaki hususlarla görevli bir (Demiryolu ile Milletlerarası Nakliyat Merkez Ofisi) tesis edilmiştir :

a) Âkîd Devletlerin her birinden ve alâkalı demiryolların her birinden yapılacak tebliğleri alıp diğer devletlere ve demiryollarına tebliğ eylemek;

b) Milletlerarası nakliyat hizmetini ilgilendiren her cinsten malûmatı toplamak, kordone etmek ve yayınlamak;

c) Muhtelif demiryollar arasında, Milletlerarası nakliyat hizmetinin gerektirdiği mali münasebetleri ve muallâkta kalmış alacakların tahsilini kolaylaştırmak ve bu bakımdan, demiryolları arasındaki münasebetlerin emniyetini, nakliyat teşebbüslerinden birinin talebi üzerine, bu memleketler veya teşebbüsler arasında Andlaşmanın tefsir veya tatbikinden doğan ihtilâfları tesviye eylemek maksadiyle ya hizmet arzı veya tavassut veyahut diğer her hangi bir şekilde uzlaştırma teşebbüsünde bulunmak;

d) Âkîd Devletlerden birinin veya hatları 58. madde ile tesbit edilen hatlar listesinde yazılı bulunan nakliyat teşebbüslerinden birinin talebi üzerine, mezkûr devletler veya teşebbüsler arasında mukavelenin tefsir veya tatbiki mevzuundaki ihtilâfları ya hizmetini arz veya doğrudan doğruya aracılık ederek veya diğer bir suretle telif etmeye teşebbüs etmek;

e) İlgili Tarafların - devletler, nakil teşebbüsleri veya müşteriler - talebi üzerine, mevzuu Andlaşmanın tefsir veya tatbiki olan ihtilâflarda istişari mütalâa beyan eylemek;

f) Andlaşmanın tahkim yolu ile tefsir veya tatbikinden doğan ihtilâfların tesviyesine iştirak etmek;

g) İş bu Andlaşmanın tadiline ait talepleri incelemek ve lüzumu halinde 67. madde ile derpiş olunan konferansların toplanmasını teklif eylemek.

F 2. — İşbu Andlaşmanın V. Ekini teşkil eden hususi nizamname bu Ofisin merkezini, kuruluşunu ve organizasyonu ile icra vasıtalarını tâyin ve bundan başka faaliyet ve nezaret şartlarını tesbit eder. Bu Nizamname ve Âkîd Devletlerin hepsinin muvafakati ile bunda yapılan tadilât, İşbu Andlaşma ile aynı kıymet ve müddeti haizdir.

Andlaşmaya tâbi hatların listesi

F 1. — 57 nci madde ile kurulan Merkez Ofisi İşbu Andlaşmaya tâbi hatların listesini tanzim ve bu listeyi günü gününe işlenmiş olarak tutmakla mükelleftir. Bu maksatla, bu listeye ilâve edilecek veya bundan çıkarılacak demiryolu veya ikinci maddede yazılı teşebbüsler hakkında Âkîd Devletlerden tebliğler alır.

F 2. — Yeni bir hattın milletlerarası nakliyat hizmetine girmesi, Merkez Ofisinin bu hattın kaydeyletiğini bildiren yazısının tarihinden önce bir ay sonra vâkı olur.

F 3. — Bir hattın Andlaşmanın yüklediği mükellefiyetleri artık yerine getirecek durumda olmadığına dair, bunun listeye ithalini istemiş bulunan Âkîd Devlet tarafından yapılacak tebliğ üzerine, bu hat Merkez Ofisi tarafından derhal listeden çıkarılır.

F 4. — Merkez Ofisi tarafından yapılacak tebliğin alınması ve her demiryoluna, listeden çıkarılan demiryolu ile milletlerarası bütün nakil münasebetlerini derhal kesmek hakkı verir; bundan yolda bulunan ve tamamlanması gereken milletlerarası nakliyat müstesnadır.

Bâzi nakliyata ait hususi hükümler. Mütemmim hükümler

F 1. — Şahıslara ait vagonların nakliyatı VII. Ek hükümleriyle tanzim olunmuştur.

F 2. — Konteynerlerin nakil hakkında, VIII. Ek hükümleri tatbik olunur.

F 3. — Ekspres kolilerinin nakli hakkında demiryollar tarifelerine IX. Eke uygun olarak koyacakları bâzı hususi hükümler üzerinde uzlaşabilirler.

F 4. — Aşağıda sayılan nakliyat hakkında iki veya daha fazla Âkîd Devlet hususi Anlaşmalarla veya demiryollar, tarifelerine koyacakları bu nakliyata uygun ve bu Andlaşmaya aykırı hükümler vasıtasıyla bâzı şartlar üzerinde uzlaşabilirler; bilhassa, İşbu Andlaşmanın II. Ekiyle derpiş olunan örneğe aykırı bir nakil vesikası tesbit olunabilir :

- a) Tedavül kabiliyetli nakil vesikası ile nakliyat;
- b) Yük senedinin ikinci nüshasının tevdiî karşılığında teslim edilecek nakliyat;
- c) Gazete nakliyatı;
- d) Fuarlara ve sergilere mahsus eşya nakliyatı;
- e) Nakil olunan eşyayı sıcağa ve soğuga karşı koruma vasıtaları ve tahmil cihazları nakliyatı,

Âkîd Devletlerden iki veya daha fazlası hususi Anlaşmalarla, veya demiryollar tarifelerine koyacakları uygun hükümlerle bu nakliyata elverişli ve İşbu Andlaşmaya aykırı bâzı şartlar, ve bilhassa II. lâhika ile kabul olunan örneğine aykırı bir nakil vesikası derpiş edebilirler.

F 5. — İşbu Andlaşmanın tatbiki için bâzı Âkîd Devletlerin veya bâzı iştirakçi demiryolların yayınlıyacakları mütemmim hükümler, bunlar tarafından Merkez Ofisine tebliğ olunur.

Bu hükümlerin kabulü mevzuundaki Anlaşmalar, her Devletin kanun ve nizamlarının tesbit eylediği şekiller dâhilinde, bunlara iştirak eden demiryolları üzerinde yürürlüğe konabilir; bu Anlaşmalar Milletlerarası Andlaşmaya aykırı hüküm tesis edemez.

Bunların yürürlüğe konması Merkez Ofisine tebliğ olunur.

Madde — 60.

İhtilâfların tahkim yolu ile tesviyesi

F 1. — Bir yandan, millî kanun veya ahdi hukuk mahiyetinde mer'î bulunan Andlaşmanın ve bâzı Âkîd Devletler tarafından vaz'olunan mütemmim hükümlerin tefsir veya tatbikinden ve diğer yandan 59. maddenin 4. fıkrasının derpiş eylediği hususi anlaşmalardan doğan ihtilâflar, tarafların talebi üzerine, kuruluşu ve usulü işbu Andlaşmanın X. ekiyle derpiş olunan tahkim yoluna gidilebilir.

F 2. — Ancak, devletlerarasındaki ihtilâflar halinde X. ek hükümleri tarafları bağlamaz; bunlar hakem heyetinin kuruluşunu ve tahkim usulünü serbestçe tâyin edebilirler.

F 3. — Tarafların talebi üzerine, aşağıdaki hususlarda tahkim yoluna gidilebilir:

- a) İhtilâfların, diğer kanuni hükümler gereğince tesviyesine hâlel gelmeksizin:
 1. Âkîd Devletlerarasındaki ihtilâflar;
 2. Bir yandan Âkîd Devletler, diğer yandan akde dâhil bulunmayan devletlerarasındaki ihtilâflar;
 3. Akde dâhil bulunmayan devletlerarasındaki ihtilâflar;Ancak son iki halde Andlaşmanın millî kanun veya ahdi hukuk olarak tatbiki şarttır.
- b) Nakliyat teşebbüsleri arasındaki ihtilâflar;
- c) Nakliyat teşebbüsleri ile müşteriler arasındaki ihtilâflar;
- d) Müşteriler arasındaki ihtilâflar.

F 4. — İşbu madde ile tesis olunan tahkim usulüne baş vurmaya vesile olan ve milletlerarası bir nakil mukavelesinden doğan dâvalarda zaman aşımının durdurulma ve kesilme şartları dâvanın açılacağı alelâde mahkemenin tâbi bulunduğu millî kanunlara göre tâyin olunur.

F 5. — Hakem heyetleri tarafından, nakil teşebbüslerine veya müşterilere karşı verilen hükümler, infaz olunacakları devlette tesbit edilmiş bulunan formaliteler yerine getirilir getirilmez, Âkîd Devletlerden her birinde infazı mecburi olur.

KISIM : V.

Istisnai hükümler

Madde — 61.

Geçici aykırılıklar

F 1. — Eğer bir devletin iktisadi ve malî durumu Andlaşmanın III ncu kısmının III ncu bölümü hükümlerinin tatbiki için mühim güçlükler yaratacak bir derecede bulunursa, her devlet gerek tarifelere ilâve olunan hükümlerle, gerek demiryol idarelerine verilen umumi veya hususi müsaadeler gibi hâkimiyet esasına taallük eden salâhiyetlerle, bâzı münakaleler için aşağıdaki kararları alarak Andlaşmanın 17, 19 ve 21 nci maddeleri hükümlerine aykırı hareket edebilir.

a) Bahis konusu güçlüklerin doğduğu devletten çıkan irsalâtın ücretinin :

1. Ya kendi sınırlarına kadar ödenmesi,

2. Veya asgari olarak bahis konusu devletin sınırlarına kadar ödenmesi;

b) Bu devlete mürettep irsalâtın ücretinin :

1. Gönderdiği devlet a) fıkrasının 1 nci bendindeki takyide başvurmadıkça, ya asgari olarak kendi sınırlarına kadar ödenmesi;

2. Ya bahis konusu devletin sınırlarına kadar ödenmesi;

c) Bu devletten gelen veya bu devlete mürettep olan irsalâta hiçbir ranbursöman ilâve olunması veya deburların kabul edilmeyeceği veyahut ranbursöman ve deburların ancak bâzı hadler dâhilinde kabul edileceği;

d) Göndericiye, alıcı memlekete mütaallik olarak nakil mukavelesini tadil etmek, peşin tediye kaydı ve ranbursöman müsaadesi verilmeyeceği.

F 2. — Aynı şartlar altında devletler, demiryol idarelerine verilen umumi ve hususi müsaadelerle, karşılıklı münasebetlerine mütaallik olarak aşağıdaki kararları almak suretiyle Andlaşmanın 17, 19 ve 21 nci maddeleri hükümlerine aykırı hareket edebilirler :

a) Masrafların tediyesine ait kaidelerin, bu kaidelerle ilgili demiryollar arasında anlaşıldıktan sonra tahsisen tesbit olunması,

Bu kaideler 17 nci madde ile derpiş olunmamış kayıtlar ihtiva edemez.

b) Nakil mukavelesinde bâzı tâdil taleplerinin kabul olunmaması,

F 3. — 1 ve 2 nci fıkralar gereğince alınan tedbirler Merkez Ofisine bildirilir :

1 nci fıkrada sayılan tedbirler en erken, Merkez Ofisinin bu tedbiri diğer devletlere tebliğ eden yazısı tarihinden hesabedilmek üzere sekiz günlük bir mühletin inkızasından sonra yürürlüğe girer.

2 nci fıkrada sayılan tedbirler en erken, alâkalı devletlerdeki yayın tarihlerinden hesabedilmek üzere iki günlük bir mühletin inkızasından sonra yürürlüğe girer.

F 4. — Yolda bulunan irsalâta işbu tedbirler tatbik edilemez.

Madde — 62.

Demir, denizyolu münakalesinde mesuliyet

F 1. — 2 nci maddenin 1 nci fıkrasıyla derpiş olunan hatlardan geçen Demir, Denizyolu nakliyatında, her devlet, Andlaşmaya tâbi hatlar listesinde gerekli kaydın yapılmasını istemek şartıyla, aşağıda sayılan muafiyet sebeplerinin hepsini 27 nci madde ile tesbit edilmiş bulunanlara ilâve edebilir.

Nakliyeciyen, ancak zıyan, hasarın veya teslim mühletinin tecavüzünü malın gemiye yüklenmesinden gemiden tahliyesine kadar olan deniz mesafesi üzerinde vukua geldiğini ispat eylediği takdirde bunları iddia edebilir.

Bu muafiyet sebepleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Kaptanın, tayfanın, kılavuzun veya nakliyecinin, memurlarının geminin seferindeki veya idaresindeki efal, ihmal veya kusurundan;

b) Geminin sefer edememesinden; sefer kabiliyetsizliğinin, gemiyi sefer edebilecek duruma getirmek veya uygun bir donatım, levazım ve tağdiye temin etmek veya geminin, malın yüklenmiş bulunduğu kısımlarını malın kabul, nakil ve muhafazasına elverişli bir duruma getirmek veya hazırlamak bakımlarından kendisine mâtuf, mâkul bir ehliyet noksanından ileri gelmediğini nakliyecinin ispatı şartıyla;

c) Yangın; bunun kendisinin, kaptanın, tayfanın, kılavuzun veya memurlarının hareketlerinden ve kusurlarından ileri gelmediğini nakliyecinin ispatı şartıyla;

d) Deniz veya sefere elverişli diğer su yollarındaki korkulu durum, tehlike veya kazalar;

e) Denizde canın veya malın tahlisi veya tahlis teşebbüsü;

f) Malın geminin güvertesine tahmili, bunun muvaffakiyetle yapıldığına dair göndericinin yük senedine meşruhat vermesi ve vagon üzerinde bulunmaması şartıyla.

Yukardaki muafiyet sebepleri, nakliyecinin umumi mükellefiyetlerini ve bilhassa gemiyi sefer edebilecek duruma getirmek veya uygun bir donatım, levazım ve tağdiye temin eylemek veya geminin, malın yüklenmiş bulunduğu kısımlarını bu malın kabul, nakil ve muhafazasına elverişli bir duruma getirmek veya hazırlamak için mâkul bir ehliyet göstermek mecburiyetini hiçbir veçhile ne kaldırır ne de azaltır.

Nakliyecii, yukardaki muafiyet sebeplerini ileri sürdüğü zaman, hakkın sahibi teslim mühleti tecavüzünün, zıyan veya hasarın nakliyecinin, kaptanın, tayfanın veya memurlarının, (a) bendinde yazılı olanlardan gayri bir hatadan ileri geldiğini ispat eylemesi halinde dahi mesuldür.

F 2. — Eğer aynı deniz hattı, birinci maddede bahsi geçen listeye kayıtlı mütaaddit teşebbüsler tarafından işletiliyorsa, bu hatta tatbik edilecek mesuliyet rejimi, bütün bu teşebbüsler için aynı olacaktır.

Ayrıca, bu teşebbüsler mütaaddit devletlerin talebi üzerine bu listeye kaydedilmiş bulunuyorsa, bu mesuliyet rejimi hakkında bu devletlerin önceden bir anlaşma akdetmeleri lâzımdır.

F 3. — İşbu madde gereğince alınmış olan tedbirler Merkez Ofisine bildirilecektir. Bunlar en erken, Merkez Ofisinin bu tedbirleri diğer devletlere tebliğini havi yazısı tarihinden itibaren otuz günlük bir mühletin inkızasında yürürlüğe girer.

Nakil halinde bulunan irsalâta bu tedbirlerin tesiri olmaz.

KISIM : VI.

Nihai hükümler

Madde — 63.

İmza

Mütemmim cüzülerini teşkil eden ekleriyle birlikte işbu Andlaşma, alelâde revizyon konferansına dâvet edilmiş bulunan Devletlerin imzasına, 1 Mart 1953 tarihine kadar açık kalacaktır.

Madde — 64.

Tasdik, meriyet

İşbu Andlaşma tasdik edilecek ve tasdikine mütaallik vesikalar mümkün olan süratle İsviçre Hükümetine tevdi olunacaktır.

Andlaşma 15 devlet tarafından tasdik edildiği zaman, İsviçre Hükümeti, Andlaşmanın yürürlüğe konması imkânını tetkik eylemek maksadiyle, alâkalı hükümetlerle temasa geçecektir.

Andlaşmaya iltihak

F 1. — Âkîd bulunmıyan ve işbu Andlaşmaya iltihak eylemek istiyen her devlet, talepnamesini İsviçre Hükümetine gönderecek, mezkûr Hükümet de, bunu, Merkez Ofisinin talip devlet demiryollarının Milletlerarası nakliyat bakımından durumu hakkındaki bir notu ile birlikte bütün Âkîd Devletlere tebliğ eyliyecektir.

F 2. — Bu ihbar tarihinden itibaren altı ay içinde asgari iki Devlet İsviçre Hükümetine muhalefetlerini bildirmeyecek olurlarsa, talep hukukan kabul edilmiş bulunacak ve talip Devletle bütün Âkîd Devletler keyfiyetten İsviçre Hükümeti tarafından haberdar edilecektir.

Aksi halde, İsviçre Hükümeti bütün Âkîd Devletlere ve tâlip Devlete talebin tetkikinin talik edilmiş bulunduğunu ihbar eder.

F 3. — Her iltihak, İsviçre Hükümeti tarafından gönderilecek ihbar tarihinden bir ay sonra veya bu mühletin inkızasında Andlaşma henüz yürürlükte bulunmuyorsa, bunun yürürlüğe giriş tarihinde katıyet kesbeder.

Âkîd Devletlerin taahhütlerinin süresi

F 1. — İşbu Andlaşmanın müddeti mahdut değildir. Ancak, her Âkîd Devlet aşağıdaki şartlar dâhilinde çekilebilir :

Andlaşma her Âkîd Devlet için, yürürlüğe giriş tarihini takibeden beşinci senenin Aralık ayının 31 ine kadar muteber olacaktır. Bu müddetin inkızasında, çekilmek istiyen her Devlet bu arzusunu asgari bir sene evvelinden İsviçre Hükümetine bildirecek, mezkûr hükümet de keyfiyetten bütün Âkîd Devletleri haberdar edecektir.

Bu mühlet içinde ihbar yapılmıyacak olursa, taahhüt kendiliğinden üç sene için temdidilecek ve üç yıllık devrelerden birinin son senesinin 31 Aralık tarihinden en az bir yıl evvel yapılmış fesih ihbarı yokluğu halinde, böylece üç yıldan üç yıla devam edecektir.

F 2. — Andlaşmaya iltihakları beş yıllık devre veya üç yıllık devrelerden biri esnasında kabul edilmiş bulunan devletler bu devrenin sonuna kadar ve bu devrelerden birinin inkızasından asgari üç sene evvel fesih ihbarı yapmadıkları müddetçe, mütâakıp üç yıllık devrelerden her birinin sonuna kadar taahhütleri devam eder.

Andlaşmanın revizyonu

F 1. — Âkîd Devletlerin temsilcileri, işbu Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinden en geç beş sene kadar, İsviçre Hükümetinin dâveti üzerine, bu Andlaşmanın yeniden gözden geçirilmesi için toplanırlar.

Âkîd Devletlerden en az üçte biri tarafından talebedildiği takdirde, bu tarihten evvel bir konferans toplantıya dâvet olunur.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, İsviçre Hükümeti âkîd bulunmıyan devletleri de davet edebilir.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, merkez ofisi aşağıdaki teşekküllerin temsilcilerini de konferansta hazır bulunmaya davet eder :

- a) Nakil mevzuunda yetkili Milletlerarası Devlet teşekküllerini;
- b) Nakil ile uğraşan Milletlerarası hususi teşekküller.

Âkîd olmıyan devletlerin temsilcileriyle, dördüncü bentte zikredilen Milletlerarası teşekküllerin müzakerelere iştiraki, her konferans için müzakere nizamnamesiyle tanzim olunur.

Âkîd Devletlerin ekseriyetinin mutabakatını temin suretiyle, Merkez Ofisi, alelâde ve olağanüstü revizyon konferanslarından evvel, revizyon tekliflerinin önceden incelenmesi için komisyonları toplantıya çağırabilir. VI. Ek hükümleri, teşmil yolu ile bu komisyonlarda tatbik olunur.

F 2. — Bir revizyon konferansı neticesinde meydana gelen yeni Andlaşmanın yürürlüğe konulması, mukaddem Andlaşmanın ilgasını gerektirir; yeni andlaşmayı tasdik etmiyecek Âkîd Devletler için dahi mukaddem metin mer'î olamaz.

F 3. — Revizyon konferansları arasında 3, 4, 6, 13, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 47, 48, 49, 52 nei maddelerle II, III, IV a, IV b, IX ve X. ekler bir revizyon komisyonu tarafından günlük duruma getirilmek üzere işlenebilir. Bu komisyonun kuruluş ve işlemesi işbu Andlaşmanın VI. ekile tanzim olunmuştur.

Revizyon komisyonunun kararları, merkez ofisi vasıtasıyla Âkîd Devletlerin hükümetlerine derhal tebliğ olunur. Ancak, tebliğ gününden itibaren üç ay içinde Âkîd Devletler hükümetlerinin asgari beşi tarafından dermeyeran edilmediği takdirde, bu kararlar kabul edilmiş sayılır. Bu kararlar, Merkez Ofisi tarafından Âkîd Devletlerin hükümetlerinin malûmatına sunulduğu ayı takibeden altıncı ayın beşinci gününde yürürlüğe girer. Merkez Ofisi kararların tebliği sırasında bu günü tâyin eder.

F 4. — Aşağıdaki mevzuları ihtiyaçlara intibak ettirmek maksadiyle mütehasıslar komisyonları kurulmuş, bunların kuruluş ve işleyişi işbu Andlaşmanın VI. ekini teşkil eden bir ana nizamname ile tanzim olunmuştur:

a) Nakil dışı edilen veya bâzı şartlar altında nakle kabul olunan madde ve eşyalara ait hükümler (Ek I);

b) Şahıslara ait vagonların nakli hakkında Milletlerarası Nizamname (Ek VII);

c) Konteynerlerin nakli hakkında Milletlerarası Nizamname (Ek VIII).

Mütehasıslar komisyonlarının kararları Merkez Ofisi tarafından derhal Âkîd Devletlerin Hükümetlerine tebliğ olunur. Ancak tebliğ gününden itibaren üç ay içinde Âkîd Devletler Hükümetlerinin asgari beşi tarafından itiraz dermeyeran edilmediği takdirde bu kararlar kabul edilmiş sayılır. Bu kararlar, Merkez Ofisi tarafından Âkîd Devletlerin Hükümetlerinin malûmatına sunulduğu ayı takibeden üçüncü ayın birinci gününde yürürlüğe girer. Merkez Ofisi kararların tebliği sırasında bugünü tâyin eder.

Madde — 68.

Andlaşmanın metinleri, resmî tercümeler

İşbu Andlaşma, müesses diplomatik tekâmül gereğince Fransız dilinde akit ve imza edilmiştir. Fransızca metne, resmî tercüme kıymetini haiz bulunan Alman dilinde bir metin, İngiliz dilinde bir metin ve İtalyan dilinde bir metin eklenmiştir.

İhtilâf halinde Fransızca metin muteberdir.

Usulüne uygun bulunan salâhiyetnameleri hâmil aşağıdaki tam yetkili temsilciler işbu Andlaşmayı mealini tasdikan imzalamışlardır.

Bern'de Bin dokuz yüz elli iki yılı Ekim ayının yirmi beşinci günü tek nüsha olarak tanzim edilmiş olup İsviçre konfederasyonu arşivlerine tevdi edilecek ve aslına uygun tasdikli bir sureti Taraflardan her birine teslim edilecektir.

Avusturya adına
Belçika adına
Bulgaristan adına
Fransa adına
Yunanistan adına
Macaristan adına

İtalya adına
Liechtenstein adına
Lüksemburg adına
Norveç adına
Holânda adına
Polonya adına

Portekiz adına	Kırallığı adına
Romanya adına	Danimarka adına
İsveç adına	İspanya adına
İsviçre adına	Finlândiya adına
Çekoslovakya adına	Irak adına
Türkiye adına	İran adına
Yugoslavya adına	Lübnan adına
Büyük Britanya ve Kuzey - İrlânda Birleşik	Suriye adına

25 EKİM 1952 TARİHİNDE BERN'DE İMZA EDİLMİŞ OLAN DEMİRYOLU İLE EŞYA (CİM), YOLCU VE BAGAJ (CİV) NAKLİYATINA MÜTAALLİK BEYNELMİLEL MUKAVELELERE MÜZEYYEL PROTOKOL

(11 Nisan 1955)

Zirde vâzıulimza salâhiyetli murahhaslar aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

1. — 25 Ekim 1952 tarihli mukaveleleri imza etmemiş bulunan devletler veya bu devletlerden kara parçaları üzerinde 23 Kasım 1933 tarihli mukavelelerin tatbik edildiği demiryolu hattı olanlar, 1952 tarihli mukaveleleri, teşriî usullerine göre, kabul ettikleri ve bunları kendi Anayasa esaslarına tevfikân tatbik edeceklerini İsviçre Hükümetine işar edebilirler.

2. — Yukarda hedef tutulan işar yapıldığında, aşağıdaki netayîç hâsıl olur :

a) 1952 tarihli mukaveleler, Âkîd Devletlerle, (1) No. da zikredilen ve işarda bulunmuş olan devlet veya kara parçaları arasındaki münasebetlerdeki mukavelelerin yürürlüğe girmiş oldukları ahvalde, işarın İsviçre Hükümetince kabulü tarihinden itibaren 30 günün hitamında,

Mukaveleler yürürlüğe girmemiş bulunuyorsa, yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren,

Tatbik olunur.

b) İsviçre Hükümeti, işarın kabul tarihini tesbit eder ve bu tarihi 1952 Mukavelelerine iştirak etmiş olan Devletlere ve keza yukarda (1) No: da hedef tutulan salâhiyeti kullanmış olan Devletlere ve bu Devletlerin kara parçalarına bildirir.

c) 1 No: da zikredilen Devletlere taallük eden mütaaddit kara parçaları birden fazla reye malik değildirlir. Bu prensibin tatbikatına mütaallik usuller, 1952 Mukavelelerinin Mümzisi bulunan Devletlerarası bir Konferansta tedvin edilir.

Diğer münasebetlerde bu Devletler veya bunların kara parçaları, 1952 Mukavelelerine iştirak etmiş veya bunları tastik etmiş olan Devletlerle aynı hak ve vecibelere maliktirlir.

3. — Birleşik Kırallık hukukuna göre, 1952 mukavelelerinin, mümzi olmıyan veya bu mukavelelere katılmamış olan devletlerin kara parçalarına mütaallik hükümlerini, üzajeler için vecibülittiba kılmak maksadiyle, Birleşik Kırallık Hükümeti, bu mukaveleler hükümlerinden inhiraf suretiyle, Birleşik Kırallıktan yapılan trafik için, hamule senediyle (CİM) Beynelmilel Bilet ve Bagaj Bülteninde (CİV) ki, formüller dâhilinde İşbu Müzeyyel Protokole bir referans dercetmeye salâhiyetlidir.

4. — 1952 mukavelelerini tamamıyan bu protokol, 1 Haziran 1953 tarihine kadar imzaya açık kalır.

Bu protokol tasdik edilmelidir. Bu tarihten evvel işbu protokolü imza etmiyecek olan devletlerle CİM Mukavelelerinin 65 nci ve CİV Mukavelesinin 64 nü maddelerinin tatbiki suretiyle yu-

karda hedef tutulan mukavelelere iştirak eden devletler işbu protokola işarda bulunarak iltihak edebilirler.

Tasbiknameler veya iltihakı mübeyyin işarlar İsviçre Hükümetine tevdi edilecektir.

İşbu protokol, 1952 mukavelelerinin mevkiî tatbika vaz'ı için derpiş edilen tarihten altı ay evvel yürürlüğe girer.

Yukardaki hususata binaen, işbu protokolü, usulüne uygun ve muntazam salâhiyetnamelerle mücehhez bulunan aşağıdaki salâhiyetli murahhaslar imza etmişlerdir.

Bin dokuz yüz elli üç senesi on bir nisanda Bern'de, İsviçre Konfederasyonu arşivlerine tevdi edilmek üzere tek bir nüsha olarak tanzim edilmiştir. Bu protokolün aslına uygun metinleri bu konferansta temsil edilen hükümetlerin her birine tevdi edilecektir.

25 Ekim 1952 tarihli Civ ile müzeyyel protokolü, «Ofis santral nizamnamesi vesikasını ve 11 Nisan 1953 tarihli müzeyyel protokolü imza eden devletler :

Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Danimarka, İspanya, Finlândiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Lübnan, Lişenstayn, Lüksemburg, Norveç, Holânda, Polonya, Portekiz, Romanya, Birleşik Kırallık, İsveç, İsviçre, Çekoslavakya, Türkiye ve Yugoslavya.

23 Kasım 1933 tarihli Civ Mukavelesinde Âkîd taraf olarak bulunan Almanya için, 25 Ekim 1952 tarihli protokolün (1 b) ve 11 Nisan 1953 tarihli protokolün 1 ve 2 nci maddelerine bakılması.

25 Ekim 1952 tarihli Cim mukavelesiyle müzeyyel protokolü, «Ofis Santral Nizamnamesi» vesikasını ve 11 Nisan 1953 tarihli müzeyyel protokolü imza eden Devletler

Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Danimarka, İspanya, Finlândiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Lübnan, Lişenstayn, Lüksemburg, Norveç, Holânda, Polonya, Portekiz, Romanya, Birleşik Kırallık, İsveç, İsviçre, Çekoslavakya, Türkiye ve Yugoslavya.

23 Kasım 1953 tarihli CİM mukavelesine Âkîd taraf olan Almanya için 25 Ekim 1952 tarihli müzeyyel protokolün (1 b) ve 11 Nisan 1953 tarihli müzeyyel protokolün 1 ve 2 nci maddelerine bakılması.

25 EKİM 1952 TARİHİNDE BERNE'DE İMZA EDİLMİŞ OLAN DEMİRYOLU İLE EŞYA (CİM) VE YOLCU VE BAGAJ (CİV) NAKLIYATINA MÜTAALLİK BULUNAN BEYNELMİLEL MUKAVELELERE MÜZEYYEL PROTOKOL

(25 Ekim 1952 T.)

Demiryolu ile eşya (CİM) ve yolcu ve bagaj (CİV) nakliyatına mütaallik 23 Kasım 1953 tarihli Beynelmîlel mukavelelerin 5 nci revizyon konferansı çalışmalarının hitamı sırasında konferans aşağıdaki kararları almıştır :

1. — Konferans, İsviçre Hükümetini aşağıdaki maksatlarla fevkalâde bir konferans toplaması için tevkil etmiş ve keyfiyet adı geçen hükümet tarafından kabul edilmiştir.

a) Demiryolu ile Beynelmîlel nakliyat merkezi ofisi için, diğer beynelmîlel teşekküllerindeki benzer bir murakabe rejimi tesis eden yeni bir nizamname ihzar etmek.

İsviçre Hükümeti, Fransız delegasyonunun tavsiyelerinden mülhem olarak bir proje ihzar edecek ve bu proje Âkîd Devletlere bildirilecektir.

Fevkalâde konferans, yeni nizamnamenin yeni mukavelelerle aynı zamanda meriyete girebilmesini mümkün kılacak bir surette toplanacaktır.

b) Demiryolu ile Eşya (CİM) ve Yolcu ve Bagaj (CİV) Nakliyatına mütaallik Beynelmilel Mukavelelere Almanya'nın iştiraki meselesine bir hal tarzı aramak.

2. — Bundan başka Konferans,

Demir ve Denizyolu ile Birleşik Kırallığa mürettep veya buradan sevk edilen tehlikeli maddeler nakliyatına mütaallik şeraitin, CİM'in 1 nci lâhikasında tesbit edilmiş bulunan şeraitten esaslı şekilde farklı bulunduğu, ve bunların 1 nci lâhikadaki şeraite intibakını sağlamak için elverişli bir zamanda tadillerinin de mümkün olmadığı, ayrıca da her çeşit nakil vasıtasına mahsus mevzuatın muntaka itibarıyla ve dünyaya şâmil olmak üzere hemahenk kılınması hususunun derpiş edildiği hakkındaki salâhiyetli mütehassısların müşahedelerinden bilgi alınmak ve,

CİM Mukavelesinin 1 nci lâhikasının günün icaplarına intibakını sağlamakla vazifeli bulunan mütehassıslar Komisyonu, 1951 kısımdaki 11 nci içtimasında, Avrupa kıtası ile Birleşik Kırallık arasında Demir - Denizyolu ile tehlikeli maddeler trafiğine mütaallik inhirafi şeraiti ihtiva etmek üzere CİM'in 1 nci lâhikasına bir zeyil ihdasına karar verilmiş olduğunu ve bu maksatla adı geçen komisyonun bu zeyili izhar etmekle vazifeli ve Birleşik Kırallığın da temsil edileceği bir tâli komisyon tesis ettiğini göz önünde tutmak,

Suretiyle bu usul hakkındaki mutabakatını beyan ederek,

Bu hususi zeyil yürürlüğe girinceye kadar CİM ve CİV rejimine tevfikân Birleşik Kırallığa mürettep veya buradan sevk edilen tehlikeli eşyanın 1 nci zeylinin şeraitine ve diğer taraftan Birleşik Kırallık da bu eşyanın Demir ve Denizyolu ile nakliyatına mütaallik bulunan nizama tevafuk etmesi icabedeceğine karar verilmiştir.

3. — İşbu Mukavele ile, devam eden revizyon çalışmalarında tesbit edilecek olan lâhikaların aynı zamanda yürürlüğe girmelerinin temin için Konferans, Cim'in 67 nci maddesinin 4 ncü pragrafının mümkün olan suretle ve asıl mukavelenin mevkiî tatbika vaz'ı için derpiş edilen mühletten er geç 6 ay evvel mevkiî meriyete konulmasını tavsiye eder.

4. — Konferans aşağıdaki deklârasyondan bilgi alır:

(Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Macaristan Halk Cumhuriyeti, Polanya Halk Cumhuriyeti, Romanya Halk Cumhuriyeti ve Çekoslavakya Halk Cumhuriyeti hükümetleri, Cim ve Civ'nin 60 ncü maddelerinin 2 nci ve 3 a pragraflarındaki hükümleri muteber ve mecburi olarak tanımamak kayıt ve şartı ile mukaveleleri imza ederler).

Konferans, arbitrajın munhasıran ihtiyari mahiyeti dolayısıyla yukardaki kuyudu ihtiraziyenin kabulünü kararlaştırır.

Bin dokuz yüz elli iki senesi yirmi beş Ekimde Berne'de tanzim edilmiştir.

İzmir Mebusu Abdullah Aker ve Rize Mebusu İzzet Akçal'ın, Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Muvakkat Encümen mazbatası (2/233)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesini tadil eden kanun teklifimiz mucip sebepleriyle birlikte sunulmuştur.

Muktazasının ifasını müsaadelerini arz ederiz.

İzmir Mebusu
Abdullah Aker

Rize Mebusu
İzzet Akçal

ESBABI MUCİBE

6309 No. lu Maden Kanunu, 11 Mart 1954 tarihinde neşredilmek suretiyle meriyete girmiştir. O tarihten evvel başhyan muamelelerin bu kanun hükmüne göre yürütülmekte bulunduğu tabiidir. Ancak, sözü edilen kanun, 150 nci maddesinde kabul ettiği birtakım hükümlerle, evvelce verilmiş bulunan imtiyazların hangi şartlar içinde bu kanun hükmüne intibak ettirildiğini tasrih etmiş, aynı maddenin A bendinde intikalini iki yıl içinde yapılmak mecburiyetini de koymuştur.

6309 sayılı Kanun, maden imtiyazlarına sahibolabilmenin en esaslı şartlarından biri olarak talebeden şahsın Ltd. veya anonim gibi sermaye şirketlerinden birinin statüsüne uymayı mecburi kılmıştır.

Bu durum muvacehesinde, aynı kanunun 150 nci maddesinde zikredildiği gibi, eşhas uhdesinde bulunan işletme imtiyazlarının, 11 Mart 1956 tarihine kadar statülerinde maden istihsali bulunacak bir anonim veya limitet şirketine devri de mecburi bir hüküm olarak vaz'edilmiş olmaktadır.

Yine aynı maddenin G bendinin 2 nci fıkrası tesbit edilmiş müddetler içinde bu hükmün yerine getirilmemesini işletme imtiyazının fesih sebebi olarak göstermiş bulunmaktadır. 11 Mart 1956 tarihinde 2 yıllık müddet sona ereceğine göre, o tarihte şahıslar uhdesinde bulunan bütün işletme imtiyazlarının şirketlere devri iktiza edecek, aksi halde bu işletme imtiyazları fesholunacaktır.

Tamamına sahibolan hakiki bir şahsın bu hükümleri 2 senelik mehil içinde yerine getirmemesinin vâzı kanun tarafından kabul edilmiş ana prensip karşısında temerrüdünü ifdae edeceği cihetle, idarenin işletme imtiyazını feshetmeye salâhiyetli olmasını kabul etmekte büyük bir isabet vardır. Ancak, ekseri maden işletme imtiyazları uzun yıllardan beri muhtelif şahısların uhdesinde devam etmekte olduğu ve bu şahısların hisseleri nispetinde işletme imtiyazında hak sahibi oldukları da bir hakikattir.

Meriyette bulunduran maden mevzuatına göre, işletme imtiyazını fiilen tasarrufu altında bulunduran ekseriyet hisse sahibi veya sahipleri, yine aynı mevzuat tarafından teminat altına alınmış olduklarından, memlekette maden istihsali için teşebbüse girişilmesi, iktisadiyatımızın bu koluna sermaye yatırılması ve istihsal yapılması sağlanmıştır.

Senelerden beri bu hukuki statünün verdiği teminatla çalışmış bulunan birçok vatandaş, 6309 sayılı Kanunun 150 nci maddesinin vaz'ettiği imtiyazı şirketlere devir mecburiyeti karşısında, her türlü teminatı kaybetmişler ve kanunun himayesinde giriştikleri iktisadi teşebbüste birdenbire ekalliyyetin alacağı kararlara kendilerini mahkûm durumda bulmuşlardır. Zira, mütaaddit şahıslara ait bulunan işletme imtiyazının 11 Mart 1956 tarihinden itibaren devam edebilmesi için, teşkil edilecek veya esasen teşekkül etmiş olan bir anonim veya Ltd. şirkete devri icabedecektir. Elllerinde ek-

seriyet hisseyi bulunduran hissedarlar bu hisseleri kanunun istediği bünyedeki bir ticari şirkete devretmiş olsalar dahi, hisse bakımından azınlıkta bulunan diğer hissedarların, bu devir muamelesine rıza göstermemeleri halinde işletme imtiyazı yine kanunun tarif ettiği mânada bir şirkete devredilmiş olmayacağı için fesih edilebilecektir.

Demek oluyor ki, memlekette mer'î mevzuata uyarak ve güvenerek servetleri ile maden istih-saline girişmiş olan vatandaşlardan bir kısmı, ekseriya servetlerinden hiçbir kıymeti tehlikeye sokmadan el süreceği işletmeden doğacak menfaatlere tesahübedebilmek maksadiyle, imtiyazda hisse almış bulunan kimselerin temerrüdü karşısında tehlikeyi göze almış ve işe girişmiş olanlar tamiri mümkün olmayan bir duruma düşeceklerdir.

Tatbikatın ortaya koyduğu bu zaruret, 6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin, hak ve nasfet kaidelerine göre, tadilini lüzumlu kılmaktadır. 6309 sayılı Kanunun meriyete girmesinden evvel yürürlükte bulunan mevzuata göre, ekseriyet hisseyi tesahübeden şahısların giriştikleri teşebbüs dolayısıyla, maden istihsali sahalalarına yatırımlar yapmış olduğu göz önüne alınırsa, 150 nci maddenin tadili bu gibi hak sahiplerinin himayesini temin edecek hükümleri ihtiva etmesi bir zaruret olarak kendini gösterir. Filhakika, işletme imtiyazlarında azınlıkta bulunan ve envestismana katılmamış bulunanların, maden işletme imtiyazını yeni hükümlere göre bir şirkete devretmekten imtina etmeleri, onları esaslî bir zarara sokmayabilir. Hattâ, ekseriyet hisseyi devretmek hususunda evvelden tahsil edilmiş birtakım kıymetlere mahsubu için, işletmenin ilerdeki senelere ait faaliyetleri de karşılık tutularak envestisman yapan ekseriyet hisse sahipleri bir tehlikeye girmiş olabilirler. Bu takdirde, alacağını evvelden almış ve uzunca yıllar sürececek bir işletme faaliyetinden elde edilmesi beklenen menfaatleri zamanında evvel tahsil etmiş olan azınlıktaki hissedarların, meşru sayılmıyacak bâzı taleplerle, ekseriyet hissesi ellerinde bulunan hissedarların karşısına dikilmeleri mümkündür. Bu halde azınlığın hukukan istikbale muzaf menfaatlere mahsuben tahsil etmiş olduğu bâzı kıymetlerin iadesi düşünülebilirse de, tatbikatta iade mecburiyetinde bulunacağı bu gibi kimselerin hakkın elde edilmesine yarıyacak bir mameleke sahibolmayışları, bu gibilerin zaviyesinden fiilen bir külfet doğurmayacaktır. Halbuki, envestisman yapmış olanlar dağa taşa yatırdıkları sermayeyi ve koydukları tesisleri işe yaramaz bir halde terke mecbur olacakları için, zararları ölçülemeyecek derecede büyük olacaktır.

Esas hatlariyle tesbit edilen tatbikattaki durum, mütaaddit şahıslar uhdesinde bulunan maden işletme imtiyazlarında bütün hisseyi devretmeyi kabul etmiyen hissedarlar arasında hususi bir nizamın yaratılmasını, karşılıklı teminatın kabul edilmesini istilzam etmektedir. Bu itibarla teklif, ekseriyet hisseyi elinde bulunduranların devir salâhiyetlerini kullanmak suretiyle, maden imtiyazı üzerindeki tasarruflarını evvelki mevzuatta olduğu gibi kullanmaya devam etmeleri imkânını sağlayacak, aynı zamanda azınlıkta bulunan hissedarların münakit mukavelelere göre haiz oldukları hak ve mükellefiyetleri aynen ipka edecektir. Bu suretle de zaruri olan nizam ve karşılıklı teminat kurulmuş bulunacaktır.

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat Encümen
Esas No. 2/233
Karar No. 2

11 . II . 1956

Yüksek Reisliğe

İzmir Mebusu Abdullah Aker ve Rize Mebusu İzzet Akçal tarafından 6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi teşekkül eden Muvakkat Encümenimizin 6 . II . 1956 tarihli toplantısında incelendi.

1. Bilindiği üzere ilim adamları ve teknik mütehassısların iştirakiyle toplanmış olan Maden Kongresinde uzun çalışmalar neticesinde kabul edilen ana hatlar dairesinde ve muasır memleketler mevzuatı da incelenmek suretiyle bünyemize en uygun şekilde hazırlanmış bulunan Maden Kanunu, Büyük Millet Meclisinde de derin münakaşa ve tetkiklerden sonra kabule mazhar olmuş ve 11 Mart 1954 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Yeraltı servetlerimizin millî menfaatlerimize en uygun bir şekilde aranma ve işletilmesini ve hüsnü istimalini temin edecek hükümleri taşıyan 6309 numaralı Maden Kanunu, maden teşebbüs ve faaliyetlerinde ihtilâf ve muvazaa-lara meydan verilmemesi, madenlerin macera ve günlük kazanç peşinde koşan ehliyetsiz ellerde spekilâsyon mevzuu yapılmaması hususlarında da çok mühim esasları muhtevi bulunmaktadır.

Bu cümleden olarak, madenler üzerinde tesis edilecek işletme haklarının hisselerine tefrik ve taksim edilmemesi bunların iktisadi vahdet arz eden ve parçalanması caiz olmıyan birer bütün sayılması, ve bu şekilde devir ve tedavül eylemesi, kemiyet ve keyfiyetleri ve haiz buldukları iktisadi büyük önem itibariyle imtiyaz mevzuu olan maden sahalarının işletme haklarının limitet veya anonim şirketlerine itası ve bu kabîl madenlerin mezkûr şirketler eliyle işletilmesi maden kanuniyle kabul edilen başlıca prensipler arasında gelmektedir.

II - Yeni kanunun meriyete vaz'ından sonra, imtiyaz mevzuu teşkil eden madenlere ait işletme haklarının yukarda kaydedilen esaslar dairesinde ita edileceği tabiidir.

Aneak, mülga maadin mevzuatının cari bulunduğu zamanlarda ihale edilmiş olan bâzi madenlerin imtiyaz hukuku hisseler halinde mütaaddit eşhas uhdesinde bulunmaktadır. İşte bu kabîl hisseli madenlerin iki yıl zarfında mezkûr esaslar dairesinde yeni kanuna intıbakı aynı kanunun 150 nci maddesiyle tanzim edilmiştir. 11 Mart 1954 tarihinde başlıyan iki yıllık müddet 11 Mart 1956 tarihinde sona erecektir.

Bu tarihe kadar intıbakı temin edilmeyen madenlere ait imtiyaz hukuku fesih müeyyidesine bağlanmıştır.

III - Diğer taraftan, mülga maadin mevzuatına göre, bir madenin imtiyaz hukukunun ekseriyet hissesini tensil eden hissedarlar, o madenin işletme ve idaresini de ellerinde bulundurmak salâhiyetini haiz idiler. Akalliyet hisse sahipleri, idari ve fennî muamelelerle hesapları teftiş ettirmek yetkileri bulunmakla beraber, bunlara müdahaleden memnu ve aynı zamanda masrafları kabul mecburiyetinde idiler.

6309 numaralı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendine bir fıkra eklenmesi hakkında yapılan kanun teklifi, işte bu kabîl hisseli maden imtiyazlarından, intıbakta ittifak hâsıl olmıyanlara mütaallik bulunmaktadır.

IV - 6309 numaralı Maden Kanununun metnine, esbabı mucibe lâyihası ve komisyonlar raporlarına Hükümet temsilcisinden alınan izahata göre teklifin; hisseli madenler mevzuunu tamamıyla karşılamadığı, şimdiye kadar madenlerde ekseriyet hisse sahiplerinin akalliyet hisse sahipleriyle devam edegelen münasebetleri bakımından isabetli olmadığı, yeni birtakım ihtilâflara yol açacağı, Maden Kanunu esaslarına da tevafuk etmediği görülmüş, teklif sahiplerinin ve Hükümet temsilcisinin de iltihak ve kabul ettikleri ilişikte sunulan yeni bir metin komisyonca hazırlanmıştır. Bu metinde, 6309 numaralı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendinde mevcut intıbak esas ve

usulüne mütaallik hükümleri muhtevi ilk üç fıkra aynen bırakılmış, hisseli maden imtiyazlarının kanuna intibakına ait esaslar, yine bu kanunun diğer maddelerinde mevzu prensiplere uygun olarak 4, 5, 6, 7 ve 8 nei fıkralar halinde tanzim edilmiş, ancak yeni eklenen hükümlerin tatbikata vaz'ını teminen ikinci fıkradaki müddet iki yıl daha uzatılmış bulunmaktadır.

Birden fazla şahıs uhdesinde bulunan maden imtiyaz hukukunun tamamının, 64 ncü maddede gösterilen bir hükmi şahsâ devrinde ittifak edilmemesi halinde, kanunun 40, 58, 88 nei maddelerinde derpiş edildiği üzere, durum kaza yoluyla halledilecektir. Bu hususu karar altına alacak kaza mercii, madenin bulunduğu sahanın tâbi olduğu salâhiyetli mahkemedir. Mahkemece, tahsiste hissedarlar bakımından nazara alınacak ehliyet, madeni fiilen işletmek ve bu maksatlarla madende vücuda getirilmiş tesisat, sermaye, teknik kudreti, daha önce maden işletmesinde geçen muvaffakiyet gibi hususlardır.

Tahsis kararını mütaakıp, lehine tahsis yapılan hissedar veya hissedarların, 64 ncü maddeye uygun olarak teşkil veya irae edilecek hükmi şahsın, (A) bendinin ikinci fıkrası usul ve tarifâtı dairesinde ve kanuni müddeti zarfında devir muamelesini tekemmül ettirerek İktisat ve Ticaret Vekâletine müracaatları lâzımdır.

Hissedarlardan bir veya birkaçının mütegay-

yip eşhastan olması hali, devirde ittifak edilme-
miş addolunur.

Tahsiste, kendilerine tahsis yapılmıyan hissedarlar için tanınacak iştirak hakkı, ancak devir yapılan hükmi şahsın limitet veya anonim şirket olması halinde bahis mevzuudur.

Bu defa tâyin edilen iki yıllık mühlet içinde, en geç 11 Mart 1958 akşamına kadar yukarıki hükümler dairesinde inzibatı temin olunmıyan madenlere ait imtiyaz hukuku feshedilecektir.

Takdimen ve müstaceliyetle görüşülmesi teklifiyle Umumi Heyetin tasdikine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Muvakkat Encümen

Reisi
Siird
M. D. Süalp
Kâtip
Giresun
A. İzmen

Çoruh
Y. Gümüşel
İsparta
S. Bilgiç

İmzada bulunamadı

Kütahya
S. S. Nasuhoglu
İmzada bulunamadı

Mazbata Muharriri
Giresun
H. Bozbağ

Bursa
B. C. Zağra
İmzada bulunamadı

Giresun
T. İnanç
Kocaeli
H. Başak

İZMİR MEBUSU ABDULLAH AKER VE RİZE MEBUSU İZZET AKÇAL'IN TEKLİFİ

6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun(A) bendine aşağıdaki son fıkra eklenmiştir :

Bu kanunun neşrinden evvel mütaaddit şahıslara ihale edilmiş işletme imtiyazları, ekseriyet hisseyi elde bulunduranların talebi üzerine bu kanunun tâyin ettiği şartlar dâhilinde talebedilen şirkete devredilir. Akalliyet hisse sahiplerinin işletme imtiyazı üzerindeki hak ve vecibeleri Devlete intikal eder. Ancak devralan şirketin devir tarihinden itibaren bir ay içinde noter marifetiyle yapacağı tebliğat üzerine, tebliğden itibaren bir ay zarfında yine noter marifetiyle şirkete ihbar edilmek kaydıyla hissedarlar arasında akdedilmiş bulunan mukavelelerle tanınmış hak ve vecibeler mahfuzdur.

MUVAKKAT ENCÜMENİN TADİLİ

6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun 150 nci maddesinin (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Durumları 64 ncü madde hükmüne uymayan eşhas uhdesinde bulunan maden işletme imtiyazı hukuku 11 Mart 1958 tarihine kadar mezkûr maddede gösterilen bir hükmi şahsa devrolunur.

Bu hususu teminen yapılacak devirde, devreden işletme imtiyazından mütevellit Devlete karşı olan hukuk ve vekaibi tamamen devrettiğini, devralan şahsın da bu hukuk ve vekaibi aynen ve tamamen kabul eylediğini gösterir noterce tanzim edilmiş beyanname ile keyfiyeti İktisat ve Ticaret Vekâletine bildirmeleri lâzımdır. Vekâletçe kanuni mâni görülmediği takdirde durum imtiyaz kaydına, mukavele ve şartnamesine şerhedilir, devir muamelesi bu suretle tekemmül eder.

Yukarda yazılı maksatla yapılacak devirler başkaca merasime ve harca tâbi değildir.

Birden fazla şahıs uhdelinde bulunan imtiyaz hukukunun tamamının 64 ncü maddede gösterilen bir hükmi şahsa devrinde ittifak olunamaması halinde; mahkemece, bu hukuk ve vekaibin hissedarlardan işletmeye en ehil olanının 64 ncü maddeye uygun olarak teşkil veya irae edeceği bir hükmi şahsa tahsisine, bu mümkün olmadığı takdirde bütün olarak satılmasına karar verilir.

Bu husustaki muhakeme basit muhakeme usulü ile ve diğer işlere takdimen rüyet ve intacolunur.

İmtiyaz hukukunun tamamının ekseriyet hissesine sahip hissedarların 64 ncü maddeye uygun olarak teşkil veya irae edecekleri hükmi şahıs, yukarıki fıkraya göre ehil sayılır ve mahkemece tahsis bu hükmi şahsa yapılır.

Tahsise karar verilmesi halinde, diğer hisse sahiplerinden istiyenler, mezkûr hükmi şahsa iştirak edebilirler, iştiraki arzu etmemeleri halinde, hakları mahkemece takdir olunacak be dele inkilâbeder.

Satışa karar verilmesi takdirinde, satış 111

Teklif

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Muvakkat E.

nei maddenin 2 ve 3 ncü fıkralarında yazılı usule tâbidir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

